

Toepassingsprofiel omgevingsvisie

Aan de slag met de
Omgevingswet

STandaard Officiële Publicaties met ToepassingsProfielen voor OmgevingsDocumenten (STOP/TPOD)

Versie:

2.0.2

Datum:

7 april 2023

Auteur:

TPOD-Team, [Geonovum](#)

Redacteur:

TPOD-Team, [Geonovum](#)

Geldende versie:

<https://docs.geostandaarden.nl/tpod/def-st-TPOD-OVI-20230407/>

Contact:

omgevingswet@geonovum.nl

Rechtenbeleid:

Creative Commons Naamsvermelding-GeenAfgeleideWerken 4.0 Internationaal
(CC-BY-ND)

Inhoudsopgave

- A Uitgangspunten voor de modellering**
 - 1 Inleiding**
 - 1.1 Aanleiding**
 - 1.1.1 Nieuw stelsel omgevingsrecht**
 - 1.1.2 LVBB, overheid.nl en DSO-LV**
 - 1.2 STOP, IMOW en TPOD**
 - 1.3 Leeswijzer**
 - 2 Inhoudelijke aspecten van de omgevingsvisie**
 - 2.1 Kenschets rechtsfiguur**
 - 2.2 Algemene kenmerken omgevingsvisie**
 - 2.3 De inhoud van**
 - 2.4 Overgangsrecht en overgangsfase**
 - 3 Uitgangspunten voor de toepassingsprofielen voor omgevingsdocumenten**
 - 3.1 Proces van totstandkoming en bekendmaking c.q. publicatie van omgevingsdocumenten**
 - 3.2 Omgevingsdocumenten met en zonder regels**
 - 3.3 Initieel besluit, wijzigingsbesluit en geconsolideerde Regeling**
 - 3.4 Annoteren**
 - 3.5 Waardelijsten**
 - 3.6 Presentatiemodel**
 - 3.7 Metadata**
 - 3.8 Van plan tot publicatie**
 - Het aanleverproces**
 - Raadplegen**
 - 3.8.2.1 Raadplegen in het officiële publicatieblad**
 - 3.8.2.2 Raadplegen in DSO-LV**
- B Modellering van de omgevingsvisie**
 - 4 De vormgeving van Besluit en Regeling bij de omgevingsvisie**
 - 4.1 Besluit, juridisch geldende versie en (geconsolideerde) Regeling van**
 - 4.1.1 Besluit in de juridische context**
 - 4.1.2 Het juridische besluit in de informatiekundige context van de STOP/TPOD-standaard**
 - 4.2 Bijlagen en op het besluit betrekking hebbende stukken**
 - 4.2.1 Onderscheid tussen bijlagen en op het besluit betrekking hebbende stukken**
 - 4.2.2 Bijlagen bij Besluit en Regeling**
 - 4.2.2.1 Bijlage als onderdeel van de tekst in STOP-XML**
 - 4.2.2.2 PDF-document, gemodelleerd als informatieobject**
 - 4.2.3 Op het besluit betrekking hebbende stukken**

- 4.3 Modellen voor Besluit en Regeling en tekststructuren**
 - 4.3.1 Modellen voor Besluit en Regeling**
 - 4.3.2 Tekststructuren**
- 4.4 De vormgeving van Besluit en Regeling bij omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur**
 - 4.4.1 Model**
 - 4.4.1.1 Toelichting**
 - 4.4.1.2 Norm**
 - 4.4.2 Besluit**
 - 4.4.2.1 Norm**
 - 4.4.2.2 Toelichting**
 - 4.4.2.3 Voorbeeld**
 - 4.4.3 Regeling**
 - 4.4.3.1 Norm**
 - 4.4.3.2 Toelichting**
 - 4.4.3.3 Voorbeeld**
- 5 Toepassing van de STOP-tekststructuren op omgevingsdocumenten**
 - 5.1 Soorten tekststructuur**
 - 5.2 Specificatie van de Vrijetekststructuur**
 - 5.2.1 Norm**
 - 5.2.2 Toelichting**
- 6 Inleiding op het Informatiemodel Omgevingswet**
 - 6.1 De drie hoofdcomponenten van IMOW: tekst, locatie en annotatie**
 - 6.1.1 Tekst**
 - 6.1.1.1 Regeltekst en Juridische regel**
 - 6.1.1.2 Divisie, Divisietekst en Tekstdeel**
 - 6.1.2 Locatie**
 - 6.1.2.1 Juridisch vastleggen van Locatie met geografisch informatieobject**
 - 6.1.2.2 OW-Locatie en werkingsgebied**
 - 6.1.3 Annotatie**
 - 6.2 De bedoeling van het annoteren met OW-objecten**
- 7 Annoteren met OW-objecten: productmodel, objecten en attributen**
 - 7.1 Productmodel: het IMOW-UML-diagram voor de omgevingsvisie**
 - 7.2 Objecttype Divisie**
 - 7.2.1 Toelichting op de toepassing**
 - 7.2.2 Definitie**
 - 7.2.3 Doel**
 - 7.2.4 Norm**
 - 7.2.5 Toelichting op de norm**
 - 7.3 Objecttype Divisietekst**
 - 7.3.1 Toelichting op de toepassing**

7.3.2	Definitie
7.3.3	Doel
7.3.4	Norm
7.3.5	Toelichting op de norm
7.4	Objecttype Tekstdeel
7.4.1	Toelichting op de toepassing
7.4.2	Definitie
7.4.3	Doel
7.4.4	Norm
7.4.5	Toelichting op de norm
7.5	Objecttype Hoofdlijn
7.5.1	Toelichting op toepassing
7.5.2	Definitie
7.5.3	Doel
7.5.4	Norm
7.5.5	Toelichting op de norm
7.6	Objecttype Locatie
7.6.1	Toelichting op de toepassing
7.6.2	Definitie
7.6.3	Doel
7.6.4	Norm
7.6.5	Toelichting op de norm
7.7	Objecttype Geometrie
7.7.1	Toelichting op de toepassing
7.7.2	Definitie
7.7.3	Doel
7.7.4	Norm
7.7.5	Toelichting op de norm
7.8	Objecttype Gebiedsaanwijzing
7.8.1	Toelichting op de toepassing
7.8.1.1	Onderscheid tussen sectorale en niet-sectorale Gebiedsaanwijzingtypen
7.8.1.2	Gebruik van Gebiedsaanwijzingtypen per omgevingsdocument
7.8.1.3	Combinatie van Gebiedsaanwijzing met objecttypen voor tekst
7.8.1.4	Weergave op de kaart
7.8.2	Definitie
7.8.3	Doel
7.8.4	Norm
7.8.5	Toelichting op de norm
7.8.6	Aanbevelingen voor Locatie, noemer en naam GIO bij annoteren met Gebiedsaanwijzing
7.8.7	De typen Gebiedsaanwijzing

7.8.7.1	Bodem
7.8.7.2	Defensie
7.8.7.3	Energievoorziening
7.8.7.4	Erfgoed
7.8.7.5	Externe veiligheid
7.8.7.6	Geluid
7.8.7.7	Geur
7.8.7.8	Landschap
7.8.7.9	Leiding
7.8.7.10	Lucht
7.8.7.11	Mijnbouw
7.8.7.12	Natuur
7.8.7.13	Recreatie
7.8.7.14	Ruimtelijk gebruik
7.8.7.15	Verkeer
7.8.7.16	Water en watersysteem

7.9 Objecttype Symbolisatielitem

7.9.1	Toelichting op de toepassing
7.9.2	Definitie
7.9.3	Doel
7.9.4	Norm
7.9.5	Toelichting op de norm

7.10 Objecttype Kaart

7.10.1	Toelichting op de toepassing
7.10.2	Definitie
7.10.3	Doel
7.10.4	Norm
7.10.5	Toelichting op de norm

7.11 Objecttype Kaartlaag

7.11.1	Toelichting op de toepassing
7.11.2	Definitie
7.11.3	Doel
7.11.4	Norm
7.11.5	Toelichting op de norm

7.12 Objecttype Regelingsgebied

7.12.1	Toelichting op de toepassing
7.12.2	Definitie
7.12.3	Doel
7.12.4	Norm
7.12.5	Toelichting op de norm

7.13 Het niveau van annoteren

- 7.14 **Annoteren wanneer een deel van norm of beleid in een bijlage staat**
- 8 **Wijzigen van omgevingsdocumenten met wijzigingsbesluiten**
- 8.1 **Wijzigen van tekst**
- 8.1.1 **Wijzigingsmethode renvooi**
- 8.1.2 **Alternatieven voor de wijzigingsmethode renvooi**
- 8.1.2.1 **Alternatieve wijzigingsmethoden**
- 8.2 **Wijzigen van GIO's**
- 8.3 **Wijzigen van OW-objecten**
- 9 **Overige modelleringsaspecten van**
- 9.1 **Standaardindeling omgevingsvisie**
- 9.1.1 **Toelichting**
- 9.1.2 **Norm**
- 9.2 **Tekstverwijzing**
- 9.2.1 **Toelichting**
- 9.2.2 **Norm**
- 9.3 **Hergebruik van en verwijzen naar GIO's en OW-objecten in een ander omgevingsdocument**
- 9.3.1 **Hergebruik door het kopiëren van GIO's en OW-objecten**
- 9.3.2 **Hergebruik door te verwijzen naar een GIO of OW-object in een ander omgevingsdocument**
- 9.4 **Onderdelen van de standaard die voor omgevingsdocumenten met Vrijtekststructuur verplicht of noodzakelijk zijn**
- 9.4.1 **Juridische verplichtingen voor de bekendmaking**
- 9.4.2 **Annotaties voor de dienstverlening in DSO-LV**
- C Aspecten van de aanlevering**
- 10 **Procedure, aan te leveren producten en gegevens**
- 10.1 **Inleiding**
- 10.2 **Producten die nodig zijn voor de procedure van een omgevingsdocument**
- 10.2.1 **Besluit en Regeling**
- 10.2.2 **Kennisgeving**
- 10.2.3 **Mededeling van een rechterlijke uitspraak**
- 10.3 **Gegevens die nodig zijn voor de procedure van een omgevingsdocument**
- 10.3.1 **Doel als identificatie van een Regelingversie**
- 10.3.2 **BesluitMetadata**
- 10.3.3 **RegelingMetadata**
- 10.3.4 **KennisgevingMetadata**
- 10.3.5 **Soort procedure en consolidatie**
- 10.3.6 **Procedure-informatie doorgeven met Procedureverloop**
- 10.3.6.1 **De module Procedureverloop**
- 10.3.6.2 **Vervangen en verwijderen van Procedurestappen**

10.4	Procedure omgevingsvisie en aan te leveren producten en gegevens
10.4.1	Voorbereidingsfase
10.4.1.1	Inleiding
10.4.1.2	Technische voorbereiding: aanmaken van het Doel
10.4.2	Ontwerp fase en ontwerpbesluit
10.4.2.1	Juridisch kader
10.4.2.2	Aanleveren ontwerpbesluit
10.4.2.3	Kennisgeving ontwerpbesluit
10.4.2.4	Terinzageleggen op het ontwerpbesluit betrekking hebbende stukken
10.4.3	Fase van vaststelling, bekendmaking en inwerkingtreden: definitief besluit
10.4.3.1	Juridisch kader
10.4.3.2	Voorbereiding en besluitvorming
10.4.3.3	Aanleveren definitief besluit
10.4.3.4	Terinzageleggen op de zaak betrekking hebbende stukken
10.4.3.5	Kennisgeving van terinzageleggen op de zaak betrekking hebbende stukken
10.4.3.6	Consolidatieplicht

D **Bijlagen**

- 1 **De relatie tussen artikel 1.2 Omgevingswet en de waardelijst voor thema**
 2 **Versiehistorie eerdere versies**

Versiehistorie

In de versiehistorie wordt met WELT-xx verwezen naar de Wensen en Eisen Lijst voor de TPOD-standaard. Deze lijst bevat meldingen en wijzigingsverzoeken die door gebruikers van de standaard zijn ingediend. De ingediende meldingen zijn te vinden via
<https://www.geonovum.nl/geo-standaarden/omgevingswet/meldingen>.

Voor de STOP-standaard bestaat een vergelijkbaar meldingssysteem, waarnaar wordt verwezen met STOP#xx. De STOP-issuetracker is te vinden via <https://gitlab.com/koop/STOP/standaard/-/issues>.

Versie	Datum	Wijziging
2.0.2	2023-04-07	Hele document: <ul style="list-style-type: none">• Tekst is gecorigeerd en verbeterd• Tekst is geactualiseerd n.a.v. wijzigingen in wet- en regelgeving
2.0.2	2023-04-07	Paragraaf <u>3.4</u> Annoteren <ul style="list-style-type: none">• Betekenis en werking van annoteren is anders beschreven om duidelijker te maken wat het doet
2.0.2	2023-04-07	Paragraaf <u>3.6</u> Presentatiemodel <ul style="list-style-type: none">• Beschrijving symbolisatiestijl per objecttype is toegevoegd en met voorbeelden toegelicht

Versie	Datum	Wijziging
		<ul style="list-style-type: none"> Er is toegevoegd dat er nu ook symbolisatiestijlen voor lijnen en punten zijn en kleurenranges voor Normwaarden Afbeeldingen zijn aangepast aan nieuwe symbolisatiestijlen
2.0.2	2023-04-07	<p>Hoofdstuk 4 De vormgeving van Besluit en Regeling bij de omgevingsvisie</p> <ul style="list-style-type: none"> In dit hoofdstuk is nu onderscheid gemaakt tussen het besluit, dat wordt gepubliceerd c.q. bekendgemaakt, en de op het besluit betrekking hebbende stukken, die ter inzage moeten worden gelegd. Dit is waar relevant in de tekst van dit hoofdstuk verwerkt Paragraaf 4.2 is tussengevoegd, verplaatst vanuit hoofdstuk 5. In deze paragraaf is het onderscheid tussen bijlagen en op het besluit betrekking hebbende stukken uitgelegd en is beschreven hoe die bijlagen en stukken openbaar worden gemaakt, zowel met de beoogde definitieve oplossing als met de tijdelijke workarounds. De bestaande paragraaf is gesplitst in twee subparagraphen en subparagraph 4.2.3 is toegevoegd. In die subparagraph is beschreven dat de op het besluit betrekking hebbende stukken elektronisch ter inzage gelegd moeten worden met een kader met toekomstige functionaliteit en een workaround In dit hoofdstuk is het onderscheid tussen Besluit en Regeling duidelijker gemaakt, aanvullingen daarvoor staan in paragrafen 4.3.1 en 4.3.2.
2.0.2	2023-04-07	<p>Paragrafen 4.4.2.1 en 4.4.2.2:</p> <ul style="list-style-type: none"> De voorkeursvariant voor het element Toelichting als onderdeel van het Besluit is gewijzigd Bij de (hoofd)elementen ArtikelgewijzeToelichting en Inhoudsopgave (van het Besluit) is aangegeven dat ze in een toekomstige versie van de standaard gaan vervallen en dat gebruik afgeraden wordt
2.0.2	2023-04-07	<p>Paragraaf 4.4.2.1:</p> <ul style="list-style-type: none"> In het onderdeel WijzigBijlage, RegelingMutatie is de beschrijving van de wijzigacties verwijderd. Dat zijn toepassingen van de wijzigingsmethode renvooi die door software worden uitgevoerd, die horen niet thuis in de normbeschrijving
2.0.2	2023-04-07	<p>Paragrafen 4.4.2.2 en 4.4.3.2:</p> <ul style="list-style-type: none"> Er zijn afbeeldingen toegevoegd met schematische overzichten van de onderdelen van BesluitCompact respectievelijk RegelingCompact voor de omgevingsvisie
2.0.2	2023-04-07	<p>Paragraaf 5.2 Specificatie van de Vrijtekststructuur</p> <ul style="list-style-type: none"> In subparagraph 5.2.2 zijn Figuur 12 en Figuur 13 vervangen door gecorrigeerde figuren
2.0.2	2023-04-07	<p>Paragraaf 6.1.2 Locatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> De volgorde van de subparagraphen is omgedraaid De positionering van GIO t.o.v. het besluit is aangepast aan wijzigingen in Bekendmakingswet en STOP Er is een beschrijving van de twee functies van de OW-Locatie toegevoegd In de paragrafen 6.1.2.1 en 6.1.2.2 zijn de beschrijvingen van noemer, werkingsgebied, de functies van het OW-object Locatie, het werken met gebiedengroepen en de relatie tussen OW-Locatie en GIO aangepast, als uitwerking van de Notitie Werkwijze Geo en Locaties in

Versie	Datum	Wijziging
Omgevingsdocumenten		
2.0.2	2023-04-07	<p>Paragraaf 6.1.3 Annotatie</p> <ul style="list-style-type: none"> Net als in paragraaf 3.4 is de betekenis en werking van annoteren anders beschreven om duidelijker te maken wat het doet
2.0.2	2023-04-07	<p>Paragraaf 7.1 Productmodel</p> <ul style="list-style-type: none"> De afbeelding van het IMOW-UML-klassediagram, oftewel het productmodel, is vervangen door een versie met de constraints voor de verschijningsvormen van Locatie
2.0.2	2023-04-07	<p>Paragraaf 7.4 Objecttype Tekstdeel:</p> <ul style="list-style-type: none"> In de subparagrafen 7.4.4 en 7.4.5 is een werkafspraak over toepassing attribuut <i>idealisatie</i> en een toelichting over die werkafspraak toegevoegd
2.0.2	2023-04-07	<p>Paragraaf 7.5 Objecttype Hoofdlijn</p> <ul style="list-style-type: none"> Doel van het objecttype Hoofdlijn genuanceerd: werkt vooral binnen hetzelfde omgevingsdocument
2.0.2	2023-04-07	<p>Paragraaf 7.6 Objecttype Locatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> in paragraaf 7.6.1 is toegevoegd dat het is toegestaan om bij Lijn naast de geometrie van het type Curve ook het type MultiCurve te gebruiken en bij Punt naast de geometrie van het type Point ook het type MultiPoint te gebruiken, met toelichting wat de betekenis van de Multi-varianten is (WELT-191) In paragraaf 7.6.4 zijn constraints voor de toegestane geometrietypen voor Gebied, Lijn en Punt toegevoegd, met in paragraaf 7.6.5 een toelichting op die constraints In paragraaf 7.6.5 is de tekst over de noemer van het OW-object Locatie gewijzigd, als uitwerking van de Notitie Werkwijze Geo en Locaties in Omgevingsdocumenten
2.0.2	2023-04-07	<p>Paragraaf 7.7 Objecttype Geometrie</p> <ul style="list-style-type: none"> In paragraaf 7.7.5 is een verwijzing naar de constraints van het objecttype Locatie opgenomen
2.0.2	2023-04-07	<p>Paragraaf 7.8 Objecttype Gebiedsaanwijzing</p> <ul style="list-style-type: none"> In de tabel in subparagraaf 7.8.1.2 <ul style="list-style-type: none"> is een kolom toegevoegd voor de omgevingsplanregels uit een projectbesluit is in enkele cellen de kleur en het teken gecorrigeerd Paragraaf 7.8.6 Aanbevelingen voor Locatie, noemer en naam GIO bij annoteren met Gebiedsaanwijzing toegevoegd, als uitwerking van de Notitie Werkwijze Geo en Locaties in Omgevingsdocumenten In paragraaf 7.8.7 De typen Gebiedsaanwijzing is ter verduidelijking aangegeven dat uitsluitend de typen Gebiedsaanwijzing mogen worden gebruikt die in die paragraaf zijn opgenomen Paragraaf 7.8.7.6.1 Toelichting op Gebiedsaanwijzing van het type Geluid voorbeelden aangepast
2.0.2	2023-04-07	<p>Paragraaf 7.10 Objecttype Kaart</p> <ul style="list-style-type: none"> De definitie van dit objecttype is aangepast om duidelijk te maken dat de bij een Juridische regel of Tekstdeel behorende domeinspecifieke OW-objecten

Versie	Datum	Wijziging
		(Activiteit, Gebiedsaanwijzing, Omgevingsnorm, Omgevingswaarde) op de Kaart worden weergegeven en niet de Locaties bij de Juridische regel of het Tekstdeel
2.0.2	2023-04-07	<p>Paragraaf 7.12 Objecttype Regelingsgebied</p> <ul style="list-style-type: none"> Een toelichting op toepassing Regelingsgebied bij programma en projectbesluit is toegevoegd
2.0.2	2023-04-07	<p>Hoofdstuk 8 Wijzigen van omgevingsdocumenten met wijzigingsbesluiten</p> <ul style="list-style-type: none"> Hoofdstuk is toegevoegd (en daaropvolgende hoofdstukken vernummerd) Bestaande tekst over het muteren van OW-objecten en het mutatiescenario Integrale tekstvervanging is naar dit hoofdstuk verplaatst Nieuwe tekst is toegevoegd over het wijzigen van tekst, met renvooi als standaard-wijzigingsmethode en Intrekken & vervangen en Integrale tekstvervanging als alternatieve wijzigingsmethoden Nieuwe tekst is toegevoegd over het wijzigen van GIO's
2.0.2	2023-04-07	<p>Paragraaf 9.3 Hergebruik van en verwijzen naar GIO's en OW-objecten in een ander omgevingsdocument</p> <ul style="list-style-type: none"> In subparagraaf 9.3.2 is een aankondiging toegevoegd van een toekomstige wijziging van de standaard i.v.m. het toekennen van OW-objecten aan regelingen
2.0.2	2023-04-07	<p>Hoofdstuk 10 Procedure, aan te leveren producten en gegevens</p> <ul style="list-style-type: none"> Dit hoofdstuk (voorheen hoofdstuk 9) is fors herschreven om het duidelijker te maken en om herhalingen te vermijden Paragraaf 10.2 beschrijft de producten die tijdens de procedure moeten worden aangeleverd Paragraaf 10.3 <ul style="list-style-type: none"> Paragraaf beschrijft welke gegevens over producten en procedure moeten worden aangeleverd Subparagraaf 10.3.2 BesluitMetadata is aangegeven dat het gegeven citeertitel in de toekomst een verplicht gegeven wordt en dat wordt aanbevolen dat gegeven vooruitlopend al te gebruiken (WELT-244) Subparagraaf 10.3.3 RegelingMetadata is aangegeven dat het gegeven citeertitel in de toekomst een verplicht gegeven wordt en dat wordt aanbevolen dat gegeven vooruitlopend al te gebruiken (WELT-244) Paragraaf 10.4 <ul style="list-style-type: none"> Paragraaf geeft per procedurestap concreet aan wat de juridische situatie is, welke producten het bevoegd gezag moet aanleveren en hoe het bevoegd gezag de aan te leveren gegevens moet toepassen Beknopte schema's toegevoegd om de plaats van de fase in de procedure aan te geven In iedere subparagraaf over Besluit- c.q. RegelingMetadata is aangegeven dat het gegeven citeertitel in de toekomst een verplicht gegeven wordt en dat wordt aanbevolen dat gegeven vooruitlopend al te gebruiken In de subparagrafen over het Procedureverloop bij de kennisgeving is de interpretatie van de datum voltooidOp bij de procedurestap Einde inzagetermijn gewijzigd in de laatste dag waarop nog zienswijzen kunnen worden ingediend

Versie	Datum	Wijziging
		<ul style="list-style-type: none">○ Waar van toepassing is in de paragraaf over de terinzagelegging van op het besluit betrekking hebbende stukken aangegeven wat de beoogde definitieve oplossing is en wat de tijdelijke workarounds zijn voor het openbaar maken van deze stukken○ De beschrijving van het juridisch kader in de fase van vaststelling, bekendmaking en inwerkingsreden van de omgevingsvisie is gecorrigeerd
2.0.2	2023-04-07	In alle kaders over toekomstige functionaliteit is nu ook aangegeven of er een workaround bestaat en zo ja, wat die workaround is.

A Uitgangspunten voor de modellering

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Het motto van de Omgevingswet is ‘Ruimte voor ontwikkeling, waarborgen voor kwaliteit’. De Omgevingswet staat voor een goede balans tussen het benutten en beschermen van de fysieke leefomgeving. Met benutten wordt bedoeld het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving om maatschappelijke behoeften te vervullen. Bij beschermen gaat het over het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit.

1.1.1 Nieuw stelsel omgevingsrecht

De Omgevingswet bundelt de wetgeving en regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. Met de Omgevingswet wordt het huidige stelsel van ruimtelijke regels volledig herzien en wordt het fundament van het nieuwe stelsel voor het omgevingsrecht gelegd. Met het vernieuwen van het omgevingsrecht wil de wetgever vier verbeteringen bereiken:

- Het omgevingsrecht is inzichtelijk, voorspelbaar en gemakkelijk in het gebruik.
- De leefomgeving staat op een samenhangende manier centraal in beleid, besluitvorming en regelgeving.
- Een actieve en flexibele aanpak biedt overheden meer afwegingsruimte om doelen voor de leefomgeving te bereiken.
- Besluitvorming over projecten in de leefomgeving gaat sneller en beter.

Voor de realisatie van deze doelen biedt de wetgever diverse juridische instrumenten, waaronder de besluiten en andere rechtsfiguren die verschillende bevoegde gezagen in staat stellen besluiten te nemen die ingrijpen in de leefomgeving. De belangrijkste instrumenten zijn:

- Algemene Maatregel van Bestuur (Rijk)
- Ministeriële Regeling (Rijk)
- Omgevingsvisie (Rijk, provincies en gemeenten)
- Omgevingsverordening (Provincies)
- Waterschapsverordening (Waterschappen)
- Omgevingsplan (Gemeenten)
- Projectbesluit (Rijk, provincies en waterschappen)
- Programma (Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen)

1.1.2 LVBB, overheid.nl en DSO-LV

Besluiten moeten, om werking te kunnen hebben, worden bekendgemaakt respectievelijk gepubliceerd. Daartoe moeten ze worden aangeleverd aan de Landelijke Voorziening Bekendmaken en Beschikbaarstellen (verder: LVBB). De LVBB verzorgt vervolgens de be-

kendmaking van de besluiten en de consolidatie van wijzigingsbesluiten in de (geconsolideerde) Regeling. Beide worden geplaatst op het internetportaal overheid.nl: de bekendmaking van de besluiten komt op officiebekendmakingen.nl in het digitale publicatieblad van het bevoegde gezag en de geconsolideerde Regeling in de nationale respectievelijk lokale regelingenbank. De geconsolideerde Regeling (in STOP-termen: de Toestand) wordt doorgeleverd aan de hierna te bespreken DSO-LV. Deze processen en de resultaten daarvan zijn nader beschreven in paragraaf [3.8](#).

Digitalisering is een van de instrumenten voor het behalen van de in paragraaf [1.1.1](#) genoemde verbeterdoelen. De Omgevingswet bevat de grondslagen voor de Landelijke Voorziening Digitaal Stelsel Omgevingswet (verder: DSO-LV). Daarmee is de juridische basis gelegd voor de ontwikkeling van DSO-LV en kunnen er regels worden gesteld over onder andere gemeenschappelijke definities in de standaarden en voorzieningen die onderdeel zijn van het stelsel.

DSO-LV zorgt voor samenhangende, eenduidige en toegankelijke informatie van goede kwaliteit en draagt bij aan de verbetering van het stelsel van het omgevingsrecht. Het stimuleert een snellere en integrale besluitvorming onder de Omgevingswet en vergroot het gebruikersgemak.

DSO-LV biedt het digitale loket waar initiatiefnemers, overheden en belanghebbenden snel kunnen zien wat kan en mag in de fysieke leefomgeving: het Omgevingsloket. Via het Omgevingsloket kunnen zij:

- vergunningen aanvragen en meldingen doen;
- zien welke regels en beleid van toepassing zijn op een locatie;
- (op termijn) informatie raadplegen over de kwaliteit van de fysieke leefomgeving, zoals gegevens over water- of luchtkwaliteit en geluidbelasting.

Om aan deze doelstellingen van DSO-LV te kunnen voldoen, is het nodig om bepaalde besluiten en andere rechtsfiguren *machineleesbaar* te maken en de gebruikte gegevens *uitwisselbaar* te maken. Dat betekent dat ze vanuit informatiekundig en technisch oogpunt moeten worden gestructureerd en gestandaardiseerd.

De Omgevingswet biedt daartoe de mogelijkheid door het stellen van regels over die besluiten en andere rechtsfiguren.

1.2 STOP, IMOW en TPOD

Op grond van artikel 20.26 lid 2 Omgevingswet worden besluiten en andere rechtsfiguren op grond van die wet die bij ministeriële regeling zijn aangeduid als omgevingsdocument, ontsloten via DSO-LV. De bedoelde ministeriële regeling is de Regeling standaarden publicaties Omgevingswet[1]. Deze regeling wijst besluiten en andere rechtsfiguren aan als omgevingsdocument en stelt het verplicht om die omgevingsdocumenten, en ontwerpen daarvan, elektronisch vorm te geven conform de Standaard voor Officiële Publicaties, het InformatieModel Omgevingswet en het voor het betreffende omgevingsdocument voorgeschreven toepassingsprofiel. Ook bevat deze regeling de verplichting om omgevingsdocumenten voor publicatie aan te bieden aan het Bronhouderkoppelvlak van de LVBB.

De Standaard voor Officiële Publicaties (verder: STOP) beschrijft hoe officiële publicaties moeten worden opgesteld en aangeleverd om te kunnen worden bekendgemaakt of gepubliceerd en om te kunnen worden geconsolideerd. STOP gaat daarbij niet over de inhoud van officiële bekendmakingen, maar beschrijft wel de mechanismen en bouwstenen om die inhoud digitaal vast te leggen.

Per domein kan een specificatie van STOP gemaakt worden. Voor het domein van de Omgevingswet is die specificatie gegeven in het ToepassingsProfiel voor OmgevingsDocumenten (TPOD). Daarbij behoort het InformatieModel Omgevingswet (verder: IMOW). IMOW is het logische model dat is toegespitst op de keten 'Van plan tot publicatie'. IMOW bepaalt hoe omgevingsdocumenten aan DSO-LV moeten worden aangeleverd. IMOW omvat implementatierichtlijnen en implementatie-afspraken voor de omgevingsdocumenten. IMOW is bedoeld voor bouwers van plansoftware en voor technisch ingestelde medewerkers van bevoegde gezagen en adviesbureaus.

Naast IMOW is er, als serviceproduct, het Conceptueel InformatieModel Omgevingswet (verder: CIMOW). CIMOW is het informatiemodel voor informatie-uitwisseling binnen DSO-LV. CIMOW is bedoeld voor de DSO-keten. Per omgevingsdocument is in een Toepassingsprofiel beschreven op welke wijze STOP en IMOW moeten worden toegepast. Een Toepassingsprofiel is een nadere invulling c.q. beperking van STOP en bevat domein- en omgevingsdocument-specifieke afspraken. De toepassingsprofielen geven de informatiekundige specificaties conform STOP en IMOW voor de (inhoudelijke) onderwerpen, de regels en richtlijnen die gelden voor het betreffende omgevingsdocument. Het is in feite de schakel tussen de juridisch(-inhoudelijke) bepalingen in de Omgevingswet en de technische specificaties voor het opstellen van de afzonderlijke omgevingsdocumenten en de data die daarin wordt vastgelegd en het ontwikkelen van software daarvoor. Het TPOD is primair bedoeld voor beleidsmedewerkers en juristen van de bevoegde gezagen, die de omgevingsdocumenten volgens de standaard inhoud en vorm zullen geven.

De STOP/TPOD-standaard legt vast hoe tekst moet worden ingedeeld en geannoteerd, hoe tekst aan locaties moet worden gekoppeld, welke waardelijsten van toepassing zijn en hoe het resultaat vervolgens uitgewisseld moet worden. Het is aan de bevoegde gezagen om de inhoud te bepalen.

Het onderhavige document is het toepassingsprofiel voor de omgevingsvisie. Het behoort tot het Toepassingsprofiel voor Omgevingsdocumenten, dat de volgende onderdelen omvat:

- Informatiemodel Omgevingswet (document en schema's);
- Toepassingsprofielen voor de omgevingsdocumenten;
- Symbolenbibliotheek STOP-TPOD;
- Waardelijsten IMOW.

Bij het Toepassingsprofiel voor Omgevingsdocumenten hoort een set van serviceproducten, waaronder:

- Conceptueel Informatiemodel Omgevingswet;
- Presentatiemodel;

- Wegwijzer;
- Validatiematrix.

1.3 Leeswijzer

Dit document is in drie delen verdeeld. Deel **A** beschrijft de uitgangspunten voor de modelleerring: de doelstellingen van Omgevingswet, STOP/TPOD-standaard en DSO; de juridische, inhoudelijke en procedurele aspecten van de omgevingsvisie en tot slot de uitgangspunten die de bouwstenen vormden voor de ontwikkeling van de toepassingsprofielen. Deel **B** is volledig gewijd aan de modellering van de omgevingsvisie. Beschreven worden de vormgeving van Besluit en Regeling, de toepassing van de STOP-tekststructuren, het annoteren met OW-objecten, het wijzigen van omgevingsdocumenten met wijzigingsbesluiten en enkele andere aspecten. Deel **C** tenslotte beschrijft de wettelijk voorgeschreven procedure die de omgevingsvisie doorloopt en de producten en gegevens die per stap in die procedure moeten worden aangeleverd.

Dit toepassingsprofiel stelt een aantal (overwegend technische en structurerende) normen voor het opstellen van de omgevingsvisie. Voorbeelden daarvan zijn het model voor Besluit en Regeling dat op de omgevingsvisie en een besluit tot vaststelling of wijziging daarvan moet worden toegepast, de attributen die nodig zijn om een bepaalde annotatie vast te leggen en de manier waarop de relatie tussen tekst en werkingsgebied wordt vormgegeven. Uiteraard bevat het toepassingsprofiel ook een toelichting op die normen. Om volstrekt helder te maken wat tot de norm behoort, wordt in de tekst een duidelijk onderscheid gemaakt tussen beide teksttypen. De toelichtende teksten staan steeds in de subparagraph Toelichting, de normen staan in de subparagraph Norm. Het gaat hier om de functionele normen uit de standaard, niet om juridische normen die regels stellen. De subparagraph Norm beschrijft hoe bij het opstellen van de omgevingsvisie voldaan moet worden aan de TPOD-standaard. Doelstelling hiervan is dat de omgevingsdocumenten van verschillende bevoegde gezagen op eenzelfde manier geraadpleegd en bevraagd kunnen worden en het combineren van informatie uit verschillende omgevingsdocumenten over eenzelfde onderwerp vereenvoudigd wordt. Hiermee hebben deze normen een functionele invalshoek. Validatieregels die bepalen of een omgevingsvisie kan worden bekendgemaakt en/of in DSO-LV getoond kan worden, kennen een technische invalshoek: kan het geautomatiseerde systeem het document verwerken?

2 Inhoudelijke aspecten van de omgevingsvisie

Dit hoofdstuk beschrijft het instrument omgevingsvisie en heeft als doel de functionele elementen in het toepassingsprofiel te kunnen identificeren.

Paragraaf **2.1** schetst het karakter van de omgevingsvisie. Deze schets bevat informatie op hoofdlijnen, die van belang is voor de functionele elementen in het toepassingsprofiel. In paragraaf **2.2** staan algemene kenmerken van de omgevingsvisie. Deze kenmerken ge-

ven de (juridische, procedurele, etc.) context weer van de omgevingsvisie. Paragraaf [2.3](#) beschrijft domeinspecifieke kenmerken: de inhoud en werking van de omgevingsvisie. Paragraaf [2.4](#) tenslotte gaat over het overgangsrecht en de overgangsfase.

2.1 Kenschets rechtsfiguur

Rijk, provincies, waterschappen en gemeenten stellen elk (integraal) beleid en regels vast en nemen vervolgens andere (uitvoerings)besluiten over de ontwikkeling, het gebruik, de bescherming en het beheer en onderhoud van de fysieke leefomgeving voor hun grondgebied. Zij leggen dit vast in één of meerdere omgevingsdocumenten.

Elk van deze bestuurslagen heeft in het stelsel voor het omgevingsrecht zijn eigen bevoegdheden en verantwoordelijkheden en daarmee samenhangende instrumenten, waaronder de omgevingsdocumenten.

Het Rijk, de provincie en de gemeenten leggen de hoofdzaken van het te voeren integrale beleid voor de fysieke leefomgeving en de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, de bescherming, het beheer en het behoud van hun gehele grondgebied vast in één omgevingsvisie. De bestuursorganen kunnen ook gezamenlijk een omgevingsvisie opstellen, die zij vaststellen voor het deel dat over het eigen grondgebied gaat.

Integraal betekent dat de visie betrekking heeft op alle terreinen van de fysieke leefomgeving. Het gaat hier om een samenhangende visie op strategisch niveau, niet om een optelsom van beleidsvisies voor de diverse domeinen. Dat is ook de reden dat ieder bestuursorgaan slechts één omgevingsvisie vaststelt: één kenbaar en integraal beleidsdocument met het gehele strategische omgevingsbeleid voor het hele grondgebied.

De omgevingsvisie is als instrument onderdeel van de start van de beleidscyclus, die van beleidsontwikkeling. Een omgevingsvisie biedt een samenhangende beleidsmatige basis voor inzet van juridische, financiële of andere instrumenten om de beleidsdoelen in de visie na te streven en bevat geen regels voor burgers, bedrijven of andere overheden.

In de termen van de STOP-standaard wordt een omgevingsvisie echter wel geduid als een Regeling. In dit document wordt deze term ook gehanteerd, ook al heeft de omgevingsvisie zelf geen juridische regels.

De omgevingsvisie is een politiek-bestuurlijk document en bindt uitsluitend het vaststellende bestuursorgaan. Het kent dus geen hiërarchie en geen doorwerking in juridische zin, ook niet tussen bestuurslagen. De verantwoordelijkheden en de omgevingsvisies van een ‘hoger’ of aangrenzend bestuursorgaan maken uiteraard wel onderdeel uit van de context waarbinnen het desbetreffende bestuursorgaan zijn eigen visie vaststelt. Voor een omgevingsvisie van bijvoorbeeld een gemeente zullen beleidsontwikkelingen en -documenten van buurgemeenten, provincie en het Rijk wel van betekenis zijn.

2.2 Algemene kenmerken omgevingsvisie

In [Tabel 1](#) tot en met [Tabel 3](#) zijn de algemene kenmerken van de omgevingsvisie opgeno-

men. Deze kenmerken leggen de algemene eigenschappen vast, waarmee informatie over de omgevingsvisie wordt bijgehouden. Doel van deze tabellen is het weergeven van de meest essentiële algemene kenmerken van het instrument zodat de lezer het beter kan plaatsen en vergelijken met bestaande instrumenten, niet om een volledig sluitende beschrijving te geven. De in de tabellen aangehaalde artikelen zijn afkomstig uit de Omgevingswet (verder: Ow), tenzij anders vermeld.

Tabel 1 Juridische kenmerken

Onderwerp	Specificatie
Grondslag rechtsfiguur	Artikel 3.1 Ow
Voorbereidingsprocedure	1. Toepassen afdeling 3.4 Awb verplicht
Tijdstip bekendmaking/terinzagelegging vastgesteld omgevingsvisie	1. Door bestuursorgaan te bepalen
Wijze van bekendmaking	Bekendmaking door plaatsing van het volledige besluit in het elektronisch publicatieblad van het bestuursorgaan dat het besluit heeft genomen
Tijdstip inwerkingtreding	In Omgevingswet niet geregeld, door bevoegd gezag zelf te bepalen
Rechtsbescherming	Geen bezwaar en beroep mogelijk
Geldt toepassingsprofiel ook voor ontwerpbesluit	Ja
Rechtsfiguur roept meldingsplicht of vergunningsplicht in het leven	Nee
Rechtsfiguur bevat voor eenieder bindende regels	Nee, rechtsfiguur bevat geen regels

Tabel 2 Kenmerken ten behoeve van metadata en annotaties

Onderwerp	Specificatie
Bevoegde bestuurslaag	1. Bevoegd tot vaststellen: <ul style="list-style-type: none"> ☐ gemeente ☐ provincie ☐ Rijk
Bestuursorgaan	1. Bevoegd tot vaststellen: <ul style="list-style-type: none"> ☐ gemeenteraad ☐ provinciale staten ☐ minister
Omgevingsdocument kan rechtstreeks ander omgevingsdocument wijzigen (meervoudig bronhouderschap)	Nee

Onderwerp	Specificatie
Ander omgevingsdocument kan rechtstreeks onderhavig omgevingsdocument wijzigen (meervoudig bronhouderschap)	1. Nee
Rechtsfiguur kan gewijzigd worden door wijzigingsbesluiten	Ja

Tabel 3 Vergelijking met huidige rechtsfiguren en RO Standaarden

Onderwerp	Specificatie
Vergelijkbaar met / voortzetting van huidige rechtsfiguur	1. Structuurvisie op basis van Wro
Voortzetting van instrument in RO Standaarden	Ja, structuurvisie
INSPIRE-thema	Planned Land Use: SpatialPlan

2.3 De inhoud van de omgevingsvisie

De Omgevingswet geeft geen sluitend overzicht van onderwerpen waarover in de omgevingsvisie beleid geschreven moet of kan worden. Wel is bepaald welke aspecten de fysieke leefomgeving in ieder geval omvat en welke gevolgen worden aangemerkt als gevolgen voor de fysieke leefomgeving. In de wet staan vervolgens -soms expliciet, vaker ook impliciet- specifieker bepalingen over de kenmerken van de omgevingsvisie, zoals beginselen, aanpak en participatie die van toepassing zijn.

Tabel 4 biedt een overzicht van onderwerpen die in de omgevingsvisie aan de orde kunnen komen. Aan Rijk, provincies en gemeenten worden geen verplichtingen gesteld over de inhoud en wijze waarop zij invulling geven aan hun integrale strategische visie op de fysieke leefomgeving.

Tabel 4 Procedurele kenmerken omgevingsvisie

Onderwerp	Bron	Karakterisering/Toelichting
Inhoud op hoofdlijnen	art. 3.2 lid Ow	Een omgevingsvisie bevat: <ul style="list-style-type: none"> • een beschrijving van de hoofdlijnen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving, • de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming en het behoud van het grondgebied, • de hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving te voeren integrale beleid.

Onderwerp	Bron	Karakterisering/Toelichting
Uitgangspunten	art. 2.1 lid 2 Ow art. 3.3 Ow	<p>Rekening houden met:</p> <ul style="list-style-type: none"> • samenhang van relevante onderdelen en aspecten van fysieke leefomgeving en van de rechtstreeks betrokken belangen. • een aantal beginselen voor inhoudelijke sturing op het beleid voor de fysieke leefomgeving: <ul style="list-style-type: none"> ◦ voorzorgsbeginsel; ◦ beginsel van preventief handelen; ◦ beginsel dat milieuvaantastingen bij voorrang aan de bron bestreden dienen te worden, en; ◦ beginsel dat de vervuiler betaalt.
Integrale aanpak		<ul style="list-style-type: none"> • Uitgangspunten en wensen voor de fysieke leefomgeving vanuit de verschillende thema's in beeld brengen. • Gewenste kwaliteiten en functies op hoofdlijnen beschrijven, uitgaande van opgaven en ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving. • Samenhang tussen ruimte, water, milieu, natuur, landschap, verkeer en vervoer, infrastructuur en cultureel erfgoed, inclusief onder- en bovengrond op verschillende niveaus en het water. • Samenvoegen van verschillende terreinen en het in vroegtijdig stadium verbinden van mogelijk strijdige of juist mee-koppelende ontwikkelingen. • Accenten leggen en prioriteiten stellen binnen de omgevingsvisie.
Zelfbindend		<ul style="list-style-type: none"> • Geen doorwerking in juridische zin, ook niet tussen bestuurslagen. • Verantwoordelijkheden en omgevingsvisies van andere bestuursorganen maken wel onderdeel uit van de context waarbinnen het desbetreffende bestuursorgaan zijn visie vaststelt.
Sturingsfilosofie		In de omgevingsvisie kan worden ingegaan op sturingsfilosofie, waarmee de eigen rol van het vaststellende bestuursorgaan bij de realisatie van die visie wordt belicht en de voorziene rol van anderen.
Inzet instrumenten		Beleidsuitwerking en uitvoering vindt in samenhang plaats via de inzet van andere type instrumenten, zoals economische, financiële, juridische, beleidsmatige en communicatieve

Onderwerp	Bron	Karakterisering/Toelichting
		instrumenten. Voorbeelden van de juridische instrumenten zijn het programma, de omgevingsverordening en het omgevingsplan.
Participatie	Ob	Bij het vaststellen van een omgevingsvisie wordt aangegeven hoe maatschappelijke organisaties, burgers, bedrijven en bestuursorganen bij de voorbereiding zijn betrokken en wat de resultaten daarvan zijn.

2.4 Overgangsrecht en overgangsfase

Voor Rijk, provincies en gemeenten is het verplicht een omgevingsvisie vast te stellen. Hoewel de Omgevingswet geen doorwerking kent van de omgevingsvisie van een hoger bestuursorgaan naar de omgevingsvisie van andere bestuursorganen, spelen de omgevingsvisies van andere bestuursorganen wel een rol bij de beleidsvorming.

Voor de omgevingsvisies van gemeenten en provincies is de nationale omgevingsvisie van bijzondere betekenis. Daarom heeft het kabinet het voornemen om de nationale omgevingsvisie al voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet vast te stellen. Voor gemeenten is het van belang om de provinciale omgevingsvisie te betrekken bij het opstellen van hun eigen omgevingsvisie. Daarom wordt de provincies gevraagd om hun omgevingsvisie zo snel mogelijk vast te stellen en geldt er voor hen geen uitgestelde werking van de plicht een omgevingsvisie vast te stellen. De gemeenten krijgen wel een overgangstermijn: op grond van het overgangsrecht geldt de verplichting een omgevingsvisie te hebben voor hen vanaf een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip. Gestreefd wordt naar een overgangstermijn van drie jaar.

Het overgangsrecht maakt het voor rijk, provincies en gemeenten mogelijk om al voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet een omgevingsvisie vast te stellen. Op grond van artikel 4.10 van de Invoeringswet Omgevingswet geldt een omgevingsvisie die voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet van kracht wordt, als omgevingsvisie op basis van de Omgevingswet. Daarvoor gelden twee voorwaarden. Ten eerste moet de omgevingsvisie voldoen aan inhoudelijke vereisten van de artikelen 3.2 en 3.3 van de wet. Ten tweede moet de omgevingsvisie voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet van kracht zijn of onmiddellijk na de inwerkingtreding daarvan van kracht worden. Er geldt geen overgangsrecht in de zin van een gelijkstelling van onder de oude wetgeving vastgestelde visie-achtige documenten met de omgevingsvisie. Om te voorkomen dat er ten aanzien van bepaalde majeure onderwerpen helemaal geen beleid geldt, blijven de hoofdzaken van gemeentelijke milieubeleidsplannen, verkeers- en vervoersplannen en structuurvisies gelden totdat een gemeentelijke omgevingsvisie van kracht wordt.

3 Uitgangspunten voor de toepassingsprofielen voor omgevingsdocumenten

In dit hoofdstuk worden de uitgangspunten voor de toepassingsprofielen voor omgevingsdocumenten beschreven. Deze uitgangspunten zijn mede gebruikt als bouwstenen voor de ontwikkeling van de TPOD's. Deze informatie is met name beschrijvend van aard en dient het doel achtergrond te bieden voor deel **B**, dat de modellering van de omgevingsvisie beschrijft en voortborduurt op de uitgangspunten beschreven in dit hoofdstuk. Dit hoofdstuk beschrijft generiek de toegepaste principes in algemene bewoording. Het is mogelijk dat onderdelen van die teksten voor de omgevingsvisie niet van toepassing zijn.

3.1 Proces van totstandkoming en bekendmaking c.q. publicatie van omgevingsdocumenten

Het proces van opstellen van omgevingsdocumenten en daarbij toepassen van de STOP/TPOD-standaard begint intern bij het bevoegd gezag. Waar dat relevant is voor het instrument kan een informeel deel volgen dat bestaat uit participatie en (voor)overleg. Deze informele fase is vormvrij. In het informele deel van het proces kan een informele versie van het omgevingsdocument gebruikt worden die aan de STOP/TPOD-standaard voldoet, maar dat is niet verplicht.

Bij het opstellen van het omgevingsdocument ten behoeve van het formele deel van het proces moet gebruik gemaakt worden van de standaarden STOP en TPOD. De standaarden ondersteunen ook dit opstelproces. Na het opstellen van het omgevingsdocument volgen voor die instrumenten waarvoor dat van toepassing is publicatie en kennisgeving van het ontwerp van het omgevingsdocument en later publicatie of bekendmaking van het besluit op overheid.nl.

Op overheid.nl worden alleen ontwerp- en vastgestelde besluiten gepubliceerd respectievelijk bekendgemaakt. De DSO-viewer toont alleen ontwerpregelingen en geldende regelingen. Vooralsnog zorgt de DSO-keten niet voor het beschikbaar stellen en raadpleegbaar maken van informele versies van de omgevingsdocumenten, zoals concepten en voorontwerpen.

3.2 Omgevingsdocumenten met en zonder regels

Er is onderscheid tussen omgevingsdocumenten die regels bevatten, zoals het omgevingsplan, en omgevingsdocumenten die geen regels bevatten, zoals de omgevingsvisie.

Omgevingsdocumenten die regels bevatten, zullen vanuit de gebruikerstoepassing van het DSO het meest gevraagd worden. Daarom worden aan die omgevingsdocumenten extra eisen gesteld ten behoeve van de bekendmaking en zijn er extra mogelijkheden aan toegevoegd voor bevraging en raadpleging. Om deze reden besteden de standaarden bijzondere aandacht aan deze categorie als het gaat om tekststructuur, annotaties en weergave.

De omgevingsdocumenten zonder regels hebben een ander karakter. Ze hebben een vrijere opzet en kennen geen artikelsgewijze indeling. Hiervoor geldt dan ook een aantal eisen niet die wel voor de omgevingsdocumenten met regels gelden, zoals vaste tekststructuren.

De specificaties voor de tekststructuur zijn opgenomen in hoofdstuk [5](#).

3.3 Initieel besluit, wijzigingsbesluit en geconsolideerde Regeling

Omgevingsdocumenten komen in principe tot stand door het nemen van een initieel besluit (het eerste besluit waarbij een volledig omgevingsdocument wordt vastgesteld). Bij het omgevingsplan en de waterschapsverordening bestaat het initiële besluit uit een overgangsrechtelijke situatie en/of een regeling van rikswege. Daarna kunnen de omgevingsdocumenten door wijzigingsbesluiten gewijzigd worden. Voor omgevingsplannen, omgevingsverordeningen, waterschapsverordeningen, AMvB's, MR en omgevingsvisies geldt de verplichting ze in geconsolideerde vorm beschikbaar te stellen. De LVBB zorgt er voor dat alle achtereenvolgens genomen wijzigingsbesluiten verwerkt worden tot een doorlopende versie van het omgevingsdocument: de geconsolideerde Regeling. In hoofdstuk [4](#) wordt dit nader beschreven.

3.4 Annoteren

Onder annoteren verstaan we het toevoegen van gegevens aan (onderdelen van) een omgevingsdocument die de inhoud van het omgevingsdocument voor de computer vertalen. Door het annoteren kan een viewer locaties en andere gegevens op een kaart en bij een tekst weergeven. Het annoteren zorgt er ook voor dat een omgevingsdocument op bepaalde kenmerken doorzoekbaar is. In het geval van omgevingsdocumenten met artikelstructuur waarin regels over activiteiten worden gesteld, helpt het annoteren ook bij het verbinden van toepasbare regels, oftewel vragenbomen, aan regels met locaties. De gegevens die bij het annoteren worden toegevoegd worden niet in de voor de mens leesbare tekst weergegeven. Voor degene die dat wil zijn ze wel terug te vinden. Het annoteren van omgevingsdocumenten met OW-objecten is beschreven in hoofdstuk [6](#). Daar wordt ook van ieder OW-object aangegeven wat het doel is van die annotatie, met andere woorden: wat levert de extra inspanning van het annoteren op aan meerwaarde voor gebruiker en opsteller?

3.5 Waardelijsten

Een waardelijst is een collectie van waarden die gebruikt kunnen worden bij het annoteren. Bij diverse attributen van annotaties hoort een waardelijst met vooraf gedefinieerde waarden. Waardelijsten zijn er in twee vormen: limitatieve waardelijsten en uitbreidbare waardelijsten. In de toepassingsprofielen voor de omgevingsdocumenten bedoelen we daar het volgende mee:

- **limitatieve waardelijst:** een lijst met vooraf gedefinieerde waarden waaruit gekozen moet worden. Deze waardelijst wordt centraal beheerd en kan alleen beheermatig gewijzigd worden, aangezien een wijziging direct effect heeft op de werking en functionaliteiten van de applicaties van DSO-LV en LVBB;
- **uitbreidbare waardelijst:** een lijst met vooraf gedefinieerde waarden. Wanneer de gewenste waarde op de waardelijst voorkomt, wordt die gebruikt. De bedoeling is dat, als de gewenste waarde niet op de waardelijst voorkomt, het bevoegd gezag een eigen waarde kan

definiëren. Het stelsel ondersteunt uitbreidbare waardelijsten echter nog niet. Daarom is aan de uitbreidbare waardelijsten toegevoegd de waarde ‘Nog toe te voegen’. Die waarde kan worden gebruikt wanneer het bevoegd gezag een eigen waarde zou willen gebruiken. De waardelijsten IMOW zijn vastgelegd in de Stelselcatalogus van het DSO-LV. In hoofdstuk 7 is per objecttype is aangegeven voor welke attributen een waardelijst geldt en of deze limitatief of uitbreidbaar is.

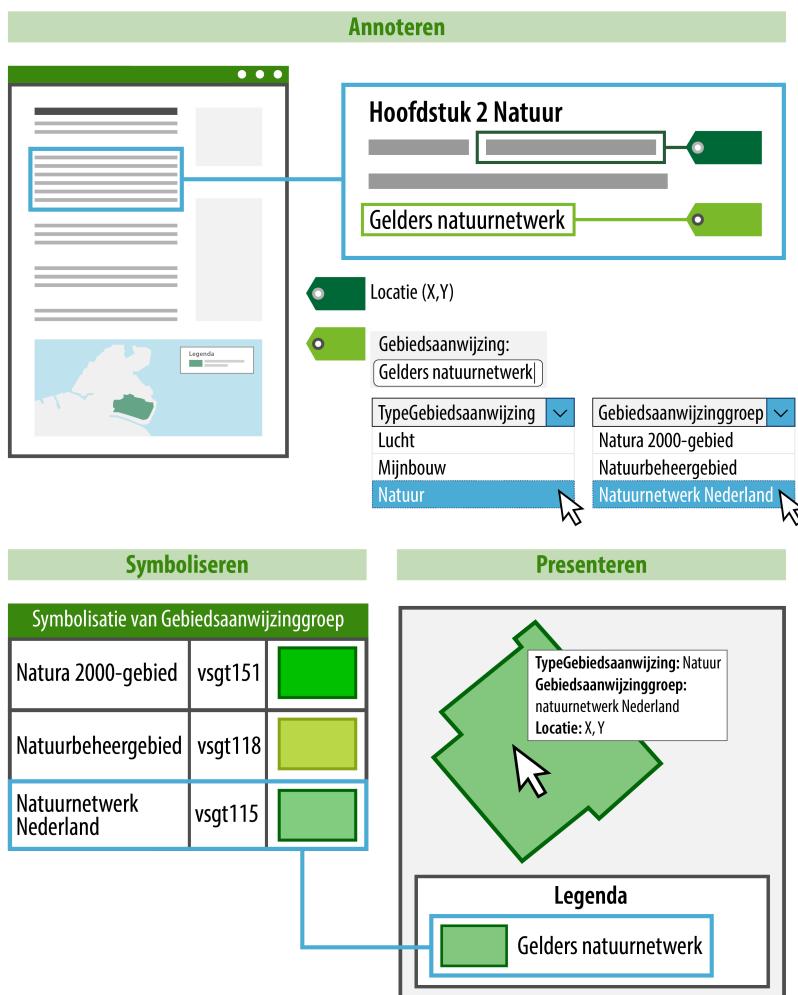
3.6 Presentatiemodel

De inhoud van een omgevingsdocument dient kenbaar te zijn. Daarom moet een omgevingsdocument niet alleen machineleesbaar worden aangeboden, maar is ook een voor de mens te interpreteren weergave noodzakelijk. Uitgangspunt is dat de tekst, de bijbehorende Locaties in combinatie met de annotaties met OW-objecten en de waarden die normen op de verschillende Locaties hebben zo overzichtelijk worden weergegeven dat de raadpleger ze kan interpreteren.

Het Presentatiemodel richt zich op de mensleesbare vorm van het weergeven. Onder weergeven verstaan we het weergeven en visualiseren van de inhoud van een regeling in een voorgedefinieerde vorm (gebruik van symbolen, kleur, lijndikte, arcering, karakterset) conform een afgesproken standaard. Het Presentatiemodel beschrijft daarbij de wijze van weergave van annotaties met OW-objecten op een kaart.

De mensleesbare weergave van Locaties maakt gebruik van de annotaties met OW-objecten, waardelijsten en symbolcodes. Een symbolcode die is toegekend aan een waarde uit de waardelijsten IMOW bepaalt hoe Locaties, de bijbehorende annotaties en waarden op een kaartbeeld worden weergegeven. De tabel geeft de symbolisatie waarmee een annotatie wordt weergegeven. Hierbij wordt een waarde uit een limitatieve waardelijst aan de bijbehorende, afgesproken, symbolcode gekoppeld. Gebruik van de symbolcode uit de waardelijsten IMOW leidt tot een standaardweergave, ook wel geharmoniseerde weergave genoemd. Ieder OW-objecttype heeft daarbij, als het is gekoppeld aan een Gebied, een eigen symbolisatiestijl. Voorbeelden zijn: Het objecttype Activiteit wordt weergegeven met verschillende vormen van arceringen en rasters in verschillende kleuren, gecombineerd met verschillende randlijnstijlen. Het objecttype Gebiedsaanwijzing wordt weergegeven met een volledige vlakvulling in verschillende kleuren, gecombineerd met verschillende randlijnstijlen en verschillende mate van transparantie. Voor Lijnen en Punten is een heel scala aan symbolisaties beschikbaar, met variaties in kleur, lijnsoort, vorm, grootte en dikte. Voor Normwaarden zijn er in de symbolenbibliotheek kleurenranges beschikbaar.

Figuur 1 laat de werking van de standaardweergave zien voor een annotatie met een Gebiedsaanwijzing.

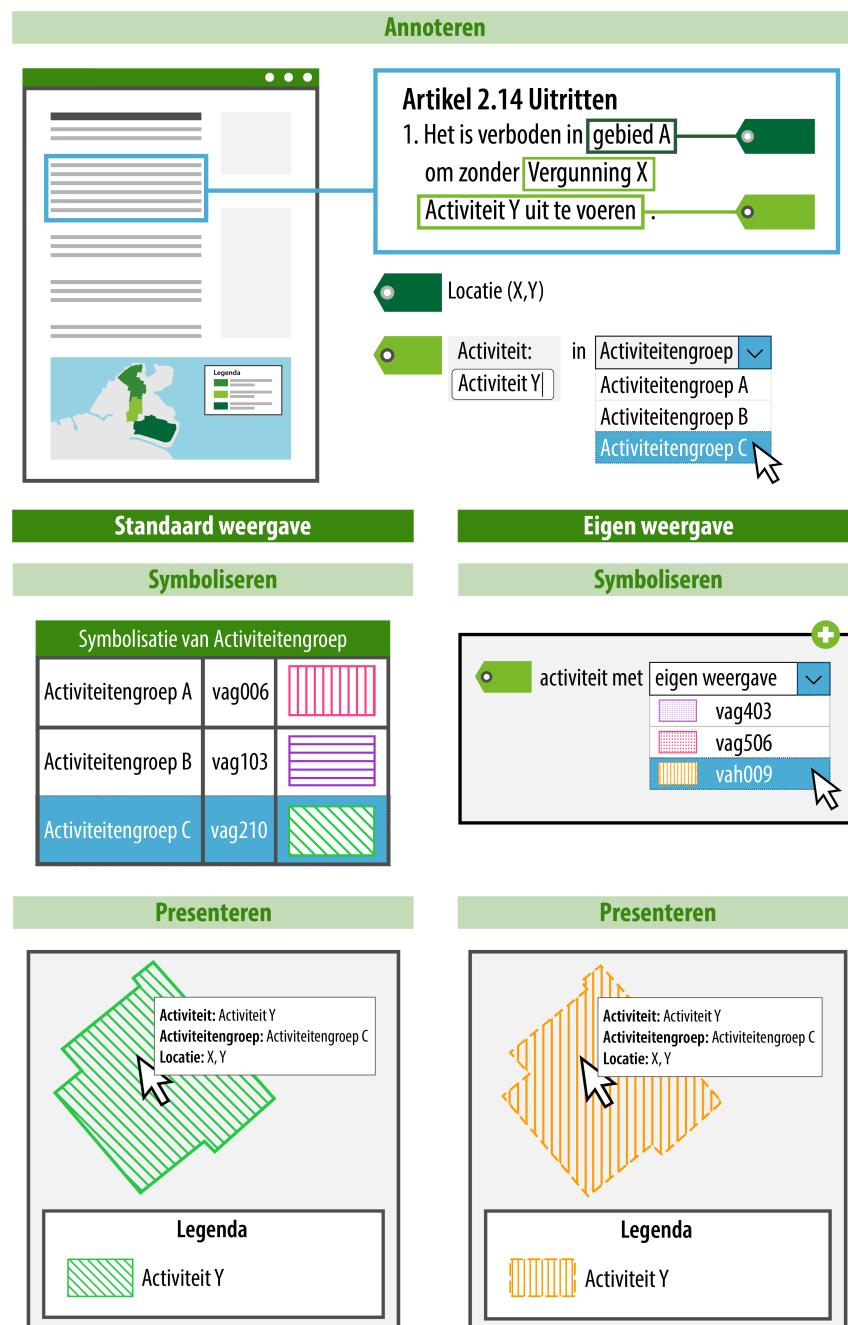

Figuur 1 Weergave op de kaart door annoteren met object, type en groep, in combinatie met symbolicode uit waardelijst IMOW, toepassing standaardweergave

Figuur 1 laat zien dat een tekst wordt gekoppeld aan een Locatie. Om de Locatie herkenbaar op een kaart weer te geven is deze geannoteerd met een Gebiedsaanwijzing, in dit geval van het type Natuur. Het bevoegd gezag heeft zelf een naam gekozen voor de Gebiedsaanwijzing (in dit geval ‘Gelders Natuurnetwerk’) en heeft aangegeven tot welke groep die specifieke Gebiedsaanwijzing hoort. De groep wordt gekozen uit de waardelijst ‘Natuurgroep’ die hoort bij de Gebiedsaanwijzing van het type Natuur. In het voorbeeld is uit de waardelijst de waarde ‘Natuurnetwerk Nederland’ gekozen. De groep is het onderdeel van de annotatie dat bepaalt hoe de Locatie op de kaart wordt weergegeven. Alle waarden voor groep van de waardelijsten IMOW hebben een symbolicode die bepaalt hoe de groep wordt weergegeven: de kleur, arcering, mate van transparantie en lijnstijl. Voor het bevoegd gezag is het voldoende om aan te geven welke groep van toepassing is. Een viewer kan dan geautomatiseerd met behulp van de symbolicode uit de waardelijsten IMOW de Locatie met de juiste standaardsymbolisatie weergeven.

Het bevoegd gezag heeft twee methoden om zelf invloed uit te oefenen op de weergave van objecten, Locaties en waarden op een kaart. De eerste methode is door te kiezen voor een

eigen, specifieke symbolisatie in plaats van de standaardweergave. Dit maakt het bijvoorbeeld mogelijk om de activiteiten ‘het exploiteren van een discotheek’ en ‘het exploiteren van daghoreca’ ieder op een eigen manier weer te geven in plaats van met de standaardweergave die hoort bij de Activiteitengroep ‘exploitatieactiviteit horeca’. **Figuur 2** laat daarvan (enigszins versimpeld) een voorbeeld zien. IMOW heeft daarvoor het objecttype Symbolisatielitem. Met Symbolisatielitem kan het bevoegd gezag een eigen, specifieke symbolisatie geven aan ActiviteitLocatieaanduiding, Normwaarde en (de verschillende typen) Gebiedsaanwijzing.

Figuur 2 Weergave op de kaart door annoteren, links toepassing standaardweergave door object en groep, rechts eigen weergave door keuze symbolenbibliotheek

Figuur 2 laat het verschil zien tussen de toepassing van de standaardweergave en de eerste methode voor het bevoegd gezag om zelf invloed uit te oefenen op de weergave, namelijk door te kiezen voor een eigen, specifieke symbolisatie. Het bovenste deel van de afbeelding laat, net als in **Figuur 1** maar dan voor een activiteit, zien dat een tekst wordt gekoppeld aan een Locatie, de activiteit een naam krijgt en een groep wordt gekozen. Het onderste deel van de figuur laat aan de linkerkant de toepassing van de standaardweergave zien. Dit is al beschreven in de toelichting op **Figuur 1**. De rechterkant toont de toepassing van de eigen, specifieke symbolisatie. Het bevoegd gezag kiest uit de symbolenbibliotheek de symbolcode die het beste past bij de manier waarop het object wil weergeven. In dat geval gaat de specifieke symbolisatie boven de weergave-werking van de groep.

De tweede methode die het bevoegd gezag heeft om zelf invloed uit te oefenen op de weergave is het samenstellen van kaarten en kaartlagen. Daarmee geeft het bevoegd gezag zelf aan dat bepaalde informatie, of een set van informatie, op een kaart of kaartlaag wordt weergegeven. IMOW kent hiervoor de objecten Kaart en Kaartlaag, die in de paragrafen **7.10** en **7.11** zijn beschreven.

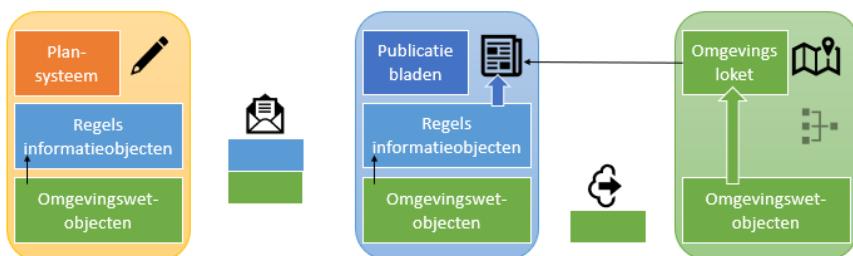
3.7 Metadata

Informatie en specificaties voor de metadata die moeten worden meegeleverd bij de aanlevering voor de bekendmaking c.q. publicatie van omgevingsdocumenten zijn te vinden in de STOP-documentatie.

3.8 Van plan tot publicatie

3.8.1 Het aanleverproces

Het bevoegd gezag levert via het digitale kanaal het digitale besluit aan via het bronhouder-koppelvlak. Het digitale besluit bestaat uit een generiek formeel deel met daarin de artikelen c.q. beleidstekst en geografische informatieobjecten (verder afgekort tot GIO, zie hiervoor paragraaf **6.1.2.1**) en een Omgevingswetdeel met specifieke objecten vanuit dit domein (verder: OW-objecten, zie hiervoor hoofdstuk **7**). In het geval van een wijzigingsbesluit levert het bevoegd gezag de consolidatie-instructies ten behoeve van het consolideren van het wijzigingsbesluit in de regeling. Beide delen vormen een gevalideerd consistent geheel. De LVBB verzorgt de publicatie van het formele deel van het besluit in het digitale publicatieblad van het bevoegde gezag op officiëlebekendmakingen.nl en consolideert het besluit in de regeling. De OW-objecten worden gedistribueerd naar DSO-LV ten behoeve van het Omgevingsloket.

Figuur 3 Aanleverproces

3.8.2 Raadplegen

3.8.2.1 Raadplegen in het officiële publicatieblad

Op officiebekendmakingen.nl wordt het besluit formeel bekend gemaakt in het digitale publicatieblad van het bevoegde gezag. De authentieke tekst van het besluit wordt in PDF-formaat weergegeven en er is een zogeheten landingspagina voor de informatieobjecten. Tevens is er een web-versie van het besluit.

Daarnaast worden de consolidatie-instructies verwerkt in de geldende regeling van dat moment. Dit resulteert in een documentgerichte weergave van de regeling van waaruit de informatieobjecten kunnen worden benaderd. De informatieobjecten worden afzonderlijk getoond in een interactieve viewer en kunnen vanuit daar ook worden gedownload.

Raadplegen is alleen mogelijk per omgevingsdocument of regeling en dus ook alleen van één bevoegd gezag. Er is geen integraal overzicht van alle regels voor de leefomgeving.

3.8.2.2 Raadplegen in DSO-LV

DSO-LV ontvangt de geconsolideerde regeling met de OW-objecten. In het Omgevingsloket zijn diverse functies beschikbaar voor de gebruiker. Het biedt de mogelijkheid tot het oriënteren op de integrale regels of het integrale beleid over de fysieke leefomgeving via de kaart. Met een klik op de kaart zijn de daar geldende regels en het geldende beleid te raadplegen. De locaties uit de diverse regelingen worden via een legenda gesymboliseerd op de kaart. De tekst en kaart geven ook selectiemogelijkheden, bijvoorbeeld het tonen van regeltekst en locaties voor een specifieke activiteit, het uitsluitend tonen van regels die voor iedereen gelden of het tonen van beleid over een specifiek beleidsaspect met de bijbehorende locaties. De getoonde tekst komt uit de geconsolideerde Regelingen vanuit de officiële publicatiebladen.

Tot slot vormen, in omgevingsdocumenten met artikelstructuur waarin regels over activiteiten worden gesteld, de OW-objecten Activiteit en ActiviteitLocatieaanduiding de basis voor de toepasbare regels (vragenbomen) in het Omgevingsloket. De locaties zijn gekoppeld aan de activiteiten in de vragenboom. De vragenbomen zelf worden via een apart kanaal aangeleverd.

B Modellering van de omgevingsvisie

Dit deel beschrijft de modellering van de omgevingsvisie en voorziet in de vertaling van (een deel van) de kenmerken van de tabellen uit hoofdstuk 2 naar modellen voor tekst en annotaties die de kenmerken structureren en aan elkaar relateren. De beschrijvingen van de modellen leggen uit hoe de omgevingsvisie zodanig gestructureerd wordt, dat het machineleesbaar en op een gestandaardiseerde manier uitwisselbaar wordt.

Hoofdstuk 4 beschrijft de vormgeving van Besluit en Regeling bij de omgevingsvisie. In hoofdstuk 5 wordt de toepassing van de STOP-tekststructuren op de omgevingsvisie beschreven. Hoofdstuk 6 geeft een inleiding op het Informatiemodel Omgevingswet (IMOW). Hoofdstuk 7 beschrijft in detail het annoteren met OW-objecten van de omgevingsvisie. Hoofdstuk 8 licht het wijzigen van omgevingsdocumenten met wijzigingsbesluiten toe. In hoofdstuk 9 komen de resterende modelleringsaspecten aan de orde.

IMOW en de toepassing daarvan vormen een domeinspecifieke toepassing van STOP. Om een omgevingsdocument op te stellen en juridisch juist te kunnen bekendmaken is het uiteraard ook nodig om te voldoen aan de specificaties van STOP. Die zijn voor zover nodig en mogelijk in dit toepassingsprofiel beschreven. Voor het overige wordt verwezen naar de STOP-standaard.

4 De vormgeving van Besluit en Regeling bij de omgevingsvisie

4.1 Besluit, juridisch geldende versie en (geconsolideerde) Regeling van de omgevingsvisie

4.1.1 Besluit in de juridische context

Het samenstel van Awb, Bekendmakingswet en Omgevingswet maakt, voor besluiten die niet tot een of meer belanghebbenden zijn gericht en die zijn voorbereid met toepassing van afdeling 3.4 Awb, onderscheid tussen het (ontwerp)besluit en de op dat (ontwerp)besluit betrekking hebbende stukken. Met het (ontwerp)besluit wordt hier bedoeld dat wat het bestuursorgaan besluit (of voornemens is te besluiten) en wat het bestuursorgaan vaststelt (c.q. gaat vaststellen). De op het (ontwerp)besluit betrekking hebbende stukken zijn stukken die het bestuursorgaan gebruikt bij de onderbouwing van het (ontwerp)besluit, maar niet vaststelt. Een voorbeeld: als de gemeenteraad het besluit neemt tot wijziging van het omgevingsplan, stelt hij de wijziging van het omgevingsplan vast. Rapportages van onderzoeken die zijn uitgevoerd ter onderbouwing van die wijziging zijn op het (ontwerp)besluit betrekking hebbende stukken. De gemeenteraad stelt deze stukken niet vast, maar betrekt ze bij het nemen van het besluit.

Het (ontwerp)besluit moet gepubliceerd c.q. bekend gemaakt worden door plaatsing van de volledige inhoud van het (ontwerp)besluit in het publicatieblad van het bevoegd gezag[2]. De op het (ontwerp)besluit betrekking hebbende stukken moeten ter inzage gelegd worden. Deze terinzagelegging geschiedt zowel op elektronische wijze als op een door het bestuursorgaan aan te wijzen locatie. De (elektronische) terinzagelegging vindt niet plaats in de publi-

catiebladen.

4.1.2 Het juridische besluit in de informatiekundige context van de STOP/TPOD-standaard

De LVBB moet kunnen bepalen wat in het publicatieblad gepubliceerd dan wel bekendgemaakt moet worden (namelijk alles wat behoort tot het in de vorige paragraaf beschreven besluit in de juridische context) en dat wat geconsolideerd moet worden. Daartoe maakt de STOP/TPOD-standaard onderscheid tussen Besluit en Regeling.

De Regeling bevat de juridische regels c.q. beleid- of realisatietekst en de geografische begrenzingen van de gebieden waar de regels c.q. de beleid- of realisatietekst gelden, die door het bestuursorgaan worden vastgesteld, gewijzigd of ingetrokken. Voorbeelden zijn het omgevingsplan en de omgevingsvisie. Het Besluit bevat de tekst waarmee het bestuursorgaan bepaalt wat er gebeurt bij de bekendmaking: het stelt een initiële regeling vast, het wijzigt een regeling, het trekt een regeling in etc. Het bestuursorgaan bepaalt ook wanneer die vaststelling, wijziging of intrekking in werking treedt. Onderdeel van het Besluit is dus ook de nieuwe regeling of de wijziging van de regeling. Voorbeelden zijn het raadsbesluit met alle bijbehorende onderdelen waarmee de gemeenteraad een wijziging van het omgevingsplan vaststelt en het statenbesluit met alle bijbehorende onderdelen waarmee provinciale staten de omgevingsvisie vaststellen.

Het Besluit wordt, met inbegrip van de inhoud of wijziging van de Regeling die onderdeel is van het Besluit, bekendgemaakt in het publicatieblad van het bevoegd gezag op officielebekendmakingen.nl. De juridisch geldende versie van de omgevingsvisie waaraan rechten en plichten kunnen worden ontleend, bestaat uit de verzameling van de nieuwe regeling en alle daarna vastgestelde wijzigingen van die regeling. Om die verzameling op een voor de mens leesbare en begrijpelijke manier weer te geven is er ook de geconsolideerde Regeling. Een (Toestand van een) geconsolideerde Regeling bevat de inhoud van een regeling zoals die geldt op een bepaald moment. De geconsolideerde Regeling wordt afgeleid uit de initiële regeling waarin steeds de (in werking getreden) wijzigingen uit de wijzigingsbesluiten zijn verwerkt tot een doorlopende versie van de omgevingsvisie. De geconsolideerde Regeling vormt de basis voor de weergave van de regeling in de nationale respectievelijk lokale regelingenbank op overheid.nl én van de versie van de omgevingsvisie die in DSO-LV te raadplegen is.

Bij Besluit en Regeling kunnen bijlagen worden gevoegd die integraal onderdeel zijn van de tekst van Besluit of Regeling maar om redenen van leesbaarheid e.d. niet in het lichaam van Besluit of Regeling kunnen worden opgenomen. Rapportages van onderzoeken die zijn uitgevoerd ter onderbouwing van het nemen van het juridische besluit als bedoeld in de vorige paragraaf zijn op het besluit betrekking hebbende stukken. Het zijn geen bijlagen bij Besluit of Regeling als bedoeld in de STOP/TPOD-standaard. Ze worden niet in de publicatiebladen gepubliceerd maar ter inzage gelegd. Zie voor de elektronische terinzagelegging van deze stukken paragraaf [4.2.3](#).

4.2 Bijlagen en op het besluit betrekking hebbende stukken

4.2.1 Onderscheid tussen bijlagen en op het besluit betrekking hebbende stukken

In paragraaf [4.1.1](#) over het besluit in de juridische context is beschreven dat het samenstel van Awb, Bekendmakingswet en Omgevingswet leidt tot onderscheid tussen het besluit en de op dat besluit betrekking hebbende stukken. Het besluit is dat wat het bestuursorgaan besluit en vaststelt. Het besluit wordt bekend gemaakt in het publicatieblad van het bevoegd gezag. Van het besluit kunnen bijlagen deel uitmaken. Deze bijlagen bevatten informatie die onderdeel is van wat het bestuursorgaan vaststelt maar om redenen van omvang, leesbaarheid en/of vormgeving niet goed in het besluit kan worden opgenomen. Bijlagen worden dus ook in het publicatieblad opgenomen.

Op het (ontwerp)besluit betrekking hebbende stukken zijn stukken die het bestuursorgaan gebruikt bij de onderbouwing van het besluit, maar niet vaststelt. Rapportages van onderzoeken die zijn uitgevoerd ter onderbouwing van het besluit zijn typische voorbeelden van op het (ontwerp)besluit betrekking hebbende stukken. De op het (ontwerp)besluit betrekking hebbende stukken moeten ter inzage gelegd worden. Die terinzagelegging vindt niet plaats in het publicatieblad.

4.2.2 Bijlagen bij Besluit en Regeling

Er is informatie die onderdeel vormt van (een besluit tot vaststelling of wijziging van) een omgevingsdocument maar niet goed direct in het lichaam van besluit of regeling is op te nemen. Deze informatie wordt dan in een bijlage opgenomen. Redenen daarvoor zijn met name leesbaarheid en vormgeving (denk aan lange lijsten en complexe tabellen). Ook kan een bijlage bestaan uit verwijzingen naar de (geografische) informatieobjecten of uit niet-tekstuele informatie. Deze bijlagen worden als onderdeel van Besluit en Regeling gepubliceerd c.q. bekend gemaakt in het publicatieblad.

Bijlagen kunnen worden gepubliceerd als:

- bijlage als onderdeel van de tekst in STOP-XML;
- PDF-document, gemodelleerd als informatieobject.

De hoofdregel is dat elke tekst die onderdeel is van een besluit of regeling, dus ook een bijlage, wordt vormgegeven als onderdeel van de tekst in STOP-XML. Op die manier is gewaarborgd dat de teksten voldoen aan alle wettelijke eisen betreffende publicatie en bekendmaking. De teksten kunnen dan juridisch rechtsgeldig gepubliceerd en geconsolideerd worden en de voorzieningen kunnen ze volgens de richtlijnen van digitale toegankelijkheid ontsluiten. Ook is het dan mogelijk om te verwijzen naar specifieke onderdelen van de tekst en om onderdelen van de tekst te muteren. Slechts in bijzondere gevallen is het toegestaan een bijlage als PDF-document aan te leveren. Dat is omdat het niet altijd mogelijk is om tekst in STOP-XML uit te wisselen zonder de tekst te moeten overttypen. Het aanleveren van een bijlage als PDF-document is alleen toegestaan in specifieke gevallen die in het betreffende toepassingsprofiel zijn vastgelegd. In dit toepassingsprofiel is dat gedaan in de normen in paragraaf [4](#). Het gebruik van een PDF-document als bijlage is alleen toegestaan als het voor het bevoegd gezag redelijkerwijs niet mogelijk is om de bijlage als onderdeel van de tekst in STOP-XML op te stellen én als de bijlage informatie bevat die daadwerkelijk als (te consolideren) bijlage gezien kan worden.

Opgemerkt wordt dat aan DSO-LV alleen tekstonderdelen worden doorgeleverd die in de Regeling zijn opgenomen. DSO-LV kan dus ook alleen die onderdelen tonen. Bijlagen die onlosmakelijk onderdeel zijn van het omgevingsdocument zelf, zoals bijlagen bij de regels of de beleidstekst, moeten dus in de Regeling zelf worden opgenomen om in DSO-LV getoond en gebruikt te kunnen worden.

4.2.2.1 Bijlage als onderdeel van de tekst in STOP-XML

Een bijlage die onderdeel is van de tekst wordt gecodeerd in XML overeenkomstig het STOP-model voor Vrijtekststructuur dat is beschreven in paragraaf [5.2](#). Een bijlage die onderdeel is van de regeling wordt geconsolideerd, een bijlage die onderdeel is van het besluit wordt niet geconsolideerd. Een voorbeeld van een bijlage die onderdeel is van de tekst in STOP-XML is de bijlage met verwijzingen naar de GIO's.

4.2.2.2 PDF-document, gemodelleerd als informatieobject

Een bijlage die niet in XML via het STOP-model gecodeerd kan worden, is in STOP een informatieobject. Een informatieobject is een zelfstandige entiteit die onderdeel is van het besluit of de regeling waarin het vastgesteld wordt, maar niet is opgenomen in de (XML-) tekst van besluit of regeling.

Naast het geografisch informatieobject, dat wordt beschreven in paragraaf [6.1.2.1](#), kent STOP het informatieobject dat wordt gebruikt voor tekstuele bijlagen. De bijlage wordt in de vorm van een PDF-document met het besluit meegegeven, gemodelleerd als informatieobject. Een bijlage mag alleen als PDF-document worden aangeleverd als het voor het bevoegd gezag redelijkerwijs niet mogelijk is om de bijlage als onderdeel van de tekst in STOP-XML op te stellen én als de bijlage informatie bevat die daadwerkelijk als (te consolideren) bijlage gezien kan worden. Als de bijlage bekendgemaakt en/of geconsolideerd moet worden, moet het PDF-document onveranderlijk zijn. Daarom moet het voldoen aan de eisen van PDF/A-1a of PDF/A-2a. Bij een latere wijziging van het informatieobject moet het gehele document worden vervangen. STOP kent namelijk geen voorziening om een informatieobject te muteren.

Let op dat een PDF-document als informatieobject precies hetzelfde werkt als een GIO. In een bijlage Informatieobjecten wordt de naam van het PDF-document opgenomen op een manier vergelijkbaar met een begrip en zijn definitie: bij wijze van definitie komt achter de naam van het PDF-document de volledige identificatie van het informatieobject. Aanbevolen wordt om twee verschillende bijlagen informatieobjecten te maken: een bijlage voor de GIO's en een bijlage voor de PDF-document-informatieobjecten. In de bekendmaking en de viewers op overheid.nl en in DSO-LV zijn PDF-documenten alleen via een omweg (mogelijk via het klikken op een link) te raadplegen. Dit is een extra reden waarom wordt aanbevolen om als dat maar enigszins mogelijk is, bijlagen als onderdeel van de tekst in STOP-XML toe te voegen.

4.2.3 Op het besluit betrekking hebbende stukken

In paragraaf [4.2.1](#) is aangegeven wat op het (ontwerp)besluit betrekking hebbende stukken zijn: dat zijn stukken die het bestuursorgaan gebruikt bij de onderbouwing van het besluit, maar geen integraal onderdeel vormen van de tekst van Besluit of Regeling. Bekende voor-

beelden zijn de rapportages van onderzoeken die zijn uitgevoerd ter onderbouwing van het besluit, zoals een milieueffectrapportage en rapportages van akoestisch onderzoek, archeologisch onderzoek en bodemonderzoek, en de zienswijzennota. Volgens Awb en Bekendmakingswet zijn op het (ontwerp)besluit betrekking hebbende stukken geen onderdeel van de publicatie of bekendmaking in het publicatieblad, maar worden ze ter inzage gelegd. Vanuit het besluit in het publicatieblad moet het mogelijk zijn om op eenvoudige wijze de elektronisch ter inzage gelegde stukken te raadplegen.

Over deze stukken bepaalt de Awb het volgende:

- De op het ontwerpbesluit betrekking hebbende stukken liggen ter inzage gedurende de termijn van zes weken voor het naar voren brengen van zienswijzen, die begint op de dag waarop het ontwerp ter inzage is gelegd en daarvan kennis is gegeven[3].
- De op het definitieve besluit betrekking hebbende stukken liggen ter inzage totdat de beroepstermijn van zes weken is verstreken[4]. De beroepstermijn begint op de dag na die waarop het besluit op de voorgescreven wijze is bekendgemaakt (of, in het geval van een besluit dat aan goedkeuring is onderworpen, op de dag na die waarop het goedkeuringsbesluit op de voorgescreven wijze is bekendgemaakt)[5].

Uitgangspunt van de wetgever is dus dat de op het (ontwerp)besluit betrekking hebbende stukken gedurende de zes weken van de zienswijzen- respectievelijk beroepstermijn ter inzage liggen. Het kan uiteraard voorkomen dat betrokkenen ook na die termijnen kennis willen nemen van deze stukken. Als de stukken dan niet meer elektronisch worden ontsloten, zou een betrokken bestuursorgaan moeten verzoeken om toezending van die stukken, of naar een fysieke locatie toe moeten om inzage te krijgen in die stukken. Daarom wordt aanbevolen om de elektronische terinzagelegging van de op het ontwerpbesluit betrekking hebbende stukken en de op het (definitieve) besluit betrekking hebbende stukken in ieder geval te laten voortduren totdat de volledige procedure is afgerond. Bij een besluit waartegen geen beroep openstaat is dat totdat het besluit in werking is getreden. Bij een besluit waartegen wel beroep openstaat is dat in ieder geval tot het einde van de beroepstermijn en, als beroep tegen het besluit is ingesteld, totdat de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State uitspraak heeft gedaan op de beroepen.

Naast de verplichting om op het (ontwerp)besluit betrekking hebbende stukken ter inzage te leggen, gelden ook de verplichtingen uit de Archiefwet. Op grond van deze wet zijn overheidsorganen verplicht de onder hen berustende archiefbescheiden te bewaren en om ze na afloop van de voor het betreffende stuk geldende bewaartermijn te vernietigen.

Toekomstige functionaliteit

Onderzocht wordt of in de toekomst voor de elektronische terinzagelegging van stukken die betrekking hebben op het (ontwerp)besluit van omgevingsdocumenten gebruik gemaakt kan worden van een nog te ontwikkelen centrale voorziening voor het ontsluiten van dergelijke stukken in het kader van de Wet open overheid en de Bekendmakingswet. Wanneer duidelijk is of voor deze stukken gebruik gemaakt kan worden van een centrale voorziening, welke voorziening dat is en hoe de aanlevering moet plaatsvinden, zal dat in een volgende versie van dit toepassingsprofiel beschreven worden.

Workaround

Zolang er geen centrale voorziening is voor de elektronische terinzagelegging van op het (ontwerp)besluit betrekking hebbende stukken, past het bevoegd gezag naar keuze één van de volgende methoden toe:

- het ontsluit de betreffende stukken op een zelf te bepalen elektronische wijze, bijvoorbeeld via de eigen website, of
- het levert de betreffende stukken aan de LVBB aan als onderdeel van het Besluit conform STOP. Daarbij moet worden voldaan aan de eisen aan PDF-bijlagen die in dit hoofdstuk zijn beschreven. De LVBB stelt beperkingen aan de bestandsgrootte.

Op het besluit betrekking hebbende stukken zijn stukken waarmee het bestuursorgaan het besluit onderbouwt en motiveert. Wanneer het bevoegd gezag zelf de stukken op elektronische wijze ontsluit, neemt het in het onderdeel Motivering dan wel de Toelichting van het Besluit een link op naar de webpagina waar die stukken zijn ontsloten, en/of een link naar het betreffende stuk op die webpagina. Wanneer het bevoegd gezag de stukken opneemt als onderdeel van het Besluit, neemt het ze op als Bijlagen bij de Motivering dan wel de Toelichting.

Wanneer het bevoegd gezag zelf de stukken op elektronische wijze ontsluit, wordt aanbevolen om de terinzagelegging op elektronische wijze van de op het ontwerpbesluit betrekking hebbende stukken en de op het (definitieve) besluit betrekking hebbende stukken in ieder geval te laten voortduren totdat de volledige procedure is afgerond.

4.3 Modellen voor Besluit en Regeling en tekststructuren

STOP schrijft voor hoe een officiële publicatie vormgegeven en aangeleverd moet worden om te kunnen worden bekendgemaakt of gepubliceerd en om te kunnen worden geconsolideerd. Onderdeel van die voorschriften van STOP zijn de modellen voor Besluit en Regeling en de tekststructuren. Beide spelen een belangrijke rol bij het opstellen en aanleveren van omgevingsdocumenten. De TPOD-standaard geeft daarvan per type omgevingsdocument een specificatie: welk model moet worden gebruikt en hoe moet dat model worden toegepast.

4.3.1 Modellen voor Besluit en Regeling

Er zijn modellen voor het Besluit en modellen voor de Regeling. De STOP/TPOD-standaard kent voor het Besluit de modellen BesluitKlassiek en BesluitCompact. Voor de Regeling zijn dat de modellen RegelingKlassiek, RegelingCompact, RegelingVrijtekst en RegelingTijdelijkdeel. RegelingKlassiek is uitsluitend bedoeld voor de instrumenten met regels van het Rijk. RegelingCompact is het model voor de decentrale regels, oftewel de instrumenten met regels van gemeente, waterschap en provincie, maar kan ook voor instrumenten met regels van het Rijk gebruikt worden. Het Rijk heeft dus een keuzemogelijkheid tussen RegelingKlassiek en RegelingCompact, waarbij wordt opgemerkt dat als het omgevingsdocument eenmaal is vormgegeven conform een van de modellen, er niet op een later moment in de levensloop van datzelfde omgevingsdocument zomaar kan worden overge-

stapt op het andere model. RegelingVrijetekst wordt gebruikt voor alle instrumenten met Vrijetekststructuur. RegelingTijdelijkdeel tot slot is het model dat moet worden gebruikt wanneer een tijdelijk regelingdeel wordt toegevoegd aan de geconsolideerde regeling van omgevingsplan of omgevingsverordening: bij een voorbereidingsbesluit, een reactieve interventie en een projectbesluit als dat een of meer omgevingsplannen wijzigt met regels die nodig zijn voor het uitvoeren en in werking hebben of in stand houden van het project. BesluitKlassiek wordt alleen in combinatie met RegelingKlassiek gebruikt. BesluitCompact wordt gebruikt als besluitmodel bij RegelingCompact, RegelingVrijetekst en RegelingTijdelijkdeel. In het vervolg van dit hoofdstuk worden alleen de modellen beschreven die voor de omgevingsvisie van toepassing zijn.

De modellen voor Regeling en Besluit die in het geval van de omgevingsvisie gebruikt moeten worden, zijn in detail beschreven in paragraaf [4.4](#).

4.3.2 Tekststructuren

De STOP/TPOD-standaard onderscheidt twee tekststructuren:

- Artikelstructuur: de tekststructuur voor het Lichaam[6] van een Regeling als dat is opgebouwd uit één of meer artikelen;
- Vrijetekststructuur:
 - de tekststructuur voor het Lichaam van een Regeling van juridisch authentieke documenten die geen artikelen bevat;
 - de tekststructuur voor onderdelen van Besluit en Regeling buiten het Lichaam.

Opgemerkt wordt dat er ook in het Lichaam van een Besluit artikelen voorkomen. Deze artikelen vallen echter niet onder het begrip Artikelstructuur. Dat de elementen van de Vrijetekststructuur worden gebruikt buiten het Lichaam geldt zowel voor omgevingsdocumenten met Artikelstructuur als voor omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur, en zowel voor Besluit als voor Regeling.

In het vervolg van dit hoofdstuk is vastgelegd welke modellen voor Besluit en Regeling gebruikt moeten worden en welke bijzondere bepalingen gelden voor de omgevingsvisie. In hoofdstuk [5](#) zijn de STOP-tekststructuren en de toepassing daarvan op de omgevingsvisie beschreven.

4.4 De vormgeving van Besluit en Regeling bij omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur

4.4.1 Model

4.4.1.1 Toelichting

Bij het opstellen en wijzigen van omgevingsdocumenten werkt het bevoegd gezag in de eigen plansoftware aan het omgevingsdocument in Regeling-vorm: de volledige inhoud van het omgevingsdocument. Met de volledige inhoud wordt bedoeld: alle divisies (en onderliggende elementen en inhoud), alle informatieobjecten en alle OW-informatie.

Voorafgaand aan de publicatie van een ontwerpbesluit en voorafgaand aan (en eventueel ook na) het nemen van een definitief besluit genereert de software van het bevoegd gezag

uit die Regeling een Besluit. In het geval van een besluit tot het instellen van een nieuwe Regeling genereert de software een Besluit met daarin de volledige nieuwe Regeling, in het geval van een wijzigingsbesluit genereert de software een Besluit dat -in principe in verwijzing- de wijzigingen bevat van de bestaande Regelingversie naar de nieuwe Regelingversie, oftewel een overzicht van de wijzigingen die het besluit aanbrengt in de bestaande Regeling. Naast het onderdeel met de nieuwe Regeling of de wijzigingen in de Regeling, bevat het Besluit ook andere onderdelen, zoals de ondertekening, motivering en bijlagen. Het bevoegd gezag levert het Besluit aan de LVBB aan. De LVBB zorgt ervoor dat het aangeleverde Besluit bekend gemaakt wordt en genereert met behulp van het Besluit een nieuwe RegelingVersie, oftewel een nieuwe geconsolideerde Regeling. Om het de LVBB mogelijk te maken om die verwerkingen te doen stelt de STOP/TPOD-standaard eisen aan de vormgeving van de tekst van Besluit en Regeling. Die eisen zijn vastgelegd in modellen voor Besluit en modellen voor Regeling.

Het model voor het Besluit is beschreven in paragraaf [4.4.2](#). Het model voor de Regeling is het onderwerp van paragraaf [4.4.3](#). In de paragrafen Norm wordt voorgeschreven hoe de modellen moeten worden toegepast. In de paragrafen Toelichting en Voorbeeld bij beide worden tekstvoorbeelden gegeven. Die (tekst)voorbeelden zijn bedoeld om voor verschillende omgevingsdocumenten met vrijtekststructuur de toepassing van die modellen toe te lichten. Ze hebben niet steeds betrekking op het omgevingsdocument dat onderwerp is van dit toepassingsprofiel.

4.4.1.2 Norm

Op de omgevingsvisie moeten de modellen BesluitCompact en RegelingVrijtekst worden toegepast.

4.4.2 Besluit

In het Besluit staat wat het bestuursorgaan vaststelt (of wijzigt), met inbegrip van de procedure van totstandkoming en de motivering van het besluit. Het Besluit wordt, met inbegrip van de inhoud of wijziging van de Regeling die onderdeel is van het Besluit, bekendgemaakt in het publicatieblad van het bevoegd gezag op officielebekendmakingen.nl.

In paragraaf [4.4.2.1](#) is de norm voor de toepassing van het STOP-model BesluitCompact op de omgevingsvisie vastgelegd: welke elementen moeten respectievelijk mogen worden gebruikt en hoe vaak kunnen ze voorkomen. Paragraaf [4.4.2.2](#) geeft een uitgebreide toelichting op de elementen van het Besluit, waaronder ook tips over het al dan niet gebruikelijk zijn van een bepaald element. In paragraaf [4.4.2.3](#) worden norm en toelichting concreet gemaakt met een voorbeeld.

Opgemerkt wordt dat de modellen voor Besluit en Regeling XML-modellen zijn. Met de in de volgende paragrafen genoemde elementen worden dus (STOP-)XML-elementen bedoeld. Omwille van de leesbaarheid en herkenbaarheid zijn de namen van de 'hoofdelementen' vetgedrukt en die van de 'subelementen' schuingedrukt. De 'hoofdelementen' zijn genummerd om er in de toelichting en het voorbeeld in de volgende paragrafen naar te kunnen verwijzen.

4.4.2.1 Norm

Een besluit tot vaststelling of wijziging van de omgevingsvisie moet worden opgesteld over-

eenkomstig het model BesluitCompact. BesluitCompact bevat de volgende elementen:

1. **RegelingOpschrift**: STOP-element dat de officiële titel van het Besluit bevat. Verplicht element. Komt 1 keer voor.
2. **Aanhef**: STOP-element dat een blok tekst aan het begin van een Besluit bevat. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor.
3. **Lichaam**: STOP-element dat het lichaam (oftewel het dictum) van het Besluit bevat: dat wat het bestuursorgaan vaststelt of wijzigt. Verplicht element. Komt 1 keer voor. Bestaat voor zowel initieel besluit (besluit dat een regeling instelt) als wijzigingsbesluit (besluit dat een regeling wijzigt) uit de volgende elementen:

- *WijzigArtikel*: STOP-element dat beschrijft wat wordt vastgesteld of gewijzigd en verwijst naar de WijzigBijlage. Verplicht element. Komt ten minste 1 keer voor.

Een WijzigArtikel moet de volgende onderdelen bevatten:

- *Kop*: STOP-element dat de Kop bevat. Verplicht element. Komt 1 keer voor. Bevat ten minste één van de Kopelementen Label, Nummer en Opschrift; ieder van deze onderdelen komt 0 of 1 keer voor.
- *Wat*: STOP-element dat bevat:
 - een tekstuele omschrijving van dat wat het bestuursorgaan vaststelt (in het geval van een initieel besluit) respectievelijk wijzigt (in het geval van een wijzigingsbesluit); en
 - een verwijzing, zowel tekstueel als met IntRef, naar de WijzigBijlage.

- *Artikel*: STOP-element dat een regulier artikel bevat. Verplicht element. Komt ten minste 1 keer voor.

Ieder Artikel moet de volgende onderdelen bevatten:

- *Kop*: STOP-element dat de Kop bevat. Verplicht element. Komt 1 keer voor. Bevat ten minste één van de Kopelementen Label, Nummer en Opschrift; ieder van deze onderdelen komt 0 of 1 keer voor.
- Verplichte keuze tussen Lid en Inhoud.

4. **Sluiting**: STOP-element dat het Besluit afsluit. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor.

De tekst van de Sluiting staat in een of meer reguliere Alinea's. Ook kan gebruik gemaakt worden van de optionele elementen Slotformulering, Dagtekening en Ondertekening.

5. **WijzigBijlage**: STOP-element dat voor een initieel besluit de inhoud van de instelling van de Regeling en voor een wijzigingsbesluit de wijzigingen van een versie van de Regeling bevat. Verplicht element. Komt ten minste 1 keer voor.

Een WijzigBijlage bevat de volgende elementen:

- *Kop*: STOP-element dat de Kop bevat. Verplicht element. Komt 1 keer voor. Bevat ten minste één van de onderdelen Label, Nummer en Opschrift; ieder van deze onderdelen komt 0 of 1 keer voor. Optioneel kan het element Subtitel worden toegevoegd.
- Een verplichte keuze uit:
 - *RegelingVrijtekst*: STOP-element dat de volledige tekst van de initiële regeling bevat. Onder voorwaarde verplicht element: alleen te gebruiken bij een initieel besluit; is dan verplicht en komt dan 1 keer voor.
 - *RegelingMutatie*: STOP-element dat de wijzigingen tussen twee RegelingVersies bevat. Onder voorwaarde verplicht element: alleen te gebruiken bij een wijzigingsbesluit; is dan verplicht en komt dan 1 keer voor.

6. **Bijlage:** STOP-element dat een bijlage (in dit geval bij het Besluit) bevat. Optioneel element. Komt zo vaak voor als gewenst.

Hoofdregel is dat een bijlage is vormgegeven als onderdeel van de tekst in STOP-XML. In bijzondere gevallen is het toegestaan een bijlage als PDF-document aan te leveren. Een Bijlage die in STOP-XML wordt opgesteld, bevat de volgende elementen:

- *Kop:* STOP-element dat de Kop bevat. Verplicht element. Komt 1 keer voor. Bevat ten minste één van de Kopelementen Label, Nummer en Opschrift; ieder van deze onderdelen komt 0 of 1 keer voor. Optioneel kan het element Subtitel worden toegevoegd.
- De inhoud van de Bijlage, opgebouwd met *Divisie* (optioneel element) en *Divisietekst* (verplicht element). Divisie en Divisietekst moeten voldoen aan de specificaties voor de Vrijtekststructuur in paragraaf [5.2](#).
- *Sluiting:* STOP-element dat de Bijlage afsluit. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor. De tekst van de Sluiting staat in een of meer reguliere Alinea's. Ook kan gebruik gemaakt worden van de optionele elementen Slotformulering, Dagtekening en Ondertekening.

Een bijlage mag alleen als PDF-document worden aangeleverd als het voor het bevoegd gezag redelijkerwijs niet mogelijk is om de bijlage als onderdeel van de tekst in STOP-XML op te stellen én als de bijlage informatie bevat die daadwerkelijk als bijlage gezien kan worden. Het PDF-document moet dan voldoen aan de eisen van PDF/A-1a of PDF/A-2a en moet worden gemodelleerd als informatieobject.

7. **Toelichting:** STOP-element dat de toelichting op het Besluit bevat. Optioneel element.

Komt 0 of 1 keer voor.

Een Toelichting als onderdeel van het Besluit bevat de volgende elementen:

- *Kop:* STOP-element dat de Kop bevat. Verplicht indien de -hierna beschreven- aanbevolen eenvoudige modellering voor de toelichting wordt gebruikt. Onder voorwaarde verplicht element indien de gestructureerde modellering voor de toelichting wordt gebruikt: verplicht indien binnen het element Toelichting zowel het element AlgemeneToelichting als het element ArtikelgewijzeToelichting voorkomt, komt dan 1 keer voor; optioneel indien binnen het element Toelichting slechts één van de elementen AlgemeneToelichting en ArtikelgewijzeToelichting voorkomt, komt dan 0 of 1 keer voor. Bevat ten minste één van de Kopelementen Label, Nummer en Opschrift; ieder van deze onderdelen komt 0 of 1 keer voor. Optioneel kan het element Subtitel worden toegevoegd.
- De inhoud van de Toelichting, opgebouwd met *Divisie* (optioneel element) en *Divisietekst* (verplicht element). Divisie en Divisietekst moeten voldoen aan de specificaties voor de Vrijtekststructuur in paragraaf [5.2](#). Dit is de aanbevolen modellering voor een Toelichting op het Besluit. Geadviseerd wordt om voor de Toelichting op het Besluit deze eenvoudige modellering te gebruiken en niet de hierna beschreven onderverdeelde modellering.
- Een onderverdeling van de Toelichting in het geval van een toelichting die zowel een algemeen deel als een artikelsgewijs deel heeft. Aanbevolen wordt om voor een Toelichting op het Besluit niet deze gestructureerde modellering te gebruiken maar de hiervoor beschreven eenvoudige modellering. Indien toch gebruikt bestaat de toelichting uit de volgende elementen:

- **AlgemeneToelichting:** STOP-element dat de algemene toelichting bevat. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor.

Een AlgemeneToelichting bevat de volgende elementen:

- **Kop:** STOP-element dat de Kop bevat. Verplicht element. Komt 1 keer voor. Bevat ten minste één van de Kopelementen Label, Nummer en Opschrift; ieder van deze onderdelen komt 0 of 1 keer voor. Optioneel kan het element Subtitel worden toegevoegd.
- De inhoud van de AlgemeneToelichting, opgebouwd met *Divisie* (optioneel element) en *Divisietekst* (verplicht element). Divisie en Divisietekst moeten voldoen aan de specificaties voor de Vrijtekststructuur in paragraaf [5.2](#).

- **ArtikelgewijzeToelichting:** STOP-element dat de artikelsgewijze toelichting bevat.

Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor.

Een ArtikelgewijzeToelichting bevat de volgende elementen:

- **Kop:** STOP-element dat de Kop bevat. Verplicht element. Komt 1 keer voor. Bevat ten minste één van de Kopelementen Label, Nummer en Opschrift; ieder van deze onderdelen komt 0 of 1 keer voor. Optioneel kan het element Subtitel worden toegevoegd.
- De inhoud van de ArtikelgewijzeToelichting, opgebouwd met *Divisie* (optioneel element) en *Divisietekst* (verplicht element). Divisie en Divisietekst moeten voldoen aan de specificaties voor de Vrijtekststructuur in paragraaf [5.2](#).
- **Sluiting:** STOP-element dat de Toelichting afsluit. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor. De tekst van de Sluiting staat in een of meer reguliere Alinea's. Ook kan gebruik gemaakt worden van de optionele elementen Slotformulering, Dagtekening en Ondertekening.
- **Bijlage:** STOP-element dat een bijlage (in dit geval bij de Toelichting op het Besluit) bevat. Optioneel element. Komt zo vaak voor als gewenst. Een bijlage bij de Toelichting wordt niet geconsolideerd. Voor een bijlage bij de Toelichting gelden dezelfde eisen als voor het 'hoofdelement' Bijlage.

8. **ArtikelgewijzeToelichting:** STOP-element dat de artikelsgewijze toelichting, oftewel de toelichting op de artikelen in het Besluit, bevat. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor. Mogelijkheid die STOP biedt voor een toelichting die uitsluitend een toelichting op de artikelen in het besluit is. Dit element zal in een toekomstige versie van de standaard vervallen; gebruik daarvan wordt daarom nu afgeraden. Indien toch gebruikt worden voor deze ArtikelgewijzeToelichting dezelfde eisen als voor de ArtikelgewijzeToelichting binnen het element Toelichting onder 7.

9. **Motivering:** STOP-element dat de motivering van het Besluit bevat. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor.

Een Motivering bevat de volgende elementen:

- **Kop:** STOP-element dat de Kop bevat. Verplicht element. Komt 1 keer voor. Bevat ten minste één van de Kopelementen Label, Nummer en Opschrift; ieder van deze onderdelen komt 0 of 1 keer voor. Optioneel kan het element Subtitel worden toegevoegd.
- De inhoud van de Motivering, opgebouwd met *Divisie* (optioneel element) en *Divisietekst* (verplicht element). Divisie en Divisietekst moeten voldoen aan de specificaties voor de Vrijtekststructuur in paragraaf [5.2](#).

- *Sluiting*: STOP-element dat de Motivering afsluit. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor. De tekst van de Sluiting staat in een of meer reguliere Alinea's. Ook kan gebruik gemaakt worden van de optionele elementen Slotformulering, Dagtekening en Ondertekening.
- *Bijlage*: STOP-element dat een bijlage (in dit geval bij de Motivering) bevat. Optioneel element. Komt zo vaak voor als gewenst. Een bijlage bij de Motivering wordt niet geconsolideerd. Voor een bijlage bij de Motivering gelden dezelfde eisen als voor het 'hoofdelement' Bijlage.

10. **Inhoudsopgave**: STOP-element dat de inhoudsopgave van het Besluit bevat. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor. Een inhoudsopgave wordt niet geconsolideerd. Dit element zal in een toekomstige versie van de standaard vervallen; gebruik daarvan wordt daarom nu afgeraden.

4.4.2.2 Toelichting

In deze paragraaf worden de elementen toegelicht die moeten respectievelijk kunnen voorkomen in een Besluit dat is opgesteld overeenkomstig het model BesluitCompact. **Figuur 4** laat schematisch zien hoe het model BesluitCompact voor de omgevingsvisie er uit ziet (de nummers voor de elementen verwijzen naar de nummering in de vorige paragraaf).

Figuur 4 Overzicht van model BesluitCompact

Figuur 4 toont de toepassing van het model BesluitCompact op een besluit tot wijziging van de omgevingsvisie. De onderdelen 1 t/m 9 komen in het publicatieblad. In de regelingenbank op overheid.nl en in DSO-LV is alleen de geconsolideerde regeling te zien die de LVBB met behulp van de WijzigBijlage (nr 5) construeert

In de hierna volgende toelichting wordt de nummering van paragraaf **4.4.2.1** gevuld. In die paragraaf is van ieder element aangegeven of het moet (verplicht) of mag (optioneel) voorkomen; dat wordt in deze toelichting niet herhaald. De ‘hoofdelementen’ zijn weer vetgedrukt en de ‘subelementen’ schuingedrukt.

1. **RegelingOpschrift:** de officiële titel van het Besluit. Bijvoorbeeld: Vaststelling Omgevingsvisie Utrecht, of Vaststelling Woningbouwprogramma Amsterdam.

a. **Aanhef:** blok tekst aan het begin van het Besluit. Hierin kunnen bijvoorbeeld de overwegingen van het bestuursorgaan staan, die voorafgaan aan het daadwerkelijke besluit. Bijvoorbeeld: “Overwegende dat, overeenkomstig artikel 16.26 Omgevingswet en afdeling 3.4 Awb, het ontwerpbesluit tot vaststelling van de omgevingsvisie gedurende zes weken ter inzage heeft gelegen en er 116 zienswijzen zijn ontvangen; Gelezen het statenvoorstel d.d. 16 mei 2022 waarin wordt voorgesteld aan die zienswijzen gedeeltelijk tegemoet te komen”.

b. **Lichaam:** het Lichaam van het Besluit, in de bestuurspraktijk ook wel het dictum genoemd.

Het Lichaam bevat ten minste één WijzigArtikel. In de tekst van het WijzigArtikel staat wat het bestuursorgaan besluit vast te stellen of te wijzigen en een verwijzing naar de WijzigBijlage, het onderdeel van het besluit waarin de inhoud of wijzigingen van de Regeling staan. Daarnaast moet het WijzigArtikel een machineleesbare verwijzing (met IntRef) naar de WijzigBijlage bevatten. Een voorbeeld van de tekstuele omschrijving en verwijzing bij de (initiële) vaststelling van de omgevingsvisie van de provincie Utrecht: “De omgevingsvisie Utrecht wordt vastgesteld zoals is aangegeven in Bijlage A”. Een voorbeeld van de tekstuele omschrijving en verwijzing bij een wijziging van het woningbouwprogramma van de gemeente Amsterdam: “Het woningbouwprogramma Amsterdam wordt gewijzigd zoals is aangegeven in Bijlage A”. In een WijzigArtikel mag geen andere inhoud, zoals de datum van inwerkingtreding van het besluit, worden opgenomen. Opgemerkt wordt dat WijzigArtikel een technische term is die niet in de tekst van het besluit zal voorkomen. Bij gebruik van een Label zal de Kop dus niet Wijzigartikel II zijn maar Artikel II.

In het Lichaam moet ten minste één (regulier) Artikel voorkomen. De (omschrijving van de) datum van inwerkingtreding van het besluit moet in zo’n regulier Artikel staan. In een Artikel mag geen inhoud worden opgenomen die in een WijzigArtikel hoort.

Het is gebruikelijk dat WijzigArtikel voor Artikel komt, maar daar kan indien gewenst van worden afgeweken.

RegelingOpschrift, Aanhef, Lichaam en de hierna te bespreken Sluiting samen vormen een geheel dat goed vergelijkbaar is met het raadsbesluit- of statenbesluit-document waarmee de besluitvormingsprocedure van een gemeente of provincie wordt vastgelegd. Wat (vermoedelijk) wel anders zal zijn is dat WijzigArtikel en Artikel verplicht een

Kop moeten hebben. Die Kop moet ten minste één van de elementen Label, Nummer en Opschrift bevatten. In de besluit-voorbeelden in paragraaf [4.4.2.3](#) hebben WijzigArtikel en Artikel een Kop bestaande uit Label (namelijk: Artikel) en Nummer. Dat maakt het makkelijk om vanuit de WijzigBijlage naar het bijbehorende WijzigArtikel te verwijzen.

Op de WijzigArtikelen en Artikelen in het Lichaam van het Besluit zijn de in paragraaf [4.4.2.1](#) genoemde eisen van toepassing. Ze kunnen niet worden geannoteerd met de in hoofdstuk [7](#) beschreven annotaties met OW-objecten.

c. **Sluiting:** de afsluiting van het Besluit. Hier staat vaak de datum waarop het bestuursorgaan het besluit heeft genomen. Ook staan hier de namen en dergelijke van de personen die namens het bestuursorgaan het besluit hebben ondertekend. Een voor de interne huishouding van het bevoegd gezag gebruikt papieren of digitaal exemplaar van het besluitdocument kan ook de handtekeningen van die personen bevatten. De versie van het besluit die ter bekendmaking aan de LVBB wordt aangeboden wordt niet voorzien van handtekeningen.

Wanneer tegen het besluit bezwaar kan worden gemaakt of beroep kan worden ingesteld wordt de rechtsmiddelenclausule in dit onderdeel opgenomen: de vermelding dat tegen het besluit bezwaar kan worden gemaakt of beroep kan worden ingesteld en door wie, binnen welke termijn en bij welk orgaan dat beroep kan worden ingesteld. Dit is alleen het geval bij de aanlevering van een definitief besluit.

d. **WijzigBijlage:** het element waarin óf de inhoud van de initiële Regeling staat óf de wijzigingen die het Besluit aanbrengt in de bestaande versie van de Regeling. De WijzigBijlage bevat de inhoud van de (wijziging van de) Regeling. Een WijzigBijlage heeft dus een heel andere functie dan een (gewone) Bijlage.

De WijzigBijlage moet worden voorzien van een Kop. Een voorbeeld van deze Kop: ‘Bijlage A bij artikel I.’ Het artikel waarnaar wordt verwezen is het WijzigArtikel in het Lichaam van het Besluit. Na de Kop moet een keuze worden gemaakt tussen RegelingVrijtekst en RegelingMutatie.

RegelingVrijtekst wordt gekozen wanneer een bevoegd gezag met het besluit een nieuwe, initiële, regeling instelt. Een voorbeeld is het instellen van een volledig nieuwe omgevingsvisie. De RegelingVrijtekst bevat de volledige Regeling, oftewel de inhoud, van het omgevingsdocument. Dit onderdeel moet voldoen aan de specificaties voor RegelingVrijtekst die in paragraaf [4.4.3](#) zijn vastgelegd en aan de specificaties voor de Vrijtekststructuur die zijn beschreven in paragraaf [5.2](#). Dit is het onderdeel dat wordt geannoteerd met OW-objecten. Dit is beschreven in hoofdstuk [7](#).

RegelingMutatie wordt gekozen wanneer het bevoegd gezag een wijzigingsbesluit neemt: een besluit dat een bestaande versie van de Regeling wijzigt. De RegelingMutatie bevat de wijzigingen van een RegelingVersie naar een nieuwe RegelingVersie.

e. **Bijlage:** het gaat hier om een Bijlage bij het Besluit. Dit zijn bijlagen die integraal onderdeel zijn van de tekst van het Besluit maar die om redenen van leesbaarheid e.d. niet in het lichaam van het Besluit kunnen worden opgenomen. Rapportages van onderzoeken die zijn uitgevoerd ter onderbouwing van het nemen van het juridische besluit als bedoeld in paragraaf [4.1.1](#) zijn geen bijlagen bij het Besluit (of de Regeling) als bedoeld

in de STOP/TPOD-standaard, maar op het besluit betrekking hebbende stukken, zie hiervoor ook paragraaf [4.2](#).

Er kunnen zoveel bijlagen bij het Besluit worden gevoegd als nodig is. Bijlagen bij het Besluit worden alleen bekendgemaakt en niet geconsolideerd. Deze bijlagen zijn dus wel te vinden in het publicatieblad van het bevoegd gezag op officiebekendmakingen.nl, maar niet in de regelingenbank op overheid.nl en niet in DSO-LV. Vanuit de regelingenbanken op overheid.nl en DSO-LV kunnen door middel van een link naar de officiële bekendmaking de bijlagen wel eenvoudig gevonden worden.

Uitgangspunt van de STOP/TPOD-standaard is dat elke tekst die onderdeel is van een officiële publicatie, zoals een besluit of regeling, wordt uitgewisseld in STOP-XML.

Daarmee is gewaarborgd dat de teksten voldoen aan alle wettelijke eisen. De teksten kunnen dan juridisch rechtsgeldig gepubliceerd worden en de voorzieningen zorgen er voor dat ze volgens de richtlijnen van digitale toegankelijkheid worden ontsloten. Als de bijlage onderdeel is van de tekst in STOP-XML, staat de inhoud in een of meer Divisieteksten, die desgewenst hiërarchisch kunnen worden gestructureerd in Divisies. Deze elementen van de Vrijetekststructuur en hun specificaties zijn beschreven in paragraaf [5.2](#). Tekst uitwisselen in STOP-XML is niet altijd mogelijk zonder de tekst te moeten overtypen. Daarom ondersteunt de STOP/TPOD-standaard ook het aanleveren van tekst als PDF-document. Een tekst in een PDF-document is voor de landelijke voorzieningen minder goed te hanteren; denk aan verwijzen naar specifieke onderdelen en muteren dat niet -of niet goed- mogelijk is. Daarom wordt het gebruik van PDF-documenten slechts in specifieke, in het toepassingsprofiel vastgelegde, gevallen toegestaan. In dit toepassingsprofiel is, in de norm van paragraaf [4.4.2.1](#), bepaald dat het aanleveren van een bijlage als PDF-document alleen is toegestaan als het voor het bevoegd gezag redelijkerwijs niet mogelijk is om de bijlage als onderdeel van de tekst in STOP-XML op te stellen én als de bijlage informatie bevat die daadwerkelijk als bijlage gezien kan worden.

Een bijlage in de vorm van een PDF-document moet onveranderlijk zijn. Daarom moet het PDF-document voldoen aan de eisen van PDF/A-1a of PDF/A-2a en moet het worden gepubliceerd als informatieobject. Een beschrijving van beide publicatiemogelijkheden voor bijlagen staat in paragraaf [4.2](#). Een Bijlage wordt niet geannoteerd met OW-objecten.

Een Bijlage kan worden afgesloten met het element Sluiting. Van die mogelijkheid zal naar verwachting niet vaak gebruik gemaakt worden.

- f. **Toelichting:** het gaat hier om een Toelichting bij het Besluit. Deze toelichting is onder andere vergelijkbaar met het voorstel-document waarmee het dagelijks bestuur van gemeente, provincie of waterschap een onderbouwing geeft voor het voorgestelde besluit dat het aan het algemeen bestuur voorlegt. Omdat de toelichting bedoeld is voor gebruik in het interne besluitvormingsproces kan er ook voor gekozen worden de toelichting wel op te nemen in het besluit dat aan het bestuursorgaan ter vaststelling wordt aangeboden, maar niet in het bekend te maken besluit. Als de toelichting wel onderdeel is van het bekend te maken besluit, dan wordt het meegenomen in de publicatie. De STOP/TPOD-standaard biedt in de huidige versie voor zowel Besluit als Regeling een aantal mogelijkheden voor het indelen van toelichtingen. Er zijn de 'hoofdelemen-

ten' Toelichting en ArtikelgewijzeToelichting. Binnen het 'hoofdelement' Toelichting kan worden gekozen tussen enerzijds een vrije, niet nader gestructureerde opzet en anderzijds een gestructureerde opzet met de onderliggende elementen AlgemeneToelichting en/of ArtikelgewijzeToelichting. Deze mogelijkheden stellen medewerkers van bevoegde gezagen en adviesbureaus die de standaard in hun omgevingsdocumenten toepassen en bouwers van plansoftware voor lastige keuzes. Bovendien noodzakelijk zijn de applicaties die de tekst tonen (officieelbekendmakingen.nl, de regelingenbanken op overheid.nl en DSO-LV) om alle mogelijkheden te ondersteunen. Daarom zal in de toekomst de standaard zo worden aangepast dat er nog maar één modellering voor de toelichting als onderdeel van BesluitCompact is. Aangezien een artikelsgewijze toelichting bij een besluit een toelichting zou geven op de artikelen en wijzigartikelen in het lichaam van het besluit en het niet erg voor de hand ligt om dat te doen, zal de toekomstige modellering voor de toelichting als onderdeel van het besluit bestaan uit het 'hoofdelement' Toelichting met daarbinnen de vrije, niet nader gestructureerde opzet met Divisies en Divisieteksten. Aanbevolen wordt om voor de toelichting bij het besluit alleen de toekomstige modellering te gebruiken en geen gebruik te maken van het 'hoofdelement' ArtikelgewijzeToelichting en ook niet van de gestructureerde opzet met de onderliggende elementen AlgemeneToelichting en/of ArtikelgewijzeToelichting binnen het 'hoofdelement' Toelichting. Dit is een (dringende) aanbeveling. Op het moment van uitbrengen van deze versie van dit toepassingsprofiel is het namelijk nog niet mogelijk om de modellering in deze zin te wijzigen. NB: voor de toelichting op de Regeling geldt een andere aanbeveling, zie daarvoor onderdeel 4 van paragraaf [**4.4.3.2**](#).

De daadwerkelijke inhoud van de toelichting staat in een of meer Divisieteksten, die desgewenst hiërarchisch kunnen worden gestructureerd in Divisies. Deze elementen van de Vrijtekststructuur en hun specificaties zijn beschreven in paragraaf [**5.2**](#). Het element Toelichting heeft verplicht een Kop.

Een Toelichting kan worden afgesloten met het element Sluiting. Van die mogelijkheid zal naar verwachting niet vaak gebruik gemaakt worden. Aan een Toelichting kunnen een of meer Bijlagen worden toegevoegd.

Een Toelichting wordt niet geannoteerd met OW-objecten. Een Toelichting op het Besluit wordt alleen bekendgemaakt en niet geconsolideerd. Deze Toelichting is dus wel te vinden op officieelbekendmakingen.nl, maar niet in de regelingenbank op overheid.nl en niet in DSO-LV. Vanuit de regelingenbanken op overheid.nl en DSO-LV kan door middel van een link naar de officiële bekendmaking de Toelichting op het Besluit wel eenvoudig gevonden worden.

g. **ArtikelgewijzeToelichting:** dit element zal in een toekomstige versie van de standaard vervallen; gebruik daarvan wordt daarom nu afgeraden. Daarom zijn in de norm in paragraaf [**4.4.2.1**](#) de subelementen van de ArtikelgewijzeToelichting niet opgenomen en wordt er in deze paragraaf geen nadere toelichting op gegeven.

h. **Motivering:** dit is de motivering oftewel de inhoudelijke onderbouwing van het Besluit. In de STOP/TPOD-standaard is dit element de voorgeschreven plek voor de motivering als op het besluit afdeling 3.7 Awb van toepassing en het besluit derhalve op een deugdelijke motivering dient te berusten. In de motivering kan bijvoorbeeld worden aangegeven op welke wijze gevolg is gegeven aan de toepasselijke instructieregels en instruc-

ties van provincie en Rijk en kan worden verwezen naar relevant beleid van het eigen dan wel een ander bevoegd gezag. Ook kan worden gemotiveerd om welke redenen het besluit bijdraagt aan het bereiken van de doelen van de Omgevingswet. In het geval van een wijzigingsbesluit wordt in dit deel onder andere beschreven op welke onderdelen de omgevingsvisie wordt aangepast en waarom. De inhoud van een Motivering staat in een of meer Divisieteksten, die desgewenst hiërarchisch kunnen worden gestructureerd in Divisies. Deze elementen van de Vrijtekststructuur en hun specificaties zijn beschreven in paragraaf [5.2](#). De Motivering kan worden afgesloten met het element Sluiting. Dat dat bij een omgevingsdocument daadwerkelijk gebeurt, ligt niet voor de hand. Daarom wordt de Sluiting niet nader toegelicht. Ter ondersteuning van de motivering kunnen een of meer Bijlagen worden toegevoegd. Indien dat gebeurt, gelden daarvoor dezelfde specificaties als voor het ‘hoofdelement’ Bijlage; zie ook de toelichting bij nr. 6. Een Motivering wordt niet geannoteerd met OW-objecten. Een Motivering wordt alleen bekendgemaakt en niet geconsolideerd. De Motivering is dus wel te vinden op officielebekendmakingen.nl, maar niet in de regelingenbanken op overheid.nl en niet in DSO-LV. Vanuit de regelingenbanken op overheid.nl en DSO-LV kan door middel van een link naar de officiële bekendmaking de Motivering wel eenvoudig gevonden worden.

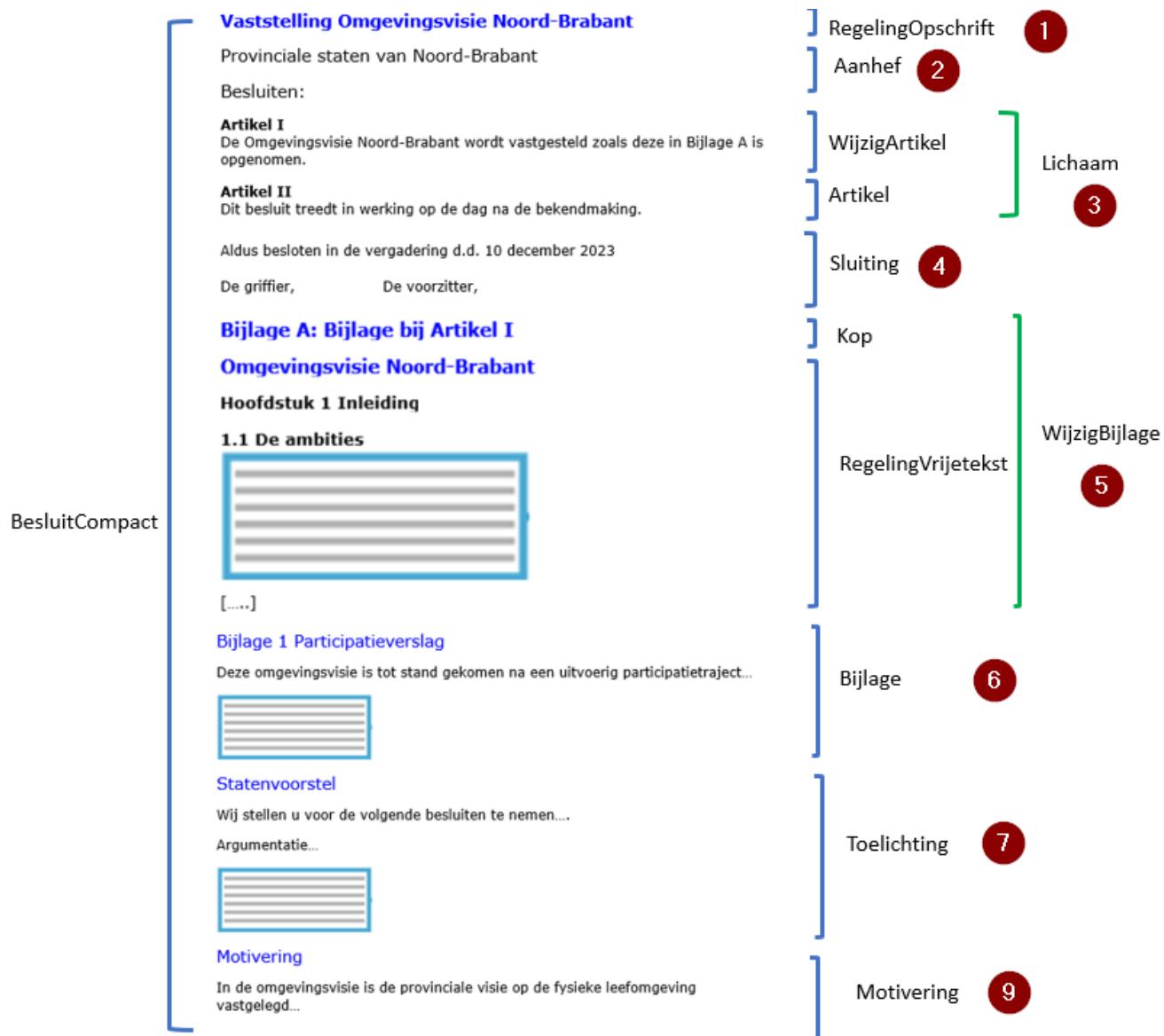
- i. **Inhoudsopgave:** STOP maakt het mogelijk dat aan een Besluit een Inhoudsopgave wordt toegevoegd. Dat dat bij een besluit tot vaststelling of wijziging van een omgevingsdocument daadwerkelijk gebeurt, ligt niet voor de hand. Dit element zal in een toekomstige versie van de standaard vervallen; gebruik daarvan wordt daarom nu afgereaden. Om deze redenen zijn in de norm in paragraaf [4.4.2.1](#) de subelementen van de Inhoudsopgave niet opgenomen en wordt dit element niet nader toegelicht.

Veel van de hierboven besproken elementen moeten worden voorzien van een Kop. Voor de Kop zijn de Kopelementen Label, Nummer en Opschrift beschikbaar. Label is de aanduiding van het type tekstelement, zoals Hoofdstuk, Paragraaf of Artikel. Opschrift is de titel van het tekstelement, die aangeeft waar de tekst over gaat.

In de schema’s van STOP komt in een aantal hoofd- en subelementen het element InleidendeTekst -bedoeld voor niet-juridische contextinformatie- voor. Dit element zal in een toekomstige versie van de standaard vervallen; gebruik daarvan wordt daarom nu afgereaden. Daarom is dit element hier niet opgenomen.

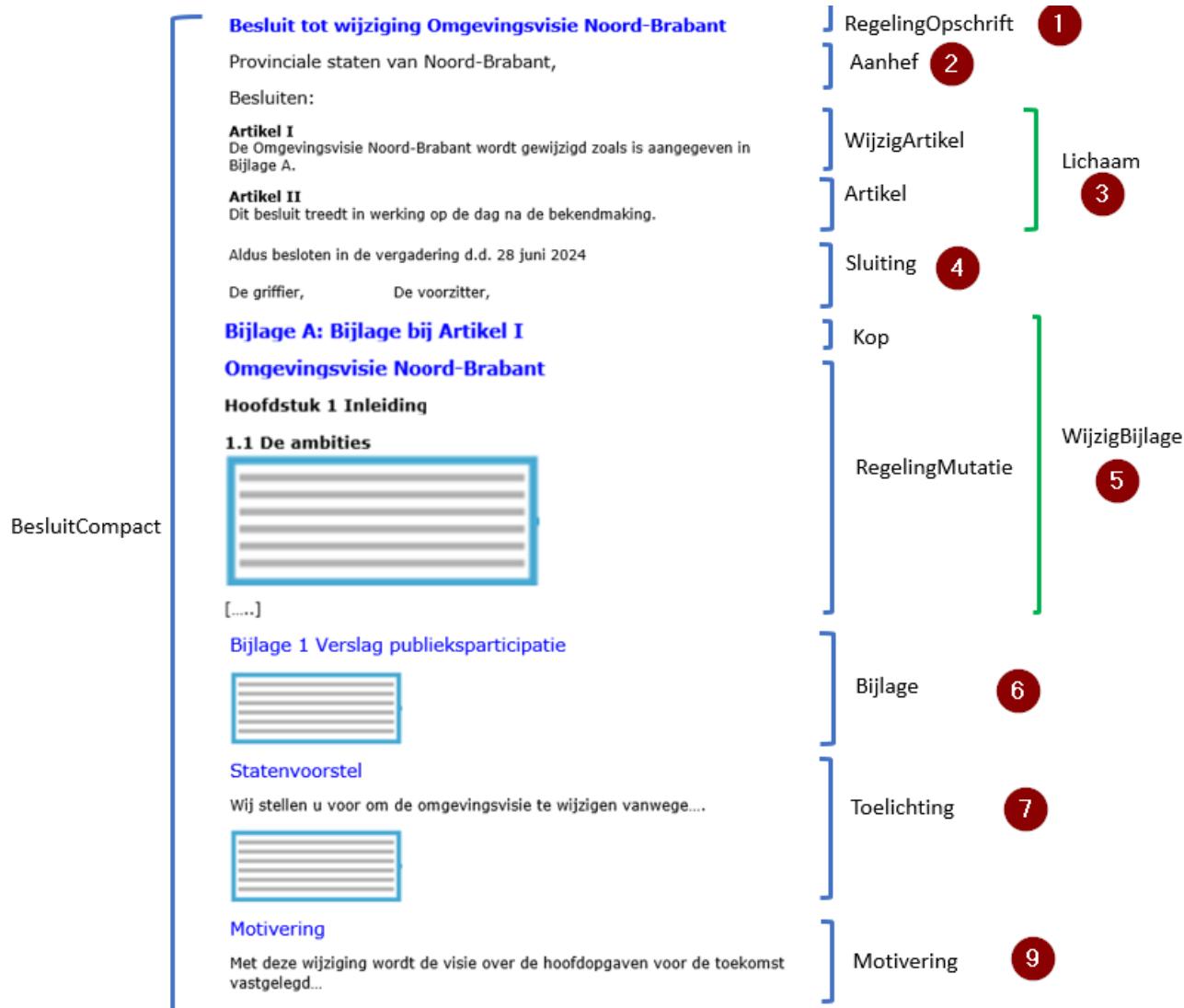
4.4.2.3 Voorbeeld

Door toepassing van model BesluitCompact ziet een besluit tot vaststelling van een omgevingsdocument met Vrijtekststructuur, oftewel een initieel besluit dat een initiële Regeling instelt, er schematisch uit zoals aangegeven in [Figuur 5](#). De nummers in deze figuur komen overeen met de nummering van de vorige twee paragrafen.

Figuur 5 Voorbeeld toepassing model BesluitCompact en RegelingVrijtekst op initieel besluit omgevingsvisie

Door toepassing van model BesluitCompact ziet een besluit tot wijziging van een omgevingsdocument met Vrijtekststructuur, oftewel een wijzigingsbesluit, er schematisch uit zoals aangegeven in [Figuur 6](#). De nummers in deze figuur komen overeen met de nummering van de vorige twee paragrafen.

Figuur 6 Voorbeeld toepassing model BesluitCompact en RegelingMutatie op wijzigingsbesluit omgevingsvisie

4.4.3 Regeling

In de Regeling van een omgevingsdocument staat welke regels of beleid gelden in de fysieke leefomgeving, dan wel, in het geval van een projectbesluit, wat er wordt gerealiseerd in de fysieke leefomgeving. De Regeling is te vinden in de regelingenbank op overheid.nl en in DSO-LV.

In paragraaf **4.4.3.1** is de norm voor het model RegelingVrijtekst vastgelegd: welke elementen moeten respectievelijk mogen worden gebruikt en hoe vaak kunnen ze voorkomen.

Paragraaf **4.4.3.2** geeft een uitgebreide toelichting op de elementen van de Regeling, waar onder ook tips over het al dan niet gebruikelijk zijn van een bepaald element. In paragraaf **4.4.3.3** worden norm en toelichting concreet gemaakt met een voorbeeld.

Opgemerkt wordt dat de modellen voor Besluit en Regeling XML-modellen zijn. Met de in de volgende paragrafen genoemde elementen worden dus (STOP-)XML-elementen bedoeld. Omwille van de leesbaarheid en herkenbaarheid zijn de namen van de ‘hoofdelementen’ vet-

gedrukt en die van de ‘subelementen’ schuingedrukt. De ‘hoofdelementen’ zijn genummerd om er in de toelichting en het voorbeeld in de volgende paragrafen naar te kunnen verwijzen.

4.4.3.1 Norm

De (geconsolideerde) Regeling van de omgevingsvisie is opgebouwd overeenkomstig het model RegelingVrijetekst. RegelingVrijetekst bevat de volgende elementen:

1. **RegelingOpschrift:** STOP-element dat de officiële titel van de Regeling, oftewel het omgevingsdocument, bevat. Verplicht element. Komt 1 keer voor.
2. **Lichaam:** STOP-element dat de inhoud, oftewel de (beleids)teksten van de (geconsolideerde) Regeling van het omgevingsdocument bevat. Verplicht element. Komt 1 keer voor[7]. Het Lichaam wordt opgebouwd met *Divisie* (optioneel element) en *Divisietekst* (verplicht element). Divisie en Divisietekst moeten voldoen aan de specificaties voor de Vrijetekststructuur in paragraaf [5.2](#).
3. **Bijlage:** STOP-element dat een bijlage (in dit geval bij de Regeling) bevat. Optioneel element. Komt zo vaak voor als gewenst. Een bijlage die onderdeel is van de Regeling wordt geconsolideerd.

Hoofdregel is dat een bijlage is vormgegeven als onderdeel van de tekst in STOP-XML. In bijzondere gevallen is het toegestaan een bijlage als PDF-document aan te leveren. Een Bijlage die in STOP-XML wordt opgesteld, bevat de volgende elementen:

- *Kop:* STOP-element dat de Kop bevat. Verplicht element. Komt 1 keer voor. Bevat ten minste één van de Kopelementen Label, Nummer en Opschrift; ieder van deze elementen komt 0 of 1 keer voor. Optioneel kan het element Subtitel worden toegevoegd.
- *Gereserveerd:* leeg STOP-element waarmee bij weergave op overheid.nl en in DSO-LV de tekst ‘Gereserveerd’ wordt gegenereerd. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor. Indien in een Bijlage het element Gereserveerd wordt gebruikt mag in die Bijlage geen van de elementen Vervallen, Divisie en Divisietekst voorkomen.
- *Vervallen:* leeg STOP-element waarmee bij weergave op overheid.nl en in DSO-LV de tekst ‘Vervallen’ wordt gegenereerd. Geeft aan dat de Bijlage de status ‘vervallen’ heeft; de Bijlage is niet langer juridisch geldig en heeft geen inhoud meer. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor. Indien in een Bijlage het element Vervallen wordt gebruikt mag in die Bijlage geen van de elementen Gereserveerd, Divisie en Divisietekst voorkomen.
- De inhoud van de Bijlage. Indien een Bijlage inhoud bevat, mogen in die Bijlage de elementen Gereserveerd en Vervallen niet voorkomen. De inhoud van de Bijlage wordt opgebouwd met *Divisie* (optioneel element) en *Divisietekst* (verplicht element). Divisie en Divisietekst moeten voldoen aan de specificaties voor de Vrijetekststructuur in paragraaf [5.2](#).
- *Sluiting:* STOP-element dat de Bijlage afsluit. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor. De tekst van de Sluiting staat in een of meer reguliere Alinea’s. Ook kan gebruik gemaakt worden van de optionele elementen Slotformulering, Dagtekening en Ondertekening.

Een bijlage mag alleen als PDF-document worden aangeleverd als het voor het bevoegd gezag redelijkerwijs niet mogelijk is om de bijlage als onderdeel van de tekst in STOP-XML op te stellen én als de bijlage informatie bevat die daadwerkelijk als (te consolideren) bijlage gezien kan worden. Het PDF-document moet dan voldoen aan de eisen van

PDF/A-1a of PDF/A-2a en moet worden gemodelleerd als informatieobject.

4.4.3.2 Toelichting

RegelingVrijetekst is het model dat het bevoegd gezag moet gebruiken als het een nieuw, initieel omgevingsdocument met Vrijetekststructuur instelt. RegelingVrijetekst is ook het model voor de geconsolideerde regeling van omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur.

In deze paragraaf worden de elementen toegelicht die moeten respectievelijk kunnen voorkomen in een Regeling overeenkomstig het model RegelingVrijetekst. [Figuur 7](#) laat schematisch zien hoe het model RegelingVrijetekst voor de omgevingsvisie er uit ziet (de nummers voor de elementen verwijzen naar de nummering in de vorige paragraaf).

Figuur 7 Overzicht van model RegelingVrijetekst

In de hierna volgende toelichting wordt de nummering van paragraaf [4.4.3.1](#) gevolgd. In die paragraaf is van ieder element aangegeven of het moet (verplicht) of mag (optioneel) voorkomen; dat wordt in deze toelichting niet herhaald. De ‘hoofdelementen’ zijn weer vetgedrukt en de ‘subelementen’ schuingedrukt.

- 1. RegelingOpschrift:** de officiële titel van de Regeling. Bijvoorbeeld: Omgevingsvisie Utrecht, of Woningbouwprogramma Amsterdam.
- 2. Lichaam:** het element dat de inhoud oftewel de (beleids)tekst van het omgevingsdocument bevat. Deze inhoud staat in een of meer Divisieteksten, die desgewenst hiërarchisch kunnen worden gestructureerd in Divisies. Hiervoor gelden de specificaties voor de Vrijetekststructuur van paragraaf [5.2](#). Dit is het onderdeel dat wordt geannoteerd met de

OW-objecten die zijn beschreven in hoofdstuk [7](#).

3. **Bijlage:** het gaat hier om een Bijlage bij de Regeling. Dit is een bijlage die informatie bevat die integraal onderdeel is van het omgevingsdocument maar om redenen van leesbaarheid en/of vormgeving (denk aan lange lijsten en complexe tabellen) niet goed in de (beleids)tekst in het Lichaam van de Regeling kan worden opgenomen. Er kunnen zoveel bijlagen bij de Regeling worden gevoegd als nodig is. Bijlagen bij de Regeling worden bekendgemaakt én geconsolideerd. Dat laatste houdt in dat ze met een later wijzigingsbesluit gewijzigd kunnen worden. Deze bijlagen zijn zowel te vinden in het publicatieblad van het bevoegd gezag op officieelbekendmakingen.nl als in de regelingenbank op overheid.nl en in DSO-LV.

Uitgangspunt van de STOP/TPOD-standaard is dat elke tekst die onderdeel is van een officiële publicatie, zoals een besluit of regeling, wordt uitgewisseld in STOP-XML. Daarmee is gewaarborgd dat de teksten voldoen aan alle wettelijke eisen. De teksten kunnen dan juridisch rechtsgeldig gepubliceerd worden en de voorzieningen zorgen er voor dat ze volgens de richtlijnen van digitale toegankelijkheid worden ontsloten. Als de bijlage onderdeel is van de tekst in STOP-XML, staat de inhoud in een of meer Divisieteksten, die desgewenst hiërarchisch kunnen worden gestructureerd in Divisies. Deze elementen van de Vrijetekststructuur en hun specificaties zijn beschreven in paragraaf [5.2](#). Een voorbeeld van een bijlage in STOP-XML is de bijlage met verwijzingen naar de (elders gepubliceerde) GIO's. Het is mogelijk om zo'n bijlage in verschillende onderdelen op te delen. Voor die onderverdeling worden de vrijetekstelementen Divisie (optioneel element) en Divisietekst (verplicht element) gebruikt.

Tekst uitwisselen in STOP-XML is niet altijd mogelijk zonder de tekst te moeten overtypen. Daarom ondersteunt de STOP/TPOD-standaard ook het aanleveren van tekst als PDF-document. Een tekst in een PDF-document is voor de landelijke voorzieningen minder goed te hanteren; denk aan verwijzen naar specifieke onderdelen en muteren dat niet -of niet goed- mogelijk is. Daarom wordt het gebruik van PDF-documenten slechts in specifieke, in het toepassingsprofiel vastgelegde, gevallen toegestaan. In dit toepassingsprofiel is, in de norm van paragraaf [4.4.3.1](#), bepaald dat een bijlage alleen als PDF-document mag worden aangeleverd als het voor het bevoegd gezag redelijkerwijs niet mogelijk is om de bijlage als onderdeel van de tekst in STOP-XML op te stellen én als de bijlage informatie bevat die daadwerkelijk als (te consolideren) bijlage gezien kan worden. Dat de bijlage informatie moet bevatten die daadwerkelijk als (te consolideren) bijlage gezien kan worden betekent dat het moet gaan om informatie die onlosmakelijk onderdeel is van de regeling maar om redenen van leesbaarheid en/of vormgeving niet in het Lichaam van de Regeling kan worden opgenomen. Het betekent ook dat niet de volledige inhoud van het Lichaam van de Regeling in een bijlage in PDF-formaat mag worden opgenomen.

Een bijlage in de vorm van een PDF-document moet onveranderlijk zijn. Daarom moet het PDF-document voldoen aan de eisen van PDF/A-1a of PDF/A-2a en moet het worden gepubliceerd als informatieobject. Een beschrijving van beide publicatiemogelijkheden voor bijlagen staat in paragraaf [4.2](#).

Bij een bijlage als onderdeel van de tekst in STOP-XML is het mogelijk om met een later wijzigingsbesluit één of meer gedeelten van de bijlage te wijzigen. Bij een bijlage in de vorm van een PDF-document kan dat niet; in dat geval wordt het hele PDF-document ver-

vangen.

In een Bijlage bij de Regeling kan het element Gereserveerd worden gebruikt. Dit element maakt het mogelijk om alvast een structuur neer te zetten die is voorbereid op toekomstige aanvullingen. Het is een leeg element waarmee bij weergave op overheid.nl en in DSO-LV de tekst ‘Gereserveerd’ wordt gegenereerd. Het bevoegd gezag kan het element niet zelf vullen met eigen tekst. Met latere wijzigingsbesluiten kan het element Gereserveerd worden vervangen door een structuurelement met daadwerkelijke inhoud. Wanneer een bijlage vervalt kan in het element Bijlage het element Vervallen worden opgenomen. Op deze manier blijft zichtbaar dat er een bijlage was en dat die later is vervallen. Het voordeel daarvan is dat in de wetstechnische informatie de historie van het element kan worden teruggevonden. Een andere mogelijkheid bij het vervallen van een bijlage is om het element Bijlage met een wijzigingsbesluit te verwijderen. Dan is het element niet langer zichtbaar en is er ook geen wetstechnische informatie meer.

Een Bijlage kan worden afgesloten met het element Sluiting. Van die mogelijkheid zal naar verwachting niet vaak gebruik gemaakt worden. Een Bijlage wordt niet geannoteerd met OW-objecten.

Een aantal van de hiervoor besproken elementen moet worden voorzien van een Kop. Voor de Kop zijn de Kopelementen Label, Nummer en Opschrift beschikbaar. Label is de aanduiding van het type tekstelement, zoals Hoofdstuk, Paragraaf of Artikel. Opschrift is de titel van het tekstelement, die aangeeft waar de tekst over gaat.

In de schema’s van STOP komt in een aantal hoofd- en subelementen het element InleidendTekst -bedoeld voor niet-juridische contextinformatie- voor. Dit element zal in een toekomstige versie van de standaard vervallen; gebruik daarvan wordt daarom nu afgeregd. Daarom is dit element hier niet opgenomen.

4.4.3.3 Voorbeeld

Door toepassing van model RegelingVrijetekst ziet de Regeling van een omgevingsdocument met Vrijetekststructuur er schematisch uit zoals aangegeven in **Figuur 8**. De nummers in deze figuur komen overeen met de nummering van de vorige twee paragrafen.

Figuur 8 Voorbeeld toepassing model RegelingVrijetekst op omgevingsvisie

5 Toepassing van de STOP-tekststructuren op omgevingsdocumenten

STOP benoemt tekstelementen en beschrijft de structuur waarin die tekstelementen toegepast kunnen worden. STOP geldt voor alle officiële overheidspublicaties. Specifieke typen publicaties hebben een eigen toepassingsprofiel op het STOP-model, dat nadere specificaties van STOP kan geven. In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe de STOP-tekststructuren in zijn algemeenheid op omgevingsdocumenten en vervolgens specifiek op de omgevingsvisie moeten worden toegepast.

5.1 Soorten tekststructuur

STOP onderscheidt twee tekststructuren:

- Artikelstructuur: de tekststructuur voor het Lichaam van een Regeling als dat is opgebouwd uit één of meer artikelen;
- Vrijetekststructuur:
 - de tekststructuur voor het Lichaam van een Regeling van juridisch authentieke documenten die geen artikelen bevat;
 - de tekststructuur voor onderdelen van Regeling en Besluit buiten het Lichaam.

Er zijn omgevingsdocumenten waarvan het Lichaam artikelen bevat en dus de

Artikelstructuur heeft, zoals de omgevingsverordening, de waterschapsverordening en het omgevingsplan, en omgevingsdocumenten waarvan het Lichaam geen artikelen bevat en dus de Vrijetekststructuur heeft, zoals de omgevingsvisie. In het vervolg van dit toepassingsprofiel worden omgevingsdocumenten waarvan het Lichaam artikelen bevat ‘omgevingsdocument met Artikelstructuur’ genoemd en worden omgevingsdocumenten waarvan het Lichaam de Vrijetekststructuur heeft (oftewel geen artikelen bevat) ‘omgevingsdocument met Vrijetekststructuur’ genoemd.

Zoals in hoofdstuk [4](#) al is opgemerkt komen er ook in het Lichaam van een Besluit artikelen voor. Deze artikelen vallen echter niet onder het begrip Artikelstructuur. Dat de elementen van de Vrijetekststructuur worden gebruikt buiten het Lichaam geldt zowel voor omgevingsdocumenten met Artikelstructuur als voor omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur, en zowel voor Regeling als Besluit. De specificatie van de STOP-Artikelstructuur is dus alleen van toepassing op het Lichaam van omgevingsdocumenten met Artikelstructuur. De specificatie van de STOP-Vrijetekststructuur is van toepassing op alle omgevingsdocumenten.

5.2 Specificatie van de Vrijetekststructuur

Zoals in paragraaf [5.1](#) is beschreven is de Vrijetekststructuur:

- de tekststructuur voor het Lichaam van een Regeling van juridisch authentieke documenten die geen artikelen bevat;
- de tekststructuur voor onderdelen van Regeling en Besluit buiten het Lichaam: Bijlage, Toelichting, Artikelgewijze Toelichting en Motivering[8].

De specificaties voor de Vrijetekststructuur en de toepassing van die specificaties voor de omgevingsvisie worden in de navolgende paragrafen beschreven.

De elementen van de STOP-tekststructuren zijn onder te verdelen in structuurelementen, elementen met inhoud en de inhoud zelf. Structuurelementen zijn die elementen die de tekst structureren maar zelf geen inhoud bevatten. In de Vrijetekststructuur is dat het element Divisie. Elementen met inhoud zijn die elementen die inhoud bevatten maar niet zelf inhoud *zijn*. In de Vrijetekststructuur is dat het element Divisietekst. De inhoud zelf is dat wat in de Divisietekst staat. Voorbeelden van de vorm die de inhoud kan aannemen zijn Alinea, Tabel en Figuur. In de navolgende tekst gebruiken we ‘tekstelement’ als term voor de drie elementsoorten tezamen.

De opmaak van de tekst, waaronder die van de Koppen, wordt bepaald door de applicaties die de tekst tonen: officielebekendmakingen.nl, de regelingenbanken op overheid.nl en DSO-LV. Dit toepassingsprofiel bevat daarom geen voorschriften over de opmaak van de elementen en hun Koppen. Ten behoeve van de mensleesbare tekst in het proces van opstellen van en besluitvorming over het omgevingsdocument, voorafgaand aan de bekendmaking en consolidatie, kan de plansoftware -door leverancier of bevoegd gezag te bepalen- opmaak aan de tekst toevoegen.

In paragraaf **5.2.1** is de norm voor de toepassing van de Vrijtekststructuur op de omgevingsvisie vastgelegd: welke elementen moeten respectievelijk mogen worden gebruikt, hoe vaak kunnen ze voorkomen en in welke volgorde. Paragraaf **5.2.2** geeft daar een toelichting op.

5.2.1 Norm

De elementen van Besluit en Regeling van de omgevingsvisie waarvan in hoofdstuk **4** is bepaald dat ze moeten worden opgebouwd volgens de Vrijtekststructuur, moeten voldoen aan de specificaties in deze paragraaf. De Vrijtekststructuur kent de volgende elementen:

- **Divisie:** STOP-structuurelement dat gebruikt wordt voor de structurering van vrije tekst. Optioneel element. Komt zo vaak voor als gewenst. Divisie kan genest worden, oftewel hiërarchisch ingedeeld worden in verschillende niveaus van Divisie. Indien gebruik gemaakt wordt van Divisie, moet in ieder geval de Divisie van het laagste hiërarchische niveau een of meer elementen Divisietekst bevatten. De Divisies van de overige hiërarchische niveaus kunnen Divisietekst bevatten. In de hiërarchische indeling van de Divisies kunnen geen niveaus worden overgeslagen.

Divisie bevat de volgende elementen:

- **Kop:** STOP-element dat de Kop bevat. Verplicht element. Komt 1 keer voor. Bevat ten minste één van de Kopelementen Label, Nummer en Opschrift; ieder van deze elementen komt 0 of 1 keer voor. Optioneel kan het element Subtitel worden toegevoegd.
- **Gereserveerd:** leeg STOP-element waarmee bij weergave op overheid.nl en in DSO-LV de tekst ‘Gereserveerd’ wordt gegenereerd. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor. Mag alleen voorkomen in een Divisie binnen de Regeling. Indien in een Divisie het element Gereserveerd wordt gebruikt mag in die Divisie geen van de elementen Divisie of Divisietekst voorkomen.
- **Vervallen:** leeg STOP-element waarmee bij weergave op overheid.nl en in DSO-LV de tekst ‘Vervallen’ wordt gegenereerd. Geeft aan dat de Divisie de status ‘vervallen’ heeft; het is niet langer juridisch geldig en heeft geen inhoud meer. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor. Mag alleen voorkomen in een Divisie binnen de Regeling. Indien in een Divisie het element Vervallen wordt gebruikt mag in die Divisie geen van de elementen Gereserveerd, Divisie en Divisietekst voorkomen.
- Wanneer binnen de Divisie de elementen Gereserveerd of Vervallen niet voorkomen: een verplichte keuze tussen:
 - **Divisie** (van een lagergelegen niveau)
 - **Divisietekst**

- **Divisietekst:** STOP-element dat de inhoudelijke bouwsteen is voor de Vrijtekststructuur. Onder voorwaarde verplicht element: alleen te gebruiken wanneer binnen het bovenliggende element de elementen Gereserveerd en Vervallen niet voorkomen; is dan verplicht en komt dan ten minste 1 keer voor.

Divisietekst bevat de volgende elementen:

- **Kop:** STOP-element dat de Kop bevat. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor. Indien Kop voorkomt bevat het ten minste één van de Kopelementen Label, Nummer en Opschrift; ieder van deze onderdelen komt 0 of 1 keer voor. Optioneel kan het element Subtitel worden toegevoegd.

- **Gereserveerd:** leeg STOP-element waarmee bij weergave op overheid.nl en in DSO-LV de tekst ‘Gereserveerd’ wordt gegenereerd. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor. Mag alleen voorkomen in een Divisietekst binnen de Regeling. Indien in een Divisietekst het element Gereserveerd wordt gebruikt mag in die Divisie geen van de elementen Divisie of Divisietekst voorkomen.
- **Vervallen:** leeg STOP-element waarmee bij weergave op overheid.nl en in DSO-LV de tekst ‘Vervallen’ wordt gegenereerd. Geeft aan dat de Divisietekst de status ‘vervallen’ heeft; het is niet langer juridisch geldig en heeft geen inhoud meer. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor. Mag alleen voorkomen in een Divisietekst binnen de Regeling. Indien in een Divisietekst het element Vervallen wordt gebruikt mag in die Divisie geen van de elementen Gereserveerd, Divisie en Divisietekst voorkomen.
- **Inhoud:** STOP-element voor de inhoud. Onder voorwaarde verplicht element: alleen te gebruiken wanneer binnen de Divisietekst de elementen Gereserveerd en Vervallen niet voorkomen; is dan verplicht en komt dan (per Divisietekst) ten minste 1 keer voor. Het element Inhoud bevat ten minste één van de inhoud-elementen Alinea, Begrippenlijst, Citaat, Figuur, Formule, Groep, Lijst, Tabel en Tussenkop. Deze elementen zijn desgewenst binnen het element Kadertekst te plaatsen.

Voor het inhoud-element Lijst kan gekozen worden tussen Lijst van het type explicet en Lijst van het type ongemarkerd.

5.2.2 Toelichting

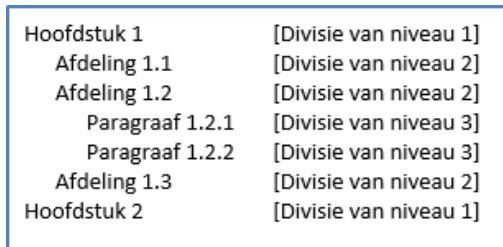
De Artikelstructuur wordt alleen toegepast in het Lichaam van de Regeling van omgevingsdocumenten met Artikelstructuur. De Vrijetekststructuur is de tekststructuur voor het Lichaam van de Regeling van omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur, zoals de omgevingsvisie. Dit is het deel dat de (beleids)tekst met de inhoud van het omgevingsdocument bevat. Daarnaast is de Vrijetekststructuur de tekststructuur die wordt gebruikt in diverse delen van Regeling en Besluit buiten het Lichaam: Bijlage, Toelichting, ArtikelgewijzeToelichting en Motivering. Dat geldt zowel voor omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur als voor omgevingsdocumenten met Artikelstructuur.

In de Artikelstructuur wordt structuur aangebracht met specifiek benoemde structuurelementen zoals Hoofdstuk, Afdeling en Paragraaf. Die structuur toont direct -mens- en machineleesbaar- de positie van een element in het geheel. In de Vrijetekststructuur komt slechts één structuurelement voor, namelijk Divisie. Divisies kunnen genest worden: de opsteller kan desgewenst de tekst naar eigen inzicht hiërarchisch indelen in verschillende niveaus van Divisie. De positie van een Divisie in de hiërarchie bepaalt het niveau van die Divisie. De indeling in Divisies is de structuur zoals die kan worden weergegeven in een inhoudsopgave. **Figuur 9** toont een voorbeeld van een tekst met Divisie in drie hiërarchische niveaus.

Figuur 9 Divisie in drie hiërarchische niveaus

In het Label van de Kop van de Divisie kan uiteraard gebruik gemaakt worden van de termen hoofdstuk, afdeling en paragraaf. Dat wordt getoond in [**Figuur 10**](#).

Figuur 10 Divisie in drie hiërarchische niveaus met de termen hoofdstuk, afdeling en paragraaf als Label in de Kop

Divisie is dus het structuurelement van de Vrijtekststructuur, vergelijkbaar met structuurelementen als Hoofdstuk en Paragraaf in de Artikelstructuur. Divisie is een optioneel element: het is dus niet verplicht om tekstdelen met Vrijtekststructuur te structureren met Divisies. In de praktijk zal dat vaak wel gebeuren en zal Divisie in ten minste één niveau voorkomen. Iedere Divisie moet worden voorzien van een Kop. In de Vrijtekststructuur worden slechts beperkte eisen aan Kop gesteld: er moet ten minste één van de Kopelementen Label, Nummer of Opschrift zijn. Hoe die worden ingevuld is aan de opsteller. [**Figuur 11**](#) geeft een voorbeeld van een tekst met Divisies in drie niveaus waarbij in de Kop alleen gebruik wordt gemaakt van het Kop-element Opschrift.

Figuur 11 Divisie in drie hiërarchische niveaus met een Kop die alleen bestaat uit Opschrift

In de Vrijtekststructuur is Divisietekst het element met inhoud: het element dat inhoud bevat maar niet zelf inhoud *is*. Divisietekst is het verplichte element: het moet in iedere tekst met Vrijtekststructuur voorkomen. Het element Divisietekst van de Vrijtekststructuur komt overeen met Artikel (en Lid) van de Artikelstructuur. Divisietekst kan niet genest worden en is dus niet in te delen in hiërarchische niveaus. Divisietekst is de kleinste mutatie-eenheid. Dit betekent dat het de eenheid is die, ongeacht hoeveel wijzigingen met een wijzigingsbesluit in die Divisietekst worden aangebracht, als geheel vervangen wordt bij consolidatie. Bij gebruik van de wijzigingsmethode renvooi wordt door de renvooi-weergave van de wijzigingen zichtbaar wat er door het wijzigingsbesluit in de Divisietekst gewijzigd is. De Divisietekst is ook de eenheid waarover in de wetstechnische informatie in de regelingenbanken de juridische verantwoording wordt bijgehouden.

Divisietekst is in STOP gedefinieerd als een zelfstandig leesbaar stuk tekst met een interne inhoudelijke samenhang. De opsteller bepaalt zelf wat tot een Divisietekst behoort. Dat kunnen een of meer alinea's zijn, maar ook de volledige tekst binnen een Divisie.

Bij Divisietekst is de Kop optioneel: de opsteller kan een Divisietekst voorzien van een Kop, maar dat is niet verplicht. Als een Divisietekst een Kop heeft, geldt ook daarvoor de beperkte eis dat de Kop uit ten minste één van de Kopelementen Label, Nummer of Opschrift moet bestaan. Hoe die worden ingevuld is aan de opsteller.

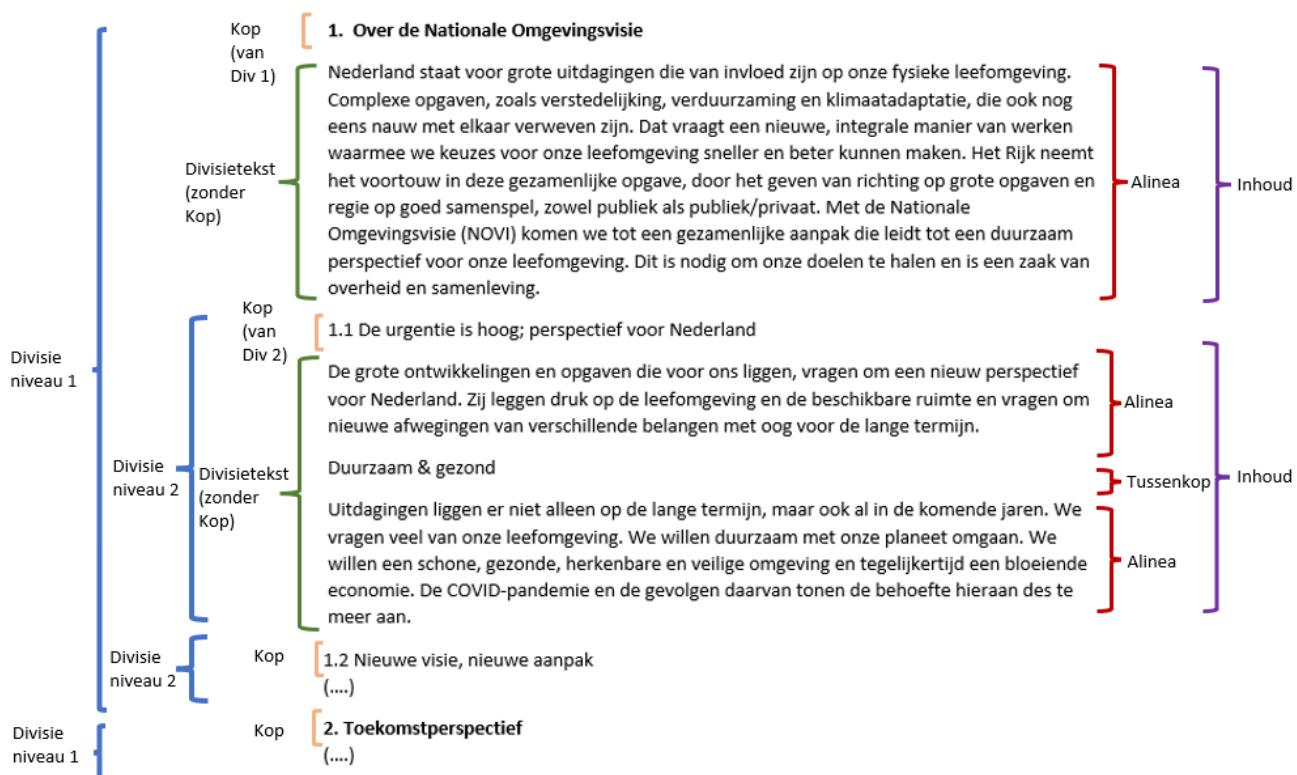
```
graph TD; A[Divisie [niveau 1]] --> B[Divisie [niveau 2[]]]; B --> C[Divisietekst]; A --> D[Divisie [niveau 2]]; D --> E[Divisietekst];
```

Figuur 12 Een structuur met Divisie in twee hiërarchische niveaus, met daaronder Divisietekst

Hoofdstuk 1	[Divisie van niveau 1]
Afdeling 1.1	[Divisie van niveau 2]
Paragraaf 1.1.1	[Divisietekst]
Afdeling 1.2	[Divisie van niveau 2]
Paragraaf 1.2.1	[Divisietekst]
Hoofdstuk 2	[Divisie van niveau 1]
Afdeling 2.1	[Divisie van niveau 2]
Paragraaf 2.1.1	[Divisietekst]
Afdeling 2.2	[Divisie van niveau 2]
Paragraaf 2.2.1	[Divisietekst]

Figuur 13 Een structuur met Divisie in twee hiërarchische niveaus met de termen hoofdstuk en afdeling als Label in de Kop, met daaronder Divisietekst met een Kop met als label paragraaf

Binnen de Divisietekst wordt Inhoud opgenomen. Hiervoor kan gebruik gemaakt worden van alle Inhoud-elementen die STOP kent. We lichten hier de Inhoud-elementen Tussenkop en Lijst toe. Met het element Tussenkop kan een niet-structureerende ordening in de tekst worden aangebracht. Tussenkop is geen structuurelement en komt dan ook niet in een inhoudsopgave voor. Voor Lijst kent STOP twee typen: expliciet en ongemarkoerd. Bij gebruik van het type expliciet levert het bevoegd gezag de opsommingstekens mee; ze staan dus hard in de tekst. Bij gebruik van het type ongemarkoerd levert het bevoegd gezag niet de opsommingstekens aan. De applicaties die de tekst tonen (officieelbekendmakingen.nl, de regelin-genbanken op overheid.nl en DSO-LV) tonen de lijstitems in de door het bevoegd gezag aangeleverde volgorde en bepalen zelf met welke opsommingstekens de lijstitems worden weergegeven. Voor een tekst met Vrijtekststructuur is niet voorgeschreven welk type Lijst gebruikt moet worden: het is aan het bevoegd gezag om een keuze tussen de twee types te maken. Wanneer het bevoegd gezag zelf wil bepalen met welke opsommingstekens lijstitems worden weergegeven, kiest het voor de Lijst van het type expliciet. Als het bevoegd gezag het aan de applicaties wil overlaten, kiest het voor de Lijst van type ongemarkoerd.

Figuur 14 Toepassing van de Vrijtekststructuur in het Lichaam van de Regeling van een omgevingsvisie

In [Figuur 14](#) is te zien dat Divisietekst kan voorkomen onder een Divisie van ieder niveau, ook als er Divisies van lagere niveaus zijn. De vrijtekststructuur geeft dus meer vrijheid dan de artikelstructuur, waar een artikel alleen onder het structuurelement van het laagste niveau kan voorkomen.

Zowel in Divisie als in Divisietekst die voorkomen in de Regeling kunnen de elementen Gereserveerd en Vervallen geplaatst worden. Het element Gereserveerd is een leeg element waarmee bij weergave op overheid.nl en in DSO-LV de tekst ‘Gereserveerd’ wordt gegenereerd. Het bevoegd gezag kan het element niet zelf vullen met eigen tekst. Dit element maakt het mogelijk om alvast een structuur neer te zetten die is voorbereid op toekomstige aanvullingen. Met latere wijzigingsbesluiten kan het element Gereserveerd worden vervangen door een structuurelement met daadwerkelijke inhoud. Dat verklaart ook waarom het element Gereserveerd niet in Divisie en Divisietekst in het Besluit kan voorkomen. Het Besluit zelf wordt immers niet gewijzigd en daardoor zou het element Gereserveerd nooit vervangen worden door daadwerkelijke inhoud. Ook inhoudelijk zou een element Gereserveerd in een Besluit een wonderlijke keuze zijn.

Het element Vervallen is een leeg element waarmee bij weergave op overheid.nl en in DSO-LV de tekst ‘Vervallen’ wordt gegenereerd. Het bevoegd gezag kan het element niet zelf vullen met eigen tekst. Wanneer een Divisie of Divisietekst vervalt kan het worden vervangen door het element Vervallen. Op deze manier blijft zichtbaar dat er een Divisie of Divisietekst

was en dat die later is vervallen. Het voordeel daarvan is dat in de wetstechnische informatie de historie van het element kan worden teruggevonden. Het element Vervallen kan niet in Divisie en Divisietekst in het Besluit voorkomen. Het Besluit zelf wordt immers niet gemuteerd en daardoor zijn er geen Besluit-onderdelen die vervallen. Het werken met het element Vervallen is niet verplicht: het is ook mogelijk om de betreffende Divisie of Divisietekst met een wijzigingsbesluit volledig te verwijderen. Dan is het element niet langer zichtbaar. Het nadeel hiervan is dat er van het element geen wetstechnische informatie meer is.

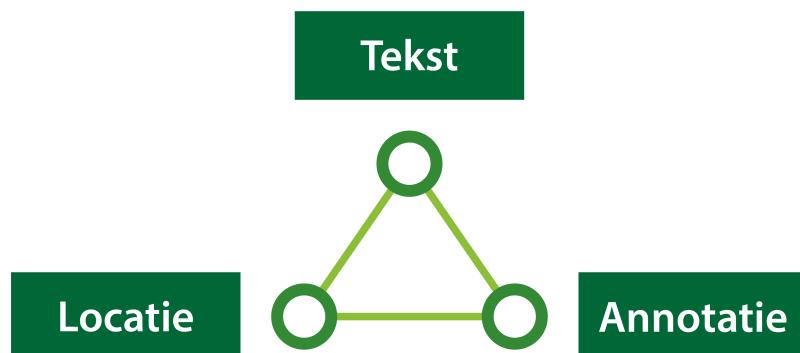
Opgemerkt wordt dat waar in deze paragraaf Divisie en Divisietekst worden genoemd, het gaat over de STOP-structuurlementen Divisie en Divisietekst. Het gaat niet over de OW-objecten Divisie en Divisietekst. Zoals hiervoor al gezegd komen de STOP-structuurlementen Divisie en Divisietekst voor in het Lichaam van de Regeling van omgevingsdocumenten met Vrijtekststructuur, maar ook in onderdelen van Besluit en Regeling daarbuiten, zowel in omgevingsdocumenten met Vrijtekststructuur als in omgevingsdocumenten met Artikelstructuur. In IMOW komen Divisie en Divisietekst voor als objecttypen, die alleen gebruikt kunnen worden in het Lichaam van de Regeling van omgevingsdocumenten met Vrijtekststructuur.

6 Inleiding op het Informatiemodel Omgevingswet

Het Informatiemodel Omgevingswet, verder afgekort tot IMOW, beschrijft vanuit informatie-kundig én domeininhoudelijk perspectief de aspecten die van belang zijn voor het annoteren bij het opstellen van omgevingsdocumenten en ten behoeve van de informatievergadering in DSO-LV.

Dit hoofdstuk geeft een introductie op IMOW. Paragraaf [6.1](#) beschrijft de drie hoofdcomponenten van IMOW: tekst, locatie en annotatie. Voordat daar in hoofdstuk [7](#) gedetailleerd wordt ingegaan, wordt in paragraaf [6.2](#) beschreven hoe het annoteren met OW-objecten vanuit de standaard is bedoeld.

6.1 De drie hoofdcomponenten van IMOW: tekst, locatie en annotatie

Figuur 15 De hoofdcomponenten van IMOW

Bovenstaande figuur toont de drie hoofdcomponenten van IMOW in hun samenhang. IMOW is een model waarmee van tekst kan worden vastgelegd op welke locatie deze geldig is en aan tekst en locatie met behulp van annotaties gegevens kunnen worden toegevoegd. Die gegevens maken tekst en locatie machineleesbaar waardoor ze bekendgemaakt kunnen worden, herkenbaar in een viewer weergegeven kunnen worden en waardoor onderdelen geselecteerd en gevraagd kunnen worden. Het vervolg van deze paragraaf beschrijft deze drie componenten in grote lijnen. In hoofdstuk [7](#) worden ze in detail beschreven.

Benadrukt wordt dat IMOW alleen van toepassing is op het Lichaam van de Regeling van omgevingsdocumenten, oftewel het onderdeel dat de artikelen respectievelijk de (be-leids)teksten bevat.

6.1.1 Tekst

Zoals in hoofdstuk [5](#) al is beschreven kent STOP twee soorten tekststructuur: Artikelstructuur en Vrijetekststructuur. In het STOP-tekstmodel is Artikelstructuur de tekststructuur voor het Lichaam van een Regeling die is opgebouwd uit één of meer artikelen. Vrijetekststructuur is de tekststructuur die wordt gebruikt voor het Lichaam van een Regeling van juridisch authentieke documenten die geen artikelen bevat én voor diverse onderdelen van Regeling en Besluit buiten het Lichaam, waaronder Bijlage en Toelichting.

IMOW maakt eveneens onderscheid tussen de Artikelstructuur en de Vrijetekststructuur. Het verschil met STOP is dat IMOW alleen wordt toegepast op het lichaam van de Regeling van omgevingsdocumenten, oftewel het onderdeel dat de artikelen respectievelijk de (be-leids)teksten bevat. IMOW wordt dus niet toegepast op de overige onderdelen van de Regeling, zoals motivering, artikelsgewijze toelichting en bijlagen, en niet op de onderdelen van het Besluit. Twee voorbeelden: IMOW wordt wel toegepast op de artikelen met regels van het omgevingsdocument maar niet op bijlagen bij die regels en ook niet op de motivering die onderdeel vormt van het besluit, wel op de beleidsteksten in de omgevingsvisie maar niet op een eventuele bijbehorende zienswijzennota of participatieverslag.

Voor tekst met Artikelstructuur onderscheidt IMOW de objecten Regeltekst en Juridische regel (beschreven in subparagraaf [6.1.1.1](#)), voor het lichaam van omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur heeft IMOW de objecten Divisie, Divisietekst en Tekstdeel (de onderwerpen van subparagraaf [6.1.1.2](#)).

6.1.1.1 Regeltekst en Juridische regel

Voor het Lichaam van de Regeling van omgevingsdocumenten met Artikelstructuur onderscheidt IMOW de objecttypen Regeltekst en Juridische regel.

Regeltekst is de IMOW-term voor de kleinste zelfstandige eenheid van (een of meer) bij elkaar horende Juridische regels in een omgevingsdocument met Artikelstructuur: artikel en lid. Het OW-objecttype Regeltekst is het koppelobject naar de STOP-elementen Artikel en Lid. Artikel en Lid zijn in STOP elementen met inhoud en geen structuurelementen. De Regeltekst is in een tekst concreet aan te wijzen.

Het OW-objecttype Juridische regel staat voor een abstract concept waarmee een regel met juridische werkingskracht wordt beschreven. Juridische regel wordt gebruikt om aan verschillende onderdelen van een Regeltekst locaties en annotaties met de domeinspecifieke OW-

objecten (zie daarvoor hoofdstuk 7) te kunnen koppelen.

Regeltekst bevat altijd ten minste één Juridische regel; wanneer dat gewenst is kan Regeltekst meerdere Juridische regels bevatten. De individuele Juridische regels in een Regeltekst met meerdere Juridische regels zijn niet als zelfstandige eenheden te identificeren. Bij bevraging in bijvoorbeeld DSO-LV zal altijd de volledige Regeltekst als resultaat worden weergegeven en niet de individuele Juridische regel. Het is niet verplicht om een Regeltekst in meerdere Juridische regels onder te verdelen.

6.1.1.2 Divisie, Divisietekst en Tekstdeel

Voor het Lichaam van de Regeling van omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur onderscheidt IMOW de objecttypen Divisie, Divisietekst en Tekstdeel.

De OW-objecttypen Divisie en Divisietekst zijn de koppelobjecten naar de Divisie en Divisietekst van STOP. Zoals in paragraaf 5.2 is beschreven is Divisie in STOP het structurerende element dat ingedeeld kan worden in verschillende hiërarchische niveaus. De STOP-Divisie is dus vergelijkbaar met Hoofdstuk, Afdeling en Paragraaf et cetera van de Artikelstructuur. In STOP is Divisietekst het element dat de inhoud bevat, het is de inhoudelijke bouwsteen van de Vrijetekststructuur. De STOP-Divisietekst is vergelijkbaar met Artikel (en Lid) van de Artikelstructuur.

Het OW-objecttype Tekstdeel staat voor een abstract concept waarmee een deel van een tekst wordt beschreven. Tekstdeel wordt gebruikt om aan verschillende onderdelen van een Divisie of Divisietekst Locaties en annotaties met de domeinspecifieke OW-objecten (zie daarvoor hoofdstuk 7) te kunnen koppelen. Een Divisie of Divisietekst bevat altijd ten minste één Tekstdeel; wanneer dat gewenst is kan een Divisie of Divisietekst meerdere Tekstdelen bevatten.

Let op dat het STOP-tekstmodel de elementen Divisie en Divisietekst kent en IMOW de objecttypen Divisie en Divisietekst. Ze zijn niet hetzelfde. De STOP-elementen Divisie en Divisietekst worden gebruikt voor het Lichaam van de Regeling van omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur, maar ook voor diverse andere onderdelen van Besluit en Regeling. Dat is ruimer dan de OW-objecten Divisie en Divisietekst, die alleen kunnen voorkomen in het Lichaam van de Regeling van een omgevingsdocument met Vrijetekststructuur.

6.1.2 Locatie

6.1.2.1 Juridisch vastleggen van Locatie met geografisch informatieobject

In regelingen kan informatie worden vastgelegd die niet op een begrijpelijke manier in tekst te beschrijven is. De geometrische begrenzing van Locatie is daar een voorbeeld van; gedacht kan ook worden aan een geluidsfragment. STOP gebruikt het informatieobject als bedoeld in Aanwijzing 3.50 van de Aanwijzingen voor de regelgeving (waarin de voorwaarden staan waar verwijzingen naar informatie op internet aan moeten voldoen) om dergelijke informatie op een juridisch juiste manier vast te leggen en er vanuit de tekst van een regeling naar te verwijzen. Een informatieobject dat de geometrische begrenzing van een of meer Locaties vastlegt wordt een geografisch informatieobject genoemd. (Zoals al eerder gemeld wordt de term geografisch informatieobject afgekort tot GIO.) Feitelijk is een GIO een GML-bestand met een of meer geometrieën, voorzien van metadata conform de STOP-

specificatie voor een GIO.

Een GIO is een technische voorziening voor het accuraat specificeren en juridisch borgen van een gebied. Het is onderdeel van het besluit als informatie die niet uit tekst bestaat als bedoeld in artikel 7, eerste lid, van de Bekendmakingswet. Het wordt tegelijk met de tekst van het besluit in het publicatieblad van het betreffende bevoegd gezag op officiebekendmakingen.nl gepubliceerd.

De tekst van de Regeling moet minimaal één keer met een tekstuele aanduiding verwijzen naar ieder GIO. Daardoor wordt de inhoud ervan onderdeel van besluit en regeling. Voor die tekstuele aanduiding wordt de naam van het GIO gebruikt. De vermelding van de naam van het GIO in de tekst heeft als doel dat een lezer begrijpt op welke locatie de tekst betrekking heeft. De systematiek waarmee informatieobjecten machineleesbaar worden vastgelegd en de manier waarop de tekst van de Regeling verwijst naar het informatieobject zorgen ervoor dat:

- de informatie permanent via de verwijzing is terug te vinden;
- de informatie met algemeen beschikbare software op een voor de mens begrijpelijke manier weergegeven kan worden;
- de onveranderlijkheid van het informatieobject voldoende is gewaarborgd.

STOP bevat de eisen waaraan een GIO moet voldoen. Deze eisen zorgen voor de borging van de juridische bestendigheid van de GIO's. Aan een GIO kan een module worden toegevoegd met daarin de GIO-symbolisatie: informatie over hoe een GIO (op overheid.nl) wordt afgebeeld op een kaart. In het geval van een GIO met normwaarden is dat verplicht.

Voor de bekendmaking van omgevingsdocumenten is het verplicht om de geometrische begrenzing van onderdelen van de regeling vast te leggen in een GIO. Een uitzondering daarop is een regel die geldt voor het hele ambtsgebied van het bevoegd gezag: in dat geval wordt de Locatie, oftewel het ambtsgebied, niet vastgelegd met een GIO. Zie hiervoor verder paragraaf [7.6.5](#).

Het in omgevingsdocumenten juridisch juist werken met GIO's gebeurt als volgt:

- In de tekst van de Regeling moet de (mensleesbare) naam van ieder GIO minimaal één keer voorkomen, voorzien van een (machineleesbare) verwijzing naar het betreffende onderdeel in de bijlage Informatieobjecten.
- De coördinaten van iedere Locatie moeten zijn vastgelegd in een GIO.
- In de bijlage Informatieobjecten wordt de naam van het GIO opgenomen op een manier vergelijkbaar met een begrip en zijn definitie: bij wijze van definitie komt achter de naam de volledige identificatie van het GIO.

De constructie met de naam van het GIO in de lopende tekst waarna in de bijlage die naam wordt gekoppeld aan de volledige identificatie van het GIO zorgt ervoor dat de lopende tekst goed leesbaar blijft, maar dat tevens de unieke identificatie van het GIO, waarmee de inhoud van het GIO wordt ontsloten, leesbaar in de regeling te vinden is.

Figuur 16 laat een voorbeeld van deze verwijzing zien in een Juridische regel; **Figuur 17** laat een voorbeeld zien van deze verwijzing in een Tekstdeel:

1. Inhoudelijke regeltekst	3. Informatieobject
Artikel 2.4 Functie Centrumgebied Daar waar aan een locatie de functie Centrumgebied is toegedeeld is het in ieder geval toegestaan om de volgende gebruiksactiviteiten te verrichten: 2. Bijlage Informatieobjecten Bijlage 2 Informatieobjecten De in dit omgevingsplan opgenomen noemers verwijzen naar de juridisch authentieke identificatie van de informatieobjecten waarin de bij de regels horende en daar onlosmakelijk onderdeel van vormende informatie is vastgelegd: Centrumgebied : /join/id/regdata/gm0037/2019/loc_DEF@2019-01-16;3520	Centrumgebied: /join/id/regdata/gm0037/2019/loc_DEF@2019-01-16;3520 180592.913 474156.485 180622.266 474171.893 180603.44 474259.999 180556.912 474257.417 180470.902 474232.311 180481.874 474194.723 180514.87 474170.842 180517.455 474169.2 180527.641 474162.572 180504.048 474154.225 180546.795 474159.492 180555.648 474146.591 180567.359 474142.127 180582.101 474136.365 180582.798 474135.884 180589.744 474151.861 180570.075 474160.313 180568.775 474161.232 180568.578 474161.379 180568.296 474161.6 180567.984 474161.855 180567.71 474162.091 180566.823 474162.935 180566.317 474163.481 180565.375 474164.653 180564.417 474166.135 180553.225 474187.427 180531.725 474176.126 180528.003 474183.208 180521.026 474179.54 180510.45 474214.895 180548.4 474225.972 180562.123 474199.865 180564.278 474200.998 180577.968 474174.952 180568.597 474170.027

Figuur 16 Tekstuele aanduiding en informatieobject in omgevingsdocument met Artikelstructuur

1. Inhoudelijke beleidtekst	3. Informatieobject
4 Bescherming Natuurgebied 'Voor natuurgebied de Veluwe voorzien de volgende maatregelen in adequate bescherming conform besluit...'	3. Informatieobject de Veluwe: /join/id/regdata/gm0228/2019/loc_deVeluwe@2019-11-11;3736 203109.411 496239.015 203126.746 496250.923 203247.5 496336.158 203256.034 496338.523 203257.315 496339.398 203300.883 496369.153 203323.447 496389.444 203386.769 496435.052 203456.184 496484.245 203465.128 496487.25 203502.484 496500.065 203537.621 496508.007

Figuur 17 Tekstuele aanduiding en informatieobject in omgevingsdocument met Vrijtekststructuur

6.1.2.2 OW-Locatie en werkingsgebied

In de toelichtingen op Omgevingswet en Omgevingsbesluit wordt de term werkingsgebied gebruikt voor het gebied waar een regel zijn werking heeft. In de praktijk bestaat het werkingsgebied van een Regeltekst niet altijd uit één aaneengesloten gebied, maar vaak uit meerdere gebieden en soms ook uit punten of lijnen. IMOW gebruikt voor de afzonderlijke onderdelen van het juridische werkingsgebied van een Regeltekst het object Locatie, dat de coördinaten bevat die het gebied begrenzen. Het werkingsgebied van de Regeltekst bestaat uit de optelling van alle Locaties van de Juridische regels die samen de Regeltekst vormen. Uit het juridisch systeem volgt dat van iedere Regeltekst duidelijk moet zijn waar deze geldt. Iedere Regeltekst heeft daarom een werkingsgebied en dus ook één of meer Locaties. In IMOW is het werkingsgebied de relatie tussen de Regeltekst en de Locatie(s) van die Regeltekst, of, als de Regeltekst uit meerdere Juridische regels bestaat, alle Locaties van de Juridische regels in de Regeltekst. Deze relatie wordt in DSO-LV afgeleid, het bevoegd ge-

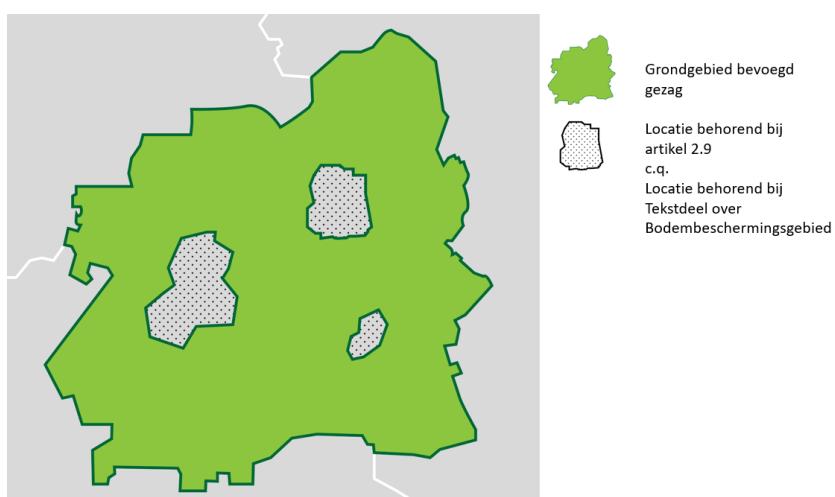
zag hoeft geen afzonderlijke geometrie voor het werkingsgebied aan te leveren.

Het OW-object Locatie heeft twee functies. De eerste functie is het (impliciet) juridisch vastleggen van het werkingsgebied van de Regeltekst. Dit maakt de ‘klik op de kaart’ mogelijk: door een klik op de kaart worden de op die plek geldende regels (of het geldende beleid) getoond. Het maakt ook het omgekeerde mogelijk: vanuit de tekst laten zien waar die tekst geldt. De tweede functie van Locatie is dat het vastlegt waar de domeinspecifieke objecttypen Activiteit (via ActiviteitLocatieaanduiding), Omgevingswaarde, Omgevingsnorm en de verschillende typen Gebiedsaanwijzing van toepassing zijn.

Gebieden, punten en lijnen kunnen worden gegroepeerd tot respectievelijk gebiedengroep, puntengroep of lijnengroep, in welk geval de groep een Locatie vormt. Soms komt de groep overeen met het GIO en soms de losse Locatie. Het OW-object Locatie heeft het optionele attribuut *noemer*. Dit maakt het mogelijk om een mensleesbare relatie te leggen tussen de OW-Locatie en de naam van het GIO die in de tekst van de regel voorkomt (zie hiervoor verder paragraaf [6.1.2.1](#)). Iedere OW-locatie moet in een GIO voorkomen.

Locatie komt ook voor in het Lichaam van de Regeling van omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur. Het wordt gebruikt om het gebied vast te leggen waarover een Tekstdeel iets zegt. Net als bij de Regeltekst wordt de optelling van alle Locaties van de Tekstdelen die samen de Divisie of de Divisietekst vormen werkingsgebied genoemd. Ook hier geldt dat de relatie door LVBB en in DSO-LV wordt afgeleid en het bevoegd gezag geen afzonderlijke geometrie voor het werkingsgebied hoeft aan te leveren. Anders dan bij Juridische regel is het niet verplicht om aan ieder Tekstdeel een Locatie te koppelen.

Figuur 18 laat een voorbeeld zien: een artikel uit een omgevingsdocument met Artikelstructuur respectievelijk een Divisie of Divisietekst uit een omgevingsdocument met Vrijetekststructuur heeft drie Locaties die samen het werkingsgebied van dat artikel of Divisie c.q. Divisietekst vormen.

Figuur 18 Drie Locaties die samen een werkingsgebied vormen

In paragraaf [**6.1.2.1**](#) is al beschreven dat de naam van ieder GIO minimaal één keer in de tekst van de Regeling moet voorkomen. Meer algemeen geldt dat uit de tekst duidelijk moet blijken waar een Juridische regel of Tekstdeel geldt. Voorbeelden daarvan zijn (de term waaruit blijkt waar de tekst geldt is cursief weergegeven): “In het ‘*Stiltegebied*’ is het verboden om een toestel te gebruiken dat het ervaren van de natuurlijke geluiden kan verstören.” “Ter plaatse van de locatie ‘*Duurzame energie*’ wordt ernaar gestreefd om in 2025 18 hectare zonnepanelen gerealiseerd te hebben.” Als de locatie steeds dezelfde is, is het niet nodig om zo’n verwijzing in ieder artikel of lid op te nemen. Een oplossing kan zijn om in het begin van bij voorbeeld een afdeling of paragraaf een artikel op te nemen dat aangeeft wat het werkingsgebied van de artikelen in die afdeling of paragraaf is. Een voorbeeld: “Deze paragraaf geldt ter plaatse van de functie ‘wonen’.” Het is niet de bedoeling om alleen in het artikel of de bijlage met begripsbepalingen alle mensleesbare namen van de GIO’s en hun (machineleesbare) verwijzingen naar de betreffende onderdelen in de bijlage Informatieobjecten op te nemen en dat in de lopende tekst van de regeling niet te doen.

Met het OW-objecttype Locatie wordt de begrenzing vastgelegd van het gebied waarover een Juridische regel of een Tekstdeel gaat. Het kan wenselijk zijn om in de tekst een onderdeel van zo’n gebied in woorden te beschrijven, bijvoorbeeld met een geografische of vergelijkbare term (in het Stadspark, op de Veluwe, in ieder hoekpand), zonder de begrenzing van zo’n onderdeel vast te leggen. LVBB en DSO-LV kunnen de ligging van zo’n in woorden beschreven gebied niet afleiden en ook niet tonen. Zij weten immers niet waar het Stadspark is of waar de hoekpanden zijn. In zo’n geval worden de Locaties getoond die het werkingsgebied vormen van de Regeltekst of de Divisie of Divisietekst waarin die Juridische regel of dat Tekstdeel voorkomt. Het wordt dan aan de lezer overgelaten om te interpreteren waar de regel wel en niet werking heeft.

Locatie en de toepassing ervan worden in detail beschreven in paragraaf [**-66550768**](#).

6.1.3 Annotatie

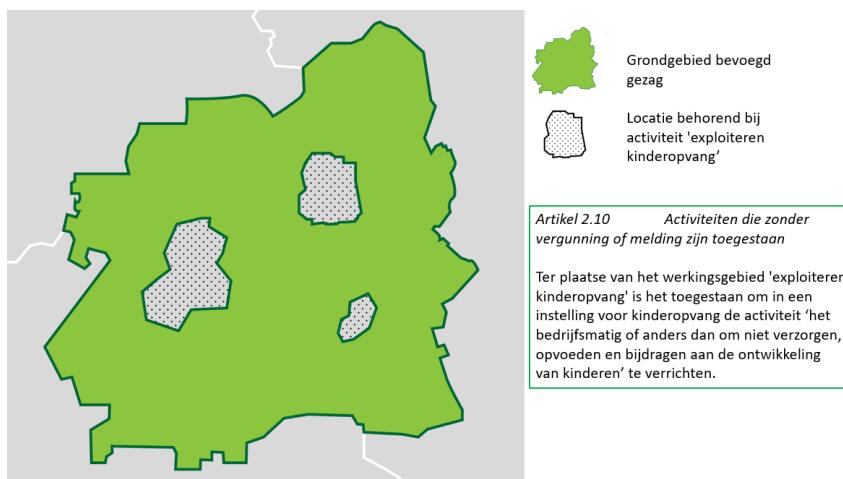
De STOP/TPOD-standaard maakt het voor bevoegde gezagen mogelijk om zich te beperken tot het verbinden van Juridische regels of Tekstdelen met Locaties. Een computer weet dan dat beide bij elkaar horen maar kan geen verdere betekenis aan die relatie geven en kan de Locaties ook niet op een voor de mens herkenbare manier op een kaart weergeven.

Dat kan wel met het in paragraaf [**3.4**](#) al kort beschreven mechanisme annoteren: het toevoegen van gegevens aan (onderdelen van) een omgevingsdocument die de inhoud van het omgevingsdocument voor de computer vertalen. Door het annoteren kan een viewer locaties en andere gegevens op een kaart en bij een tekst weergeven. Het annoteren zorgt er ook voor dat een omgevingsdocument op bepaalde kenmerken doorzoekbaar is. Het annoteren kan, in omgevingsdocumenten met artikelstructuur waarin regels over activiteiten worden gesteld, ook helpen bij het verbinden van toepasbare regels, oftewel vragenbomen, aan regels en Locaties. In paragraaf [**6.2**](#) wordt de bedoeling van het annoteren van omgevingsdocumenten met OW-objecten toegelicht. In hoofdstuk [**7**](#) worden de OW-objecten in detail gespecificeerd en toegelicht.

6.2 De bedoeling van het annoteren met OW-objecten

Zoals hiervoor al is beschreven maakt IMOW het mogelijk om vast te leggen op welke Locatie een bepaalde tekst geldig is en om daar nadere gegevens aan toe te voegen. Het doel daarvan is om die Locaties herkenbaar op een kaart weer te geven en om de informatie in het omgevingsdocument raadpleegbaar te maken: met behulp van die informatie kunnen bepaalde onderdelen geselecteerd worden. Een voorbeeld daarvan is het annoteren met de activiteit zwemmen. Door in een zoekscherf de activiteit zwemmen te selecteren, worden in DSO-LV de artikelen getoond waarin Juridische regels zijn geannoteerd met die Activiteit. Ook worden in het bijbehorende kaartbeeld alle Locaties getoond die bij die artikelen en die Activiteit-annotatie horen.

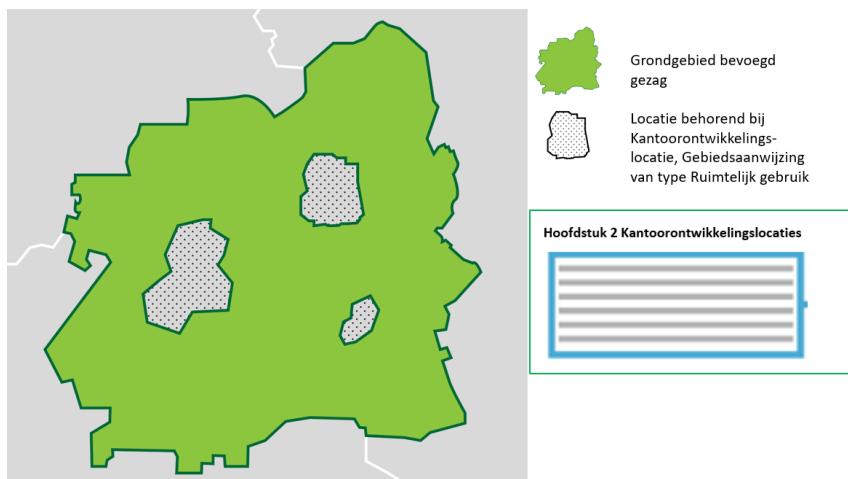
De bedoeling van het annoteren met IMOW is dat de Locaties en de nadere gegevens een letterlijke vertaling of vastlegging van de regels respectievelijk de beleidstekst zijn. IMOW is niet bedoeld voor interpretaties, nadere afleidingen of het toevoegen van niet door regels of beleidsteksten vastgelegde gebieden. Ook is IMOW niet bedoeld voor a contrario-redeneringen, bijvoorbeeld dat het gebruik van een annotatie op de ene plek een betekenis geeft aan het ontbreken van die annotatie (of juist zijn tegenhanger) op een andere plek. Dit wordt toegelicht aan de hand van twee voorbeelden, het eerste voor een omgevingsdocument met Artikelstructuur en het tweede voor een omgevingsdocument met Vrijtekststructuur. De afbeeldingen in de voorbeelden zijn bedoeld om het principe uit te leggen, niet om de werking van een specifiek instrument te tonen. De weergave is willekeurig gekozen, het Presentatiemodel is niet toegepast.

Figuur 19 Voorbeeld bedoeling van IMOW, activiteit in omgevingsplan

Bovenstaande afbeelding toont het grondgebied van een gemeente en de Locatie, bestaande uit drie Gebieden (eventueel gegroepeerd in één Gebiedengroep), die hoort bij de Juridische regel van artikel 2.10. Ter plaatse van deze Locatie is het -kort gezegd- toegestaan om zonder vergunning of melding een kinderopvanginstelling te exploiteren. De OW-objecten zijn niet bedoeld om vervolgens af te leiden dat in de rest van het grondgebied van

deze gemeente het exploiteren van een kinderopvanginstelling verboden is, of dat daar voor die activiteit een vergunningplicht of meldingsplicht geldt. Dat is alleen zo wanneer het bevoegd gezag dat explicet heeft bepaald, bijvoorbeeld door een Locatie voor de rest van het grondgebied op te nemen en daaraan een Juridische regel met een verbod, vergunningplicht of meldingsplicht te koppelen, met de bijbehorende annotatie.

Figuur 20 Voorbeeld bedoeling van IMOW, omgevingsvisie

Bovenstaande afbeelding toont het grondgebied van een provincie en de Locatie, bestaande uit drie Gebieden (eventueel gegroepeerd in één Gebiedengroep), die hoort bij een hoofdstuk in de omgevingsvisie over kantoorontwikkelingslocaties. In haar omgevingsvisie legt de provincie vast dat zij de haar ter beschikking staande middelen wil inzetten om deze gebieden te ontwikkelen tot kantoorlocaties. De OW-objecten zijn niet bedoeld om vervolgens af te leiden dat er in de rest van het grondgebied van deze provincie geen kantoren aanwezig zijn of geen nieuwe kantoren kunnen komen. Dat is alleen zo wanneer het bevoegd gezag dat explicet heeft bepaald, bijvoorbeeld door een Locatie voor de rest van het grondgebied op te nemen en daarvoor als beleidsvoornemen te formuleren dat bestaande leegstaande kantoorruimte wordt omgevormd tot woonruimte en dat geen nieuwe kantoorgebouwen worden toegestaan.

7 Annoteren met OW-objecten: productmodel, objecten en attributen

Dit hoofdstuk beschrijft de toepassing van het annoteren met OW-objecten op de omgevingsvisie. De objecten, de bijbehorende attributen en waardelijsten worden gedetailleerd toegelicht. Paragraaf [7.1](#) bevat het productmodel voor de omgevingsvisie in de vorm van een IMOW-UML-klassediagram, met een korte toelichting op het diagram. In de paragrafen [7.2](#) tot en met [7.11](#) worden in detail de OW-objecten en hun attributen en de toepassing van het annoteren met die objecten op de omgevingsvisie beschreven. Ieder onderdeel wordt volgens een vast stramien beschreven. Het begint met een toelichting op de toepassing: waar-

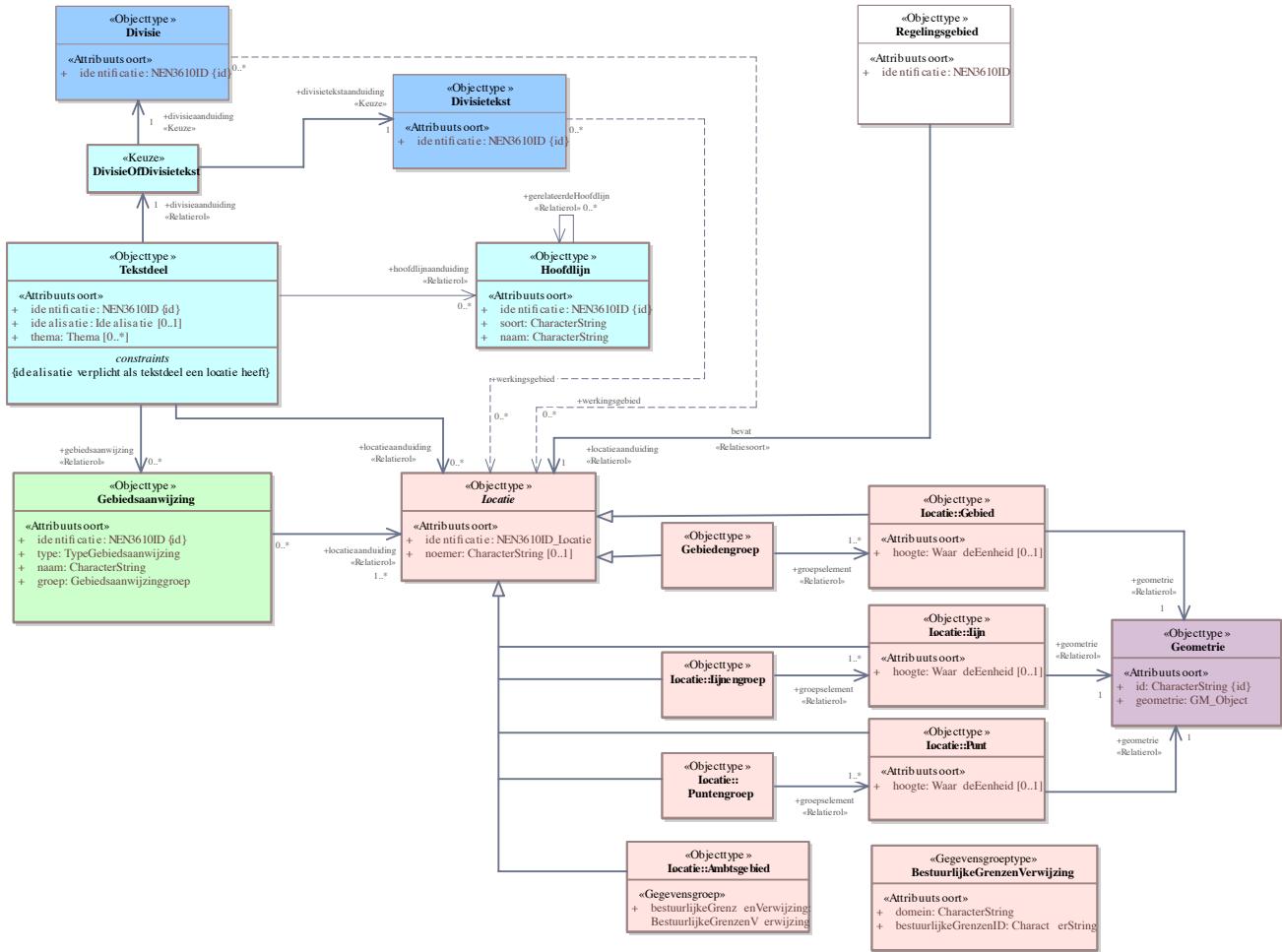
voor en wanneer wordt het object of attribuut in de praktijk gebruikt. Daarna volgt een definitie van het object, om precies aan te geven waar het over gaat. In de volgende subparagraaf wordt aangegeven wat het doel van het objecttype is, met andere woorden: wat is het resultaat, wat levert de extra inspanning van het annoteren met dit object op? Vervolgens wordt de norm gesteld. Deze subparagraaf begint steeds met een uitsnede van het IMOW-diagram met daarin die objecten en relaties die relevant zijn. De norm somt de attributen op die horen bij dit OW-object, waarbij wordt aangegeven of het attribuut verplicht of optioneel is, hoe vaak het attribuut kan of moet voorkomen, of er een waardelijst voor het attribuut bestaat en of er constraints, oftewel voorwaarden voor de toepassing, gelden. De daaropvolgende subparagraaf geeft een toelichting op de attributen, de waardelijsten en de eventuele constraints die samen de norm vormen.

In de laatste twee paragrafen van dit hoofdstuk wordt beschreven op welk niveau annotaties worden geplaatst en wordt aangegeven hoe het annoteren wordt toegepast wanneer een deel van norm of beleid in een bijlage staat.

Daar waar in dit hoofdstuk de naam van een OW-object gebruikt wordt, wordt die naam met een hoofdletter geschreven. De namen van attributen van objecten worden cursief gedrukt.

7.1 Productmodel: het IMOW-UML-diagram voor de omgevingsvisie

Figuur 21 toont het volledige IMOW-diagram in UML voor het Lichaam van de Regeling van de omgevingsvisie: het deel dat de (beleids)tekst met de inhoud van de omgevingsvisie bevat.

Figuur 21 IMOW-UML-klassendiagram voor de omgevingsvisie

In het diagram zijn in blauw de tekstobjecten weergegeven: Divisie, Divisietekst en Tekstdeel. Divisie en Divisietekst (in de donkerblauwe blokjes) zijn de koppelelementen naar STOP. In roze is Locatie met zijn verschijningsvormen weergegeven. Het groene blokje staat voor het domeinspecifieke annotatie-object Gebiedsaanwijzing. Tekst, Locatie en Annotatie zijn de hoofdcomponenten van IMOW die in paragraaf 6.1 al zijn beschreven. Het witte blokje is het Regelingsgebied. In het model is aangegeven welke waardelijsten van toepassing zijn. Het model bevat ook de attributen die nodig zijn om domeinspecifieke annotaties op een kaart weer te kunnen geven. In de navolgende paragrafen worden de objecten in detail beschreven.

7.2 Objecttype Divisie

7.2.1 Toelichting op de toepassing

In het STOP-tekstmodel is Divisie het structurerende hiërarchische element voor alle elementen die zijn opgebouwd volgens de Vrijetekststructuur: het Lichaam van de Regeling van omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur maar ook diverse onderdelen van Besluit en

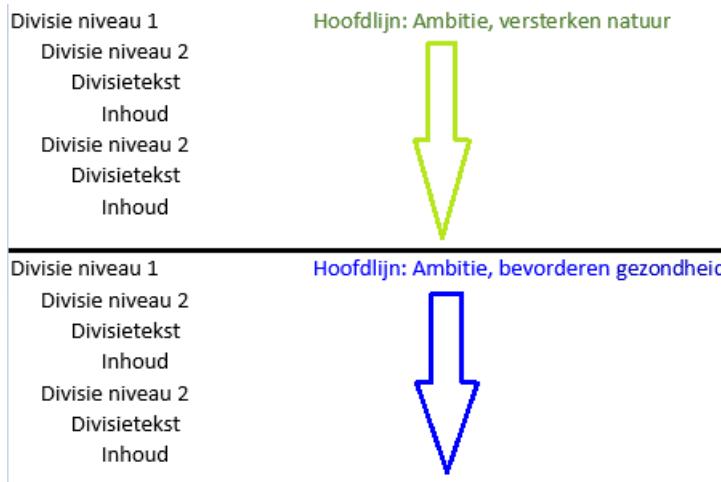
Regeling buiten het Lichaam, zoals Bijlage en Toelichting. Divisie is in STOP een structuur-element: het structureert de tekst maar bevat zelf geen inhoud. In STOP kan Divisie een verzameling van (lagergelegen) Divisie-, Divisietekst- en/of Tekstdeel-objecten bevatten.

In IMOW komt het objecttype Divisie alleen voor in het Lichaam van de Regeling van omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur: het deel dat de (beleids)tekst met de inhoud van de omgevingsvisie bevat. Divisie en de in paragraaf [7.3](#) besproken Divisietekst zijn in IMOW de koppelobjecten naar STOP.

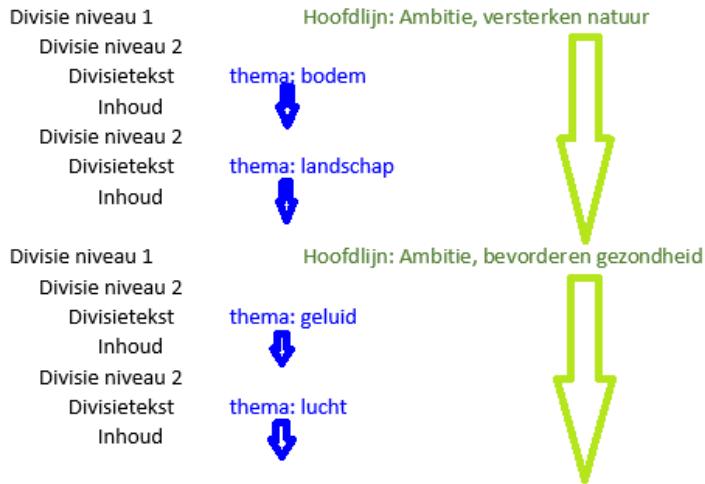
Opgemerkt wordt dat het OW-object Tekstdeel, het objecttype dat geannoteerd wordt met de overige OW-objecten, via de koppelobjecten Divisie of Divisietekst wordt gekoppeld aan de STOP-elementen Divisie respectievelijk Divisietekst. In STOP is Divisie een structuur-element en is Divisietekst een element dat inhoud bevat. In omgevingsdocumenten met

Vrijetekststructuur is het daardoor mogelijk om te annoteren op het niveau van het element dat inhoud bevat én op het niveau van structuurelementen. Dat is anders dan bij omgevingsdocumenten met Artikelstructuur, waar alleen geannoteerd kan worden op het niveau van het element dat inhoud bevat, te weten Regeltekst. Wanneer het bevoegd gezag het omgevingsdocument met Vrijetekststructuur wil annoteren op het niveau van structuurelementen (bijvoorbeeld op de Divisie van het niveau dat vergelijkbaar is met een heel hoofdstuk of paragraaf), moet het de tekst structureren met het STOP-element Divisie en uiteraard het te annoteren Tekstdeel koppelen aan het OW-objecttype Divisie. Als het bevoegd gezag het omgevingsdocument met Vrijetekststructuur wil annoteren op het niveau van het element dat inhoud bevat, moet het het te annoteren Tekstdeel koppelen aan het OW-objecttype Divisietekst. Annoteren op het niveau van structuurelementen (Divisie) ligt het meest voor de hand bij annotaties met het objecttype Hoofdlijn en eventueel met het attribuut thema. Het ligt niet voor de hand om dat te doen bij annotaties met het objecttype Gebiedsaanwijzing. Gebiedsaanwijzing is sterk verbonden aan de tekst waarin het gebied wordt aangewezen en benoemd. Daarom ligt het annoteren met het objecttype Gebiedsaanwijzing het meest voor de hand op het niveau van het element dat inhoud bevat: Divisietekst. Divisietekst kan ook goed geannoteerd worden met het attribuut thema en met het objecttype Hoofdlijn.

Een annotatie op een Divisie geldt voor alle onderliggende Divisies, Divisieteksten en Tekstdelen. Als voorbeeld: een annotatie met een Hoofdlijn op een Divisie van het hoogste niveau, bijvoorbeeld het hoofdstuk, geldt ook voor de onderliggende afdelingen, paragrafen en de tekst in die paragrafen. Als dat niet de bedoeling is, moet de annotatie worden toegevoegd op het niveau waar deze van toepassing is. [Figuur 22](#) en [Figuur 23](#) laten schematische voorbeelden zien van deze doorwerking.

Figuur 22 Doorwerking van een annotatie op onderliggende Divisies. Divisieteksten en inhoud

Figuur 23 Doorwerking annotaties op verschillende niveaus

Door dit principe zal een viewer als de DSO-viewer bij het filteren op bijvoorbeeld een Hoofdlijn, de Divisie die met die specifieke Hoofdlijn is geannoteerd én alle onderliggende Divisies, Divisieteksten en Tekstdelen als resultaat geven.

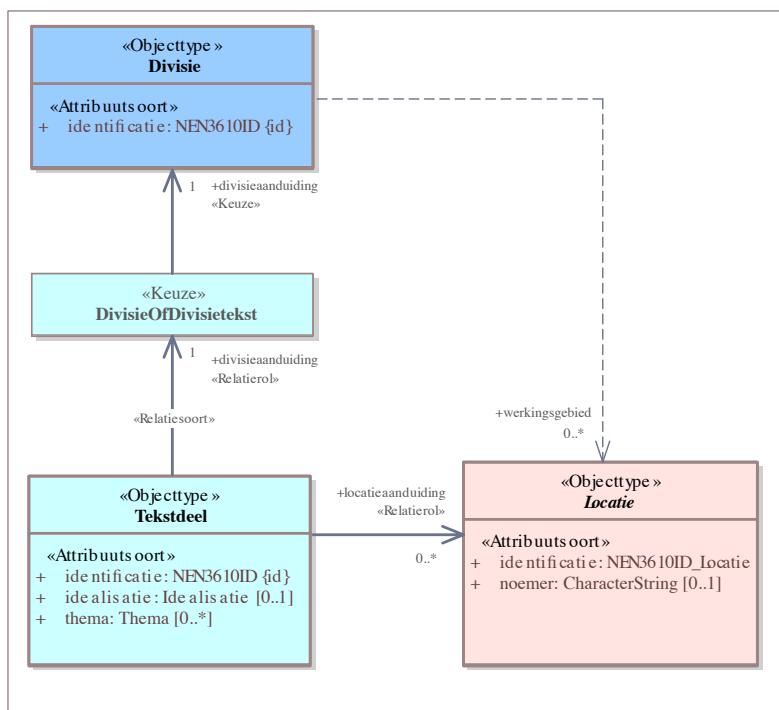
7.2.2 Definitie

Het OW-objecttype Divisie is een zelfstandige eenheid van (een of meer) bij elkaar horende beleidsteksten waarnaar kan worden verwezen in het Lichaam van de Regeling van omgevingsdocumenten met Vrijtekststructuur.

7.2.3 Doel

Doel van het objecttype Divisie is het leggen van de verbinding tussen het Tekstdeel uit het OW-domein en de Divisie uit STOP.

7.2.4 Norm

Figuur 24 Uitsnede uit IMOW-diagram voor objecttype Divisie

Divisie kent het volgende attribuut:

identificatie: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform NEN3610. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.

Divisie kent geen waardelijsten en geen constraints.

7.2.5 Toelichting op de norm

Het attribuut *identificatie* behoeft geen toelichting.

In de uitsnede van het diagram is ook het attribuut *werkingsgebied* te zien. Dit attribuut is de verwijzing van een specifieke Divisie naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie(s). De relatie is in een onderbroken lijn weergegeven omdat het een conceptuele relatie is. De relatie is impliciet inbegrepen in de relatie tussen Divisie, Tekstdeel en Locatie en geeft aan wat het werkingsgebied van de Divisie is: het gebied waar het Tekstdeel zijn werking heeft. De *relatie* wordt afgeleid door LVBB en in DSO-LV waarbij de som van de locaties van de onderliggende Tekstdelen wordt gebruikt. Het is dus niet zo dat het bevoegd gezag ook nog een afzonderlijke geometrie voor het werkingsgebied moet aanleveren.

7.3 Objecttype Divisietekst

7.3.1 Toelichting op de toepassing

In het STOP-model voor de Vrijtekststructuur is Divisietekst het element dat inhoud bevat maar niet zelf inhoud *is*. Het is de inhoudelijke bouwsteen voor alle elementen die zijn opgebouwd volgens de Vrijtekststructuur: het Lichaam van de Regeling van omgevingsdocumenten met Vrijtekststructuur maar ook diverse onderdelen van Besluit en Regeling buiten het Lichaam, zoals Bijlage en Toelichting.

In IMOW komt het objecttype Divisietekst alleen voor in het Lichaam van de Regeling van omgevingsdocumenten met Vrijtekststructuur: het deel dat de (beleids)tekst met de inhoud van de omgevingsvisie bevat. Divisietekst en de in paragraaf [7.2](#) besproken Divisie zijn in IMOW de koppelobjecten naar STOP. Divisietekst kan een verzameling van Tekstdeel-objecten bevatten.

Opgemerkt wordt dat het OW-object Tekstdeel, het objecttype dat geannoteerd wordt met de overige OW-objecten, via de koppelobjecten Divisie of Divisietekst wordt gekoppeld aan de STOP-elementen Divisie respectievelijk Divisietekst. In STOP is Divisie een structuurelement en is Divisietekst een element dat inhoud bevat. In omgevingsdocumenten met Vrijtekststructuur is het daardoor mogelijk om te annoteren op het niveau van het element dat inhoud bevat én op het niveau van structuurelementen. Dat is anders dan bij omgevingsdocumenten met Artikelstructuur, waar alleen geannoteerd kan worden op het niveau van het element dat inhoud bevat, te weten Regeltekst. Wanneer het bevoegd gezag het omgevingsdocument met Vrijtekststructuur wil annoteren op het niveau van structuurelementen (bijvoorbeeld op de Divisie van het niveau dat vergelijkbaar is met een heel hoofdstuk of paragraaf), moet het de tekst structureren met het STOP-element Divisie en uiteraard het te annoteren Tekstdeel koppelen aan het OW-objecttype Divisie. Als het bevoegd gezag het omgevingsdocument met Vrijtekststructuur wil annoteren op het niveau van het element dat inhoud bevat, moet het het te annoteren Tekstdeel koppelen aan het OW-objecttype Divisietekst. Annoteren op het niveau van structuurelementen (Divisie) ligt het meest voor de hand bij annotaties met het objecttype Hoofdlijn en eventueel met het attribuut thema. Het ligt niet voor de hand om dat te doen bij annotaties met het objecttype Gebiedsaanwijzing. Gebiedsaanwijzing is sterk verbonden aan de tekst waarin het gebied wordt aangewezen en benoemd. Daarom ligt het annoteren met het objecttype Gebiedsaanwijzing het meest voor de hand op het niveau van het element dat inhoud bevat: Divisietekst. Divisietekst kan ook goed geannoteerd worden met het attribuut thema en met het objecttype Hoofdlijn. Een annotatie op een Divisietekst geldt voor alle Tekstdelen, oftewel alle tekst, in die Divisietekst.

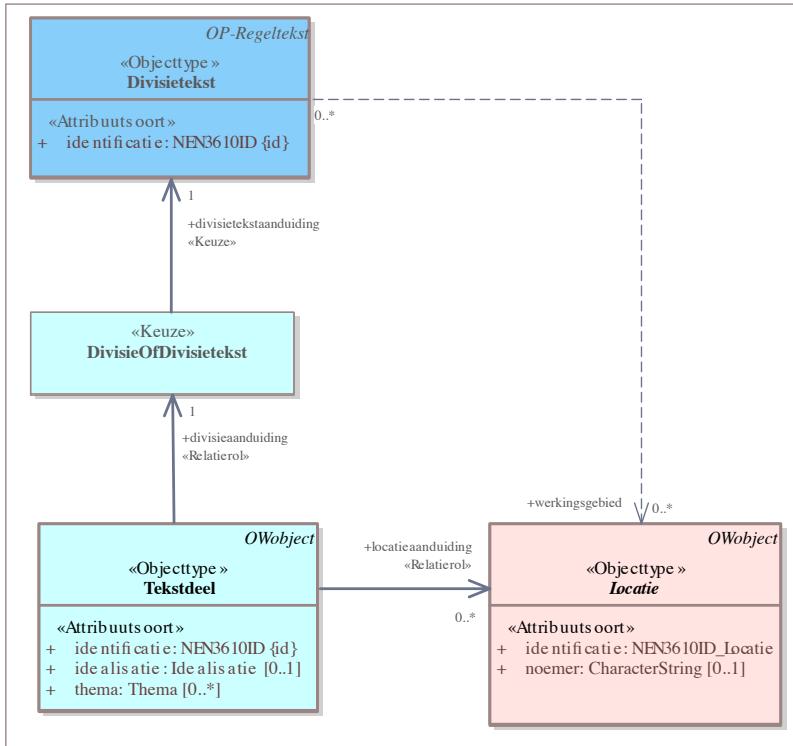
7.3.2 Definitie

Het OW-objecttype Divisietekst is de diepste zelfstandige eenheid van (een of meer) bij elkaar horende beleidsteksten waarnaar kan worden verwezen in het Lichaam van de Regeling van omgevingsdocumenten met Vrijtekststructuur.

7.3.3 Doel

Doel van het objecttype Divisietekst is het leggen van de verbinding tussen het Tekstdeel uit het OW-domein en de Divisietekst uit STOP.

7.3.4 Norm

Figuur 25 Uitsnede uit IMOW-diagram voor objecttype Divisietekst

Divisietekst kent het volgende attribuut:

identificatie: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform NEN3610. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.

Divisietekst kent geen waardelijsten en geen constraints.

7.3.5 Toelichting op de norm

Het attribuut *identificatie* behoeft geen toelichting.

In de uitsnede van het diagram is ook het attribuut *werkingsgebied* te zien. Dit attribuut is de verwijzing van een specifieke Divisietekst naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie(s). De relatie is in een onderbroken lijn weergegeven omdat het een conceptuele relatie is. De relatie is impliciet inbegrepen in de relatie tussen Divisietekst, Tekstdelen en Locatie en geeft aan wat het werkingsgebied van de Divisietekst is: het gebied waar het Tekstdelen zijn werking heeft. De *relatie* wordt afgeleid door LVBB en in DSO-LV waarbij de som van de locaties van de onderliggende Tekstdelen wordt gebruikt. Het is dus niet zo dat het bevoegd gezag ook nog een afzonderlijke geometrie voor het werkingsgebied moet aanleveren.

7.4 Objecttype Tekstdelen

7.4.1 Toelichting op de toepassing

Tekstdeel is een conceptuele constructie, die in IMOW wordt gebruikt om verschillende onderdelen van een Divisie of Divisietekst in het Lichaam van de Regeling van omgevingsdocumenten met Vrijtekststructuur een eigen Locatie te kunnen geven. Ook maakt Tekstdeel het mogelijk om verschillende onderdelen van een Divisie of Divisietekst een eigen thema te geven en/of te annoteren met verschillende domeinspecifieke annotaties van het objecttype Gebiedsaanwijzing. Tekstdeel is altijd onderdeel van een Divisie of Divisietekst. Divisie en Divisietekst kunnen meerdere Tekstdelen bevatten. Voor Tekstdeel geldt, net als voor Divisie en Divisietekst, dat het alleen gebruikt kan worden in het Lichaam van de Regeling van omgevingsdocumenten met Vrijtekststructuur.

7.4.2 Definitie

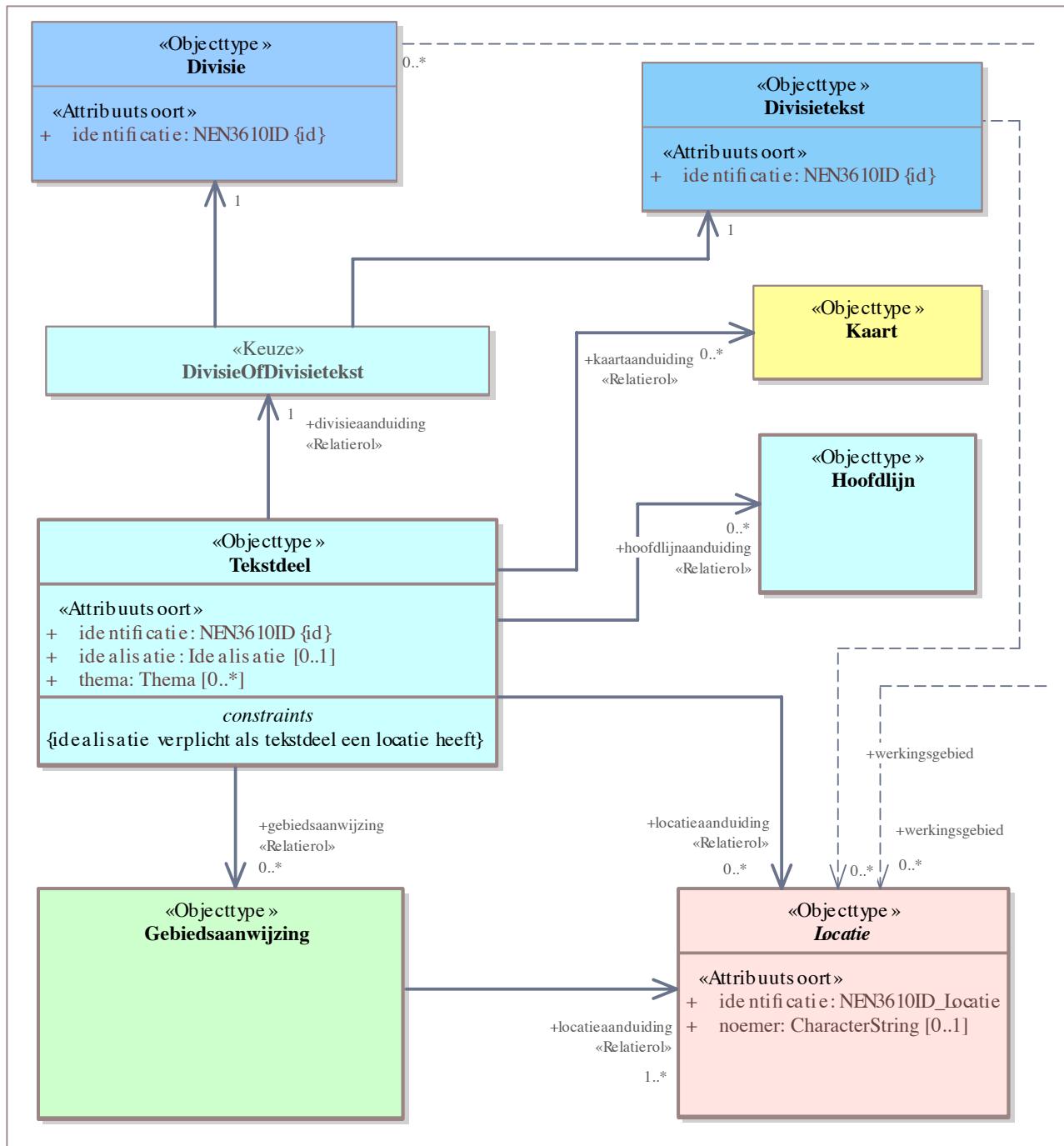
Tekstdeel is het objecttype, te gebruiken in het Lichaam van de Regeling van omgevingsdocumenten met Vrijtekststructuur, dat de relatie vormt tussen een beleids- of realisatietekst en de daarmee samenhangende annotaties.

7.4.3 Doel

Doel van het objecttype Tekstdeel is:

- het kunnen verbinden van verschillende onderdelen van een Divisie of Divisietekst met eigen Locaties;
- het kunnen annoteren van verschillende onderdelen van een Divisie of Divisietekst met thema, Hoofdlijn en de verschillende typen Gebiedsaanwijzing;
- het kunnen leggen van de relaties tussen de domeinspecifieke annotaties, waardoor het Tekstdeel als geheel machineleesbaar wordt;
- het, door middel van het attribuut *thema*, in samenhang kunnen tonen van verschillende Tekstdelen binnen hetzelfde omgevingsdocument;
- het kunnen leggen van verbindingen tussen onderdelen van verschillende omgevingsdocumenten, bijvoorbeeld een omgevingsvisie en een omgevingsverordening, die met hetzelfde thema zijn geannoteerd.

7.4.4 Norm

Figuur 26 Uitsnede uit IMOW-diagram voor objecttype Tekstdeel

Tekstdeel kent de volgende attributen:

- **identificatie**: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform NEN3610. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- **idealisatie**: attribuut dat vastlegt op welke manier de begrenzing van Locatie voor dit Tekstdeel geïnterpreteerd moet worden en door het bevoegd gezag bedoeld is. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'Idealisatie'. Onder voorwaarde verplicht attribuut: alleen te gebruiken wanneer Tekstdeel Locatie of Locaties heeft; dan verplicht. Komt dan 1 keer

voor.

- *thema*: de naam van het thema van het Tekstdeel, te kiezen uit de limitatieve waardelijst ‘Thema’. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.
- *divisieaanduiding*: de verwijzing van een specifiek Tekstdeel naar de Divisie of de Divisietekst waar het Tekstdeel onderdeel van is. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor. De keuze tussen Divisie en Divisietekst wordt aangegeven met het keuze-element DivisieOfDivisietekst.
- *hoofdlijnaanduiding*: de verwijzing van een specifiek Tekstdeel naar (de identificatie van) de bijbehorende Hoofdlijn(en). Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifiek Tekstdeel naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie(s); attribuut dat een of meer specifieke Locatie(s) aanduidt waar dit Tekstdeel van toepassing is. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.
- *gebiedsaanwijzing*: de verwijzing van een specifiek Tekstdeel naar (de identificatie van) een Gebiedsaanwijzing. Attribuut dat vastlegt dat het Tekstdeel met (één van de typen van) het object Gebiedsaanwijzing geannoteerd is. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor.
- *kaartaanduiding*: de verwijzing van een specifiek Tekstdeel naar (de identificatie van) de Kaart waarop de Locaties en OW-objecten worden weergegeven die horen bij het betreffende Tekstdeel. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.

Tekstdeel kent de volgende constraint:

- idealisatie verplicht als Tekstdeel een Locatie heeft.

Werkafspraken

Tot anders is bepaald in een volgende versie van dit toepassingsprofiel dan wel in een nader bericht van de beheerder van de TPOD-Standaard geldt de volgende werkafspraken:

Het attribuut idealisatie moet voor alle Tekstdelen in een Divisie of een Divisietekst dezelfde waarde hebben.

7.4.5 Toelichting op de norm

Attributen

- *idealisatie*: attribuut dat aangeeft op welke manier de begrenzing van Locatie voor een Tekstdeel door het bevoegd gezag bedoeld is: is het een exacte of een indicatieve afbakening? Het attribuut *idealisatie* is in IMOW gepositioneerd als attribuut van Tekstdeel. Dat lijkt misschien vreemd omdat het informatie geeft over de gewenste interpretatie van Locatie. Toch hoort idealisatie bij Tekstdeel omdat het vertelt hoe de Locatie voor dit Tekstdeel geïnterpreteerd moet worden. Op deze manier is het mogelijk om dezelfde Locatie ook voor een ander Tekstdeel te (her)gebruiken en voor dat Tekstdeel een andere idealisatie te geven. De waardelijst ‘Idealisatie’ kent twee waarden: exact en indicatief. Hiermee kan worden aangegeven of de begrenzing van Locatie voor dit Tekstdeel exact of indicatief bedoeld is. Wanneer wordt gekozen voor de waarde indicatief geeft dat alleen

aan dat de begrenzing indicatief bedoeld is. Met idealisatie wordt niet vastgelegd met welke marge de indicatieve begrenzing bedoeld is. Bij Tekstdeel is het attribuut *idealisatie* alleen verplicht wanneer het Tekstdeel een Locatie heeft. Zie verder de constraint die hierna wordt besproken.

- *thema*: attribuut dat kernachtig de grondgedachte van het Tekstdeel weergeeft. Het thema is een aanduiding van het aspect van de fysieke leefomgeving waar de Juridische regel over gaat. Om harmonisatie tussen bevoegde gezagen en tussen instrumenten te bevorderen is er een waardelijst voor *thema*. Het overgrote deel van de waarden van deze waardelijst is rechtstreeks ontleend aan artikel 1.2 Ow, waarin is aangegeven welke aspecten de fysieke leefomgeving omvat. In [1](#) wordt de relatie tussen artikel 1.2 Ow en de waarden van de waardelijst gelegd.

Per Tekstdeel kunnen net zoveel thema's worden toegevoegd als gewenst is. *thema* is een attribuut en geen object. Het kent daardoor geen eigen weergave.

Met het attribuut *thema* kan het thema van een Tekstdeel worden aangegeven. *thema* kan bijvoorbeeld worden gebruikt om alle Tekstdelen over een bepaald thema in eenzelfde omgevingsdocument te selecteren, of om van verschillende omgevingsdocumenten de Tekstdelen en/of Juridische regels met hetzelfde thema te selecteren. Afhankelijk van de functionaliteit die een viewer biedt is het vervolgens ook mogelijk om de Locaties van alle Tekstdelen en/of Juridische regels met hetzelfde thema op een kaartbeeld weer te geven. Overwogen wordt om aan het objecttype Tekstdeel een attribuut *subthema* toe te voegen waarmee het bevoegde gezag desgewenst binnen een thema een nadere specialisatie kan aanbrengen.

- *divisieaanduiding*: attribuut voor de verwijzing van een Tekstdeel naar de identificatie van de Divisie of Divisietekst waarin het Tekstdeel voorkomt. Tekstdeel wordt via de koppelobjecten Divisie respectievelijk Divisietekst gekoppeld aan de STOP-elementen Divisie of Divisietekst. Bij ieder Tekstdeel moet bepaald worden of het hoort bij een Divisie of een Divisietekst. Deze keuze wordt gemaakt met het keuze-element *DivisieOfDivisietekst*. Het STOP-element Divisie is een structuurelement en het STOP-element Divisietekst is een element dat inhoud bevat. In omgevingsdocumenten met Vrijtekststructuur is het daarom mogelijk om te annoteren op het niveau van het element dat inhoud bevat én op het niveau van structuurelementen. In het geval van een annotatie op het niveau van structuurelementen (bijvoorbeeld op de Divisie van het niveau dat vergelijkbaar is met een heel hoofdstuk of paragraaf), wordt bij het keuze-element *DivisieOfDivisietekst* gekozen voor het OW-objecttype Divisie. Bij een annotatie op het niveau van het element dat inhoud bevat, wordt bij het keuze-element *DivisieOfDivisietekst* gekozen voor het OW-objecttype Divisietekst. Annoteren op het niveau van structuurelementen (Divisie) ligt het meeste voor de hand bij annotaties met het attribuut *thema* en met het objecttype Hoofdlijn. Het ligt niet voor de hand om dat te doen bij annotaties met het objecttype Gebiedsaanwijzing. Het annoteren met het objecttype Gebiedsaanwijzing ligt het meeste voor de hand op het niveau van het element dat inhoud bevat: Divisietekst. Divisietekst kan ook goed geannoteerd worden met het attribuut *thema* en met het objecttype Hoofdlijn.
- *hoofdlijnaanduiding*: attribuut dat de verwijzing bevat van Tekstdeel naar de identificatie(s) van het daarbij behorende object Hoofdlijn. Het object Hoofdlijn wordt beschreven in paragraaf [7.5](#). Dit attribuut geeft aan dat het Tekstdeel hoort bij een bepaalde Hoofdlijn.

- *locatieaanduiding*: attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de Locatie(s) die bij het Tekstdeel horen én aangeeft wat de betekenis van die Locatie(s) is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Tekstdeel. Wanneer bij een Tekstdeel Locatie wordt gebruikt legt dit attribuut dus vast dat deze Locatie(s) de locatie(s) is (zijn) waar dit Tekstdeel van toepassing is.

Het annoteren van Locatie bij een Tekstdeel is optioneel. Let op dat het niet annoteren van Locatie bij een Tekstdeel tot gevolg heeft dat het niet mogelijk is om in een viewer met een klik op de kaart de daar relevante onderdelen van de tekst te vinden.

- *gebiedsaanwijzing*: attribuut dat de verwijzing bevat van Tekstdeel naar de identificatie van het specifieke voorkomen van een bepaald type Gebiedsaanwijzing. Samen met die domeinspecifieke annotatie duidt dit attribuut aan dat het Tekstdeel gaat over een van de typen gebiedsaanwijzing.
- *kaartaanduiding*: attribuut dat de verwijzing bevat van het Tekstdeel naar de identificatie van een specifiek Kaartobject. Met het objecttype Kaart kan bij een Tekstdeel een specifieke kaart worden gegenereerd waarop alle bij dat Tekstdeel behorende Locaties en OW-objecten worden weergegeven. Het is ook mogelijk om vanuit meerdere Tekstdelen te verwijzen naar dezelfde Kaart. Daardoor ontstaat een gecombineerd kaartbeeld met alle kaartgerelateerde informatie uit alle Tekstdelen die naar dezelfde Kaart verwijzen. Zie voor het objecttype Kaart paragraaf [7.10](#).

Constraints

idealisatie verplicht als Tekstdeel een Locatie heeft: deze constraint betekent dat als Tekstdeel een Locatie heeft, het verplicht is om *idealisatie* te gebruiken. Bij Tekstdeel is, anders dan bij Juridische regel, het attribuut *idealisatie* slechts onder voorwaarde verplicht. Het moet gebruikt worden wanneer het Tekstdeel een Locatie heeft. Dat is namelijk niet verplicht.

Toelichting op werkafspraak

idealisatie is het attribuut van Tekstdeel dat aangeeft op welke manier het bevoegd gezag de begrenzing van de Locatie(s) voor dat Tekstdeel bedoeld heeft: is het een exacte of een indicatieve afbakening? Bij een Divisie of Divisietekst kunnen 1 of meer Tekstdelen horen. Modelmatig is het toegestaan dat bij een Divisie of Divisietekst zowel Tekstdelen met een exacte als Tekstdelen met een indicatieve idealisatie horen. Tekstdeel is echter een abstract concept, waardoor in de tekst niet is aan te wijzen welke delen van de tekst horen bij welk Tekstdeel en ook niet is aan te wijzen welke Locatie hoort bij welk deel van de tekst. Als bij een Divisie of Divisietekst zowel Tekstdelen met een exacte als Tekstdelen met een indicatieve idealisatie horen kunnen viewers daardoor niet laten zien voor welk deel van de tekst de begrenzing van de Locatie exact of juist indicatief bedoeld is.

Daarom geldt, totdat in een volgende versie van dit toepassingsprofiel dan wel in een na- der bericht van de beheerder van de TPOD-Standaard anders is bepaald, de werkaf- spraak ‘Het attribuut *idealisatie* moet voor alle Tekstdelen in een Divisie of een Divisietekst dezelfde waarde hebben.’

7.5 Objecttype Hoofdlijn

7.5.1 Toelichting op toepassing

Hoofdlijn biedt aan de hand van de attributen *soort* en *naam* de mogelijkheid Tekstdeel extra informatie mee te geven waardoor informatie in het Lichaam van de Regeling van omgevingsdocumenten met Vrijtekststructuur volgens een door het bevoegd gezag gekozen indeling te structureren is. Voor het attribuut *soort* kan het bevoegd gezag een herkenbare term kiezen die in het document terugkomt, zoals ‘ambitie’, ‘doelstelling’ of ‘pijler’. Met het attribuut *naam* kan vervolgens een meer specifieke naam opgenomen worden die correspondeert met de inhoud of het opschrift van het gekozen deel van de tekst. Omdat er geen gebruik gemaakt wordt van waardelijsten biedt dit de grootst mogelijk flexibiliteit voor het naar eigen inzicht inrichten van visie-achtige omgevingsdocumenten.

Bij de Hoofdlijn kan als extra informatie worden aangegeven of de Hoofdlijn een relatie met een andere Hoofdlijn in het omgevingsdocument heeft.

In de paragrafen [7.2](#), [7.3](#) en [7.4](#) over de objecttypen Divisie, Divisietekst en Tekstdeel is al aangegeven dat het in omgevingsdocumenten met Vrijtekststructuur mogelijk is om te annoteren op het niveau van het (STOP-)element dat inhoud bevat (Divisietekst) én op het niveau van het (STOP-)structuurelement (Divisie). Daar is ook aangegeven dat het annoteren op het niveau van het structuurelement Divisie het meest voor de hand ligt bij annotaties met het objecttype Hoofdlijn (en met het attribuut thema). Dat laat onverlet dat het annoteren met Hoofdlijn ook goed toe te passen is op het niveau van Divisietekst.

7.5.2 Definitie

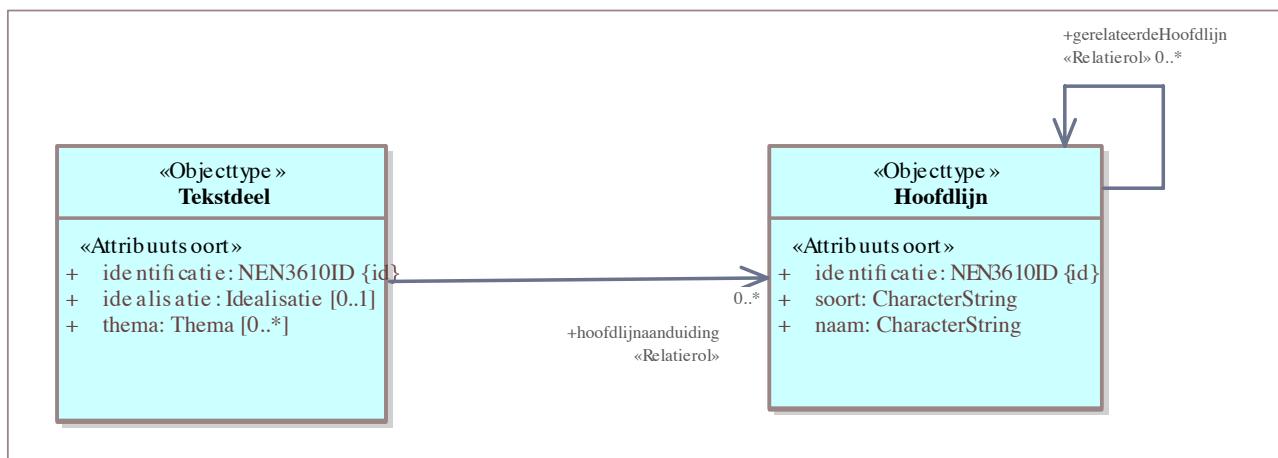
Hoofdlijn is het objecttype, te gebruiken in het Lichaam van de Regeling van omgevingsdocumenten met Vrijtekststructuur, dat machineleesbaar maakt dat in een bepaald Tekstdeel een hoofdlijn van de kwaliteit, ontwikkeling of staat van of het beleid voor de fysieke leefomgeving is vastgelegd.

7.5.3 Doel

Doel van het objecttype Hoofdlijn is het mogelijk maken om:

- in een omgevingsdocument met Vrijtekststructuur verschillende onderdelen met eenzelfde Hoofdlijn te selecteren;
- in verschillende omgevingsdocumenten met Vrijtekststructuur onderdelen dezelfde Hoofdlijn te geven of dezelfde Hoofdlijn-systematiek toe te passen.

7.5.4 Norm

Figuur 27 Uitsnede uit IMOW-diagram voor objecttype Hoofdlijn

Hoofdlijn kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van deze specifieke Hoofdlijn. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam van de Hoofdlijn. Verplicht attribuut, komt 1 keer voor.
- *soort*: de soort waartoe deze Hoofdlijn behoort. Het bevoegd gezag is vrij in het kiezen van een benaming voor *soort*. Verplicht attribuut, komt 1 keer voor.
- *gerelateerdeHoofdlijn*: de verwijzing van een specifieke Hoofdlijn naar een andere Hoofdlijn die aangeeft dat er een bijzondere relatie bestaat tussen die twee Hoofdlijnen. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.

Hoofdlijn kent geen waardelijsten en geen constraints.

7.5.5 Toelichting op de norm

- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van de Hoofdlijn. Voorbeelden zijn: 'Een klimaatbestendige delta', 'Duurzaam, concurrerend en circulair'.
- *soort*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de soort van de Hoofdlijn. Het attribuut *soort* maakt het mogelijk om Hoofdlijnen te groeperen. Voorbeelden zijn: ambitie, doel, opgave, toekomstperspectief, prioriteit, beleidskeuze.
- *gerelateerdeHoofdlijn*: een Hoofdlijn kan in een bijzondere relatie tot een andere Hoofdlijn staan waardoor het van belang is dat de gebruiker ook op de andere Hoofdlijn wordt geattendeerd. Dat kan worden aangegeven met het attribuut *gerelateerdeHoofdlijn*.

7.6 Objecttype Locatie

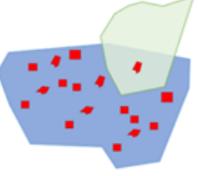
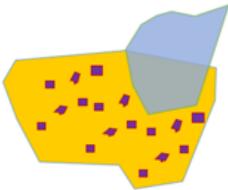
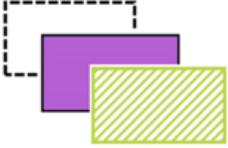
7.6.1 Toelichting op de toepassing

Het OW-object Locatie geeft aan waar een Juridische regel of Tekstdeel en de domeinspeci-

fieke annotaties Activiteit, Omgevingswaarde, Omgevingsnorm, de verschillende typen Gebiedsaanwijzing en de bijbehorende waarden van toepassing zijn. De optelling van alle Locaties van alle Juridische regels in een Regeltekst vormt het werkingsgebied van de Regeltekst; de optelling van alle Locaties van alle Tekstdelen in een Divisie of Divisietekst vormt het werkingsgebied van de Divisie of Divisietekst. Locatie wordt altijd vastgelegd in een GIO.

Locatie heeft zeven verschijningsvormen: Gebied, Gebiedengroep, Lijn, Lijnengroep, Punt, Puntengroep en Ambtsgebied. Optioneel kan de hoogteligging van het Gebied, de Lijn of de Punt worden vastgelegd. Toegestane geometrieën bij een Gebied zijn Surface en MultiSurface (de termen die de GML-standaard gebruikt voor Vlak en Multivlak); bij een Lijn zijn dat Curve en MultiCurve (GML-termen voor Lijn en Multilijn) en bij Punt tenslotte zijn toegestaan Point en MultiPoint (de GML-termen voor Punt en Multipunt). Bij MultiSurface worden meerdere vlakken samengevoegd tot één onlosmakelijk geheel. Wanneer slechts een onderdeel gewijzigd moet worden, leidt dat toch tot een wijziging van de hele MultiSurface. Datzelfde geldt voor MultiCurve en MultiPoint. Aanbevolen wordt om MultiSurface, MultiCurve en MultiPoint alleen te gebruiken wanneer het daadwerkelijk de bedoeling is dat er één onlosmakelijk geheel ontstaat. Een voorbeeld van een geval waarin zo'n onlosmakelijk geheel de bedoeling is, is een Omgevingswaarde of Omgevingsnorm die een gezamenlijke waarde voor een aantal vlakken stelt. Een andere manier van groepering is het samenvoegen van twee of meer Gebieden, Lijnen of Punten tot een Gebiedengroep, Lijnengroep respectievelijk Puntengroep. Op deze manier is het mogelijk om één van de Gebieden van een Gebiedengroep, één van de Lijnen van een Lijnengroep of één van de Punten van een Puntengroep te wijzigen. Punt is noodzakelijk voor het als omgevingswaarde vaststellen van geluidproductieplafonds; die hebben de vorm van een puntlocatie. Lijn wordt onder andere in het omgevingsplan gebruikt voor het aangeven van rooilijnen bij het stellen van regels over het situeren van bouwwerken. Voor het overige is het aan te bevelen om Punt en Lijn als Geometrie zoveel mogelijk te vermijden omdat bij raadplegen in een viewer een punt en een lijn lastig te vinden zijn.

Locaties kunnen onbeperkt gestapeld worden, dat wil zeggen dat Locaties elkaar geheel of gedeeltelijk kunnen overlappen. Dat geldt zowel voor Locaties met eenzelfde annotatie of wel OW-object als voor Locaties met verschillende annotaties c.q. OW-objecten. Het is dus mogelijk om op exact dezelfde plek bijvoorbeeld de Locaties van verschillende Juridische regels of Tekstdelen, van een aantal Activiteiten, van een Omgevingswaarde, van een aantal Omgevingsnormen en diverse typen Gebiedsaanwijzing neer te leggen. Ook kunnen die Locaties elkaar gedeeltelijk overlappen. De navolgende figuren laten daarvan voorbeelden zien. De figuren laten mogelijke toepassingen in het omgevingsplan zien, maar zijn bedoeld om generiek voor omgevingsdocumenten het principe te illustreren.

	
Gedeeltelijke stapeling van Locaties van hetzelfde OW-object: de Locaties van 3 verschillende Gebiedsaanwijzingen van het type Functie die gedeeltelijk op dezelfde plek liggen	Volledige stapeling van locaties van hetzelfde OW-object: de Locaties van 3 verschillende Gebiedsaanwijzingen van het type Functie die op precies dezelfde plek liggen
	 <ul style="list-style-type: none"> omgevingswaarde: fijnstof functie: Bedrijf activiteit: slopen
Gedeeltelijke stapeling van Locaties van verschillende OW-objecten: de locaties van Omgevingswaarde, Functie en Activiteit die gedeeltelijk op dezelfde plek liggen	Volledige stapeling van Locaties van verschillende OW-objecten: de Locaties van Omgevingswaarde, Functie en Activiteit die precies op dezelfde plek liggen

Figuur 28 Voorbeelden van stapeling van Locaties

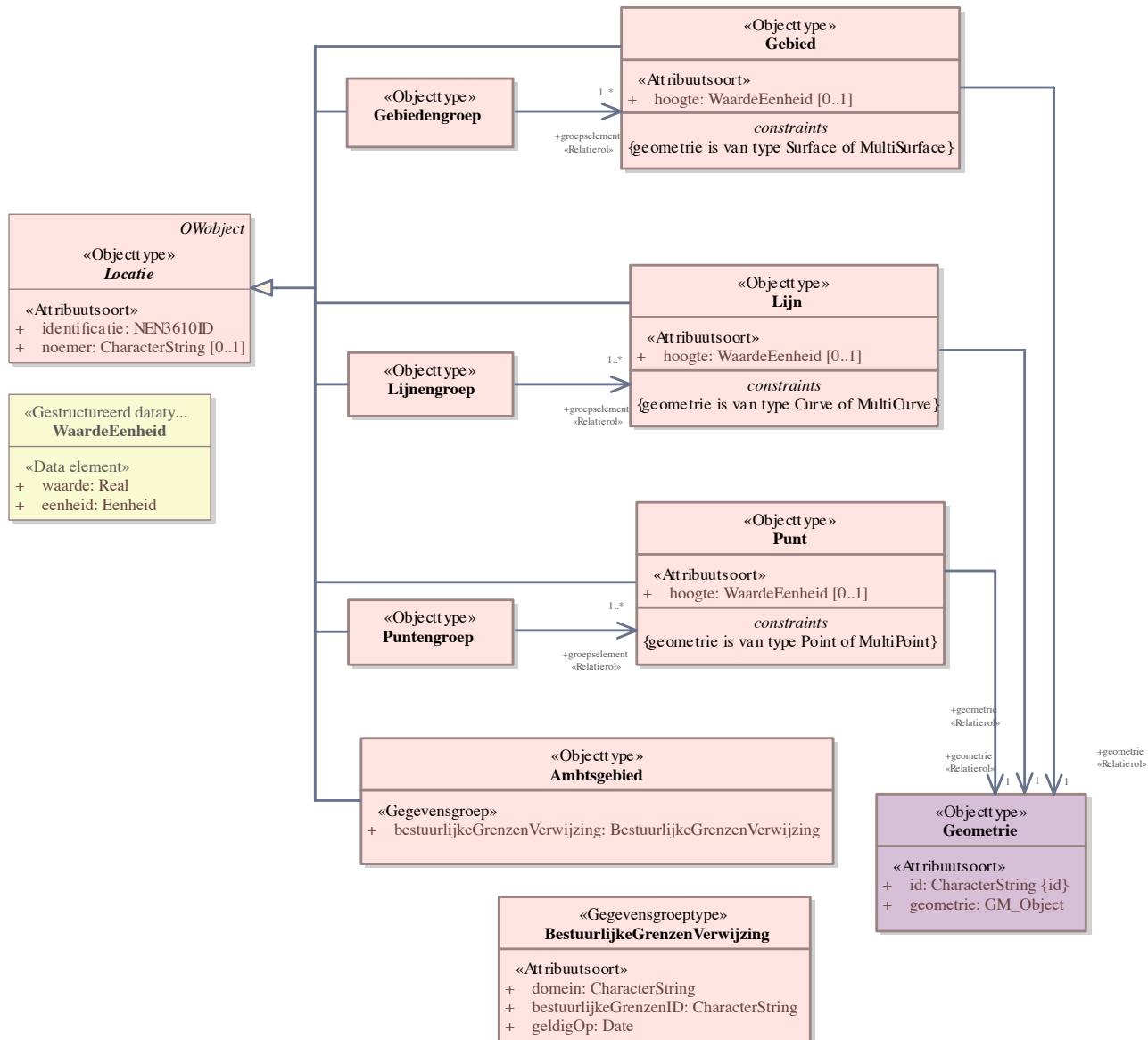
7.6.2 Definitie

Locatie is het objecttype dat machineleesbaar vastlegt waar een Juridische regel, Tekstdeel en/of de domeinspecifieke objecttypen van toepassing zijn.

7.6.3 Doel

Doel van het objecttype Locatie is het met coördinaten vastleggen waar een Juridische regel, Tekstdeel, Activiteit, Omgevingsnorm, Omgevingswaarde, type Gebiedsaanwijzing en bij Omgevingsnorm en Omgevingswaarde behorende waarden van toepassing zijn.

7.6.4 Norm

Figuur 29 Uitsnede uit IMOW-diagram voor objecttype Locatie

Locatie kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *noemer*: de mensleesbare term of frase waarmee een Locatie wordt aangeduid. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor.

Locatie kent zeven verschijningsvormen:

- Gebied: op zichzelf staande geometrisch afgebakende ‘ruimte’ in een virtuele weergave van de fysieke leefomgeving. De geometrische afbakening is juridisch van aard. Gebied heeft alle attributen van Locatie, aangevuld met:
 - *hoogte*: de hoogte waarop het Gebied ligt of de hoogte binnen het Gebied waarop de Juridische regel of het Tekstdel van toepassing is. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1

keer voor. Wordt vastgelegd met WaardeEenheid, dat bestaat uit de volgende elementen:

- *waarde*: de numerieke waarde van de hoogte. Verplicht element indien het attribuut *hoogte* wordt gebruikt.
- *eenheid*: de grootheid waarin de hoogte wordt uitgedrukt. Voor *eenheid* kan gebruik gemaakt worden van de uitbreidbare waardelijst 'Eenheid'. Verplicht element indien het attribuut *hoogte* wordt gebruikt.
- *geometrie*: de verwijzing van een specifiek Gebied naar (de identificatie van) de bijbehorende Geometrie. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- Gebiedengroep: een groep of verzameling van bij elkaar behorende Gebieden, die samen de Locatie vormen. Gebiedengroep heeft alle attributen van Locatie, aangevuld met:
 - *groepselement*: de verwijzing van een Gebiedengroep naar de Gebieden die samen de Gebiedengroep vormen. Verplicht attribuut. Komt ten minste 1 keer voor.
- Lijn: op zichzelf staande geometrisch afgebakende lijnlocatie in een virtuele weergave van de fysieke leefomgeving. De geometrische afbakening is juridisch van aard. Lijn heeft alle attributen van Locatie, aangevuld met:
 - *hoogte*: de hoogte waarop de Lijn ligt. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor. Wordt vastgelegd met WaardeEenheid, dat bestaat uit de volgende elementen:
 - *waarde*: de numerieke waarde van de hoogte. Verplicht element indien het attribuut *hoogte* wordt gebruikt.
 - *eenheid*: de grootheid waarin de hoogte wordt uitgedrukt. Voor *eenheid* kan gebruik gemaakt worden van de uitbreidbare waardelijst 'Eenheid'. Verplicht element indien het attribuut *hoogte* wordt gebruikt.
 - *geometrie*: de verwijzing van een specifieke Lijn naar (de identificatie van) de bijbehorende Geometrie. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- Lijnengroep: een groep of verzameling van bij elkaar behorende Lijnen, die samen de Locatie vormen. Lijnengroep heeft alle attributen van Locatie, aangevuld met:
 - *groepselement*: de verwijzing van een Lijnengroep naar de Lijnen die samen de Lijnengroep vormen. Verplicht attribuut. Komt ten minste 1 keer voor.
- Punt: op zichzelf staande geometrisch afgebakende puntlocatie in een virtuele weergave van de fysieke leefomgeving. De geometrische afbakening is juridisch van aard. Punt heeft alle attributen van Locatie, aangevuld met:
 - *hoogte*: de hoogte waarop de Punt ligt. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor. Wordt vastgelegd met WaardeEenheid, dat bestaat uit de volgende elementen:
 - *waarde*: de numerieke waarde van de hoogte. Verplicht element indien het attribuut *hoogte* wordt gebruikt.
 - *eenheid*: de grootheid waarin de hoogte wordt uitgedrukt. Voor *eenheid* kan gebruik gemaakt worden van de uitbreidbare waardelijst 'Eenheid'. Verplicht element indien het attribuut *hoogte* wordt gebruikt.
 - *geometrie*: de verwijzing van een specifieke Punt naar (de identificatie van) de bijbehorende Geometrie. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- Puntengroep: een groep of verzameling van bij elkaar behorende Punten, die samen de Locatie vormen. Puntengroep heeft alle attributen van Locatie, aangevuld met:
 - *groepselement*: de verwijzing van een Puntengroep naar de Punten die samen de

Puntengroep vormen. Verplicht attribuut. Komt ten minste 1 keer voor.

- Ambtsgebied: bijzondere vorm van Gebied, zijnde een op zichzelf staande geometrisch afgebakende ‘ruimte’ in een virtuele weergave van de fysieke leefomgeving, die samenvalt met het ambtsgebied van een bepaald bevoegd gezag: het gebied waarover dat bevoegd gezag de bevoegdheid tot regeling en bestuur heeft. Ambtsgebied heeft alle attributen van Locatie, aangevuld met:
 - *bestuurlijkeGrenzenVerwijzing*: attribuut dat de gegevens voor het doen van een verwijzing naar de bestuurlijkeGrenzen-voorziening bevat.
bestuurlijkeGrenzenVerwijzing wordt ingevuld met de gegevensgroep BestuurlijkeGrenzenVerwijzing die de volgende attributen kent:
 - *bestuurlijkeGrenzenID*: de identificatie van het gebied in de bestuurlijkgrenzenvoorziening: de CBS-code respectievelijk de RVIG-code van het bevoegd gezag, inclusief de letteraanduiding in hoofdletters van de bestuurslaag;
 - *domein*: het onderdeel van de bestuurlijkeGrenzen-voorziening waarin de ambtsgebieden worden bijgehouden. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor. Wordt ingevuld met de verplichte waarde ‘NL.BI.BestuurlijkGebied’.
 - *geldigOp*: de datum waarop Ambtsgebied geldig is. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor. De verwijzing is altijd statisch: met de Locatie Ambtsgebied wordt bedoeld het ambtsgebied zoals dat gold op de ingevulde datum.

Locatie kent geen waardelijsten.

Locatie kent de volgende constraints:

- (bij Gebied): geometrie is van type Surface of MultiSurface;
- (bij Lijn): geometrie is van type Curve of MultiCurve;
- (bij Punt): geometrie is van type Point of MultiPoint.

7.6.5 Toelichting op de norm

- *noemer*: de mensleesbare term of frase waarmee de Locatie wordt aangeduid en beschreven, waardoor er, indien relevant, naar de Locatie kan worden verwezen. Let op: de *noemer* is niet altijd gelijk aan de naam van het GIO. Het gebruik van *noemer* is optioneel omdat een noemer niet altijd zinvol is en omdat er Locaties zijn die niet met een term of frase te benoemen zijn. Dat geldt bijvoorbeeld voor de losse Locaties binnen een Gebiedengroep. Voorbeelden van noemer voor omgevingsplan respectievelijk omgevingsverordening, waarbij de noemer in cursieve tekst is weergegeven, zijn: Ter plaatse van de functie *Levendig stadscentrum* zijn de volgende activiteiten toegestaan. Nieuwe luidruchtige activiteiten en gedragingen zijn in een *stillegebied* verboden.
- Locatie kan de locatie zijn van een Juridische regel of Tekstdeel (en daarmee, al dan niet samen met andere Locaties, het werkingsgebied van de Regeltekst, de Divisie of de Divisietekst), en/of de Locatie van een van de domeinspecifieke annotaties Activiteit, Gebiedsaanwijzing, Omgevingsnorm en Omgevingswaarde. Het hangt af van het objecttype waarmee de Locatie wordt gecombineerd of het gebruik van het attribuut *noemer* zinvol is of niet. Bij de beschrijving van die objecttypen wordt dit aangegeven.
- *hoogte*: optioneel attribuut waarmee voor Gebied, Lijn en Punt de hoogteligging kan wor-

den vastgelegd. *hoogte* wordt vastgelegd met WaardeEenheid, dat bestaat uit de elementen waarde en eenheid. waarde legt de hoogte in een getal vast, eenheid geeft aan in welke grootheid de hoogte moet worden gemeten. Voor *eenheid* kan gebruik gemaakt worden van de uitbreidbare waardelijst 'Eenheid'. Zie voor de -vooralsnog beperkte- betekenis van uitbreidbare waardelijsten paragraaf [3.5](#). Het gebruik van het attribuut *hoogte* maakt een (zeer beperkte) benadering van 3D mogelijk. *hoogte* kan bijvoorbeeld worden gebruikt om van (de omgevingswaarde) geluidproductieplafonds aan te geven op welke hoogte ze gelden; in dat geval wordt de eenheid meter gekozen.

- *geometrie*: attribuut dat de verwijzing bevat van een specifiek Gebied, Lijn of Punt naar de identificatie van de bijbehorende Geometrie. Dit attribuut legt dus vast dat deze Geometrie bij het betreffende Gebied, Lijn of Punt hoort. Bij Ambtsgebied kan er geen geometrie worden meegeleverd.
- *bestuurlijkeGrenzenVerwijzing*: attribuut waardoor DSO-LV weet dat de inhoud van dit object te vinden is in een andere voorziening, alleen te gebruiken bij Ambtsgebied. Het bijhouden van het Ambtsgebied gebeurt in de bestuurlijkeGrenzen-voorziening. Het attribuut *bestuurlijkeGrenzenVerwijzing* maakt gebruik van de gegevensgroep BestuurlijkeGrenzenVerwijzing. In het navolgende worden de attributen van BestuurlijkeGrenzenVerwijzing toegelicht.
 - *bestuurlijkeGrenzenID*: de identificatie van het Ambtsgebied. Deze is gelijk aan de bevoegd-gezag-code. Voor gemeenten, provincies en waterschappen is dat de CBS-code, inclusief de letteraanduiding van de bestuurslaag. Een voorbeeld daarvan is GM0297 voor de gemeente Zaltbommel. Voor het Rijk wordt de RVIG-code gehanteerd. Aan de hand van deze code weet DSO-LV van welk bevoegd gezag het ambtsgebied uit de bestuurlijkeGrenzen-voorziening getoond moet worden
 - *domein*: attribuut dat aangeeft welke van de onderdelen van de bestuurlijkeGrenzen-voorziening moet worden gevraagd: het bestuurlijk gebied;
 - *geldigOp*: attribuut waardoor DSO-LV weet welke versie van het ambtsgebied getoond moet worden: het Ambtsgebied zoals dat geldig was op de ingevulde datum. Wanneer naar aanleiding van een bestuurlijke herindeling of andere grenscorrectie het ambtsgebied is gewijzigd, kan met een wijzigingsbesluit het Ambtsgebied-object gewijzigd worden door de geldigOp-datum van de bestuurlijkeGrenzenVerwijzing te wijzigen.

Met uitzondering van Locatie in de verschijningsvorm van Ambtsgebied wordt Locatie altijd vastgelegd in een GIO.

Ambtsgebied

Het Ambtsgebied-object wordt alleen aangeleverd als dat noodzakelijk is: de eerste keer dat in een Regeling het Ambtsgebied de Locatie is van een regel én wanneer naar aanleiding van een bestuurlijke herindeling of andere grenscorrectie in een wijzigingsbesluit het Ambtsgebied wordt gewijzigd naar een nieuwe versie van dat Ambtsgebied.

Uitgangspunt van regelgeving over de bekendmaking van besluiten is dat informatie die niet op een begrijpelijke manier in tekst te beschrijven is, wordt vastgelegd in een informatieobject. Daarom wordt de locatie waar een regel (of beleid) geldig is, vastgelegd met een GIO. Op deze manier is de locatie permanent terug te vinden en is de onveranderlijkheid van de

locatie gewaarborgd (zie ook paragraaf [6.1.2.1](#)). Door het nemen van het besluit stelt het bevoegd gezag het GIO vast en ‘ontstaat’ de locatie. Wanneer een regel geldt voor het hele ambtsgebied van het bevoegd gezag wordt het niet passend geacht als het bevoegd gezag dat ambtsgebied in de vorm van een GIO vast zou stellen. Ambtsgebieden worden immers door andere wetgeving (en in de meeste gevallen door een ander bevoegd gezag) vastgesteld. Daarom wordt Ambtsgebied als verschijningsvorm van Locatie niet vastgelegd met het object Geometrie en niet vastgesteld in de vorm van een GIO, maar neemt het bevoegd gezag een verwijzing op naar het eigen ambtsgebied in de bestuurlijkeGrenzen-voorziening. Dit is de voorziening waarin de door die andere wetgeving vastgestelde bestuurlijke grenzen worden vastgelegd en beheerd. Aangezien Ambtsgebied niet wordt vastgelegd met het object Geometrie en niet door het bevoegd gezag wordt vastgesteld, kent het niet de attributen *geometrie* en *hoogte*.

Bij het gebruik van Ambtsgebied als Locatie van een regel of beleid wordt altijd statisch verwezen naar het Ambtsgebied. Dat is nodig om bij een eventuele toekomstige bestuurlijke herindeling de overgang naar de nieuwe indeling te kunnen maken.

Aanbevolen wordt om, als het de bedoeling is dat een regel of (beleids)tekst geldt voor het hele ambtsgebied, vanuit de Juridische regel of het Tekstdeel te verwijzen naar (de identificatie van) het ambtsgebied in de bestuurlijkeGrenzen-voorziening. Het is echter mogelijk om in zo’n geval gebruik te maken van een zelf gecreëerde Locatie. Het is dan aan het bevoegd gezag om er voor te zorgen dat de geometrie van die zelf gecreëerde Locatie exact samenvalt met de geometrie van het ambtsgebied in de bestuurlijkeGrenzen-voorziening. Dat kan door een kopie te maken van de geometrie van het ambtsgebied in de bestuurlijkeGrenzen-voorziening. Het aanleveren van een onjuiste geometrie heeft gevolgen voor de vindbaarheid van regels op locatie in DSO-LV.

Locatie kent geen waardelijsten.

Constraints

Locatie heeft drie constraints:

- (bij Gebied): *geometrie is van type Surface of MultiSurface*;
- (bij Lijn): *geometrie is van type Curve of MultiCurve*;
- (bij Punt): *geometrie is van type Point of MultiPoint*.

Deze constraints betekenen enerzijds -tamelijk voor de hand liggend- dat de Locatieverschijningsvorm Gebied alleen mag verwijzen naar vlak-geometrieën en niet naar punt- of lijn-geometrieën, dat de Locatieverschijningsvorm Lijn alleen mag verwijzen naar lijn-geometrieën en niet naar punt- of vlak-geometrieën en dat de Locatieverschijningsvorm Punt alleen mag verwijzen naar punt-geometrieën en niet naar vlak- of lijn-geometrieën.

Anderzijds betekenen de constraints dat gekozen moet worden tussen de enkelvoudige en de multivariant van de geometrietypen. Zoals in paragraaf [7.6.1](#) al is beschreven, worden bij de multivarianten meerdere vlakken (of lijnen of punten) samengevoegd tot één onlosmakelijk geheel en moeten de multivarianten alleen gekozen worden als het daadwerkelijk de bedoeling is dat er één onlosmakelijk geheel ontstaat.

7.7 Objecttype Geometrie

7.7.1 Toelichting op de toepassing

Met uitzondering van Ambtsgebied worden de in de vorige paragraaf besproken typen van Locatie vastgelegd met Geometrie. Het object Geometrie legt de positie en vorm van een Gebied, Lijn of Punt vast door middel van coördinaten om het te kunnen begrenzen en op een kaart op de juiste positie te kunnen weergeven. Geometrie wordt door zowel IMOW als STOP gebruikt. Geometrie wordt vastgelegd in de vorm van een GML-bestand dat in het GIO wordt opgenomen.

7.7.2 Definitie

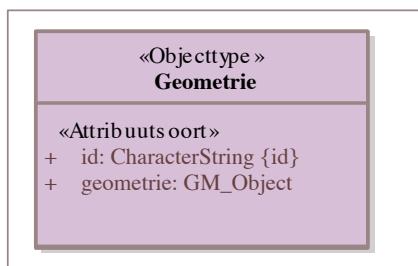
Geometrie is het object dat de geometrische bepaling van een Gebied, Lijn of Punt door middel van coördinaten bevat.

7.7.3 Doel

Doel van het objecttype Geometrie is:

- het vastleggen en begrenzen van Locatie door middel van coördinaten ten behoeve van het publiceren van geo-informatieobjecten;
- het op een kaart of in een viewer op de juiste positie weergeven van Locaties.

7.7.4 Norm

Figuur 30 Uitsnede uit IMOW-diagram voor objecttype Geometrie

Geometrie kent de volgende attributen:

- *id*: het identificerend attribuut dat gebruikt wordt om naar de Geometrie te verwijzen. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *geometrie*: het attribuut dat de coördinaten van de Geometrie bevat. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.

Geometrie kent geen waardelijsten en constraints.

7.7.5 Toelichting op de norm

geometrie: dit attribuut bevat de coördinaten van de Geometrie. De geometrische typen die

gebruikt worden binnen dit attribuut dienen overeen te komen met de gekozen verschijningsvorm van Locatie. Zie hiervoor de constraints bij het objecttype Locatie. Deze constraints zijn beschreven in paragraaf [7.6.4](#) en toegelicht in paragraaf [7.6.5](#).

7.8 Objecttype Gebiedsaanwijzing

7.8.1 Toelichting op de toepassing

In omgevingsdocumenten worden gebieden benoemd waarover regels worden gesteld respectievelijk beleids- of uitvoeringsaspecten worden vastgelegd. Met het objecttype Gebiedsaanwijzing kunnen die gebieden op een kaart worden weergegeven, op een zodanige manier dat duidelijk is waar de regel of het beleids- of uitvoeringsaspect over gaat. Ook maakt Gebiedsaanwijzing het mogelijk om in een viewer een selectie te maken van bepaalde gebieden.

Het objecttype Gebiedsaanwijzing is een generiek objecttype. Het is generiek gemodelleerd om voldoende flexibiliteit te bieden voor toekomstige ontwikkelingen. Het wordt specifiek gemaakt door het attribuut *type*, dat gekozen wordt uit een limitatieve waardelijst. Nieuwe typen gebieden kunnen worden aangewezen doordat (na een wijzigingsproces) nieuwe waarden aan de waardelijst voor *type* worden toegevoegd; het is dus niet nodig om extra objecttypen aan het informatiemodel toe te voegen.

De waardelijst voor de Gebiedsaanwijzingtypen bevat nu 19 waarden. Ze zijn onder te verdelen in sectorale en niet-sectorale typen, zoals is aangegeven in [Tabel 5](#).

Tabel 5 De Gebiedsaanwijzingtypen, onderverdeeld in sectoraal en niet-sectoraal

Sectorale Gebiedsaanwijzingtypen		Niet-sectorale Gebiedsaanwijzingtypen
Bodem	Landschap	Beperkingengebied
Bouw	Leiding	Functie
Defensie	Lucht	Ruimtelijk gebruik
Energievoorziening	Mijnbouw	
Erfgoed	Natuur	
Externe veiligheid	Recreatie	
Geluid	Verkeer	
Geur	Water en watersysteem	

7.8.1.1 Onderscheid tussen sectorale en niet-sectorale Gebiedsaanwijzingtypen

Met de sectorale Gebiedsaanwijzingtypen wordt aangegeven voor welk aspect van de fysieke leefomgeving een gebied wordt aangewezen. Ze zijn bedoeld om gebieden waarover regels respectievelijk beleidsuitspraken met een sterk sectoraal karakter worden gesteld c.q. gedaan, in een viewer op een kaartbeeld weer te kunnen geven en er zoek- en selectieacties mee te kunnen doen.

De drie typen Functie, Beperkingengebied en Ruimtelijk gebruik zijn niet bedoeld om een gebied voor een aspect van de fysieke leefomgeving aan te wijzen, maar hebben een ander karakter. De Gebiedsaanwijzing van het type Functie is bedoeld voor de situatie waarin het bevoegd gezag ervoor kiest om de evenwichtige toedeling van functies aan locaties niet alleen als abstract criterium te hanteren maar om het resultaat daarvan ook (geheel of gedeeltelijk) op een kaart weer te geven, vergelijkbaar met het in het bestemmingsplan aanwijzen van de bestemming van gronden op grond van de Wet ruimtelijke ordening. Dit type kan alleen in het omgevingsplan en de omgevingsverordening toegepast worden. Het Gebiedsaanwijzingtype Beperkingengebied is specifiek bedoeld voor het aanwijzen van beperkingengebieden: gebieden waar regels gelden over activiteiten die gevolgen hebben of kunnen hebben voor een bepaald, in dat gebied aanwezig, werk of object. Dit type kan alleen toegepast worden in omgevingsdocumenten waarvan in de Omgevingswet is bepaald dat ze beperkingengebieden kunnen aanwijzen en/of regels over beperkingengebiedactiviteiten kunnen bevatten. Het Gebiedsaanwijzingtype Ruimtelijk gebruik is enerzijds bedoeld om provincies in staat te stellen om hun niet-sectorale regels in een viewer op een kaartbeeld weer te geven. Anderzijds sluit het aan bij de door de VNG ontwikkelde staalkaarten voor het omgevingsplan en stelt het gemeenten in staat om tot een ordening van (combinaties van) activiteiten te komen, als alternatief voor het werken met functies.

7.8.1.2 Gebruik van Gebiedsaanwijzingtypen per omgevingsdocument

Niet ieder type Gebiedsaanwijzing kan in ieder omgevingsdocument worden gebruikt, zie bijvoorbeeld wat hiervoor al is aangegeven over het type Beperkingengebied. Daarnaast zijn er Gebiedsaanwijzingtypen waarvan het gebruik in het ene omgevingsdocument meer voor de hand ligt dan in het andere. Provincies worden geacht terughoudend te zijn met het toedelen van functies. Wanneer Rijk en provincies zelf gebiedsgerichte regels stellen, gebruiken ze daarvoor primair de sectorale Gebiedsaanwijzingtypen. Dat geldt ook voor de waterschappen. Omgekeerd ligt het in de rede dat gemeenten in het omgevingsplan terughoudend zijn bij het gebruik van de sectorale Gebiedsaanwijzingtypen. Hen wordt aangeraden voor dat instrument primair gebruik te maken van de Gebiedsaanwijzingtypen Functie en Ruimtelijk gebruik. **Tabel 6** geeft inzicht in het beoogde gebruik van de Gebiedsaanwijzingtypen.

Tabel 6 Gebruik van de Gebiedsaanwijzingtypen in de verschillende omgevingsdocumenten

Omgevingsdocument / soort regeling →	Programma	Voorbeschermingsregels omgevingsplan	Natura 2000-besluiten
Gebiedsaanwijzingtype ↓	AWB/MR	Omgevingsplan Waterschapsverordening	Omgevingsvisie Projectbesluit vrijteekstdeel Projectbesluit [9]
Beperkingengebied	✓	✓	✓

Bodem	✓	✓	T	T	✓	✓	T	✓	T	✓	X
Bouw	X	X	X	✓	X	X	✓	X	✓	X	X
Defensie	✓	✓	X	T	✓	✓	T	✓	T	✓	X
Energievoorziening	✓	✓	T	T	✓	✓	T	✓	T	✓	X
Erfgoed	✓	✓	T	T	✓	✓	T	✓	T	✓	X
Externe veiligheid	✓	✓	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X
Functie	X	T	X	✓	X	X	✓	T	✓	X	X
Geluid	✓	✓	T		✓	✓	✓	✓	✓	✓	X
Geur	✓	✓	X		✓	✓	✓	✓	✓	✓	X
Landschap	✓	✓	T		✗	✓	T	✓	T	✓	X
Leiding	✓	✓	T		✗	✓	T	✓	T	✓	X
Lucht	✓	✓	X		✗	✓	T	✓	T	✓	X
Mijnbouw	✓	✓	X		✗	✓	T	✓	T	✓	X
Natuur	✓	✓	T		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Recreatie	✓	✓	X		✗	✓	T	✓	T	✓	X
Ruimtelijk gebruik	✓	✓	X	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	X
Verkeer	✓	✓	T	T	✓	✓	T	✓	T	✓	X
Water en watersysteem	✓	✓	✓	T	✓	✓	T	✓	T	✓	X

Tabel 7 Legenda

✓	Kan gebruikt worden in dit omgevingsdocument
T	Terughoudend gebruik
X	Kan niet gebruikt worden in dit omgevingsdocument

7.8.1.3 Combinatie van Gebiedsaanwijzing met objecttypen voor tekst

Het objecttype Gebiedsaanwijzing worden altijd toegepast in combinatie met een locatie en tekst. In het geval van omgevingsdocumenten met Vrijtekststructuur wordt de Gebiedsaanwijzing gecombineerd met het tekst-object Tekstdeel. In omgevingsdocumenten met Vrijtekststructuur kan geannoteerd worden op het niveau van het element dat inhoud bevat (Divisietekst) én op het niveau van het structuurelement (Divisie). Het annoteren met het objecttype Gebiedsaanwijzing ligt het meeste voor de hand op het niveau van het element dat inhoud bevat: Divisietekst. Het annoteren van Locatie bij een Tekstdeel is optioneel. Let op dat het niet annoteren van Locatie bij een Tekstdeel tot gevolg heeft dat het ook niet

mogelijk is om dat Tekstdeel te annoteren met Gebiedsaanwijzing. Bij omgevingsdocumenten met Artikelstructuur wordt de Gebiedsaanwijzing gecombineerd met het tekst-object Juridische regel. De Gebiedsaanwijzing kan gecombineerd worden met alle typen Juridische regel. Dat maakt het mogelijk om met een Gebiedsaanwijzing een gebied aan te wijzen waarvoor een rechtstreeks werkende regel (dus een Juridische regel van het type Regel voor iedereen) wordt gesteld. Ook kan Gebiedsaanwijzing worden gebruikt om duidelijk te maken dat een instructieregel over een bepaald type gebied gaat waarbij dat gebied ook in de Juridische regel van de instructieregel wordt benoemd. Tot slot is het ook mogelijk om een omgevingswaarderegel, naast de annotatie met Omgevingswaarde, ook te annoteren met een Gebiedsaanwijzing.

7.8.1.4 Weergave op de kaart

Op voorhand is niet te zeggen hoeveel en welke specifieke vormen van een bepaald Gebiedsaanwijzingtype in de verschillende omgevingsdocumenten begrensd zullen worden, het is mogelijk dat het er veel verschillende zullen zijn. Er is geen symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) vorhanden die een grote hoeveelheid verschillende specifieke vormen van een type kan weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is. Daarom heeft niet iedere individuele Gebiedsaanwijzing een eigen symbolisatie, maar is er een (standaard)symbolisatie per groep bij elkaar horende Gebiedsaanwijzingen van een bepaald type. Daarvoor heeft Gebiedsaanwijzing het attribuut *groep* en is er voor ieder Gebiedsaanwijzingtype een (limitatieve) waardelijst voor de groep. Het bevoegd gezag kiest een eigen naam voor de individuele Gebiedsaanwijzing van een bepaald type en kiest voor het attribuut *groep* uit de waardelijst de waarde die het meest overeenkomt met de bedoeling van die Gebiedsaanwijzing. Hierdoor kunnen de Locaties van alle specifieke vormen van dat type Gebiedsaanwijzing in een (interactieve) viewer met de standaardweergave worden weergegeven op een kaart. Een voorbeeld van het Gebiedsaanwijzingtype Functie om het gebruik van Gebiedsaanwijzing te verduidelijken: De functie supermarkt (*naam*) hoort tot de functiegroep detailhandel (*groep*) van het Gebiedsaanwijzingtype Functie (*type*).

7.8.2 Definitie

Gebiedsaanwijzing is het objecttype het Lichaam van de Regeling van omgevingsdocumenten dat machineleesbaar maakt dat een Juridische regel of een Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) een specifiek type gebied aanwijzen.

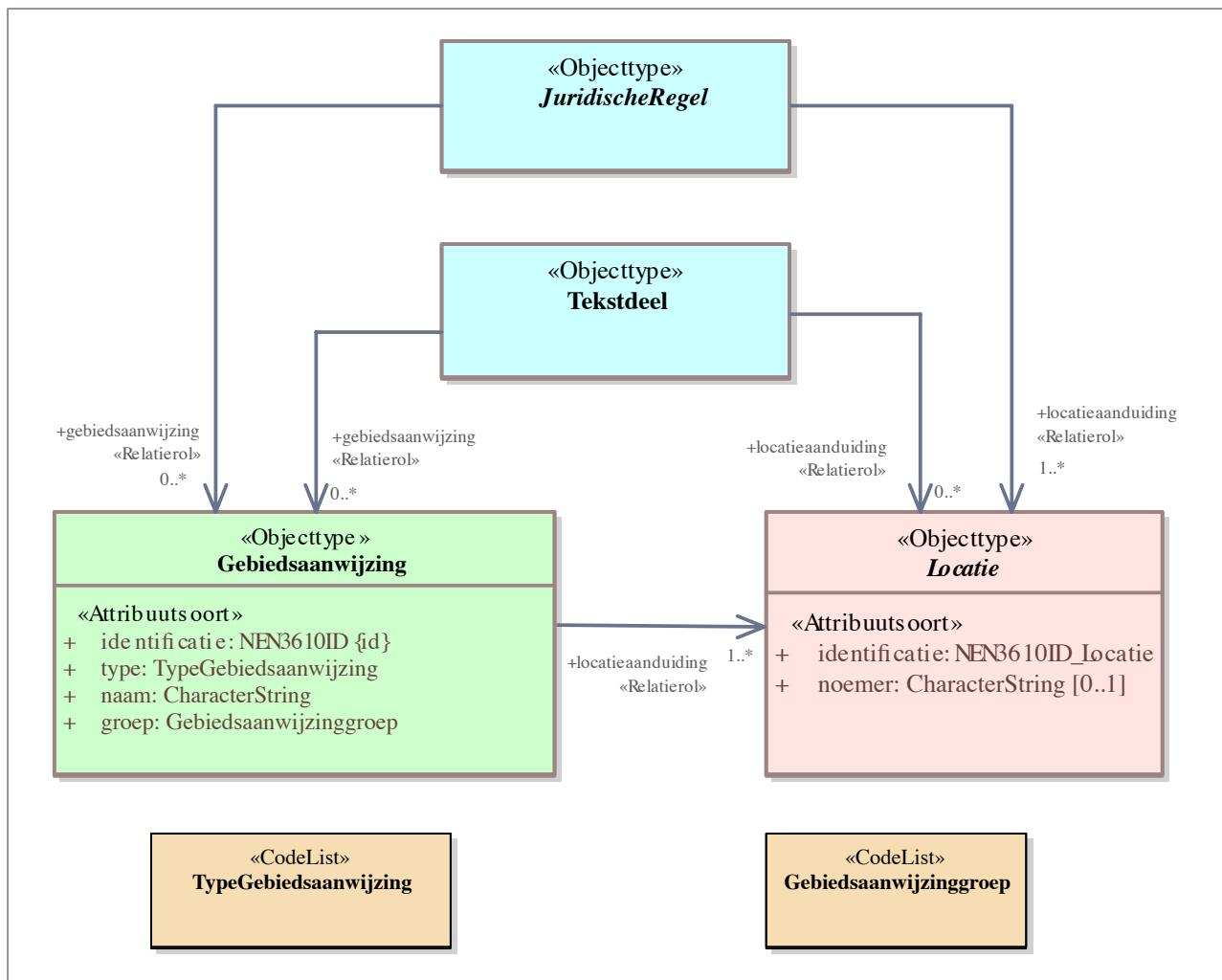
7.8.3 Doel

Doel van het generieke objecttype Gebiedsaanwijzing is het bieden van modelmatige flexibiliteit waardoor het toevoegen van nieuwe typen mogelijk is zonder modelwijziging.

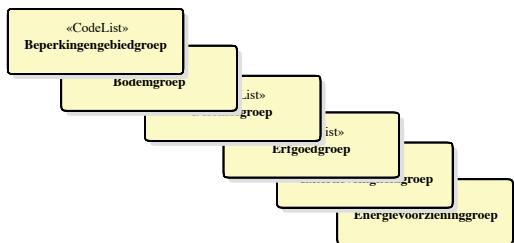
Doel van de verschillende typen Gebiedsaanwijzing is:

- machineleesbaar vastleggen dat een Juridische regel of Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) gaan over een specifiek type gebied;
- zodanig op een kaart weergeven van de Locaties waar de regels of het beleid over dat type gebied gelden, dat herkenbaar is over welk aspect ze gaan en er een legenda gemaakt kan worden;
- kunnen filteren in een viewer of op een kaart.

7.8.4 Norm

Figuur 31 Uitsnede uit IMOW-diagram voor objecttype Gebiedsaanwijzing

Figuur 32 Groepen bij een aantal van de verschillende typen Gebiedsaanwijzing

Gebiedsaanwijzing kent de volgende attributen:

- **identificatie**: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Verplicht

attribuut. Komt 1 keer voor.

- *type*: het type Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de limitatieve waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de specifieke vorm van een bepaald type Gebiedsaanwijzing. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe de specifieke vorm van een bepaald type Gebiedsaanwijzing behoort; attribuut dat de koppeling legt naar de standaardsymbolisatie van die categorie van de Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de voor het betreffende type Gebiedsaanwijzing van toepassing zijnde limitatieve waardelijst '[TypeGebiedsaanwijzing]groep' (waarbij op de plaats van [TypeGebiedsaanwijzing] het betreffende type Gebiedsaanwijzing wordt ingevuld). Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke vorm van een bepaald type Gebiedsaanwijzing naar de bijbehorende Locatie door middel van de identificatie van; attribuut waarmee de Locatie wordt aangeduid waar deze annotatie Gebiedsaanwijzing van toepassing is. Verplicht attribuut. Komt ten minste 1 keer voor. Gebiedsaanwijzing heeft één of meer Locaties en één of meer *locatieaanduiding*-relaties met Locatie.

Gebiedsaanwijzing kent geen constraints.

7.8.5 Toelichting op de norm

- *type*: Gebiedsaanwijzing is een generiek objecttype dat gespecificeerd wordt naar type. Het type wordt vastgelegd met het attribuut *type*. De typen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de limitatieve waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. Voorbeelden zijn: Beperkingengebied, Externe veiligheid en Functie.
- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van de gebiedsaanwijzingen. Het gaat hier om de naam van een specifiek voorkomen van een bepaald type gebiedsaanwijzing, bijvoorbeeld 'Centrumgebied' als voorkomen van het Gebiedsaanwijzingtype Functie of 'Kantoorlocatie' als voorkomen van het Gebiedsaanwijzingtype Ruimtelijk gebruik.
- *groep*: om een groot aantal verschillende gebiedsaanwijzingen van een bepaald type op een kaartbeeld te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, wordt ieder type Gebiedsaanwijzing gebundeld in groepen. De groep vormt het kenmerk waarop de symbolisatie (kleur, arcering, lijnstijl) van de standaardweergave wordt georganiseerd. Ieder type Gebiedsaanwijzing heeft een eigen, limitatieve, waardelijst voor de groepen. Afhankelijk van het type wordt de bijbehorende waardelijst gekozen. Zie hiervoor ook de uitgebreidere toelichting in paragraaf [7.8.1.4](#).
- *locatieaanduiding*: attribuut dat vastlegt dat deze Locatie de locatie is waar deze specifieke vorm van een bepaald type Gebiedsaanwijzing van toepassing is. Bij een specifieke vorm van een bepaald Gebiedsaanwijzingtype horen één of meer Locaties; per Locatie is er een *locatieaanduiding*. Uitgangspunt is dat het objecttype Gebiedsaanwijzing wordt gebruikt voor het aanwijzen van gebieden. In principe verwijst de locatieaanduiding van een Gebiedsaanwijzing altijd naar Locaties van de verschijningsvorm Gebied of Gebiedengroep (of eventueel Ambtsgebied). Er zijn echter gevallen waarin het wenselijk kan zijn om een

Gebiedsaanwijzing te gebruiken voor het herkenbaar weergeven van lijnen. Een voorbeeld daarvan is het gebruik van de Gebiedsaanwijzing Bouw om in het omgevingsplan rooilijnen weer te geven. Het gebruik van het object Gebiedsaanwijzing in combinatie met punten ligt minder voor de hand, maar wordt niet uitgesloten.

7.8.6 Aanbevelingen voor Locatie, noemer en naam GIO bij annoteren met Gebiedsaanwijzing

Een Gebiedsaanwijzing wordt aan de bijbehorende Locatie gekoppeld. De locaties verwijzen steeds naar één Geometrie, dit kan een Surface (vlak) maar ook een MultiSurface (multivlek) zijn. Aanbevelingen voor het gebruik van Locatie, noemer en naam GIO:

- de Locatie is een Gebiedengroep;
- de Locatie heeft een noemer;
- de naam van de Gebiedsaanwijzing is hetzelfde als de naam van het GIO;
- de naam van de Gebiedsaanwijzing (en daarmee ook van het GIO) moet in de tekst van de regel voorkomen;
- de noemer van de Locatie is hetzelfde als de naam van de Gebiedsaanwijzing.

7.8.7 De typen Gebiedsaanwijzing

In de omgevingsvisie mogen uitsluitend de typen Gebiedsaanwijzing worden gebruikt die in deze paragraaf zijn opgenomen.

7.8.7.1 Bodem

7.8.7.1.1 Toelichting op de toepassing

De Gebiedsaanwijzing van het type Bodem wordt gebruikt voor gebieden waar specifieke regels met het oog op de bescherming van de bodemkwaliteit gelden, zoals bodembeheergebieden en stortplaatsen. De Gebiedsaanwijzing van het type Bodem kan ook worden gebruikt in visies en programma's voor het aangeven van gebieden en objecten waar beleidsmatig bijzondere aandacht is voor de kwaliteit van de bodem, inclusief bodemdaling.

Provincies zullen de Gebiedsaanwijzing van het type Bodem onder andere gebruiken voor bodembeheergebieden, veenkoloniaal gebied, gesloten of voormalige stortplaatsen, bodemdalingen gebieden en zones die vrij moeten blijven van boringen en/of warmte-koude-opslag. Ook gemeenten zullen in omgevingsplan, omgevingsvisie en andere beleidsmatige instrumenten regels en beleid over bodemaspecten opnemen. Voor de beleidsmatige instrumenten kunnen zij gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Bodem. Voor het omgevingsplan is het uitgangspunt dat zij bij voorkeur gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Functie (en daarvan de relevante groep kiezen).

7.8.7.1.2 Definitie

De Gebiedsaanwijzing van het type Bodem is het objecttype dat machineleesbaar maakt dat een Juridische regel of een Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) een gebied aanwijzen waar de regels of het beleid gericht zijn op de bescherming van de bodemkwaliteit.

7.8.7.2 Defensie

7.8.7.2.1 Toelichting op de toepassing

De Gebiedsaanwijzing van het type Defensie wordt gebruikt voor militaire gebieden, militaire objecten, (de omgeving van) schietterreinen en voor gebieden waar verstoring van radarapparatuur en zend- en ontvangstinstallaties moet worden voorkomen. Voor deze locaties worden bijzondere regels gesteld, onder andere door het Rijk. De Gebiedsaanwijzing van het type Defensie kan ook worden gebruikt in visies en programma's voor het aangeven van gebieden en objecten waar beleidsmatig bijzondere aandacht is voor defensie. Ook gemeenten zullen in omgevingsplan, omgevingsvisie en andere beleidsmatige instrumenten beleid en regels over defensie opnemen. Voor de beleidsmatige instrumenten kunnen zij gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Defensie. Voor het omgevingsplan is het uitgangspunt dat zij bij voorkeur gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Functie (en daarvan de relevante groep kiezen).

7.8.7.2.2 Definitie

De Gebiedsaanwijzing van het type Defensie is het objecttype dat machineleesbaar maakt dat een Juridische regel of een Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) een gebied aanwijzen waar de regels of het beleid gericht zijn op de effecten, de bescherming en het tegengaan van verstoring van militaire gebieden en objecten.

7.8.7.3 Energievoorziening

7.8.7.3.1 Toelichting op de toepassing

De Gebiedsaanwijzing van het type Energievoorziening wordt gebruikt voor gebieden waar specifieke regels gelden met het oog op de energievoorziening, bijvoorbeeld locaties voor kernenergie of hoogspanningsverbindingen. De Gebiedsaanwijzing Energievoorziening kan ook worden gebruikt in visies en programma's voor het aangeven van gebieden en objecten waar beleidsmatig bijzondere aandacht is voor de energievoorziening, zoals zoeklocaties voor windenergie.

Provincies zullen de Gebiedsaanwijzing Energievoorziening onder andere gebruiken voor gebieden voor bodemenergie, windturbines, zonne-energie en duurzame energie. Ook gemeenten zullen in omgevingsplan, omgevingsvisie en andere beleidsmatige instrumenten beleid en regels over de energievoorziening opnemen. Voor de beleidsmatige instrumenten kunnen zij gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Energievoorziening. Voor het omgevingsplan is het uitgangspunt dat zij bij voorkeur gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Functie (en daarvan de relevante groep kiezen).

7.8.7.3.2 Definitie

De Gebiedsaanwijzing van het type Energievoorziening is het objecttype dat machineleesbaar maakt dat een Juridische regel of een Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) een gebied aanwijzen waar de regels of het beleid gericht zijn op de bescherming en bevordering van de energievoorziening.

7.8.7.4 Erfgoed

7.8.7.4.1 Toelichting op de toepassing

De Gebiedsaanwijzing van het type Erfgoed wordt gebruikt voor het weergeven van gebieden en objecten waar specifieke regels gelden met het oog op de bescherming van (cultuurel) erfgoed. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om werelderfgoederen, beschermd stads- en dorpsgezichten, monumenten en waardevolle cultuurlandschappen. De Gebiedsaanwijzing van het type Erfgoed kan ook worden gebruikt in visies en programma's voor het aangeven van gebieden en objecten waar beleidsmatig bijzondere aandacht is voor het erfgoed. Provincies zullen de Gebiedsaanwijzing Erfgoed onder andere gebruiken voor archeologie, buitenplaatsen, cultuurhistorie, werelderfgoed en cultuurhistorisch waardevol gebied. Ook gemeenten zullen in omgevingsplan, omgevingsvisie en andere beleidsmatige instrumenten beleid en regels over erfgoed opnemen. Voor de beleidsmatige instrumenten kunnen zij gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Erfgoed. Voor het omgevingsplan is het uitgangspunt dat zij bij voorkeur gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Functie (en daarvan de relevante groep kiezen). Dat geldt in het bijzonder voor beschermd stads- en dorpsgezichten en voor (al dan niet voorbeschermd) gemeentelijke en provinciale monumenten. Die moeten worden geannoteerd met de Gebiedsaanwijzing van het type Functie, omdat uit Omgevingswet en Bbl blijkt dat de wetgever er van uitgaat dat daarvoor de systematiek van functie-aanduiding in het omgevingsplan wordt toegepast.

7.8.7.4.2 Definitie

De Gebiedsaanwijzing van het type Erfgoed is het objecttype dat machineleesbaar maakt dat een Juridische regel of een Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) een gebied aanwijzen waar de regels of het beleid gericht zijn op de bescherming van cultureel erfgoed.

7.8.7.5 Externe veiligheid

7.8.7.5.1 Toelichting op de toepassing

De Gebiedsaanwijzing van het type Externe veiligheid wordt gebruikt voor gebieden waar met het oog op het waarborgen van de veiligheid specifieke regels gelden. Het gaat hierbij met name om de aandachtsgebieden externe veiligheid (groepsrisico) en de afstanden voor het plaatsgebonden risico. Dit zijn gebieden rond risicotvolle activiteiten waarvoor het rijk instructieregels heeft gesteld. De Gebiedsaanwijzing Externe veiligheid kan ook worden gebruikt in visies en programma's voor het aangeven van gebieden en objecten waar beleidsmatig bijzondere aandacht is voor de externe veiligheid.

Provincies zullen de Gebiedsaanwijzing Externe veiligheid vooral gebruiken voor belemmeringengebieden en risicogegebieden. Ook gemeenten zullen in omgevingsvisie en omgevingsplan beleid en regels over de externe veiligheid opnemen en kunnen daarvoor gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing Externe veiligheid, bijvoorbeeld voor het in het omgevingsplan opnemen van bouwvoorschriftengebieden en aandachtsgebieden externe veiligheid. Voor het overige is uitgangspunt dat zij in het omgevingsplan bij voorkeur gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Functie (en daarvan de relevante groep kiezen).

7.8.7.5.2 Definitie

De Gebiedsaanwijzing van het type Externe veiligheid is het objecttype dat machineleesbaar

maakt dat een Juridische regel of een Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) een gebied aanwijzen waar de regels of het beleid gericht zijn op het waarborgen van de veiligheid.

7.8.7.6 Geluid

7.8.7.6.1 Toelichting op de toepassing

De Gebiedsaanwijzing van het type Geluid wordt gebruikt voor gebieden waar met het oog op het tegengaan van geluidhinder specifieke regels gelden. De Gebiedsaanwijzing van het type Geluid kan ook worden gebruikt in visies en programma's voor het aangeven van gebieden en objecten waar beleidsmatig bijzondere aandacht is voor geluid.

Provincies zullen de Gebiedsaanwijzing van het type Geluid vooral gebruiken voor het aanwijzen van stiltegebieden. Ook gemeenten zullen in omgevingsvisie en omgevingsplan beleid en regels over geluid opnemen en kunnen daarvoor gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Geluid. Dat geldt in ieder geval voor het in het omgevingsplan aanwijzen van stille gebieden. Wanneer alle bestuurslagen voor het reguleren van geluidaandachtsgebieden gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing Geluid en de groep ‘geluidaandachtsgebied’ bevordert dat de vindbaarheid van geluidaandachtsgebieden. Voor het overige is uitgangspunt dat in het omgevingsplan bij voorkeur gebruik gemaakt wordt van de Gebiedsaanwijzing van het type Functie (en daarvan de relevante groep kiezen).

7.8.7.6.2 Definitie

De Gebiedsaanwijzing van het type Geluid is het objecttype dat machineleesbaar maakt dat een Juridische regel of een Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) een gebied aanwijzen waar de regels of het beleid gericht zijn op het tegengaan van geluidhinder.

7.8.7.7 Geur

7.8.7.7.1 Toelichting op de toepassing

De Gebiedsaanwijzing van het type Geur wordt gebruikt voor gebieden waar met het oog op het tegengaan van geurhinder specifieke regels gelden. Het gaat hierbij met name om de in het omgevingsplan aangewezen bebouwingscontour geur en om de reconstructiegebieden voor veehouderijen. De Gebiedsaanwijzing van het type Geur kan ook worden gebruikt in visies en programma's voor het aangeven van gebieden en objecten waar beleidsmatig bijzondere aandacht is voor geur.

Gemeenten zullen in omgevingsplan, omgevingsvisie en andere beleidsmatige instrumenten regels en beleid over geur opnemen. Voor de beleidsmatige instrumenten kunnen zij gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Geur. Voor het omgevingsplan is het uitgangspunt dat zij bij voorkeur gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Functie (en daarvan de relevante groep kiezen).

7.8.7.7.2 Definitie

De Gebiedsaanwijzing van het type Geur is het objecttype dat machineleesbaar maakt dat een Juridische regel of een Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) een gebied aanwijzen waar de regels of het beleid gericht zijn op het tegengaan van geurhinder.

7.8.7.8 Landschap

7.8.7.8.1 Toelichting op de toepassing

De Gebiedsaanwijzing van het type Landschap wordt gebruikt voor gebieden waar met het oog op de bescherming en de ontwikkeling van het landschap specifieke regels gelden. De Gebiedsaanwijzing van het type Landschap kan ook worden gebruikt in visies en programma's voor het aangeven van gebieden en objecten waar beleidmatig bijzondere aandacht is voor het landschap. Daar waar Landschap beschouwd en beschermd moet worden als Erfgoed wordt gebruik gemaakt van de Gebiedsaanwijzing van het type Erfgoed.

Gemeenten zullen in omgevingsplan, omgevingsvisie en andere beleidmatige instrumenten regels en beleid over landschappen opnemen. Voor de beleidmatige instrumenten kunnen zij gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Landschap. Voor het omgevingsplan is het uitgangspunt dat zij bij voorkeur gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Functie (en daarvan de relevante groep kiezen).

7.8.7.8.2 Definitie

De Gebiedsaanwijzing van het type Landschap is het objecttype dat machineleesbaar maakt dat een Juridische regel of een Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) een gebied aanwijzen waar de regels of het beleid gericht zijn op de bescherming en de ontwikkeling van het landschap vanuit ander perspectief dan natuur en erfgoed.

7.8.7.9 Leiding

7.8.7.9.1 Toelichting op de toepassing

De Gebiedsaanwijzing van het type Leiding wordt gebruikt voor het weergeven van gebieden waar met het oog op het waarborgen van de goede staat en instandhouding van hoogspanningsverbindingen en (buis)leidingen specifieke regels gelden. Het kan ook gaan om het behouden van ruimte voor toekomstige verbindingen. De Gebiedsaanwijzing van het type Leiding kan ook worden gebruikt in visies en programma's voor het aangeven van gebieden en objecten waar beleidmatig bijzondere aandacht is voor de leiding, bijvoorbeeld als zoekgebied voor toekomstige tracés.

Gemeenten zullen in omgevingsplan, omgevingsvisie en andere beleidmatige instrumenten regels en beleid over kabels en leidingen opnemen. Voor de beleidmatige instrumenten kunnen zij gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Leiding. Voor het omgevingsplan is het uitgangspunt dat zij bij voorkeur gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Functie (en daarvan de relevante groep kiezen).

7.8.7.9.2 Definitie

De Gebiedsaanwijzing van het type Leiding is het objecttype dat machineleesbaar maakt dat een Juridische regel of een Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) een gebied aanwijzen waar de regels of het beleid gericht zijn op het waarborgen van de goede staat en instandhouding van leidingen.

7.8.7.10 Lucht

7.8.7.10.1 Toelichting op de toepassing

De Gebiedsaanwijzing van het type Lucht wordt gebruikt voor gebieden waar met het oog op het beschermen van de kwaliteit van de buitenlucht specifieke regels gelden. Het gaat hierbij in elk geval om de gebieden die in het Besluit kwaliteit leefomgeving zijn aangewezen als gebieden waar niet kan worden uitgesloten dat er sprake is een van dreigende overschrijding van de riksomgevingswaarden voor de kwaliteit van de buitenlucht. De Gebiedsaanwijzing van het type Lucht kan ook worden gebruikt in visies en programma's voor het aangeven van gebieden en objecten waar beleidmatig bijzondere aandacht is voor de kwaliteit van de buitenlucht.

Provincies zullen de Gebiedsaanwijzing van het type Lucht vooral gebruiken bij het stellen van regels over varend ontgassen. Ook gemeenten zullen in omgevingsplan, omgevingsvisie en andere beleidmatige instrumenten regels en beleid en regels over (de kwaliteit van) lucht opnemen. Voor de beleidmatige instrumenten kunnen zij gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Lucht. Voor het omgevingsplan is het uitgangspunt dat zij bij voorkeur gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Functie (en daarvan de relevante groep kiezen).

7.8.7.10.2 Definitie

De Gebiedsaanwijzing van het type Lucht is het objecttype dat machineleesbaar maakt dat een Juridische regel of een Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) een gebied aanwijzen waar de regels of het beleid gericht zijn op de bescherming van de kwaliteit van de buitenlucht.

7.8.7.11 Mijnbouw

7.8.7.11.1 Toelichting op de toepassing

De Gebiedsaanwijzing van het type Mijnbouw wordt gebruikt voor gebieden waar met het oog op het kunnen uitvoeren van mijnbouwactiviteiten specifieke regels gelden. De Gebiedsaanwijzing van het type Mijnbouw kan ook worden gebruikt in visies en programma's voor het aangeven van gebieden en objecten waar beleidmatig bijzondere aandacht is voor de mijnbouw.

Provincies zullen de Gebiedsaanwijzing van het type Mijnbouw onder andere gebruiken voor beleid en het stellen van regels over de winning van schaliegas. Ook gemeenten zullen in omgevingsplan, omgevingsvisie en andere beleidmatige instrumenten regels en beleid over de mijnbouw opnemen. Voor de beleidmatige instrumenten kunnen zij gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Mijnbouw. Voor het omgevingsplan is het uitgangspunt dat zij bij voorkeur gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Functie (en daarvan de relevante groep kiezen).

7.8.7.11.2 Definitie

De Gebiedsaanwijzing van het type Mijnbouw is het objecttype dat machineleesbaar maakt dat een Juridische regel of een Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) een gebied aanwijzen waar de regels of het beleid gericht zijn op het kunnen verrichten van mijnbouwactiviteiten.

7.8.7.12 Natuur

7.8.7.12.1 Toelichting op de toepassing

De Gebiedsaanwijzing van het type Natuur wordt gebruikt voor gebieden waar specifieke regels respectievelijk beleid voor de bescherming van de natuur gelden. De Omgevingswet verplicht ertoe om bepaalde gebieden en landschappen aan te wijzen. Het gaat dan bijvoorbeeld om Natura 2000-gebieden, gebieden behorend tot het natuurnetwerk Nederland, nationale parken en bijzondere nationale en provinciale natuurgebieden. Doelen van die aanwijzingen zijn het behoud of herstel van dier- en plantensoorten, van hun biotopen en (natuurlijke) habitats en de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten. Deze gebieden zullen worden aangewezen bij specifieke aanwijzingsbesluiten respectievelijk bij omgevingsverordening. In de omgevingsvisies en programma's van het Rijk en de provincies zullen de beleidsuitgangspunten en doelstellingen voor de aanwijzing van die gebieden beschreven worden. Ook voor andere gebieden zal, ter bescherming van de natuur, beleid geformuleerd worden en regels gesteld worden. Dat doen in ieder geval Rijk en provincie. Ook gemeenten zullen in omgevingsplan, omgevingsvisie en andere beleidmatige instrumenten regels en beleid over natuur opnemen. Voor de beleidmatige instrumenten kunnen zij gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Natuur. Voor het omgevingsplan is het uitgangspunt dat zij bij voorkeur gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Functie (en daarvan de relevante groep kiezen).

7.8.7.12.2 Definitie

De Gebiedsaanwijzing van het type Natuur is het objecttype dat machineleesbaar maakt dat een Juridische regel of een Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) een gebied aanwijzen waar de regels of het beleid gericht zijn op de bescherming van natuur en landschap.

7.8.7.13 Recreatie

7.8.7.13.1 Toelichting op de toepassing

De Gebiedsaanwijzing van het type Recreatie wordt gebruikt voor gebieden waar specifieke regels gelden met het oog op recreatie, bijvoorbeeld locaties waar verblijfsrecreatie wel of juist niet is toegestaan. De Gebiedsaanwijzing van het type Recreatie kan ook worden gebruikt in visies en programma's voor het aangeven van gebieden en objecten waar beleidmatig bijzondere aandacht is voor recreatie.

Provincies zullen de Gebiedsaanwijzing van het type Recreatie onder andere gebruiken voor beleid en regels over verblijfsrecreatie en kleinschalige vormen van recreatie. Ook gemeenten zullen in omgevingsplan, omgevingsvisie en andere beleidmatige instrumenten regels en beleid over recreatie opnemen. Voor de beleidmatige instrumenten kunnen zij gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Recreatie. Voor het omgevingsplan is het uitgangspunt dat zij bij voorkeur gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Functie (en daarvan de relevante groep kiezen).

7.8.7.13.2 Definitie

De Gebiedsaanwijzing van het type Recreatie is het objecttype dat machineleesbaar maakt

dat een Juridische regel of een Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) een gebied aanwijzen waar de regels of het beleid gericht zijn op de beheersing en ontwikkeling van recreatie.

7.8.7.14 Ruimtelijk gebruik

7.8.7.14.1 Toelichting op de toepassing

De Gebiedsaanwijzing van het type Ruimtelijk gebruik wordt gebruikt voor gebieden waarvoor beleid en regels gesteld worden over die vormen van ruimtelijk gebruik die niet onder een van de andere Gebiedsaanwijzingtypen te vatten zijn. Het gaat hierbij met name om specifieke stedelijke, landelijke, en recreatieve gebieden waar beperkingen gelden, maar eventueel ook ruimtelijke ontwikkeling mogelijk is. De Gebiedsaanwijzing van het type Ruimtelijk gebruik kan ook worden gebruikt in visies en programma's voor het aangeven van gebieden waarvoor het ruimtelijk gebruik beleidsmatig bijzondere aandacht vereist.

Provincies zullen de Gebiedsaanwijzing van het type Ruimtelijk gebruik met name benutten voor het aangeven van specifieke vormen van ruimtelijk gebruik, zoals bebouwingscontouren, bedrijfenterreinen, detailhandel, kantoorlocaties, landbouw en veehouderij. Voor gemeenten biedt de Gebiedsaanwijzing van het type Ruimtelijk gebruik de mogelijkheid om een generalisatie van het feitelijke ruimtelijke gebruik weer te geven voor het gemeentelijke grondgebied of delen daarvan. Dit type Gebiedsaanwijzing geeft ook aansluiting bij de door de VNG ontwikkelde staalkaarten voor het omgevingsplan. Een voorbeeld daarvan is 'stedelijk gebied-buiten centrum'.

7.8.7.14.2 Definitie

De Gebiedsaanwijzing van het type Ruimtelijk gebruik is het objecttype dat machineleesbaar maakt dat een Juridische regel of een Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) een gebied aanwijzen waar de regels of het beleid gericht zijn op die vormen van ruimtelijk gebruik die niet onder een van de andere Gebiedsaanwijzingtypen te vatten zijn.

7.8.7.15 Verkeer

7.8.7.15.1 Toelichting op de toepassing

De Gebiedsaanwijzing van het type Verkeer wordt gebruikt voor gebieden waar mobiliteit een belangrijk aspect is. Het kan hier bij gaan om spoorwegen, wegen en luchthavens en de gebieden daaromheen waar specifieke regels gelden over beheer, onderhoud en ontwikkeling van deze gebieden, maar ook bijvoorbeeld over het plaatsen van reclame-uitingen. De Gebiedsaanwijzing van het type Verkeer kan ook worden gebruikt in visies en programma's voor het aangeven van gebieden en objecten waar beleidsmatig bijzondere aandacht is voor verkeer.

Provincies zullen de Gebiedsaanwijzing van het type Verkeer onder andere gebruiken voor luchtvaart, wegen en spoorwegen. Ook gemeenten zullen in omgevingsplan, omgevingsvisie en andere beleidsmatige instrumenten regels en beleid over verkeersaspecten opnemen. Voor de beleidsmatige instrumenten kunnen zij gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Verkeer. Voor het omgevingsplan is het uitgangspunt dat zij bij voorkeur gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Functie (en daarvan de relevante groep kie-

zen).

7.8.7.15.2 Definitie

De Gebiedsaanwijzing van het type Verkeer is het objecttype dat machineleesbaar maakt dat een Juridische regel of een Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) een gebied aanwijzen waar de regels of het beleid gericht zijn op beheer, onderhoud en ontwikkeling van verkeer en mobiliteit.

7.8.7.16 Water en watersysteem

7.8.7.16.1 Toelichting op de toepassing

De Gebiedsaanwijzing van het type Water en watersysteem wordt gebruikt voor gebieden en waterstaatswerken die van belang zijn voor het beheer van water en watersystemen.

Voorbeelden zijn de ligging van oppervlaktewateren en waterstaatswerken en de begrenzing van het kustfundament, zwemlocaties, grondwaterbeschermingsgebieden en voor de reserveringsgebieden van grote rivieren. De Gebiedsaanwijzing van het type Water en watersysteem kan ook worden gebruikt in visies en programma's voor het aangeven van gebieden en objecten waar beleidsmatig bijzondere aandacht is voor water en watersysteem.

Provincies en waterschappen zullen de Gebiedsaanwijzing van het type Water en watersysteem vooral gebruiken voor waterbergingsgebieden, grondwater en grondwaterbeschermingsgebieden, oppervlaktewateren en (primaire en regionale) keringen. Voor de waterschapsverordening zal het Gebiedsaanwijzingtype Water en watersystemen het belangrijkste objecttype zijn. Ook gemeenten zullen in omgevingsplan, omgevingsvisie en andere beleidsmatige instrumenten regels en beleid over water en watersystemen opnemen. Voor de beleidsmatige instrumenten kunnen zij gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Water en watersysteem. Voor het omgevingsplan is het uitgangspunt dat zij bij voorkeur gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Functie (en daarvan de relevante groep kiezen).

7.8.7.16.2 Definitie

De Gebiedsaanwijzing van het type Water en watersysteem is het objecttype dat machineleesbaar maakt dat een Juridische regel of een Tekstdeel en de bijbehorende Locatie(s) een gebied aanwijzen waar de regels of het beleid gericht zijn op het beheer van water en watersystemen.

7.9 Objecttype Symbolisatielitem

7.9.1 Toelichting op de toepassing

Zoals in paragraaf [3.6](#) is beschreven, heeft het bevoegd gezag twee methoden om zelf invloed uit te oefenen op de weergave van objecten, Locaties en waarden op een kaart. De eerste methode bestaat uit het kiezen van een eigen, specifieke symbolisatie voor een aantal objecttypen. Het bevoegd gezag kan de symbolisatie zelf kiezen uit de lijst van gestandaardiseerde symboolcodes, te vinden in de symbolenbibliotheek. Daarvoor wordt het ob-

jecttype Symbolisatielitem gebruikt.

Met Symbolisatielitem kan het bevoegd gezag een eigen, specifieke symbolisatie geven aan ActiviteitLocatieaanduiding, Normwaarde en (de verschillende typen) Gebiedsaanwijzing. De tweede methode, het zelf samenstellen van kaarten en kaartlagen, is beschreven in de paragrafen [7.10](#) en [7.11](#).

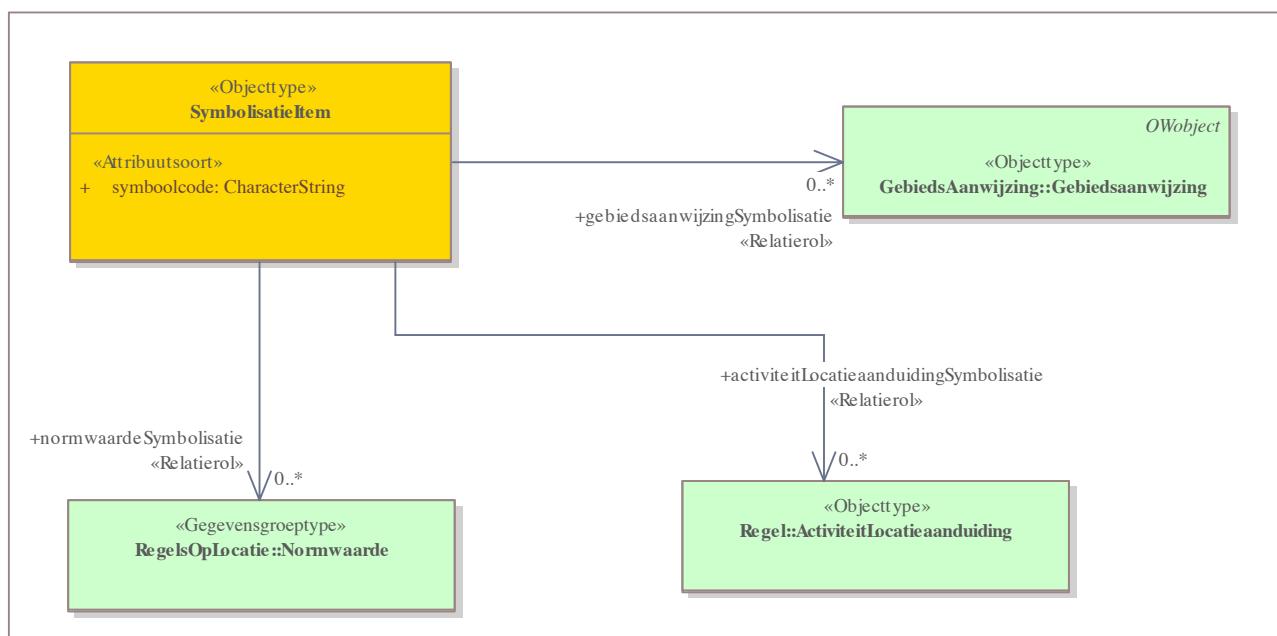
7.9.2 Definitie

Symbolisatielitem is het objecttype waarmee een bevoegd gezag zelf de symbolisatie van domeinspecifieke objecten kan bepalen, die daarmee voorrang krijgt boven de standaardsymbolisatie.

7.9.3 Doel

1. Doel van het objecttype Symbolisatielitem is om het bevoegd gezag de mogelijkheid te bieden om zelf de symbolisatie van objecten te bepalen.

7.9.4 Norm

Figuur 33 Uitsnede uit IMOW-diagram voor objecttype *Symbolisatielitem*

Symbolisatielitem kent de volgende attributen:

- **symbolcode**: een waarde uit de lijst van gestandaardiseerde symbolcodes, te vinden in de symbolenbibliotheek. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- **activiteitLocatieaanduidingSymbolisatie**: de Activiteitlocatieaanduiding die weergegeven dient te worden met de symbolisatie die door het bevoegd gezag is bepaald en afwijkt van de standaardsymbolisatie. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.

- *gebiedsaanwijzingSymbolisatie*: de Gebiedsaanwijzing die weergegeven dient te worden met de stijl behorende bij de symbolocode. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.
- *normwaardeSymbolisatie*: de normwaarde die weergegeven dient te worden met de stijl behorende bij de symbolocode. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.

Symbolisatielitem kent geen constraints.

7.9.5 Toelichting op de norm

- *symbolicode*: het attribuut waarmee de gekozen symbolocode wordt vastgelegd. Het bevoegd gezag kiest de symbolocode uit de symbolenbibliotheek die hoort bij de symbolisatie die overeenkomt met de wijze waarop het bevoegd gezag de objecten wil weergeven. Wanneer het object Symbolisatielitem wordt gebruikt, is dat het object dat voor de weergave zorgt. Het gaat dan dus boven de weergave-werking van het attribuut *groep*.
- *activiteitLocatieaanduidingSymbolisatie*, *gebiedsaanwijzingSymbolisatie*, *normwaardeSymbolisatie*: de attributen die de verwijzing bevatten van het Symbolisatielitem naar de identificatie van een specifieke ActiviteitLocatieaanduiding, Gebiedsaanwijzing of Normwaarde. Dit attribuut geeft aan welke van die objecten weergegeven wordt met de symbolocode uit het Symbolisatielitem. Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de ActiviteitLocatieaanduidingen, Gebiedsaanwijzingen Normwaarden waar-naar niet verwezen wordt met Symbolisatielitem, worden weergegeven met de standaard-weergave van de groep die bij die objecten hoort.
Met *activiteitLocatieaanduidingSymbolisatie* is het mogelijk om de activiteiten ‘het exploiteren van een discotheek’ en ‘het exploiteren van daghoreca’ ieder op een eigen manier weer te geven in plaats van met de standaardweergave die hoort bij de Activiteitengroep ‘exploitatieactiviteit horeca’. Ook is het hiermee mogelijk om de symbolisatie af te stemmen op de ‘instantie’ van de activiteit, oftewel de activiteitregelkwalificatie. De Locaties waar voor een bepaalde activiteit een vergunningsplicht geldt worden dan bijvoorbeeld in een rode kleur weergegeven en de locaties waar die activiteit zonder vergunning of melding is toegestaan worden in een groene kleur weergegeven. Met *gebiedsaanwijzingSymbolisatie* kunnen specifieke voorkomens van een type Gebiedsaanwijzing die tot dezelfde groep behoren, ieder op een manier worden weergegeven in plaats van met de standaardweergave die hoort bij de betreffende groep. Met *normwaardeSymbolisatie* is het bijvoorbeeld mogelijk om van een omgevingsnorm of omgevingswaarde alle waarden die liggen tussen 0 en 5 met een rode kleur weer te geven en alle waarden die liggen tussen 6 en 10 met een blauwe kleur.

7.10 Objecttype Kaart

7.10.1 Toelichting op de toepassing

Zoals in paragraaf [3.6](#) is beschreven, heeft het bevoegd gezag twee methoden om zelf invloed uit te oefenen op de weergave van objecten, Locaties en waarden op een kaart. De eerste methode, die bestaat uit het kiezen van een eigen symbolisatie met behulp van het

objecttype Symbolisatieltem, is beschreven in paragraaf [7.9](#).

De tweede methode die bevoegde gezagen ter beschikking staat, is het zelf samenstellen van kaarten en kaartlagen. Met deze methode kan het bevoegd gezag zelf aangeven dat bepaalde informatie, of een set van informatie, op een afzonderlijke kaart of kaartlaag moet worden weergegeven. Die tweede methode wordt beschreven in deze en in de volgende paragraaf.

Het objecttype Kaart kan gebruikt worden om vast te leggen dat een Juridische regel of een Tekstdeel wordt weergegeven op een specifieke kaart. Daarmee is het mogelijk om een kaart te genereren waarop alle Locaties en OW-objecten worden weergegeven die horen bij Juridische regels respectievelijk Tekstdelen die met het objecttype Kaart zijn geannoteerd. Deze eigen weergavemogelijkheden gelden alleen voor DSO-LV en een eventuele eigen viver van het bevoegd gezag, niet op overheid.nl.

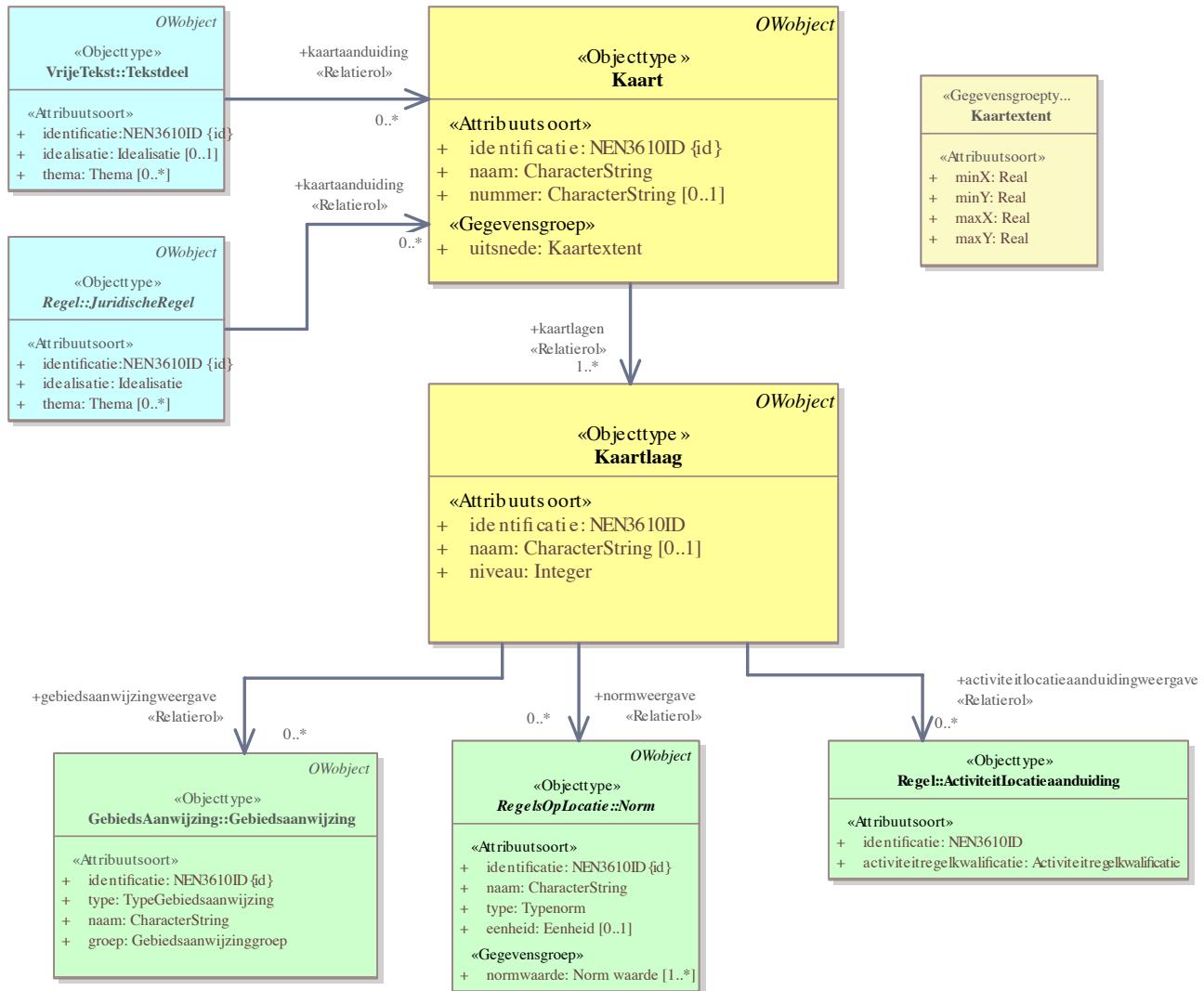
7.10.2 Definitie

Het objecttype Kaart is het objecttype waarmee een bevoegd gezag aan kan geven dat bij een specifieke Juridische regel respectievelijk een specifiek Tekstdeel de domeinspecifieke OW-objecten moeten worden weergegeven op een afzonderlijke kaart.

7.10.3 Doel

Doel van het objecttype Kaart is het kunnen genereren van een kaart waarop de Locaties en OW-objecten worden weergegeven die horen bij één of meer bepaalde Juridische regels of Tekstdelen zodat die in samenhang kunnen worden getoond.

7.10.4 Norm

Figuur 34 Uitsnede uit IMOW-diagram voor objecttype Kaart

Kaart kent de volgende attributen:

- **identificatie**: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- **naam**: de naam van de kaart. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- **nummer**: het nummer van de kaart. Door het bevoegd gezag te kiezen. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor.
- **uitsnede**: de ligging van de kaart. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor. Het attribuut *uitsnede* wordt ingevuld met de gegevensgroep **Kaartextent** die de volgende attributen kent:
 - **minX**: de laagste X-coördinaat, bepaalt de linkergrens van de kaart. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
 - **minY**: de laagste Y-coördinaat, bepaalt de ondergrens van de kaart. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
 - **maxX**: de hoogste X-coördinaat, bepaalt de rechtergrens van de kaart. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.

- buut. Komt 1 keer voor.
- maxY: de hoogste Y-coördinaat, bepaalt de bovengrens van de kaart. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
 - *kaartlagen*: de verwijzing van een specifieke Kaart naar (de identificatie van) de kaartlagen die deze kaart vormen. Verplicht attribuut. Komt 1 of meerdere keren voor.

Wanneer Kaart wordt gebruikt, moet aan de bijbehorende Juridische regel dan wel het bijbehorende Tekstdeel het attribuut *kaartaanduiding* worden toegevoegd, dat aangeeft op welke Kaart de Juridische regel dan wel het Tekstdeel wordt weergegeven.

Kaart kent geen waardelijsten en geen constraints.

7.10.5 Toelichting op de norm

kaartuitsnede: met het attribuut *kaartuitsnede* kan het bevoegd gezag de exacte grenzen van een specifieke kaart aangeven. DSO-LV kan dit gebruiken in de weergave.

kaartlagen: het attribuut dat de verwijzing bevat van een specifieke kaart naar de identificatie van de afzonderlijke kaartlagen die de kaart opbouwen. De volgorde waarmee verwezen wordt naar de afzonderlijke kaartlagen heeft geen invloed aangezien de opbouw van de kaart bepaald wordt door het attribuut *niveau* van het object Kaartlaag.

7.11 Objecttype Kaartlaag

7.11.1 Toelichting op de toepassing

Op een kaart kan veel informatie voorkomen. Wanneer die informatie in verschillende kaartlagen wordt vastgelegd is het mogelijk om alle informatie van de kaart tegelijk weer te geven, om de informatie van één van de kaartlagen weer te geven en om de informatie van een deel van de kaartlagen in samenhang weer te geven.

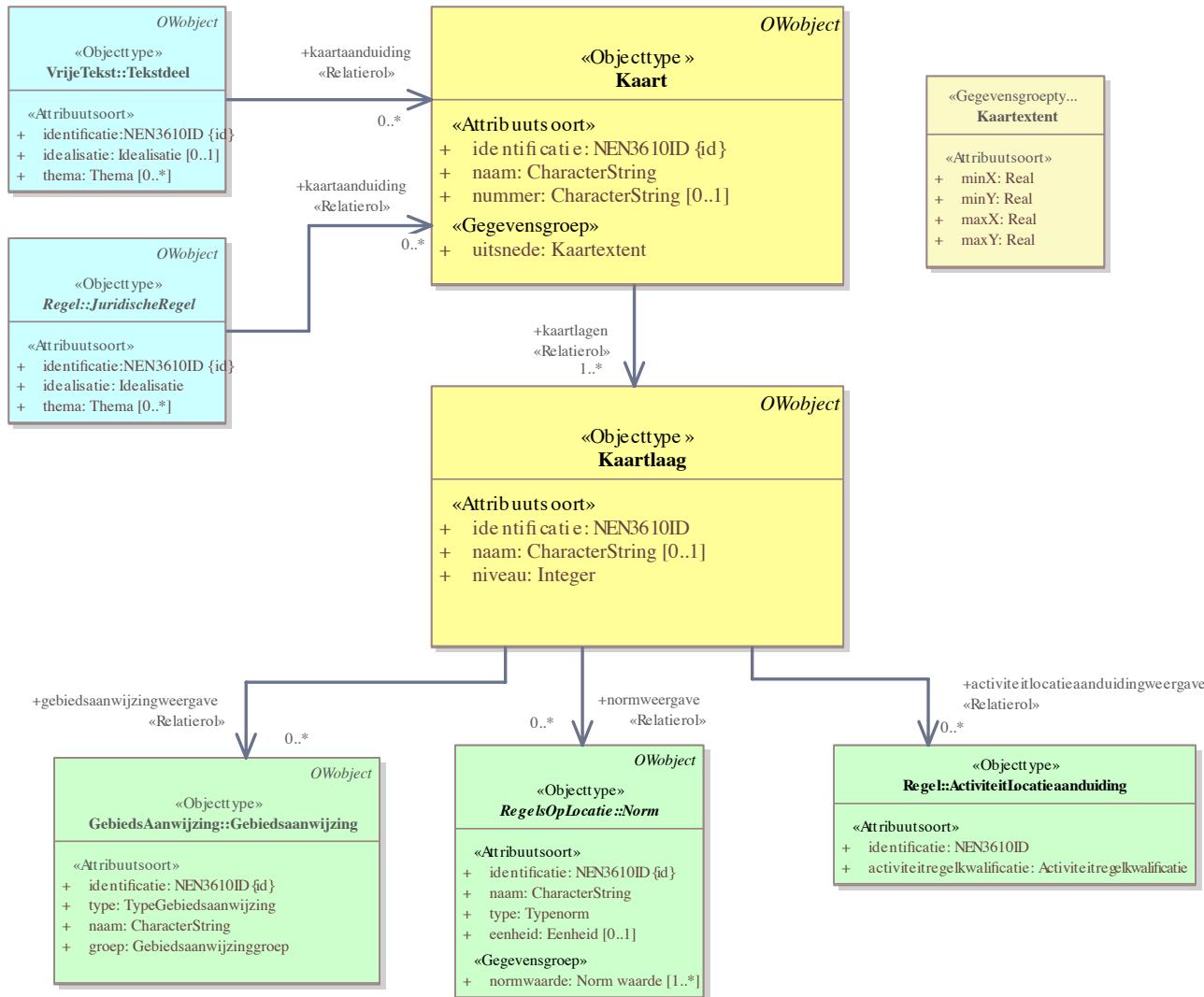
7.11.2 Definitie

Kaartlaag is het objecttype waarmee de lagen worden gedefinieerd waaruit een kaart wordt opgebouwd.

7.11.3 Doel

Doel van het objecttype Kaartlaag is om het mogelijk te maken dat een kaart kan worden opgebouwd uit verschillende, door het bevoegd gezag te bepalen lagen en dat geselecteerd kan worden welke informatie van een kaart op die kaartlaag wordt weergegeven.

7.11.4 Norm

Figuur 35 Uitsnede uit IMOW-diagram voor objecttype Kaartlaag

Kaartlaag kent de volgende attributen:

- **identificatie**: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- **naam**: de naam van de Kaartlaag. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor.
- **niveau**: de plaats van een specifieke Kaartlaag in de volgorde van Kaartlagen waarmee een Kaart moet worden opgebouwd. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor. Wordt vastgelegd door middel van een positief geheel getal.
- **gebiedsaanwijzingweergave**: de verwijzing van een specifieke Kaartlaag naar (de identificatie van) een Gebiedsaanwijzing die op de kaartlaag weergegeven dient te worden. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.
- **normweergave**: de verwijzing van een specifieke Kaartlaag naar (de identificatie van) een Omgevingsnorm of Omgevingswaarde die op de kaartlaag weergegeven dient te worden. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.

- *activiteitlocatieweergave*: de verwijzing van een specifieke Kaartlaag naar (de identificatie van) een ActiviteitLocatieaanduiding die op de kaartlaag weergegeven dient te worden. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.

Kaartlaag kent geen waardelijsten en geen constraints.

7.11.5 Toelichting op de norm

- *niveau*: het niveau bepaalt de volgorde waarin de kaartlagen worden opgebouwd. Niveau 1 is de onderste Kaartlaag, de hier op volgende kaartlagen worden daarboven geprojecteerd.
- *activiteitlocatieweergave, gebiedsaanwijzingweergave, normweergave*: de attributen die de verwijzing bevatten van de Kaartlaag naar de identificatie van een specifieke ActiviteitLocatieaanduiding, Gebiedsaanwijzing, Omgevingswaarde of Omgevingsnorm. Dit attribuut geeft aan welke van die objecten moet worden weergegeven op een bepaalde kaartlaag.

Wanneer aan de specifieke ActiviteitLocatieaanduiding, Gebiedsaanwijzing, Omgevingswaarde of Omgevingsnorm het object Symbolisatieltem is gekoppeld, wordt het object op de kaartlaag weergegeven met de door het bevoegd gezag gekozen symbolisatie. Wanneer er geen object Symbolisatieltem is gekoppeld, wordt het object op de kaartlaag weergegeven met de standaardweergave van de groep die bij het specifieke object is aangegeven.

7.12 Objecttype Regelingsgebied

7.12.1 Toelichting op de toepassing

Het objecttype Regelingsgebied is bedoeld om het volledige gebied waar de Regeling over gaat aan te geven. Dat volledige gebied wordt gevormd door de optelling van alle Locaties van de Juridische regels of Tekstdelen die in de Regeling voorkomen. Het object Regelingsgebied bestaat uit één Locatie die de buitengrens of buitengrenzen van de optelling van alle Locaties vormt. Wanneer het Regelingsgebied niet één aaneengesloten geheel vormt, kan de Locatie uiteraard bestaan uit de samenvoeging van twee of meer Gebieden tot een Gebiedengroep. Aan de hand van dit object, samen met de STOP-metadata die over de Regeling aangeven van welk bevoegd gezag de Regeling is (STOP-metadata-element ‘Eindverantwoordelijke’) en het type omgevingsdocument (STOP-metadata-element ‘Soort regeling’) kan DSO-LV bepalen welke regelingen op welke gebieden van toepassing zijn. Het objecttype Regelingsgebied is noodzakelijk voor DSO-LV om het omgevingsdocument te kunnen tonen.

Het bevoegd gezag dient eenmalig per Regeling het Regelingsgebied aan te leveren. In veel gevallen zal het Regelingsgebied samenvallen met het grondgebied van het bevoegd gezag, bijvoorbeeld bij omgevingsverordening, waterschapsverordening, omgevingsplan en omgevingsvisie. Bij een projectbesluit en programma zal c.q. kan dat anders zijn; daar is het Regelingsgebied gelijk aan het gebied waar het project (met inbegrip van eventuele (compensatie)maatregelen) wordt uitgevoerd respectievelijk het gebied waarvoor het programma

geldt en wordt uitgevoerd. Voor omgevingsplan en waterschapsverordening zal het Regelingsgebied samen met de bruidsschat door het Rijk worden aangeleverd en hoeven gemeenten en waterschappen dat niet zelf te doen.

Regelingsgebied is een objecttype dat hoort bij de Regeling. Het wordt niet gekoppeld aan een Juridische regel of Tekstdeel. Het is dus niet nodig (en ook niet de bedoeling) om in het omgevingsdocument een artikel of stuk tekst op te nemen dat een Regelingsgebied instelt of beschrijft.

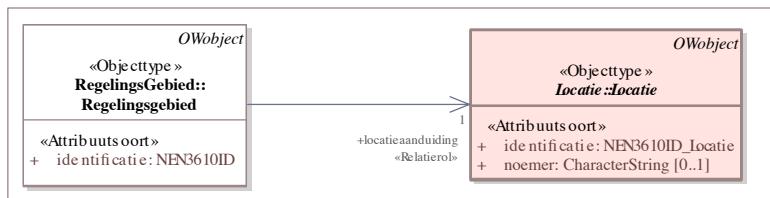
7.12.2 Definitie

Regelingsgebied is het objecttype dat machineleesbaar vastlegt waar de volledige Regeling van toepassing is.

7.12.3 Doel

Doel van het objecttype Regelingsgebied is het geheel van Locaties aan te geven waarover in een bepaalde Regeling regels dan wel beleid zijn vastgesteld.

7.12.4 Norm

Figuur 36 Uitsnede uit IMOW-diagram voor objecttype Regelingsgebied

Regelingsgebied kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een Regelingsgebied naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut dat de specifieke Locatie aanduidt waar dit Regelingsgebied van toepassing is. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.

Regelingsgebied kent geen waardelijsten en geen constraints.

7.12.5 Toelichting op de norm

locatieaanduiding: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij het Regelingsgebied hoort. Voor Regelingsgebied bevat Locatie de geometrie(ën) die de buitengrenzen of buitengrenzen van de regeling vormen.

7.13 Het niveau van annoteren

Een annotatie met een OW-object kan -in inhoudelijke zin- betrekking hebben op een hele Regeltekst respectievelijk een hele Divisie of Divisietekst, of alleen op een Juridische regel of een Tekstdeel, en indien gewenst zelfs op een onderdeel daarvan. In de technische uitwerking worden annotaties gepositioneerd op het niveau van Regeltekst respectievelijk Divisie of Divisietekst: iedere annotatie verwijst naar de identificatie van de Regeltekst dan wel de Divisie of Divisietekst. De annotatie die inhoudelijk gaat over een onderdeel van een Regeltekst, Divisie of Divisietekst verwijst dus niet exact naar het opsommingsonderdeel of het stukje tekst waarop de annotatie van toepassing is, maar naar (de identificatie van) de Regeltekst (oftewel het artikel of lid) of de Divisie of Divisietekst waarin de annotatie voorkomt. Gevolg daarvan is dat DSO-LV bij een bevraging het hele Artikel of het hele Lid c.q. de hele Divisie of Divisietekst toont en niet alleen de Juridische regel, Tekstdeel of het stukje tekst waar de annotatie inhoudelijk betrekking op heeft. Dat is ook wenselijk omdat op die manier de volledige context wordt getoond.

7.14 Annoteren wanneer een deel van norm of beleid in een bijlage staat

Zoals hiervoor al een aantal keren is opgemerkt wordt het annoteren met OW-objecten alleen toegepast op het Lichaam van de Regeling van omgevingsdocumenten, oftewel het onderdeel dat de artikelen respectievelijk de inhoudelijke (beleids)teksten bevat. Bij dat inhoudelijke deel kunnen bijlagen worden gevoegd. Aan (onderdelen van) bijlagen kunnen geen annotaties worden toegevoegd. In omgevingsdocumenten met Artikelstructuur kunnen Locatie en de domeinspecifieke annotaties (Activiteit, Omgevingsnorm, Omgevingswaarde en Gebiedsaanwijzing) immers alleen gekoppeld worden aan het OW-object Juridische regel. Het object Juridische regel kan alleen worden toegepast op een artikel of een lid en niet op (onderdelen van) een bijlage. Datzelfde geldt voor omgevingsdocumenten met Vrijtekststructuur: daar kan de domeinspecifieke annotatie (i.c. Gebiedsaanwijzing) alleen gekoppeld worden aan het OW-object Tekstdeel. Het object Tekstdeel kan alleen worden toegepast op de (beleids)tekst van het omgevingsdocument en niet op (onderdelen van) een bijlage.

Er zijn situaties waarin het, bijvoorbeeld om redenen van leesbaarheid of vormgeving (denk aan lange lijsten en complexe tabellen), wenselijk is om onderdelen van een norm niet in het artikel van de norm maar in een bijlage te plaatsen. Voorbeelden van die onderdelen zijn de waarden van een omgevingsnorm of omgevingswaarde en de locaties waar een norm geldt. Ook in zo'n geval wordt een bijlage niet geannoteerd, maar worden de annotaties aan het artikel (of lid) toegevoegd. De mensleesbare informatie staat dan in de bijlage; de machineleesbare informatie is gekoppeld aan het artikel of lid. Een gebruiker merkt dat niet. Deze systematiek kan worden toegepast bij het annoteren met Activiteit. Een voorbeeld is een artikel in een omgevingsplan waarin staat dat het ter plaatse van de functie Bedrijventerrein toegestaan is om de activiteiten te verrichten die in de bijlage zijn opgesomd. Ook bij het annoteren met de OW-objecten Omgevingsnorm en Omgevingswaarde kan dit principe worden toegepast. Er moet dan echter wel rekening mee gehouden worden dat de STOP/TPOD-standaard niet toestaat dat kwantitatieve respectievelijk kwalitatieve waarden die bij een norm horen zowel in de tekst als in GIO's en het normwaarde-attribuut

van Omgevingsnorm of Omgevingswaarde voorkomen. Wanneer de waarden in de tekst van de bijlage zijn geplaatst moet bij het annoteren van het artikel met Omgevingsnorm of Omgevingswaarde gekozen worden voor het normwaarde-attribuut ‘*waardeInRegeltekst*’. Daarmee wordt een verwijzing gemaakt naar de tekst van het artikel dat de norm bevat; het artikel bevat dan weer de verwijzing naar de bijlage. Het GIO bevat in zo’n geval alleen de geometrie en geen waarden (en ook geen verwijzing naar de tekst, die kent alleen de TPOD-standaard). Dit geldt overigens ook wanneer kwantitatieve of kwalitatieve waarden in de tekst van het artikel staan; ook dan moet bij het annoteren met Omgevingsnorm of Omgevingswaarde gekozen worden voor het normwaarde-attribuut ‘*waardeInRegeltekst*’. Hier kan nog worden opgemerkt dat het vanuit de standaard niet nodig is om te werken met waarden en locaties in een bijlage. De kenbaarheid is immers afdoende juridisch geborgd wanneer die informatie in het GIO is opgenomen. Vanuit dat principe volstaat het om de norm in het artikel op te nemen en de geometrie en de waarden in het GIO (en in het normwaarde-attribuut van Omgevingsnorm of Omgevingswaarde) vast te leggen.

8 Wijzigen van omgevingsdocumenten met wijzigingsbesluiten

Dit hoofdstuk gaat over het wijzigen van omgevingsdocumenten met wijzigingsbesluiten. Daarbij is onderscheid gemaakt in het wijzigen van tekst ([paragraaf 8.1](#)), het wijzigen van GIO’s ([paragraaf 8.2](#)) en het wijzigen van OW-objecten ([paragraaf 8.3](#)).

8.1 Wijzigen van tekst

Nadat een initiële regeling van een omgevingsdocument tot stand is gekomen, wordt deze met wijzigingsbesluiten gewijzigd. Uitgangspunt van de STOP/TPOD-standaard is dat voor het wijzigen van tekst gebruik gemaakt wordt van de wijzigingsmethode renvooi. Hoe renvooi moet worden toegepast, wordt beschreven in [paragraaf 8.1.1](#). Er bestaan twee alternatieven voor renvooi, te weten Intrekken & vervangen en Integrale tekstvervanging, die onder bepaalde omstandigheden mogen worden toegepast. Deze alternatieve wijzigingsmethoden worden in [paragraaf 8.1.2](#) beschreven.

8.1.1 Wijzigingsmethode renvooi

Een bestuursorgaan dat een omgevingsdocument wijzigt, besluit alleen over de wijzigingen die het in dat omgevingsdocument aanbrengt, niet over de ongewijzigde onderdelen. In een wijzigingsbesluit staan daarom alleen de onderdelen van het omgevingsdocument die gewijzigd zijn. De wijzigingsmethode renvooi ondersteunt dat aspect van het besluitvormingsproces optimaal: met renvooi worden in de tekst speciale markeringen aangebracht die de wijzigingen die het besluit ten opzichte van de vorige versie van de regeling aanbrengt, op een voor de mens inzichtelijk manier zichtbaar maken. Daarnaast is deze methodiek automatiseerbaar. Daardoor kan geautomatiseerd uit de bestaande tekst en de renvoimarkeringen in het wijzigingsbesluit de nieuwe versie van de tekst ge(re)construeerd worden en kunnen de renvoimarkeringen geautomatiseerd worden gegenereerd door de twee versies van de tekst met elkaar te vergelijken.

Het bevoegd gezag start het wijzigingsproject door de juridische uitgangssituatie te kiezen: de versie van de regeling ten opzichte waarvan de wijzigingen worden aangebracht. Doorgaans zal dat de op het moment van starten geldende versie van de regeling zijn. Bij toepassing van versiebeheer wordt van die juridische uitgangssituatie een bevroren versie gemaakt. In die bevroren regelingversie worden de voor het wijzigingsproject benodigde wijzigingen in de tekst aangebracht. Het is mogelijk dat tussen de start van dit project en de publicatie van het ontwerp- of definitieve besluit andere wijzigingsbesluiten hebben geleid tot een nieuwe versie van de geldende regeling. Als dat zo is, worden die wijzigingen overgenomen in de juridische uitgangssituatie voor het wijzigingsproject. De juridische uitgangssituatie is de ‘was’-versie; de juridische uitgangssituatie inclusief de wijzigingen van het wijzigingsproject is de ‘wordt’-versie. Uit een vergelijking van de ‘wordt’-versie van de regeling met de ‘was’-versie van de regeling genereert de plansoftware (of een renvoiservice) het ontwerp- of definitieve wijzigingsbesluit, waarin de wijzigingen met renvoimarkeringen zijn aangegeven.

Bron van het wijzigingsbesluit is de XML-versie waarin machineleesbaar de wijzigingen worden gespecificeerd. Daarvan wordt een PDF-versie gegenereerd, waarin in renvoi de wijzigingen op een mensleesbare manier worden weergegeven.

Bij gebruik van de wijzigingsmethode renvoi wordt in de WijzigBijlage van het Besluit een RegelingMutatie opgenomen met daarin achtereenvolgens alle wijzigingen.

Het model voor regelingen met artikelstructuur kent de volgende elementen:

- RegelingOpschrift
- Lichaam, met daarbinnen de tekstelementen Hoofdstuk, Titel, Afdeling, Paragraaf, Subparagraaf, Subsubparagraaf, Artikel en Lid
- Bijlage, met daarbinnen Divisie en Divisietekst
- Toelichting, met daarbinnen
 - AlgemeneToelichting, met daarbinnen Divisie en Divisietekst
 - ArtikelgewijzeToelichting, met daarbinnen Divisie en Divisietekst

De elementen van een regeling die met de wijzigingsmethode renvoi gemuteerd kunnen worden, worden mutatie-eenheden genoemd. De mutatie-eenheden in een regeling met artikelstructuur zijn:

- de elementen Lichaam, Bijlage, Toelichting, AlgemeneToelichting en ArtikelgewijzeToelichting;
- de tekstelementen Hoofdstuk, Titel, Afdeling, Paragraaf, Subparagraaf, Subsubparagraaf, Artikel, Divisie en Divisietekst.

Het RegelingOpschrift kan niet gemuteerd worden. Het hele lichaam wordt slechts in uitzonderlijke gevallen, wanneer er ingrijpende wijzigingen in de structuur van het lichaam van de regeling nodig zijn, vervangen.

In het lichaam is artikel de kleinste mutatie-eenheid. Dit betekent dat het artikel de eenheid is die, ongeacht hoeveel wijzigingen in dat artikel of in de leden van dat artikel worden aangebracht, als geheel vervangen wordt bij consolidatie. Door de renvoi-weergave wordt zichtbaar wat er door het wijzigingsbesluit in het artikel gewijzigd is. Het is ook de eenheid waarover in de wetstechnische informatie in de regelingenbanken de juridische verantwoording

wordt bijgehouden. In de Bijlage, Algemene Toelichting en Artikelgewijze Toelichting is Divisietekst de kleinste mutatie-eenheid. Ook daarvoor geldt dat, ongeacht hoeveel wijzigingen in die Divisietekst worden aangebracht, de Divisietekst als geheel vervangen wordt bij consolidatie en dat door de renvooi-weergave zichtbaar wordt wat de wijzigingen in de Divisietekst zijn.

De wijzigingsmethode renvooi maakt het bijvoorbeeld mogelijk om een volledig hoofdstuk met daarin afdelingen, paragrafen en artikelen in het lichaam van een regeling toe te voegen, om de algemene toelichting te vervangen door een nieuwe versie daarvan, maar ook om een lid uit een artikel te verwijderen of een woord in een lid van een artikel te wijzigen in een ander woord. In de laatste twee gevallen bevat het wijzigingsbesluit het volledige artikel dat gewijzigd wordt, waardoor de wijziging in haar context zichtbaar en daardoor begrijpelijk is.

Figuur 37 en **Figuur 38** geven eenbeeld van de werking van de wijzigingsmethode renvooi. In **Figuur 37** staat links de tekst van artikel 5.7 in de oude versie van de regeling, oftewel de ‘was’-versie, en rechts de tekst van datzelfde artikel in de nieuwe versie van de regeling, de ‘wordt’-versie. De plansoftware (of een renvooriservice) heeft een vergelijking van de ‘wordt’-versie met de ‘was’-versie van de regeling gemaakt en heeft daaruit het ontwerp- of definitieve wijzigingsbesluit gegenereerd. **Figuur 38** laat de mensleesbare renvooiweergave van het wijzigingsbesluit zien.

ARTIKEL 5.7 Bijbehorend bouwwerk in bijzondere gevallen	ARTIKEL 5.7 Bijbehorend bouwwerk in bijzondere gevallen
<p>1. Als een bijbehorend bouwwerk als bedoeld in artikel 5.6 onder a, op minder dan 4 meter van het oorspronkelijk hoofdgebouw is gelegen, is artikel 5.6, onder a, onder 7, onder 2, van overeenkomstige toepassing.</p> <p>2. Als een bijbehorend bouwwerk als bedoeld in artikel 5.6, onder a, wordt gebruikt voor huisvesting in verband met mantelzorg, gelden in plaats van de in artikel 5.6, onder a, onder 8, gestelde eisen de volgende eisen:</p> <ol style="list-style-type: none">in zijn geheel of in delen verplaatsbaar; ende oppervlakte niet meer dan 75 m².	<p>1. Als een bijbehorend bouwwerk als bedoeld in artikel 5.6 onder a, op minder dan 4 meter van het oorspronkelijk hoofdgebouw is gelegen, is artikel 5.6, onder a, onder 7, onder 2, van overeenkomstige toepassing.</p> <p>2. Als een bijbehorend bouwwerk als bedoeld in artikel 5.6, onder a, wordt gebruikt voor huisvesting in verband met mantelzorg, gelden in plaats van de in artikel 5.6, onder a, onder 8, gestelde eisen de volgende eisen:</p> <ol style="list-style-type: none">in zijn geheel of in delen verplaatsbaar;de oppervlakte niet meer dan 100 m²; enbuiten de bebouwde kom.

Figuur 37 Links oude versie regeling (‘was’-versie), rechts nieuwe versie regeling (‘wordt’-versie)

A. Artikel 5.7 wordt als volgt gewijzigd:

ARTIKEL 5.7 Bijbehorend bouwwerk in bijzondere gevallen

1. Als een bijbehorend bouwwerk als bedoeld in artikel 5.6 onder a, op minder dan 4 meter van het oorspronkelijk hoofdgebouw is gelegen, is artikel 5.6, onder a, onder 7, onder 2, van overeenkomstige toepassing.
2. Als een bijbehorend bouwwerk als bedoeld in artikel 5.6, onder a, wordt gebruikt voor huisvesting in verband met mantelzorg, gelden in plaats van de in artikel 5.6, onder a, onder 8, gestelde eisen de volgende eisen:
 - a. in zijn geheel of in delen verplaatsbaar;
 - b. de oppervlakte niet meer dan ~~75~~ 100 m²; en
 - c. buiten de bebouwde kom.

Figuur 38 Wijzigingsbesluit met mensleesbare renvooiweergave van verwijderde en nieuwe tekst

Door deze methodiek is precies te zien welke onderdelen van de tekst door het wijzigingsbesluit gewijzigd zijn. Bij (wijzigings)besluiten waartegen beroep kan worden ingesteld maakt dat ook direct duidelijk waarover dat beroep kan gaan. Uit de weergave van het voorbeeld van **Figuur 38** wordt duidelijk dat het recht op het bouwen van een bijbehorend bouwwerk en het gebruik daarvan voor mantelzorg al bestond en dat in beroep alleen kan worden opgekomen tegen de vergroting van de toegelaten oppervlakte en de beperking tot alleen buiten de bebouwde kom.

Het model voor regelingen met vrijetekststructuur kent de volgende elementen:

- RegelingOpschrift
- Lichaam, met daarbinnen Divisie en Divisietekst
- Bijlage, met daarbinnen Divisie en Divisietekst

De elementen van een regeling die met de wijzigingsmethode renvooi gemuteerd kunnen worden, worden mutatie-eenheden genoemd. De mutatie-eenheden in een regeling met vrijetekststructuur zijn:

- de elementen Lichaam en Bijlage;
- de tekstelementen Divisie en Divisietekst.

Het RegelingOpschrift kan niet gemuteerd worden. Het hele lichaam wordt slechts in uitzonderlijke gevallen, wanneer er ingrijpende wijzigingen in de structuur van het lichaam van de regeling nodig zijn, vervangen. Divisietekst is, zowel in het lichaam als in de bijlage, de kleinste mutatie-eenheid. Dat betekent dat, ongeacht hoeveel wijzigingen in die Divisietekst worden aangebracht, de Divisietekst als geheel vervangen wordt bij consolidatie. Door de renvooi-weergave wordt zichtbaar wat de wijzigingen in de Divisietekst zijn. Het is ook de eenheid waarover de juridische verantwoording wordt bijgehouden.

Om een wijzigingsbesluit leesbaar te houden, wordt niet de volledige tekst van de regeling

met renvooi opgenomen in het besluit, maar alleen de delen waarin de wijzigingen voorkomen: het gewijzigde artikel, het ingevoegde hoofdstuk et cetera. Het kan wenselijk zijn, bijvoorbeeld ten behoeve van het besluitvormingsproces, om ook een versie van de gehele tekst van de regeling te hebben waarin de wijzigingen die het wijzigingsbesluit daarin aanbrengt in renvooi worden weergegeven. Daardoor wordt het effect van de wijzigingen op de hele regeling inzichtelijk. Dit is mogelijk door een proefversie te maken: de regelingversie die volgt uit dit specifieke besluit. Door het geautomatiseerde proces komt de regeling-in-renvooi namelijk exact overeen met het besluit.

8.1.2 Alternatieven voor de wijzigingsmethode renvooi

Er zijn omstandigheden waarin het gebruik van de wijzigingsmethode renvooi niet mogelijk is, bijvoorbeeld omdat de plansoftware die het bevoegd gezag gebruikt dat nog niet ondersteunt. Voor het wijzigen van de omgevingsvisie is het dan bij wijze van Tijdelijke Alternatieve Maatregel toegestaan om gebruik te maken van een van de alternatieve wijzigingsmethoden, namelijk Intrekken & vervangen (zie paragraaf [8.1.2.1.1](#)) of Integrale tekstvervanging (zie paragraaf [8.1.2.1.2](#)).

8.1.2.1 Alternatieve wijzigingsmethoden

8.1.2.1.1 Intrekken & vervangen

Intrekken & vervangen in zijn algemeenheid houdt in dat het bevoegd gezag een bestaande regeling intrekt en vervangt door een nieuwe regeling. Met de alternatieve wijzigingsmethode Intrekken & vervangen wordt bedoeld de situatie waarin Intrekken & vervangen wordt ingezet als alternatief wanneer het wijzigen met renvooi niet mogelijk is. Hierbij is juridisch sprake van een wijzigingsbesluit, dat technisch wordt uitgevoerd als het intrekken van een regeling en het vervangen daarvan door een nieuwe regeling. Het gaat hier niet om de reguliere methode Intrekken & vervangen, waarbij zowel juridisch als technisch sprake is van het intrekken van een regeling en het vervangen daarvan door een nieuwe regeling, waarbij die regelingen zo sterk met elkaar verbonden zijn dat sprake is van een opvolgingsrelatie.

Bij de alternatieve wijzigingsmethode Intrekken & vervangen wordt in de WijzigBijlage een RegelingCompact (of in het geval van het wijzigen van een tijdelijk regelingdeel een RegelingTijdelijkdeel), dus een nieuwe regeling, opgenomen. De nieuwe regeling krijgt een volledig nieuwe identificatie. In de ConsolidatieInformatie wordt in een element Intrekking de identificatie opgenomen van de oude regeling die wordt ingetrokken. In de RegelingMetadata van de nieuwe regeling wordt met het gegeven opvolgerVan aangegeven wat (de identificatie) van de ingetrokken oude regeling is. Dit maakt voor de voorzieningen duidelijk dat sprake is van Intrekken & vervangen én maakt tijdreizen mogelijk.

Door het intrekken van een regeling worden ook alle bij die regeling behorende GIO's ingetrokken. Bij de nieuwe, vervangende regeling moeten alle bij die regeling behorende GIO's worden aangeleverd met een nieuwe identificatie, ook als ze ongewijzigd zijn.

De wijzigingsmethode Intrekken & vervangen kan niet worden toegepast voor het intrekken en vervangen van een hoofdregeling wanneer bij die hoofdregeling één of meer tijdelijk rege-

lingdelen horen. Dat kan voorkomen bij het omgevingsplan en de omgevingsverordening. In dat geval moet gebruik gemaakt worden van de alternatieve wijzigingsmethode Integrale tekstvervanging, die het onderwerp is van de volgende paragraaf.

Gebruik van Intrekken & vervangen als alternatieve wijzigingsmethode is alleen toegestaan tijdens de geldigheid van (alle versies van) de A-release van de STOP/TPOD-standaard. Wanneer de B-release van de STOP/TPOD-standaard wordt toegepast, is gebruik van deze wijzigingsmethode als alternatief voor renvooi niet meer toegestaan.

8.1.2.1.2 Integrale tekstvervanging

Bij gebruik van de alternatieve wijzigingsmethode Integrale tekstvervanging wordt de gehele versie van een regeling vervangen door een nieuwe versie van die regeling. In tegenstelling tot de wijzigingsmethode Intrekken & vervangen kan deze wijzigingsmethode ook gebruikt worden voor het wijzigen van een hoofdregeling wanneer bij die hoofdregeling één of meer tijdelijk regelingdelen horen.

Bij de alternatieve wijzigingsmethode Integrale tekstvervanging wordt in de WijzigBijlage een RegelingMutatie opgenomen, met daarin een VervangRegeling die de gehele gewijzigde nieuwe regelingversie bevat. In het element RegelingMutatie worden de identificaties van de was- en de wordt-versie opgenomen. Ongewijzigde GIO's worden bij deze methode niet opnieuw aangeleverd.

8.2 Wijzigen van GIO's

Op grond van artikel 7, eerste lid, Bekendmakingswet bestaat een regeling uit tekst en kan een regeling tevens informatie bevatten die niet uit tekst bestaat. Een GIO is zo'n onderdeel dat uit andere informatie bestaat. In het derde lid van dit artikel is nu bepaald dat bij wijziging van een onderdeel van een regeling dat niet uit tekst maar uit andere informatie bestaat of van een bijlage bij die regeling die wegens aard of omvang niet in het publicatieblad maar elders elektronisch is gepubliceerd, die informatie of die bijlage opnieuw wordt vastgesteld. Er is een wijziging van lid 3 van artikel 7 in voorbereiding waardoor deze bepaling alleen nog geldt voor onderdelen van een regeling die uit andere informatie dan tekst bestaat (en voor bijlagen) die niet geconsolideerd kunnen worden. Een GIO is een onderdeel dat geconsolideerd kan worden. Daardoor hoeft, na inwerkintreden van deze wijziging van de Bekendmakingswet, bij wijziging een GIO niet opnieuw vastgesteld te worden maar kan het gewijzigd kan worden.

Om technische reden is het nog niet mogelijk om GIO's te wijzigen door alleen de gewijzigde onderdelen aan te leveren. Voor GIO's bestaat nog geen renvooi-weergave. Als een bestuursorgaan een GIO wil wijzigen, bijvoorbeeld omdat bij het gebiedsgewijs opbouwen van het omgevingsplan een artikel over de activiteit wonen niet alleen meer het centrum als werkingsgebied heeft maar ook het buitengebied, dan doet het dat door een nieuwe versie van het GIO vast te stellen en aan te leveren. Ook hier geldt dat het niet de bedoeling is dat door het moeten aan leveren van een nieuwe versie van een GIO, bij iedere wijziging van een GIO, hoe klein ook, het hele GIO voor beroep vatbaar wordt, dus ook de onderdelen die niet

gewijzigd zijn. Om dat te voorkomen kan een vergelijkbare werkwijze worden toegepast als bij de alternatieve wijzigingsmethoden Intrekken & vervangen en Integrale tekstvervanging. Geadviseerd wordt om in het dictum van het besluit de wijzigingen in het GIO precies te beschrijven. Dan is juridisch sprake van een wijzigingsbesluit, dat technisch wordt uitgevoerd op de beschikbare manier, namelijk door het vaststellen en aanleveren van een nieuwe versie van het GIO. Dit kan verduidelijkt worden door in de motivering of de toelichting kaartjes op te nemen waarmee de verschillen worden geïllustreerd. **Figuur 39** laat een voorbeeld van zo'n kaartje zien (bron: LandGoed en gemeente Amsterdam).

Locatie van de functie Wonen vóór (rood) en na (groen met raster) de wijziging

Figuur 39 Voorbeeld kaartje ter illustratie van wijziging GIO

8.3 Wijzigen van OW-objecten

Een wijzigingsbesluit kan ook gevolgen hebben voor de OW-objecten in de geconsolideerde regeling. Het bevoegd gezag kan het omgevingsdocument zo wijzigen dat de OW-objecten wijzigen of dat er andere OW-objecten nodig zijn. Voor het wijzigen van OW-objecten zijn er in grove lijnen drie scenario's: het wijzigen van een bestaand OW-object, het laten vervallen van een bestaand OW-object en het toevoegen van een nieuw OW-object.

Wanneer door of samen met het wijzigingsbesluit een bestaand OW-object wijzigt, voegt het bevoegd gezag bij de aanlevering van het bekend te maken besluit de gewijzigde attributen met de bestaande identificatie van een al bestaand OW-object toe. DSO-LV herkent het OW-object op basis van de identificatie en verwerkt de attributen.

In het geval dat door of samen met het wijzigingsbesluit een bestaand OW-object moet vervallen (in mutatietermen: het object wordt beëindigd), voegt het bevoegd gezag bij de aanlevering van het bekend te maken besluit het OW-object met een bestaande identificatie toe met de status 'beëindigen'. DSO-LV herkent de identificatie van het OW-object en verwerkt het op basis van de status 'beëindigen': (het effect van) het OW-object wordt niet meer ge-

toond.

Wanneer door het wijzigingsbesluit een nieuw OW-object ontstaat, levert het bevoegd gezag bij de aanlevering van het bekend te maken besluit het nieuwe OW-object aan. Er wordt dan een OW-object meegeleverd met een identificatie die in DSO-LV nog niet bekend is. DSO-LV beschouwt het als een nieuw OW-object en voegt het toe op dezelfde manier als bij de aanlevering van een initieel besluit.

Voor het wijzigen van OW-objecten gelden drie uitgangspunten:

- lever alleen gegevens aan als ze gewijzigd zijn;
- verwijder expliciet gegevens die niet meer gebruikt worden;
- een wijziging van een object zorgt voor een nieuwe versie van dat object.

Bij toepassing van de wijzigingsmethode renvooi en de alternatieve wijzigingsmethode Integrale tekstvervanging gelden deze drie uitgangspunten onverkort. Voor de alternatieve wijzigingsmethode Intrekken & vervangen geldt een uitzondering op het uitgangspunt ‘lever alleen gegevens aan als ze gewijzigd zijn’ voor de objecttypen Regeltekst, Divisie, Divisietekst, Pons en Regelingsgebied. Deze objecten moeten bij Intrekken & vervangen altijd opnieuw worden aangeleverd. Ze hoeven echter als ze blijven bestaan niet beëindigd te worden. (Wanneer onderdeel van de wijziging is dat zo’n object niet blijft bestaan moet het wel beëindigd worden.) De andere twee uitgangspunten gelden ook bij deze wijzigingsmethode onverkort.

9 Overige modelleringsaspecten van de omgevingsvisie

9.1 Standaardindeling omgevingsvisie

9.1.1 Toelichting

Om het bestuursorgaan de mogelijkheid te bieden de omgevingsvisie zoveel mogelijk naar eigen inzicht in te delen, stelt dit toepassingsprofiel slechts één indelingseis. Die betreft de bijlage met namen en identificatiecodes van de geografische informatieobjecten.

9.1.2 Norm

De Regeling van de omgevingsvisie moet een bijlage met namen en identificatiecodes van de geografische informatieobjecten bevatten.

9.2 Tekstverwijzing

9.2.1 Toelichting

Een stuk tekst kan een verwijzing naar een ander tekstelement of ander document bevatten. Voorbeelden hiervan zijn:

- de verwijzing vanuit een begrip in een regel naar de begripsbepaling waarin dat begrip wordt gedefinieerd;
- de verwijzing vanuit een beleidsregel over de toepassing van een open norm naar de re-

- gel waarin de open norm is vastgelegd;
- de verwijzing vanuit een artikel naar de artikelsgewijze toelichting op dat artikel (en vice versa);
 - de verwijzing vanuit een regel naar een wettelijke bepaling;
 - de verwijzing vanuit een tekstelement in een omgevingsdocument met Vrijtekststructuur naar een ander tekstelement in datzelfde of een ander omgevingsdocument of in een ander besluit of regeling.

Het gaat hier om een simpele verwijzing; de verhouding tussen het ene tekstelement en het andere tekstelement of document is niet gekwalificeerd. Met de hier beschreven verwijzing wordt ook uitdrukkelijk niet de verwijzing vanuit een Juridische regel, Divisie, Divisietekst of Tekstdeel naar een Locatie of een OW-object bedoeld.

Het model maakt het mogelijk de hier bedoelde verwijzing te maken. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de STOP-XML-elementen IntRef (voor verwijzingen tussen tekstelementen binnen een omgevingsdocument) en ExtRef (voor verwijzingen vanuit een omgevingsdocument naar tekstelementen in) andere documenten; dat kunnen omgevingsdocumenten maar ook andere typen documenten zijn). Een verwijzing kan gemaakt worden naar een tekstelement in de omgevingsvisie zelf, maar ook naar (een tekstelement in) een ander document.

Bij een verwijzing naar een ander document is aandacht nodig voor de formulering van de verwijzing. Wanneer een algemene verwijzing naar het andere document wordt gemaakt, dus zonder te verwijzen naar een specifieke versie daarvan, zou een wijziging in het andere document onbedoeld kunnen leiden tot wijziging van de omgevingsvisie zonder dat daar een besluit van het bevoegd gezag aan ten grondslag ligt. Zo'n algemene verwijzing zonder specifieke versie noemen we een dynamische verwijzing. Wanneer het ongewenst is dat een wijziging in het andere document doorwerkt in de omgevingsvisie kan een statische verwijzing worden gemaakt. Er wordt dan expliciet verwezen naar een specifieke versie van dat andere document.

Ten behoeve van de goede raadpleegbaarheid van de omgevingsvisie wordt sterk aanbevolen om in ieder geval gebruik te maken van de verwijzing vanuit een begrip in een regel naar de begripsbepaling waarin dat begrip wordt gedefinieerd.

9.2.2 Norm

Voor het maken van de verwijzing wordt gebruik gemaakt van de generieke XML-elementen IntRef (voor de verwijzing naar een ander tekstelement in hetzelfde document) en ExtRef (voor de verwijzing naar (tekselementen in) een ander document).

9.3 Hergebruik van en verwijzen naar GIO's en OW-objecten in een ander omgevingsdocument

In het kader van enkelvoudige opslag, meervoudig gebruik kan de wens bestaan om in een omgevingsdocument gebruik te maken van een GIO of OW-object uit een ander omgevingsdocument. Dat kan op twee manieren:

1. door een kopie van een GIO of OW-object te maken en die in een ander omgevingsdocu-

ment te gebruiken;
2. door te verwijzen naar een GIO of OW-object in een ander omgevingsdocument. Deze methoden worden in de volgende paragrafen beschreven, met een advies over de toepassing.

9.3.1 Hergebruik door het kopiëren van GIO's en OW-objecten

Bij deze methode wordt een kopie gemaakt van een GIO of OW-object in omgevingsdocument A en wordt die kopie in omgevingsdocument B gebruikt. Dit kan als omgevingsdocumenten A en B van hetzelfde bevoegd gezag zijn, maar ook als ze van verschillende bevoegde gezagen zijn. De kopie moet een andere identificatie krijgen dan het origineel. Dat is omdat iedere identificatie uniek moet zijn en (relevant bij een kopie van een GIO of OW-object van een ander bevoegd gezag) omdat in zowel de GIO- als in de OW-object-identificatie de bevoegd gezag-code verweven is.

9.3.2 Hergebruik door te verwijzen naar een GIO of OW-object in een ander omgevingsdocument

In de tekst van omgevingsdocumenten en bij het annoteren ervan wordt verwezen naar (de identificatie van) GIO's en OW-objecten. Bij deze methode van hergebruik wordt in omgevingsdocument B niet verwezen naar een GIO of OW-object dat hoort bij dat omgevingsdocument, maar wordt verwezen naar (de identificatie van) een GIO of OW-object dat hoort bij omgevingsdocument A. Er kan worden verwezen naar een GIO of OW-object behorend bij een omgevingsdocument van het eigen bevoegd gezag, maar er kan ook worden verwezen naar een GIO of OW-object behorend bij een omgevingsdocument van een ander bevoegd gezag.

Er kan op twee manieren worden verwezen:

- statisch: er wordt verwezen naar één bepaalde versie van het GIO;
- dynamisch: er wordt verwezen naar de actuele versie van het GIO.

Naar een OW-object kan alleen dynamisch worden verwezen.

Technisch is het in de aanlevering mogelijk om in omgevingsdocument B te verwijzen naar (de identificatie van) een GIO of OW-object in omgevingsdocument A. Bij de aanlevering van het besluit over omgevingsdocument B wordt het GIO of het OW-object niet meegeleverd in de bestandenset behorend bij dat besluit, maar door de verwijzing wordt het juridisch wel onderdeel van het besluit.

Juridisch zijn er kanttekeningen te plaatsen bij deze methode. In het geval dat in omgevingsdocument B statisch wordt verwezen naar een GIO in omgevingsdocument A, verandert omgevingsdocument B niet wanneer het GIO in omgevingsdocument A wordt gewijzigd; er wordt immers verwezen naar een specifieke, eerdere versie van dat GIO. Maar let goed op dat er naar een OW-object alleen dynamisch kan worden verwezen en dat er vaak verwijfheid zal zijn tussen GIO en OW-object; statisch verwijzen zal dan vaak niet mogelijk zijn. Als in omgevingsdocument B dynamisch wordt verwezen naar een GIO in omgevingsdocument A of wordt verwezen naar een OW-object in omgevingsdocument A, wordt bij een wijziging van dat GIO of OW-object in omgevingsdocument A ook omgevingsdocument B gewijzigd. Dat verwijst immers naar de actuele versie van dat GIO of OW-object, dat nu gewijzigd

is. De wijziging van omgevingsdocument B vindt dan plaats zonder dat het bestuursorgaan dat verantwoordelijk is voor omgevingsdocument B daarover een besluit heeft genomen. Dat is uiteraard niet de bedoeling. Dat geldt des te meer wanneer op deze manier onbedoeld een GIO of OW-object in een omgevingsplan is gewijzigd zonder dat de gemeente daarover een besluit heeft genomen. Dan is voor die wijziging niet de juiste procedure van ter inzage leggen van ontwerpbesluit en van definitief besluit gevuld, met de bijbehorende mogelijkheden van zienswijzen en beroep. Als de wijziging van omgevingsdocument A er uit zou bestaan dat het betreffende GIO of OW-object zou worden verwijderd, zou er in omgevingsdocument B een verwijzing zijn naar een GIO of OW-object dat niet meer bestaat; technisch gezien zou er dan een dode link zijn, juridisch gezien heeft een onderdeel van omgevingsdocument B geen werkingsgebied meer.

Er zijn gevallen waarin het de bedoeling is dat omgevingsdocument B mee wijzigt met wijzigingen van omgevingsdocument A. Een voorbeeld is dat in een omgevingsverordening de begrenzing van grondwaterbeschermingsgebieden wordt vastgesteld en omgevingsvisie en waterprogramma die begrenzing volgen. Toekomstige wijzigingen kunnen dan in omgevingsdocument B juridisch worden geborgd door de formulering daarop af te stemmen.

Als in een omgevingsdocument wordt verwezen naar een GIO of OW-object in een ander omgevingsdocument van hetzelfde bevoegd gezag, bijvoorbeeld vanuit een omgevingsvisie naar een omgevingsverordening, ligt het beheer in eigen hand van dat bevoegd gezag en is de kans op onbedoelde wijzigingen kleiner. Wanneer echter wordt verwezen naar een GIO of OW-object in een omgevingsdocument van een ander bevoegd gezag, bijvoorbeeld een verwijzing in een omgevingsplan naar de omgevingsverordening van de provincie, is het beheer niet in eigen hand en is de kans op problemen uiteraard veel groter.

Geadviseerd wordt alleen te verwijzen naar GIO's en/of OW-objecten in een ander omgevingsdocument als dat juridisch verantwoord is.

Waarschuwing mogelijke toekomstige wijziging standaard

In de huidige versie van de TPOD-standaard heeft een OW-object geen kenmerk dat aangeeft bij welke regeling, oftewel bij welk specifieke omgevingsdocument, het hoort. Dit heeft een aantal ongewenste gevolgen. Het eerste gevolg is dat ieder bevoegd gezagieder OW-object kan wijzigen en verwijderen, ook als dat OW-object is geïntroduceerd door een ander bevoegd gezag. Het tweede gevolg is dat als een omgevingsdocument wordt ingetrokken, DSO-LV niet weet welke OW-objecten erbij horen en daardoor niet kan controleren of alle OW-objecten die bij dat omgevingsdocument horen zijn ingetrokken of beëindigd, waardoor er in DSO-LV 'verweesde' OW-objecten kunnen voorkomen: objecten die niet meer bij een omgevingsdocument horen. Bovendien zijn er nu validatieregels waarvan het doel is om te voorkomen dat een OW-object verwijst naar een OW-object dat niet meer bestaat, dus om dode links te voorkomen. Deze validatieregels komen er op neer dat een OW-object waarnaar door een ander OW-object wordt verwezen, niet mag worden beëindigd. Dit heeft het ongewenste gevolg dat het het ontstaan van verweesde OW-objecten juist in de hand werkt.

Om de ongewenste gevolgen in de toekomst te voorkomen, zal in een volgende versie van de TPOD-standaard een kenmerk aan OW-objecten worden toegevoegd waarmee

wordt vastgelegd bij welke regeling het object hoort. Ook zullen daarmee verband houdende regels worden gesteld omtrent het wijzigen van OW-objecten. Onderdeel daarvan zal waarschijnlijk zijn dat het alleen is toegestaan om bij het verwijzen naar OW-objecten in een ander omgevingsdocument te verwijzen naar OW-objecten in een ander omgevingsdocument van hetzelfde bevoegd gezag. Om deze reden wordt geadviseerd om nu al op deze wijziging te anticiperen door -als er al wordt verwezen- alleen te verwijzen naar GIO's en/of OW-objecten in een ander omgevingsdocument van hetzelfde bevoegd gezag.

9.4 Onderdelen van de standaard die voor omgevingsdocumenten met Vrijtekststructuur verplicht of noodzakelijk zijn

Een besluit kan pas in werking treden als het is bekendgemaakt, aldus artikel 3:40 Awb. De Bekendmakingswet stelt algemene regels over de bekendmaking. Voor omgevingsdocumenten[10] gelden specifieke regels[11]. Omgevingsdocumenten, en ontwerpen daarvan, moeten door het betrokken bestuursorgaan elektronisch worden vormgegeven overeenkomstig STOP, IMOW en het betreffende toepassingsprofiel en moeten voor publicatie worden aangeleverd aan het bronhouderkoppelvlak van de LVBB. Daarnaast is in de Omgevingswet bepaald dat omgevingsdocumenten worden ontsloten via DSO-LV.

9.4.1 Juridische verplichtingen voor de bekendmaking

Door de hiervoor genoemde bepalingen geldt een aantal verplichtingen voor het publiceren van ontwerpen en het juridisch rechtsgeldig bekendmaken van besluiten. Een besluit tot vaststelling of wijziging van de omgevingsvisie moet worden vormgegeven overeenkomstig de in paragraaf [4.4](#) voorgeschreven en op de omgevingsvisie toegespitste STOP-modellen voor Besluit en Regeling. De tekst in het Lichaam van de Regeling moet worden gestructureerd overeenkomstig de in paragraaf [5.2](#) voorgeschreven specificaties van de Vrijtekststructuur. Van de tekst kan worden vastgelegd op welke Locatie of Locaties deze van toepassing is. Bij elkaar horende collecties van Locaties moeten worden vastgesteld in de vorm van een GIO, waarmee de identiteit en onveranderlijkheid van de geometrie wordt geborgd. De GIO's moeten bij het besluit over de regeling worden gevoegd. Als er een Locatie bij de tekst hoort, moet met een tekstuele aanduiding een verwijzing naar het GIO gemaakt worden (zie [Figuur 17](#) voor een illustratie). Door deze verwijzing in de tekst krijgt het GIO juridische status.

9.4.2 Annotaties voor de dienstverlening in DSO-LV

Belangrijke resultaten van het annoteren met OW-objecten zijn het herkenbaar op de kaart weergegeven van de werkingsgebieden van (beleids)tekst en het mogelijk maken van selecteren en filteren. Annoteren met OW-objecten verhoogt het niveau van dienstverlening in het Omgevingsloket van DSO-LV. Er is niet wettelijk bepaald dat en in welke mate geannoteerd moet worden, wel dat daarbij IMOW en het betreffende toepassingsprofiel moeten worden toegepast. Om het afgesproken dienstverleningsniveau van DSO-LV te bereiken is het annoteren wel noodzakelijk.

Om het omgevingsdocument met alles wat daar bij hoort in DSO-LV te kunnen tonen, is het verplicht om, eenmalig per omgevingsdocument, het Regelingsgebied aan te leveren.

Het annoteren met de overige OW-objecten is alleen mogelijk als die tekst is geannoteerd met Divisie respectievelijk Divisietekst en Tekstdeel. Door een Tekstdeel aan een of meer Locaties te koppelen, wordt inzichtelijk waar het tekstonderdeel van toepassing is. Dat is bij omgevingsdocumenten met Vrijtekststructuur echter niet verplicht. Als gebruik gemaakt wordt van Locaties moeten ze voldoen aan de specificaties voor Locatie. Het niet of zeer beperkt gebruik maken van Locaties geeft een heel beperkt kaartbeeld en zorgt er voor dat niet inzichtelijk is waar het bevoegd gezag heeft bedoeld dat een bepaalde (beleids)tekst van toepassing is.

Het aanwijzen van specifieke gebieden in omgevingsdocumenten met Vrijtekststructuur gebeurt door het annoteren met een van de typen Gebiedsaanwijzing. Dat zorgt er voor dat die gebieden herkenbaar op de kaart worden weergegeven en dat er kan worden gefilterd op alle teksten die over een bepaald type gebied gaan. De annotatie met Gebiedsaanwijzing kan tevens worden gebruikt om de relatie met een ander omgevingsdocument te versterken, wanneer daarin dezelfde Gebiedsaanwijzing voor dezelfde Locatie is geannoteerd.

Het attribuut thema zal voor omgevingsdocumenten met Vrijtekststructuur een belangrijke rol spelen. Daarmee kan worden aangegeven over welk aspect van de fysieke leefomgeving de tekst gaat. Ook met thema kan de relatie met een ander omgevingsdocument worden versterkt, als daarin hetzelfde thema is geannoteerd.

Het object Hoofdlijn tenslotte kan worden gebruikt om de informatie inzichtelijk gestructureerd aan eindgebruikers aan te bieden en een extra filtermogelijkheid te bieden waardoor bij elkaar horende onderdelen in samenhang getoond kunnen worden.

C Aspecten van de aanlevering

Dit deel bevat één hoofdstuk, hoofdstuk [10](#). Dit hoofdstuk beschrijft de wettelijk voorgeschreven procedure die de omgevingsvisie doorloopt en de producten en gegevens die per stap in die procedure moeten worden aangeleverd.

10 Procedure, aan te leveren producten en gegevens

10.1 Inleiding

Een (voorgenomen) besluit tot het vaststellen of wijzigen van een omgevingsdocument doorloopt een procedure. Die procedure begint bij de meeste omgevingsdocumenten met een voorbereidende, meer informele fase. Tijdens deze fase vinden overleg met eventuele initiatiefnemers, medeoverheden en adviseurs en participatie door belanghebbenden plaats. Voor deze fase gelden meestal geen procedurele eisen en aan producten die worden gebruikt voor overleg en participatie worden geen vormvereisten gesteld. Het is mogelijk om voor overleg en participatie een conceptversie van het voorgenomen besluit te maken die aan de STOP/TPOD-standaard voldoet, maar dat is niet verplicht. Documenten en conceptversies worden niet op overheid.nl gepubliceerd en ook niet in DSO-LV getoond. Het raadplegen van een conceptversie van een omgevingsdocument kan alleen in een eigen raadpleegomgeving van het bevoegd gezag. Ze worden dus niet aan de LVBB aangeboden en de bepalingen en beschrijvingen in dit hoofdstuk zijn er niet op van toepassing.

Bij het projectbesluit is dat anders. Het daadwerkelijke opstellen van het projectbesluit wordt voorafgegaan door de voorbereidende fase van de projectprocedure, waarvoor procedurele eisen gelden en vormvereisten en inhoudelijke eisen gesteld zijn aan de kennisgevingen en (ontwerp)stukken die ter inzage gelegd en vastgesteld moeten worden.

Nadat een bevoegd gezag is gestart met het opstellen van het initiële omgevingsdocument of de wijziging daarvan doorloopt het de bij dat instrument behorende formele procedure, waarvoor diverse wettelijke bepalingen gelden. In de loop van die procedure worden een of meer versies van het besluit (inclusief de initiële regeling of de wijzigingsinstructies voor de geconsolideerde regeling) aan de LVBB aangeleverd. Ook kan er een wettelijke verplichting bestaan om een kennisgeving te doen, die ook aan de LVBB moet worden aangeleverd. Nadat het bevoegd gezag het besluit heeft genomen en het besluit bekend is gemaakt en in werking is getreden, is voor een aantal instrumenten de procedure afgelopen. In het geval van een besluit waartegen beroep kan worden ingesteld, volgt nog een proceduregedeelte dat kan leiden tot wijzigingen in de geldigheid en zelfs tot wijzigingen in de inhoud van het besluit. Een wijziging in de geldigheid kan zich bijvoorbeeld voordoen wanneer een besluit naar aanleiding van een verzoek om voorlopige voorziening door de rechter wordt geschorst. Een wijziging in de geldigheid én de inhoud is mogelijk wanneer de rechter een besluit geheel of gedeeltelijk vernietigt, dan wel zelf in de zaak voorziend het besluit wijzigt. Deze wijzigingen moeten worden doorvertaald naar de geconsolideerde Regeling van het omgevings-

document. Om dit hele proces te kunnen verwerken en het resultaat correct aan DSO-LV door te kunnen leveren, heeft de LVBB informatie nodig over de procedure en informatie voor de consolidatie. Het bevoegd gezag levert die informatie deels aan samen met de aanlevering van de besluitversie; deels moet het die informatie in een later stadium aanleveren. Paragraaf [10.2](#) beschrijft de producten die het bevoegd gezag tijdens de procedure van de omgevingsvisie moet aanleveren. In deze paragraaf wordt van een aantal producten de STOP-modellering beschreven. Paragraaf [10.3](#) gaat over de aan te leveren gegevens over de producten en de procedure. Van deze gegevens wordt aangegeven of het een verplicht of optioneel gegeven is en hoe vaak het moet of mag voorkomen. Daarnaast schetst deze paragraaf de achtergrond van de gegevens: waarom moet een bevoegd gezag het gegeven gebruiken en wat voor effect heeft het gegeven.

Paragraaf [10.4](#) beschrijft de afzonderlijke fasen in de procedure van het omgevingsdocument. Van iedere fase worden het juridisch kader en de aan te leveren producten en gegevens beschreven. Dit is een praktische paragraaf: per fase wordt precies aangegeven wat het bevoegd gezag moet doen. Degene die bijvoorbeeld heel concreet wil weten wat hij of zij moet doen en aanleveren voor de ontwerpfasen van een omgevingsdocument leest deze paragraaf en volgt indien gewenst van daaruit de verwijzingen naar paragraaf [10.2](#) om daar (nogmaals) de achtergronden van bepaalde gegevens te lezen.

10.2 Producten die nodig zijn voor de procedure van een omgevingsdocument

10.2.1 Besluit en Regeling

Het belangrijkste product dat tijdens de procedure moet worden aangeleverd is uiteraard het besluit tot vaststelling of wijziging van de omgevingsvisie. Dat is in deel [B](#) uitgebreid beschreven.

10.2.2 Kennisgeving

In een aantal gevallen, die in paragraaf [10.4](#) worden beschreven, moet het bevoegd gezag een kennisgeving doen, die in een van de officiële publicatiebladen wordt geplaatst. De kennisgeving is een zakelijke weergave van de inhoud, vaak van een besluit. De kennisgeving wordt conform STOP gemodelleerd. De kennisgeving is een zelfstandige eenheid. Dat betekent dat een kennisgeving als een afzonderlijke bestandset wordt aangeleverd. De kennisgeving behorend bij een besluit moet worden aangeleverd nadat de bestandset van het besluit is aangeleverd.

De kennisgeving heeft de Vrijtekststructuur. De modellering van de kennisgeving is als volgt:

- **RegelingOpschrift:** verplicht element, komt 1 keer voor.
- **Lichaam:** verplicht element, komt 1 keer voor.
 - *Divisietekst:* verplicht element, komt zo vaak voor als gewenst. Bevat de volgende elementen:
 - **Kop:** STOP-element dat de Kop bevat. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor. Indien Kop voorkomt bevat het ten minste één van de Kopelementen Label, Nummer en Opschrift; ieder van deze onderdelen komt 0 of 1 keer voor. Optioneel kan het

- element Subtitel worden toegevoegd. Als de kennisgeving maar één Divisietekst bevat, hoeft de Divisietekst geen Kop te hebben.
- **Inhoud:** STOP-element dat de inhoud van de kennisgeving bevat. Verplicht element. Komt (per DivisieTekst) 1 keer voor. Het element Inhoud bevat ten minste één van de tekstelementen die STOP daarvoor kent; alle tekstelementen voor Inhoud zijn toegestaan.

10.2.3 Mededeling van een rechterlijke uitspraak

Als beroep is ingesteld tegen een besluit en de bestuursrechter het besluit geheel of gedeeltelijk vernietigt, moet het bestuursorgaan mededeling doen van de uitspraak op de manier die voor de bekendmaking van het besluit is voorgescreven. Dat betekent dat de volledige inhoud van de uitspraak in publicatieblad van het bevoegd gezag moet worden geplaatst. De kennisgeving wordt conform STOP gemodelleerd.

De mededeling heeft de Vrijtekststructuur. De modellering van de mededeling is als volgt:

- **RegelingOpschrift:** verplicht element, komt 1 keer voor.
- **Lichaam:** verplicht element, komt 1 keer voor.
 - **Divisietekst:** verplicht element, komt zo vaak voor als gewenst. Bevat de volgende elementen:
 - **Kop:** STOP-element dat de Kop bevat. Optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor. Indien Kop voorkomt bevat het ten minste één van de Kopelementen Label, Nummer en Opschrift; ieder van deze onderdelen komt 0 of 1 keer voor. Optioneel kan het element Subtitel worden toegevoegd. Als de mededeling maar één Divisietekst bevat, hoeft de Divisietekst geen Kop te hebben.
 - **Inhoud:** STOP-element dat de inhoud van de mededeling bevat. Verplicht element. Komt (per DivisieTekst) 1 keer voor. Het element Inhoud bevat ten minste één van de tekstelementen die STOP daarvoor kent; alle tekstelementen voor Inhoud zijn toegestaan.

Toekomstige functionaliteit

In de toekomst zal de mededeling van de uitspraak van de rechter met toepassing van de STOP/TPOD-standaard worden opgesteld en aan de LVBB worden aangeleverd voor de publicatie in het publicatieblad.

Workaround

Zolang de mededeling van de uitspraak van de rechter nog niet in de DSO-keten is geïmplementeerd, wordt voor de mededeling van de uitspraak van de rechter een besluit conform model BesluitCompact gebruikt. In het besluit moet dan worden aangegeven dat het niet een besluit maar een mededeling betreft.

10.3 Gegevens die nodig zijn voor de procedure van een omgevingsdocument

In deze paragraaf worden alle gegevens beschreven die informatie geven over de aan te le-

veren producten en de procedure: Doel (paragraaf [10.3.1](#)), BesluitMetadata (paragraaf [10.3.2](#)), RegelingMetadata (paragraaf [10.3.3](#)), KennisgevingMetadata (paragraaf [10.3.4](#)), soort procedure en Consolidatielinformatie (paragraaf [10.3.5](#)) en Procedure-informatie (paragraaf [10.3.6](#)). Deze paragraaf geeft vooral achtergrondinformatie over de gegevens. Paragraaf [10.4](#) beschrijft vervolgens de concrete toepassing van de gegevens per fase en per product.

10.3.1 Doel als identificatie van een Regelingversie

Voor het bereiken van bepaalde doelen of voldoen aan bepaalde verplichtingen met betrekking tot de fysieke leefomgeving is het nodig om een van de juridische instrumenten van de Omgevingswet in te zetten. Dit instrument doorloopt de wettelijk voorgeschreven procedure. In de loop van die procedure worden een of meer versies van het besluit (inclusief de initiële regeling of de wijzigingsinstructies voor de geconsolideerde regeling) en gegevens over dat besluit aan de LVBB aangeleverd. Het uiteindelijke resultaat van het hele proces is dat er een nieuwe Regeling ontstaat, of een nieuwe versie van een bestaande Regeling.

Om van een omgevingsdocument vast te leggen dat tekst, informatieobjecten en OW-informatie bij elkaar horen, gedurende alle stadia van het proces van opstellen, voorbereidingsprocedure, besluitvorming, bekendmaken en consolideren, is een unieke identificatie nodig. De STOP/TPOD-standaard noemt die identificatie Doel. De term Doel is afgeleid van het doel dat het bevoegd gezag voor ogen heeft als aanleiding voor de introductie van een specifiek nieuw omgevingsdocument of wijziging daarvan op één moment in de tijd. Voor degenen die met de RO-Standaarden en IMRO bekend zijn is Doel enigszins vergelijkbaar met het dossiernummer oftewel de IMRO-code van een plan of besluit op grond van de Wet ruimtelijke ordening.

Doel is in STOP gedefinieerd als de identificatie van een nieuwe regeling of de wijziging daarvan met één moment van inwerkingtreding, één (beoogd) moment waarop de regeling geldig wordt en eventueel één moment waarop de geldigheid van de regeling eindigt. De LVBB gebruikt het Doel om de consolidatie van regelingen te sturen.

Wanneer het bevoegd gezag constateert dat er een nieuw omgevingsdocument nodig is, of dat een bestaand omgevingsdocument gewijzigd moet worden, maakt het een nieuwe Regelingversie met een nieuw Doel oftewel identificatie aan. Afhankelijk van de gebruikte software kan het bevoegd gezag het aanmaken van de identificatie aan de software overlaten. Alles wat nodig is om de versie van de Regeling van het omgevingsdocument vast te leggen en te beschrijven wordt aan een Doel gekoppeld:

- één versie van de tekst (inclusief afbeeldingen en dergelijke) voor het omgevingsdocument dat moet ontstaan of wordt gewijzigd (of eventueel één versie van de tekst voor elke regeling die moet ontstaan of wordt gewijzigd in het geval het besluit meerdere regelingen instelt en/of wijzigt);
- één versie van elk informatieobject dat onderdeel is van het nieuwe of gewijzigde omgevingsdocument;
- één versie van de OW-informatie die hoort bij het nieuwe of gewijzigde omgevingsdocument[12].

Ten behoeve van de publicatie of bekendmaking genereert de software van het bevoegd gezag een besluitversie die wordt aangeleverd aan de LVBB. Bij een Doel oftewel identificatie van een versie van regelgeving kunnen dus in de loop van de procedure meerdere besluitversies worden aangeleverd.

Zoals gezegd is Doel de identificatie van een nieuw omgevingsdocument of de wijziging daarvan met één moment van inwerkingtreding. De LVBB gebruikt Doel om de consolidatie van omgevingsdocumenten te sturen: per inwerkingtredingsdatum (of geldigheidsdatum in geval van terugwerkende kracht) kan op deze manier een Toestand van de Regeling gemaakt worden.

Sterk aanbevolen wordt om in één besluit alleen onderdelen met eenzelfde inwerkingtredingsdatum op te nemen. Daarom wordt ook aanbevolen om bijtijds na te denken over welke wijzigingen gecombineerd kunnen worden en welke wijzigingen juist niet gecombineerd kunnen worden. Redenen voor het niet combineren van wijzigingen zijn bijvoorbeeld dat de wijzigingen door verschillende bestuursorganen zullen worden vastgesteld en de verschillende mate van gevoeligheid van wijzigingen. Wijzigingen die te combineren zijn kunnen direct in één RegelingVersie met één Doel samengebracht worden. Voor wijzigingen die niet gecombineerd kunnen worden moeten verschillende RegelingVersies met verschillende Doelen worden aangemaakt. Iedere RegelingVersie (met bijbehorend Doel) wordt in een eigen besluit opgenomen.

Mochten toch bij uitzondering met één besluit verschillende onderdelen van een Regeling worden vastgesteld die op verschillende momenten in werking treden, dan krijgt iedere inwerkingtredingsmoment-onderdelencombinatie een eigen Doel. Ieder Doel hoort bij een versie van een regeling en de bijbehorende GIO's. Een voorbeeld: Provinciale staten stellen bij besluit van 28 januari 2024 een wijziging van de omgevingsverordening vast. Hiervan treden 10 onderdelen op 12 februari in werking, de resterende onderdelen treden op 24 maart in werking. De onderdelen die op 12 februari in werking treden, worden in één RegelingVersie ondergebracht en krijgen Doel X, de onderdelen die op 24 maart in werking treden worden in een andere RegelingVersie ondergebracht en krijgen Doel Y. Een besluit met verschillende inwerkingtredingsmomenten voor verschillende onderdelen zou zich bijvoorbeeld kunnen voordoen wanneer het dagelijks bestuur een besluit heeft voorbereid en vervolgens aan het algemeen bestuur voorlegt, waarna dat algemeen bestuur besluit niet alle onderdelen tegelijkertijd in werking te laten treden. Zoals hiervoor beschreven noodzaakt dat er toe om verschillende RegelingVersies te maken.

De mogelijkheid bestaat dat er twee besluiten zijn voorbereid met ieder een eigen Doel omdat de verwachting was dat ze niet gelijktijdig in werking zouden treden, waarover toch gelijktijdig besluitvorming plaatsvindt. Het is dan niet nodig om de Doelen samen te voegen tot één Doel.

In paragraaf **10.4.1.2** is de concrete toepassing van Doel op de omgevingsvisie beschreven in de vorm van specificaties en een voorbeeld.

10.3.2 BesluitMetadata

De BesluitMetadata leggen vast welke organisatie verantwoordelijk is voor de besluitversie en bevatten gegevens om het besluit goed vindbaar te maken. In deze paragraaf zijn de

BesluitMetadata beschreven die voor besluiten tot vaststelling of wijziging van omgevingsdocumenten relevant zijn. De BesluitMetadata voor het ontwerpbesluit en het definitieve besluit zijn gelijk. Aangegeven is of het gegeven verplicht of optioneel is en hoe vaak het moet of kan voorkomen. Daarnaast is bij de meeste gegevens een toelichting gegeven: hoe werkt het en wat voor effect heeft het. Er is geen vaste, voorgeschreven volgorde voor de BesluitMetadata.

- *eindverantwoordelijke*: (de identificatie van) het openbaar lichaam dat de wettelijke verantwoordelijkheid draagt voor de inhoud van het ontwerp- of definitief besluit. Uit de STOP-waardelijsten voor gemeente, waterschap, provincie respectievelijk ministerie moet de juiste waarde gekozen worden. Verplicht gegeven. Komt 1 keer voor. Door dit gegeven wordt in de voorzieningen de naam van de gemeente, het waterschap, de provincie of het ministerie getoond.
- *maker*: (de identificatie van) het openbaar lichaam dat de eindverantwoordelijkheid draagt voor het creëren van de instrumentversie. Uit de STOP-waardelijsten voor gemeente, waterschap, provincie respectievelijk ministerie moet de juiste waarde gekozen worden. Verplicht gegeven. Komt 1 keer voor. Door dit gegeven wordt in de voorzieningen de naam van de gemeente, het waterschap, de provincie of het ministerie getoond.
- *soortBestuursorgaan*: de typering van het bestuursorgaan dat verantwoordelijk is voor het besluit. Uit de STOP-waardelijst bestuursorgaan moet de juiste waarde gekozen worden. Verplicht gegeven. Komt 1 keer voor. Voorbeelden zijn 'college van burgemeester en wethouders', 'dagelijks bestuur' en 'minister'. In de BesluitMetadata moet gekozen worden voor het bestuursorgaan dat het besluit daadwerkelijk neemt of gaat nemen, ook als dat op grond van een gedelegeerde bevoegdheid gebeurt.
- *informatieobjectRef*: de verwijzing naar een versie van een Juridisch informatieobject dat met de tekst van het ontwerp- of definitief besluit gepubliceerd moet worden omdat het onderdeel is van de juridische inhoud van het besluit of aanvullende informatie geeft over het besluit. Komt zo vaak voor als gewenst. Wordt geplaatst binnen het container-element informatieobjectRefs, dat 1 of meer informatieobjectRef-elementen bevat. Het container-element informatieobjectRefs is verplicht wanneer tot het ontwerp- of definitief besluit een of meer GIO's of PDF-documenten behoren en komt niet voor wanneer tot het ontwerpbesluit geen GIO's of PDF-documenten behoren.
- *officiëleTitel*: de titel van het besluit zoals die door het bevoegd gezag wordt vastgesteld. Verplicht gegeven. Komt 1 keer voor. De officiële titel moet gelijk zijn aan het RegelingOpschrift van het besluit.
- *citeertitel*: de titel van het besluit die gebruikt wordt in aanhalingen. Wordt geplaatst binnen het containerelement CiteertitellInformatie, dat op zijn beurt wordt geplaatst binnen het element heeftCiteertitellInformatie. Het element heeftCiteertitellInformatie is een optioneel element, dat 0 of 1 keer voorkomt. Bij de citeertitel moet worden aangegeven of de citeertitel officieel is of niet, door bij het gegeven isOfficieel de juiste waarde te kiezen. De citeertitel is officieel als deze in het besluit wordt vastgesteld; voor isOfficieel moet dan de waarde *true* worden gekozen. Als de citeertitel niet in het besluit wordt vastgesteld, is de citeertitel een 'redactieel' gegeven; voor isOfficieel moet dan de waarde *false* worden gekozen. In het geval van een omgevingsdocument zal de citeertitel over het algemeen

niet in het besluit worden vastgesteld.

De citeertitel van een (ontwerp)besluit is gelijk aan de officiële titel en het RegelingOpschrift van het besluit, of, als die erg lang zijn, een verkorte versie daarvan. Het wordt aanbevolen om aan de metadata van het besluit het gegeven citeertitel toe te voegen. De reden daarvoor is als volgt. Wanneer er tegelijkertijd meerdere ontwerpbesluiten tot wijziging van dezelfde regeling in procedure zijn, zal de DSO-viewer een reeks van ontwerpregelingen tonen. Als de DSO-viewer voor de ‘naam’ van iedere ontwerpregeling-versie alleen de citeertitel uit de RegelingMetadata zou gebruiken (zie hiervoor paragraaf [10.3.3](#)), zou iedere ontwerpregelingversie dezelfde ‘naam’ hebben. Voor een raadpleger is dan niet duidelijk welke ontwerpregeling voor haar of hem interessant is. Daarom zal de DSO-viewer in de toekomst gebruik maken van de citeertitel uit de BesluitMetadata om de verschillende ontwerpregelingen van elkaar te kunnen onderscheiden. Wanneer de citeertitel ontbreekt, zal de DSO-viewer gebruik maken van het gegeven officieleTitel of van het RegelingOpschrift van het besluit.

- *onderwerp*: een korte specificatie van de inhoud van het ontwerp- of definitief besluit, te kiezen uit de STOP-waardelijst onderwerp. Verplicht gegeven. Komt ten minste 1 keer voor. Wordt geplaatst binnen het containerelement onderwerpen, dat 1 of meer onderwerp-elementen bevat. Het containerelement onderwerpen is een verplicht element, dat 1 keer voorkomt. Het onderwerp speelt een rol bij het vindbaar maken en bij de zoekresultaatfiltering van besluiten, regelingen en kennisgevingen op overheid.nl. Daarom wordt geadviseerd om alle toepasselijke onderwerpen van de waardelijst toe te voegen.
- *rechtsgebied*: specificatie hoe het instrument wordt ingedeeld binnen het geheel van het recht, te kiezen uit de STOP-waardelijst rechtsgebied. Komt zo vaak voor als gewenst. Wordt geplaatst binnen het containerelement rechtsgebieden, dat 1 of meer rechtsgebied-elementen bevat. Het containerelement rechtsgebieden is een optioneel element, dat 0 of 1 keer voorkomt. Het rechtsgebied speelt een rol bij het vindbaar maken en bij de zoekresultaatfiltering van besluiten, regelingen en kennisgevingen op overheid.nl. Daarom wordt geadviseerd om het element rechtsgebied te gebruiken.
- *soortProcedure*: de typering van (het product van) de fase van de procedure, te kiezen uit de STOP-waardelijst soortprocedure. Verplicht gegeven. Komt 1 keer voor. Met dit gegeven wordt aangegeven of een ontwerpbesluit of een definitief besluit wordt aangeleverd. Bij een ontwerpbesluit moet de waarde Ontwerpbesluit worden gekozen. Bij de aanlevering ter bekendmaking van een vastgesteld besluit moet de waarde Definitief besluit worden gekozen. Deze keuze bepaalt ook welke procedurestappen in het Procedureverloop (zie paragraaf [10.3.5](#) beschikbaar zijn).
- *grondslag*: de machineleesbare verwijzing naar de juridische bron die de wettelijke grondslag van het instrument geeft. Moet altijd verwijzen naar (een versie van) een geconsolideerde regeling. Komt zo vaak voor als gewenst. Wordt geplaatst binnen het containerelement grondslagen, dat 1 of meer grondslag-elementen bevat. Het containerelement grondslagen is een optioneel element. Komt 0 of 1 keer voor.
De grondslag ziet er -in STOP-XML- uit als in de navolgende afbeelding. De uri is een Juriconnect 1.3.1-verwijzing. Zie daarvoor ook de ‘Juriconnect-standaard voor identificatie van en verwijzing naar wet- en regelgeving’. Wanneer verwezen wordt naar een artikel in een wet die in werking is getreden, kan de uri eenvoudig gegenereerd worden door op

wetten.overheid.nl naar het betreffende artikel te gaan en daar met behulp van de linktool een link naar de meest recente versie zonder geldigheidsdatum te genereren en die te kopiëren.

```
<grondslagen>
  <grondslag>
    <TekstReferentie>
      <uri>jc11.31:c:BWBR0037885&artikel=2.4</uri>
      <label>Artikel 2.4 Omgevingswet</label>
      <soortRef>JCI</soortRef>
    </TekstReferentie>
  </grondslag>
</grondslagen>
```

Figuur 40 Voorbeeld van de grondslag voor het omgevingsplan

STOP kent naast de hiervoor genoemde BesluitMetadata ook nog de metadata afkortingen en alternatieveTitels. Geadviseerd wordt om deze metadata bij omgevingsdocumenten niet te gebruiken. Ze worden daarom niet verder besproken.

Waarschuwing toekomstige wijziging TPOD-standaard

In een volgende versie van de TPOD-standaard zal het verplicht worden om het gegeven citeertitel te gebruiken. Als overgangsmaatregel wordt geadviseerd om -wanneer en zodra de gebruikte plansoftware dat mogelijk maakt- op deze wijziging te anticiperen door het gegeven citeertitel te gebruiken.

10.3.3 RegelingMetadata

De RegelingMetadata leggen vast welke organisatie verantwoordelijk is voor de regelingversie en bevatten gegevens om de regeling goed vindbaar te maken. In deze paragraaf zijn de RegelingMetadata beschreven die voor omgevingsdocumenten relevant zijn. De RegelingMetadata die bij een ontwerpbesluit worden aangeleverd zijn nagenoeg gelijk aan de RegelingMetadata die bij een definitief besluit worden aangeleverd. Aangegeven is of het gegeven verplicht of optioneel is en hoe vaak het moet c.q. kan voorkomen. Daarnaast is bij de meeste gegevens een toelichting gegeven: hoe werkt het en wat voor effect heeft het. Er is geen vaste, voorgeschreven volgorde voor de RegelingMetadata.

- *soortRegeling*: nadere typering van een regeling, te kiezen uit de STOP-waardelijst soort-regeling. Verplicht gegeven. Komt 1 keer voor. Voorbeelden zijn omgevingsplan en waterschapsverordening.
- *eindverantwoordelijke*: (de identificatie van) het openbaar lichaam dat de wettelijke verantwoordelijkheid draagt voor de inhoud van de regeling. Uit de STOP-waardelijsten voor gemeente, waterschap, provincie respectievelijk ministerie moet de juiste waarde gekozen worden. Verplicht gegeven. Komt 1 keer voor. Door dit gegeven wordt in de voorzieningen de naam van de gemeente, het waterschap, de provincie of het ministerie getoond.

- *maker*: (de identificatie van) het openbaar lichaam dat de eindverantwoordelijkheid draagt voor het creëren van de instrumentversie. Uit de STOP-waardelijsten voor gemeente, waterschap, provincie respectievelijk ministerie moet de juiste waarde gekozen worden. Verplicht gegeven. Komt 1 keer voor. Door dit gegeven wordt in de voorzieningen de naam van de gemeente, het waterschap, de provincie of het ministerie getoond.
- *soortBestuursorgaan*: de typering van het bestuursorgaan dat verantwoordelijk is voor de regeling. Verplicht gegeven. Komt 1 keer voor. Uit de STOP-waardelijst bestuursorgaan moet de juiste waarde gekozen worden. Voorbeelden zijn gemeenteraad, algemeen bestuur en provinciale staten. In de RegelingMetadata moet gekozen worden voor het bestuursorgaan waaraan in de Omgevingswet de bevoegdheid tot het vaststellen van het omgevingsdocument is toegedeeld, ook als dat bestuursorgaan die bevoegdheid (gedeeltelijk) aan een ander bestuursorgaan heeft gedelegeerd.
- *officiëleTitel*: de titel van de regeling zoals die door het bevoegd gezag wordt vastgesteld. Verplicht gegeven. Komt 1 keer voor. De officiële titel moet gelijk zijn aan het RegelingOpschrift van de regeling.
- *citeertitel*: de titel van de regeling die gebruikt wordt in aanhalingen. Wordt geplaatst binnen het containerelement CiteertitelInformatie, dat op zijn beurt wordt geplaatst binnen het element heeftCiteertitelInformatie. Het element heeftCiteertitelInformatie is een optioneel element, dat 0 of 1 keer voorkomt. Bij de citeertitel moet worden aangegeven of de citeertitel officieel is of niet, door bij het gegeven isOfficieel de juiste waarde te kiezen. De citeertitel is officieel als deze in de regeling wordt vastgesteld; voor isOfficieel moet dan de waarde *true* worden gekozen. Als de citeertitel niet in de regeling wordt vastgesteld, is de citeertitel een ‘redactioneel’ gegeven; voor isOfficieel moet dan de waarde *false* worden gekozen.
De citeertitel is niet hetzelfde als de officiële titel. Bij wetgeving gebeurt het vaak dat de wet een lange officiële titel heeft en een korte citeertitel die in de dagelijkse praktijk wordt gebruikt. Een voorbeeld: ‘Wet van 1 juli 2020 tot wijziging van de Bekendmakingswet en andere wetten in verband met de elektronische publicatie van algemene bekendmakingen, mededelingen en kennisgevingen’ is de officiële titel van de wet met de citeertitel ‘Wet elektronische publicaties’. De citeertitel is in deze wet vastgesteld en is dus officieel. Hoewel het bij veel omgevingsdocumenten niet voor de hand lijkt te liggen om een citeertitel toe te voegen omdat die hetzelfde zal zijn als de officiële titel, is dat wel wenselijk. In de DSO-viewer namelijk speelt de ‘naam’ van het omgevingsdocument op verschillende plekken een rol: in de resultaat- en filterschermen na een zoekactie en in het scherm waarin tekst en kaart van de regeling worden getoond. De DSO-viewer gebruikt daarvoor de citeertitel uit de RegelingMetadata. Als er geen citeertitel is, stelt de viewer zelf de ‘naam’ samen uit de gegevens soortRegeling en eindverantwoordelijke.
- *onderwerp*: een korte specificatie van de inhoud van de regeling, te kiezen uit de STOP-waardelijst onderwerp. Verplicht gegeven. Komt ten minste 1 keer voor. Wordt geplaatst binnen het containerelement onderwerpen, dat 1 of meer onderwerp-elementen bevat. Het containerelement onderwerpen is een verplicht element, dat 1 keer voorkomt. Het onderwerp speelt een rol bij het vindbaar maken en bij de zoekresultaatfiltering van besluiten, regelingen en kennisgevingen op overheid.nl. Daarom wordt geadviseerd om alle toepasselijke onderwerpen van de waardelijst toe te voegen.

- **rechtsgebied:** specificatie hoe het instrument wordt ingedeeld binnen het geheel van het recht, te kiezen uit de STOP-waardelijst rechtsgebied. Komt zo vaak voor als gewenst. Wordt geplaatst binnen het containerelement rechtsgebieden, dat 1 of meer rechtsgebied-elementen bevat. Het containerelement rechtsgebieden is een optioneel element, dat 0 of 1 keer voorkomt. Het rechtsgebied speelt een rol bij het vindbaar maken en bij de zoekresultaatfiltering van besluiten, regelingen en kennisgevingen op overheid.nl. Daarom wordt geadviseerd om het element rechtsgebied te gebruiken.
- **overheidsdomein:** brede onderverdeling van de overheidsbrede thema's die op een instrument van toepassing zijn, te kiezen uit de STOP-waardelijst overheidsdomein. Komt zo vaak voor als gewenst. Wordt geplaatst binnen het containerelement overheidsdomeinen, dat 1 of meer overheidsdomein-elementen bevat. Het containerelement overheidsdomeinen is een optioneel element, dat 0 of 1 keer voorkomt. Het overheidsdomein speelt een rol bij het vindbaar maken en in de zoekresultaatfiltering van besluiten, regelingen en kennisgevingen op overheid.nl. Daarom wordt geadviseerd om het element overheidsdomein te gebruiken.
- **opvolgerVan:** de verwijzing van een opvolgende regeling naar de door deze regeling opgevolgde andere regeling. De opvolgingsrelatie wijst naar het Work van de opgevolgde regeling. Komt zo vaak voor als gewenst. Wordt geplaatst binnen het containerelement opvolging, dat 1 of meer opvolgerVan-elementen bevat. Het containerelement opvolging is een optioneel element, dat 0 of 1 keer voorkomt. OpvolgerVan komt alleen voor wanneer de regeling een andere regeling daadwerkelijk opvolgt. Het komt alleen voor wanneer de oorspronkelijke regeling wordt ingetrokken en vervangen door een nieuwe regeling en alleen bij een regeling behorend bij een definitief besluit, niet bij een regeling behorend bij een ontwerpbesluit. Een voorbeeld is een provincie die aanvankelijk een omgevingsvisie genaamd 'Prachtig Provincieland' had en deze na verloop van een aantal jaren intrekt en een nieuwe omgevingsvisie instelt genaamd 'Provincieland economisch voorop'. Bij de nieuwe omgevingsvisie 'Provincieland economisch voorop' wordt met opvolgerVan verwezen naar (de identificatie van) de ingetrokken omgevingsvisie 'Prachtig Provincieland'. Door het aangeven van deze opvolg-relatie is het mogelijk om bij een tijdreis vanuit de nieuwe regeling de ingetrokken regeling als voorganger te tonen.
- **grondslag:** de machineleesbare verwijzing naar een juridische bron die de wettelijke grondslag van het instrument geeft. Moet altijd verwijzen naar (een versie van) een geconsolideerde regeling. Komt zo vaak voor als gewenst. Wordt geplaatst binnen het containerelement grondslagen, dat 1 of meer grondslag-elementen bevat. Het containerelement grondslagen is een optioneel element, dat 0 of 1 keer voorkomt.
De grondslag ziet er -in STOP-XML- uit als in onderstaande afbeelding. De uri is een Juriconnect 1.3.1-verwijzing. Zie daarvoor ook de 'Juriconnect-standaard voor identificatie van en verwijzing naar wet- en regelgeving'. Wanneer verwezen wordt naar een artikel in een wet die in werking is getreden, kan de uri eenvoudig gegenereerd worden door op wetten.overheid.nl naar het betreffende artikel te gaan en daar met behulp van de linktool een link naar de meest recente versie zonder geldigheidsdatum te genereren en die te kopiëren.

```
<grondslagen>
  <grondslag>
    <TekstReferentie>
      <uri>jc1l.31:c:BWBR0037885&artikel=2.4</uri>
      <label>Artikel 2.4 Omgevingswet</label>
      <soortRef>JCI</soortRef>
    </TekstReferentie>
  </grondslag>
</grondslagen>
```

Figuur 41 Voorbeeld van de grondslag voor het omgevingsplan

STOP kent naast de hiervoor genoemde RegelingMetadata ook nog de metadata afkorting, voorkeursafkorting en alternatieveTitel. Geadviseerd wordt om deze metadata bij omgevingsdocumenten niet te gebruiken. Ze worden daarom niet verder besproken.

Waarschuwing toekomstige wijziging TPOD-standaard

In een volgende versie van de TPOD-standaard zal het verplicht worden om het gegeven citeertitel te gebruiken. Als overgangsmaatregel wordt geadviseerd wordt om -wanneer en zodra de gebruikte plansoftware dat mogelijk maakt- op deze wijziging te anticiperen door het gegeven citeertitel te gebruiken.

10.3.4 KennisgevingMetadata

De KennisgevingMetadata leggen vast welke organisatie verantwoordelijk is voor de kennisgeving en bevatten gegevens om de kennisgeving goed vindbaar te maken. In deze paragraaf zijn de KennisgevingMetadata beschreven die voor de kennisgeving van omgevingsdocumenten relevant zijn. Aangegeven is of het gegeven verplicht of optioneel is en hoe vaak het moet c.q. kan voorkomen. Daarnaast is bij de meeste gegevens een toelichting gegeven: hoe werkt het en wat voor effect heeft het. Er is geen vaste, voorgeschreven volgorde voor de KennisgevingMetadata.

- *eindverantwoordelijke*: (de identificatie van) het openbaar lichaam dat de wettelijke verantwoordelijkheid draagt voor de inhoud van de kennisgeving. Uit de STOP-waardelijsten voor gemeente, waterschap, provincie respectievelijk ministerie moet de juiste waarde gekozen worden. Verplicht gegeven. Komt 1 keer voor. Door dit gegeven wordt op overheid.nl de naam van de gemeente, het waterschap, de provincie of het ministerie getoond.
- *maker*: (de identificatie van) het openbaar lichaam dat de eindverantwoordelijkheid draagt voor het creëren van de kennisgeving. Uit de STOP-waardelijsten voor gemeente, waterschap, provincie respectievelijk ministerie moet de juiste waarde gekozen worden. Verplicht gegeven. Komt 1 keer voor. Door dit gegeven wordt op overheid.nl de naam van de gemeente, het waterschap, de provincie of het ministerie getoond.
- *officieleTitel*: de titel van de kennisgeving zoals die door het bevoegd gezag is bepaald; deze is gelijk aan de tekstuele weergave van het gehele RegelingOpschrift van de kennisgeving (zie daarvoor paragraaf [10.2.1](#)). Verplicht gegeven. Komt 1 keer voor. Dit gegeven

speelt een rol bij het vindbaar en herkenbaar maken van de kennisgeving op overheid.nl. Daarom wordt geadviseerd om de kennisgeving een zo onderscheidend en herkenbaar mogelijke titel (en RegelingOpschrift) te geven.

- *onderwerp*: een korte specificatie van de inhoud van de kennisgeving, te kiezen uit de STOP-waardelijst onderwerp. Verplicht gegeven. Komt ten minste 1 keer voor. Wordt geplaatst binnen het containerelement onderwerpen, dat 1 of meer onderwerp-elementen bevat. Het containerelement onderwerpen is een verplicht element, dat 1 keer voorkomt. Het onderwerp speelt een rol bij het vindbaar maken en bij de zoekresultaatfiltering van besluiten, regelingen en kennisgevingen op overheid.nl. Daarom wordt geadviseerd om alle toepasselijke onderwerpen van de waardelijst toe te voegen.
- *mededelingOver*: de verwijzing vanuit een kennisgeving naar (de identificatie van) het (ontwerp)besluit waarover de kennisgeving gaat. Onder voorwaarde verplicht gegeven. Komt 0 of 1 keer voor. Dit gegeven is alleen verplicht als de kennisgeving gaat over een (voorafgaand aan de kennisgeving aangeleverd, daadwerkelijk bestaand) ontwerp- of definitief besluit. Door dit gegeven is vanuit de kennisgeving op eenvoudige wijze het (ontwerp)besluit vindbaar waar de kennisgeving over gaat. Het werkt ook omgekeerd: vanuit het besluit is de kennisgeving makkelijk te vinden. Daardoor is vanuit het besluit de informatie over de procedure van het besluit, zoals de begin- en einddatum van de inzagetermijn dan wel de einddatum van de beroepstermijn, te raadplegen.
- *soortKennisgeving*: gegeven dat aangeeft wat voor soort kennisgeving het betreft, te kiezen uit een waardelijst die in het STOP-schema is opgenomen. Optioneel gegeven. Komt 0 of 1 keer voor. Met dit gegeven wordt aangegeven of het een kennisgeving betreft waar mee (inzage- en bezwaar/beroeps-)termijnen worden doorgegeven of een kennisgeving waarmee informatie wordt doorgegeven over het voornemen een besluit te gaan nemen zonder (inzage- en beroeps-)termijnen. In STOP 1.3.0 is dit gegeven, om redenen van backwards compatibility, zo gemodelleerd dat het een optioneel gegeven is met KennisgevingBesluttertermijnen als defaultwaarde. Dit betekent dat wanneer het gegeven soortKennisgeving in de aanlevering niet wordt aangeleverd, het een KennisgevingBesluttertermijnen is (uiteraard is dat ook zo als het element soortKennisgeving wel voorkomt met de waarde KennisgevingBesluttertermijnen). Wanneer het een ander soort kennisgeving is, moet het element soortKennisgeving voorkomen. In STOP 2.0 zal soortKennisgeving worden gewijzigd in een verplicht gegeven dat 1 keer voorkomt. Nadrukkelijk wordt geadviseerd om daarop vooruit te lopen en ook bij een kennisgeving waarmee (inzage- en bezwaar/beroeps-)termijnen worden doorgegeven, het gegeven soortKennisgeving te gebruiken.

10.3.5 Soort procedure en consolidatie

Aan de hand van de soort procedure bepaalt de LVBB wat er met het besluit wordt gedaan. Uiteraard moet DSO-LV weten of de aangeleverde OW-objecten horen bij een ontwerpbesluit of een definitief besluit. Daarvoor kent ook IMOW proceduregegevens. DSO-LV weet dat het gaat om OW-objecten behorend bij een ontwerpregeling omdat in dat geval bij de OW-objecten als procedurestatus ‘ontwerp’ is aangegeven.

Indien sprake is van een ontwerpbesluit levert het bevoegd gezag het ontwerpbesluit aan bij de LVBB met als soortProcedure ‘ontwerpbesluit’. Na ontvangst van een ontwerpbesluit ge-

nereert de LVBB daaruit een proefversie: bij een initieel ontwerpbesluit de eerste (ontwerp)versie van de regeling en bij een ontwerp-wijzigingsbesluit de verwerking van het ontwerpbesluit in de regelingversie waarop het bevoegd gezag het ontwerpbesluit heeft gebaseerd. De LVBB stelt de proefversie beschikbaar voor DSO-LV en levert de OW-objecten door aan DSO-LV. DSO-LV toont vervolgens die proefversie in de vorm van een ontwerpregeling.

Nadat het bestuursorgaan een besluit over een omgevingsdocument heeft genomen, levert het dat besluit aan bij de LVBB met als soortProcedure 'definitief besluit'. Na ontvangst van een initieel besluit destilleert de LVBB daaruit de Regelingversie. Na ontvangst van een wijzigingsbesluit voert de LVBB de consolidatie uit met als resultaat een nieuwe toestand van de Regeling. De LVBB doet dat wanneer de inwerkingsredingsdatum van het (wijzigings)besluit -en daarmee ook van de nieuwe RegelingVersie- bekend is. De LVBB haalt die datum op uit de meegeleverde ConsolidatielInformatie.

Toekomstige functionaliteit

Het tonen van een toestand van een regeling vóór de inwerkingsredingsdatum is nog niet geïmplementeerd in de DSO-keten.

Het tonen van de procedurestatus van onderdelen van een regeling is in DSO-LV geïmplementeerd voor ontwerpregelingen; in de regelingenbank is het niet geïmplementeerd.

Workaround

Geen

10.3.6 Procedure-informatie doorgeven met Procedureverloop

10.3.6.1 De module Procedureverloop

De STOP/TPOD-standaard ziet het ontwerpbesluit en het definitieve besluit als afzonderlijke procedures. Zoals in paragraaf [10.3.5](#) al is aangegeven moet bij de aanlevering van een besluitversie de soort procedure worden gekozen: aangegeven moet worden of een ontwerpbesluit of een definitief besluit wordt aangeleverd. De procedure-informatie wordt verder ingevuld met de module Procedureverloop. Dit is de verzameling van stappen in de procedure van de besluitversie. De module Procedureverloop kan dus meerdere stappen bevatten, en ook in de loop van de tijd aan de hand van het verloop van de procedure worden aangevuld. Deze module en de Procedurestappen die als metadata kunnen worden aangeleverd betreffen alleen het formele en door DSO-LV ondersteunde deel van de procedure, dus vanaf de publicatie van een ontwerpbesluit. Gegevens over de daaraan voorafgaande stappen, zoals participatie, conceptversies voor overleg en voorbereiding van de besluitvorming door het bestuursorgaan, worden niet door de STOP/TPOD-standaard ondersteund en niet door de LVBB verwerkt. Ze kunnen uiteraard wel door het bevoegd gezag in de eigen software worden bijgehouden.

Het ontwerpbesluit en het definitieve besluit hebben ieder een afzonderlijke module Procedureverloop. In de ontwerpfase levert het bevoegd gezag het ontwerpbesluit aan bij de LVBB met als soortProcedure 'ontwerpbesluit' en het Procedureverloop met de relevante

Procedurestappen horend bij een ontwerpbesluit. Nadat het bestuursorgaan een besluit over een omgevingsdocument heeft genomen, levert het dat besluit aan bij de LVBB met als soortProcedure ‘definitief besluit’ en het Procedureverloop met de relevante stappen horend bij een definitief besluit. Diverse omgevingsdocumenten treden direct na de bekendmaking van het besluit in werking en zijn dan ook direct onherroepelijk. Besluiten waartegen beroep kan worden ingesteld worden geconsolideerd terwijl nog niet zeker is of ze (geheel of gedeeltelijk) blijvend onderdeel van het omgevingsdocument uitmaken. Voor een raadpleger van de geconsolideerde regeling is het van belang om van ieder onderdeel van de regeling te weten wat de status daarvan is om te kunnen bepalen welke rechten en verplichtingen zij/hij daaraan kan onttrekken. Dat geldt voor alle tekstonderdelen, GIO’s en OW-objecten. Daarom moeten bij besluiten waartegen beroep kan worden ingesteld, na de aanlevering van het definitieve besluit, nieuwe Procedurestappen aan het Procedureverloop worden toegevoegd. Dit maakt het mogelijk om in de geconsolideerde regelingen op overheid.nl en in DSO-LV de status aan te geven van de onderdelen van die regeling die door het betreffende besluit zijn gewijzigd.

De initiële aanlevering van het Procedureverloop vindt doorgaans plaats bij het ontwerpbesluit respectievelijk definitieve besluit. Vervolgens wordt het Procedureverloop gemuteerd met een Procedureverloopmutatie bij de kennisgeving of met een directe mutatie. In paragraaf **10.4** is steeds in iedere fase en bij ieder product aangegeven welke methode moet worden toegepast.

Een Procedurestap kent de volgende gegevens:

- *soortStap*: geeft aan welke stap het betreft, te kiezen uit de STOP-waardelijst Procedurestap_ontwerp respectievelijk Procedurestap_definitief. Verplicht gegeven. Komt 1 keer voor.
- *voltooidOp*: datum waarop deze procedurestap heeft plaats gevonden of (naar verwachting) plaats zal vinden. Verplicht gegeven. Komt 1 keer voor.
- *meerInformatie*: URL-verwijzing naar extra informatie over de Procedurestap. Optioneel gegeven. Komt 0 of 1 keer voor. Dit gegeven is bedoeld voor het geven van extra informatie over de betreffende Procedurestap en de gevolgen daarvan op de geldigheid van regeling, niet voor extra informatie over de inhoud van de regeling. Dit gegeven wordt alleen in de beroepsfase van het besluit gebruikt, en dus alleen bij besluiten waartegen bezwaar en/of beroep kan worden ingesteld.

Naast de Procedurestap(pen) bevat het Procedureverloop het gegeven *bekendOp*. Daar vult het bevoegd gezag de datum in waarop eenieder kennis kon hebben van deze informatie. Het gevolg van de Procedurestappen op de geldigheid van regeling leidt de LVBB af uit de aangeleverde informatie en wordt automatisch bij de bekendmaking, in de regelingenbanken en in DSO-LV getoond.

Toekomstige functionaliteit

Het tonen van een toestand van een regeling vóór de inwerkingsredingsdatum is nog niet geïmplementeerd in de DSO-keten.

Het tonen van de procedurestatus van onderdelen van een regeling is in DSO-LV geïmplementeerd voor ontwerpregelingen; in de regelingenbank is het niet geïmplementeerd. Het doorgeven van wijzigingen in de status van een besluit in de beroepsfase is nog niet geïmplementeerd in de DSO-keten; naar huidige verwachting zal dat na inwerkingtreden van de Omgevingswet gebeuren.

Workaround

Geen

10.3.6.2 Vervangen en verwijderen van Procedurestappen

Toekomstige functionaliteit

In de STOP/TPOD-standaard is al beschreven hoe het vervangen en verwijderen van Procedurestappen werkt. Deze mutatiemethoden zijn nog niet in de keten geïmplementeerd.

Workaround

Geen: tot het vervangen en verwijderen van Procedurestappen is geïmplementeerd, is het niet mogelijk om Procedurestappen te vervangen of te verwijderen.

Hiervoor zijn Procedureverloopmutaties beschreven waarmee een Procedurestap aan het Procedureverloop wordt toegevoegd (voegStappenToe). Er zijn ook mutaties voor het vervangen (vervangStappen) en voor het verwijderen van Procedurestappen (verwijderStappen). Het vervangen van Procedurestappen gebeurt bijvoorbeeld wanneer een al gestarte terinzagelegging van een ontwerpbesluit opnieuw moet beginnen vanwege het ontbreken van een cruciaal onderzoeksrapport. Met de Procedureverloopmutatie vervangStappen worden dan de Procedurestappen Begin inzagetermijn en Einde inzagetermijn met de oorspronkelijke data die bij de kennisgeving waren aangeleverd, vervangen door de Procedurestappen Begin inzagetermijn en Einde inzagetermijn met de nieuwe data. Het verwijderen van een Procedurestap zou kunnen voorkomen als in de beroepsfase ten onrechte de Procedurestap Beroep ingesteld was aangeleverd. Met de Procedureverloopmutatie verwijderStappen wordt dan die Procedurestap uit het Procedureverloop verwijderd.

10.4 Procedure omgevingsvisie en aan te leveren producten en gegevens

In deze paragraaf wordt de procedure beschreven die een besluit tot vaststelling of wijziging van de omgevingsvisie doorloopt. Van iedere stap in die procedure wordt aangegeven of deze door de STOP/TPOD-standaard en de DSO-keten wordt ondersteund en zo ja, welke producten en welke gegevens en metadata moeten worden aangeleverd.

Opgemerkt wordt dat de omgevingsvisie geen verandering in het recht met zich meebrengt, niet gericht is op rechtsgevolg. Er is daarom geen sprake van een publiekrechtelijke rechts-

handeling. Daardoor is de omgevingsvisie geen besluit als bedoeld in de Awb. Het bestuursorgaan besluit wel tot vaststelling of wijziging van de omgevingsvisie. Die beslissing wordt in het vervolg van deze paragraaf aangeduid met de term ‘besluit tot vaststelling of wijziging van de omgevingsvisie’.

Figuur 42 Globaal overzicht van de procedure en de per fase aan de LVBB aan te leveren producten

10.4.1 Voorbereidingsfase

10.4.1.1 Inleiding

Figuur 43 Voorbereidingsfase in de procedure van de omgevingsvisie

Zoals in paragraaf [10.1](#) al is beschreven begint de procedure van een besluit tot het vaststellen of wijzigen van de omgevingsvisie met een voorbereidende fase van overleg en participatie. In deze fase gelden geen procedurele eisen en er worden geen vormvereisten gesteld aan gebruikte producten. Er kan voor overleg en participatie een conceptversie van het voorgenomen besluit gemaakt worden die aan de STOP/TPOD-standaard voldoet, maar dat is niet verplicht. Het raadplegen van zo'n conceptversie kan alleen in een eigen raadpleegomgeving van gemeente, provincie of Rijk. Conceptversies (en eventuele andere documenten) worden niet aan de LVBB aangeboden, niet op overheid.nl gepubliceerd en ook niet in DSO-LV getoond. De bepalingen en beschrijvingen in deze paragraaf over het aanleveren van producten en gegevens zijn er niet op van toepassing.

10.4.1.2 Technische voorbereiding: aanmaken van het Doel

Zoals in paragraaf **10.3.1** al is aangegeven, is een unieke identificatie nodig om van een omgevingsdocument vast te leggen dat tekst, informatieobjecten en OW-informatie bij elkaar horen, gedurende het hele proces van concipiëren, voorbereiden, besluiten, bekendmaken en consolideren. De STOP/TPOD-standaard noemt die identificatie Doel. Het Doel wordt bij het ter publicatie of bekendmaking aanleveren van een (ontwerp)besluit tot vaststelling of wijziging van de omgevingsvisie meegeleverd.

De eerste handeling bij de start van het opstellen van zo'n besluit is het aanmaken van een nieuwe Regelingversie met een nieuw Doel oftewel identificatie. Het Doel moet voldoen aan de eisen die STOP daaraan stelt:

- de identificatie moet het volgende patroon volgen: /join/id/proces/"<overheid>"</><datum>"</><overig>
- overheid: code van het bevoegde gezag volgens één van de STOP-waardelijsten voor gemeente, provincie, waterschap of ministerie
- datum: datum van het ontstaan van het doel; dit mag een jaartal of een volledige datum zijn
- overig: door het bevoegd gezag te bepalen; dit kan een betekenisloze code zijn of een betekenisvolle tekstuele beschrijving van (het resultaat van) het doel. Hiervoor gelden de volgende eisen:
 - alleen toegestaan: boven- en onderkast letters, cijfers en underscore;
 - te beginnen met een cijfer of letter;
 - maximale lengte:128 karakters.

Het Doel moet uiteraard uniek zijn.

Het Doel bij een besluit tot vaststelling van een omgevingsvisie zou er zo uit kunnen zien: /join/id/proces/gm0479/2023/instelling_omgevingsvisie_Zaanstad, maar ook /join/id/proces/gm0479/2023/546d9cff158f4d148f9bb6c953dc3019. De plansoftware moet er voor zorgen dat het Doel uniek is. Het is dus goed mogelijk dat de plansoftware zelf het Doel genereert en dat dat eerder Doelen met een betekenisloze code (zoals het tweede voorbeeld) dan met een betekenisvolle beschrijving oplevert.

Nadat het Doel is aangemaakt, start de ambtelijke organisatie van gemeente, provincie of Rijk in de plansoftware met de nieuwe regelingversie van de omgevingsvisie. Wanneer wordt gestart met de eerste versie van de omgevingsvisie, zal in de plansoftware een volledig nieuwe regeling van de omgevingsvisie worden opgesteld. Wanneer het gaat om een wijziging van de bestaande omgevingsvisie, worden in de nieuwe regelingversie de wijzigingen ten opzichte van de voorgaande toestand van de regeling aangebracht die voor de betreffende wijziging nodig zijn. Afhankelijk van de functionaliteiten die de gebruikte plansoftware biedt, zullen tussentijdse producten worden gegenereerd ten behoeve van intern en extern overleg, zoals met initiatiefnemers, adviseurs en medeoverheden.

10.4.2 Ontwerpfase en ontwerpbesluit

Figuur 44

10.4.2.1 Juridisch kader

Op de voorbereiding van de omgevingsvisie is afdeling 3.4 Awb van toepassing[13]. Het van afdeling 3.4 Awb onderdeel uitmakende artikel 3:11 lid 1 Awb luidt: "Het bestuursorgaan legt het ontwerp van het te nemen besluit, met de daarop betrekking hebbende stukken die redelijkerwijs nodig zijn voor een beoordeling van het ontwerp, ter inzage, *met uitzondering van stukken waarvoor bij wettelijk voorschrift mededeling op de in artikel 12 van de Bekendmakingswet bepaalde wijze is voorgeschreven.*" In artikel 10.7a lid 1 Ob is die uitzondering vastgelegd: "Bij de voorbereiding van een gemeentelijke, provinciale of nationale omgevingsvisie waarop afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing is, wordt van het ontwerp mededeling gedaan in het gemeenteblad, het provinciaal blad respectievelijk de Staatscourant." Dat houdt in dat een publicatie van de volledige inhoud van het ontwerpbesluit in het gemeenteblad, het provinciaal blad of de Staatscourant wordt geplaatst[14]. Het ontwerpbesluit zelf wordt dus niet ter inzage gelegd. Wel moet de gemeente, de provincie of het Rijk de op het ontwerp betrekking hebbende stukken die redelijkerwijs nodig zijn voor een beoordeling van het ontwerp, ter inzage leggen. Die terinzagelegging geschiedt zowel op elektronische wijze als op een door gemeente, provincie of Rijk aan te wijzen locatie[15]. De terinzagelegging vindt niet plaats in het publicatieblad van het bevoegd gezag[16]. Dit betekent dat gemeente, provincie en Rijk moeten zorgen voor de elektronische terinzagelegging van de op het ontwerpbesluit betrekking hebbende stukken en voor de terinzagelegging van die stukken op een fysieke locatie. Op het ontwerp-besluit betrekking hebbende stukken zullen vooral bestaan uit rapportages van uitgevoerde onderzoeken. De terinzagelegging op een door gemeente, provincie of Rijk te bepalen locatie kan worden georganiseerd door op een in de kennisgeving aangegeven fysieke locatie de mogelijkheid te bieden om op een beeldscherm de op het ontwerp betrekking hebbende stukken te raadplegen. Uiteraard is het ook mogelijk om alle stukken te printen en op een fysieke locatie klaar te leggen voor inzage.

Voorafgaand aan de terinzagelegging geeft gemeente, provincie of Rijk kennis van het ontwerp[17] in gemeenteblad, provinciaal blad of Staatscourant[18]. De kennisgeving vermeldt in ieder geval:

- een zakelijke weergave van de inhoud van het ontwerpbesluit[19];
 - een beschrijving van het betreffende object of de betreffende activiteit en, in voorbeeld geval, de locatie daarvan;
 - een zodanige beschrijving van het ontwerpbesluit en het beoogde rechtsgevolg daarvan dat potentiële belanghebbenden eruit kunnen afleiden in hoeverre zij in hun belangen worden geraakt;
- de wijze waarop en de periode waarin de stukken waar de kennisgeving betrekking op

heeft voor eenieder ter inzage liggen[20];

- wie in de gelegenheid worden gesteld om zienswijzen naar voren te brengen[21];
- op welke wijze dit kan geschieden[22].

Zienswijzen over het ontwerp kunnen naar voren worden gebracht door eenieder[23]. De termijn daarvoor bedraagt zes weken[24].

Om aan de hier genoemde verplichtingen te voldoen moet gemeente, provincie of Rijk het ontwerpbesluit en de kennisgeving, met bijbehorende informatie, conform de STOP/TPOD-standaard opstellen en aan de LVBB aanleveren. De aanlevering van het ontwerpbesluit is beschreven in paragraaf [**10.4.2.2**](#); de aanlevering van de kennisgeving in paragraaf [**10.4.2.3**](#). De elektronische terinzagelegging van de op het ontwerp betrekking hebbende stukken is het onderwerp van paragraaf [**10.4.2.4**](#).

10.4.2.2 Aanleveren ontwerpbesluit

Ten behoeve van de interne ambtelijke en bestuurlijke besluitvorming binnen gemeente, provincie of Rijk zal gebruik gemaakt worden van een versie van het ontwerpbesluit die door de plansoftware is gegenereerd. Na eventuele aanpassingen die uit de interne besluitvorming nodig zijn gebleken, wordt vanuit de plansoftware van gemeente, provincie of Rijk een ontwerpbesluit gegenereerd ten behoeve van de publicatie in gemeenteblad, provinciaal blad of Staatscourant en het in DSO-LV kunnen raadplegen van de ontwerpregeling. Het ontwerpbesluit bestaat uit een ontwerpversie van het Besluit en de Regeling. In de Regeling staat de volledige initiële regeling (bij het instellen van de omgevingsvisie) of de wijzigingsinstructies voor de geconsolideerde regeling (bij een wijziging van de omgevingsvisie). Dit geheel wordt aangeleverd aan de LVBB. Let op dat er bij een ontwerpbesluit in het Besluit een (ontwerp)-artikel moet zijn waarin wordt aangegeven wat het voorgenomen besluit is (het vaststellen van het besluit). Dit artikel (in termen van de standaard: het WijzigArtikel) is nodig om te verwijzen naar de *WijzigBijlage*.

Om de mededeling van het ontwerpbesluit in gemeenteblad, provinciaal blad of Staatscourant te kunnen doen en doorlevering door LVBB aan DSO-LV mogelijk te maken moeten Besluit en Regeling voldoen aan de specificaties die in deel [**B**](#) van dit toepassingsprofiel zijn gegeven. Aanvullend daarop moet gemeente, provincie of Rijk metadata over besluit en regeling en informatie over het Procedureverloop en de consolidatie meeleveren. Gemeente, provincie of Rijk moet ook een publicatieopdracht aan de LVBB aanleveren, waarin zij/hij aangeeft welk soort publicatie wordt aangeleverd en op welke datum die publicatie gepubliceerd moet worden. Dat is achtereenvolgens in de volgende paragrafen beschreven.

10.4.2.2.1 Besluitmetadata

De Besluitmetadata leggen vast welke organisatie verantwoordelijk is voor de besluitversie en bevatten gegevens om het besluit goed vindbaar te maken. In paragraaf [**10.3.2**](#) zijn de Besluitmetadata beschreven. Daar is aangegeven of het gegeven verplicht of optioneel is, hoe vaak het moet c.q. kan voorkomen en wat het doel respectievelijk het resultaat van het gegeven is. Hierna is voor de BesluitMetadata die relevant zijn voor het ontwerpbesluit tot

vaststelling of wijziging van de omgevingsvisie aangegeven hoe ze moeten worden toegepast.

- *eindverantwoordelijke*: kies uit de STOP-waardelijst voor gemeente, provincie of ministerie (de identificatiecode van) de betreffende gemeente, provincie of ministerie.
- *maker*: kies uit de STOP-waardelijst voor gemeente, provincie of ministerie (de identificatiecode van) de betreffende gemeente, provincie of ministerie.
- *soortBestuursorgaan*: kies uit de STOP-waardelijst bestuursorgaan de waarde ‘gemeenteraad’, ‘provinciale staten’ respectievelijk ‘minister’.
- *informatieobjectRef*: neem hier de verwijzingen op naar de GIO’s (en eventueel de als informatieobject gemodelleerde PDF-documenten) die het ontwerpbesluit aan de regeling toevoegt of die het ontwerpbesluit wijzigt.
- *officiëleTitel*: geef het ontwerpbesluit een onderscheidende en herkenbare titel. De officiële titel moet gelijk zijn aan het RegelingOpschrift van het besluit. Een voorbeeld van de officiële titel van een ontwerpbesluit tot vaststelling van een omgevingsvisie is ‘Ontwerpbesluit omgevingsvisie Smallingerland’; een voorbeeld van de officiële titel van een ontwerpbesluit tot wijziging van een omgevingsvisie is ‘Ontwerp wijziging omgevingsvisie Drenthe t.b.v. het wijzigen van enkele kernkwaliteiten’.
- *citeertitel*: geadviseerd wordt om het gegeven citeertitel te gebruiken. De citeertitel is hetzelfde als de officiëleTitel en het RegelingOpschrift van het ontwerpbesluit, of, als die erg lang zijn, een verkorte versie daarvan. De citeertitel wordt niet in het ontwerpbesluit vastgesteld en daarom moet voor isOfficieel de waarde *false* worden gekozen.
- *onderwerp*: kies uit de STOP-waardelijst onderwerp alle toepasselijke onderwerpen. Voor omgevingsdocumenten kunnen deze waarden uit de waardelijst passend zijn: wonen, verkeer, ruimte en infrastructuur, natuur en milieu, cultuur en recreatie, bouwen en verbouwen, scheepvaart, rail- en wegverkeer, luchtvaart, waterbeheer, ruimtelijke ordening, veiligheid, water, stoffen, natuur- en landschapsbeheer, lucht, geluid, flora en fauna, energie, bodem, afval, defensie, recreatie, horeca, evenementen, cultuur, cultureel erfgoed, klimaatverandering.
- *rechtsgebied*: kies uit de STOP-waardelijst rechtsgebied in ieder geval voor de waarde ‘omgevingsrecht’ en vul dit indien van toepassing aan met andere toepasselijke waarden uit deze waardelijst.
- *soortProcedure*: kies uit de STOP-waardelijst soortprocedure de waarde ‘Ontwerpbesluit’.
- *grondslag*: maak een verwijzing naar artikel 3.1 Omgevingswet, de grondslag voor het vaststellen van de omgevingsvisie. De grondslag ziet er -in STOP-XML- uit als in Figuur 45:

```
<grondslagen>
  <grondslag>
    <TekstReferentie>
      <uri>jc1.31:c:BWBR0037885&artikel=3.1</uri>
      <label>Artikel 3.1 Omgevingswet</label>
      <soortRef>JCI</soortRef>
    </TekstReferentie>
  </grondslag>
</grondslagen>
```

Figuur 45 Voorbeeld van de grondslag voor de omgevingsvisie

Waarschuwing toekomstige wijziging TPOD-standaard

In een volgende versie van de TPOD-standaard zal het verplicht worden om het gegeven citeertitel te gebruiken. Als overgangsmaatregel wordt geadviseerd om -wanneer en zodra de gebruikte plansoftware dat mogelijk maakt- op deze wijziging te anticiperen door het gegeven citeertitel te gebruiken.

10.4.2.2.2 Regelingmetadata

De Regelingmetadata leggen vast welke organisatie verantwoordelijk is voor de regelingversie en bevatten gegevens om de regeling goed vindbaar te maken. In paragraaf [10.3.3](#) zijn de RegelingMetadata beschreven. Daar is aangegeven of het gegeven verplicht of optioneel is, hoe vaak het moet c.q. kan voorkomen en wat het doel respectievelijk het resultaat van het gegeven is. Hierna is voor de RegelingMetadata die relevant zijn voor het ontwerpbesluit tot vaststelling of wijziging van de omgevingsvisie aangegeven hoe ze moeten worden toegepast.

- *soortRegeling*: kies uit de STOP-waardelijst soortRegeling de waarde ‘Omgevingsvisie’.
- *eindverantwoordelijke*: kies uit de STOP-waardelijst voor gemeente, provincie of ministerie (de identificatiecode van) de betreffende gemeente, provincie of ministerie.
- *maker*: kies uit de STOP-waardelijst voor gemeente, provincie of ministerie (de identificatiecode van) de betreffende gemeente, provincie of ministerie.
- *soortBestuursorgaan*: kies uit de STOP-waardelijst bestuursorgaan de waarde ‘gemeenteraad’, ‘provinciale staten’ respectievelijk ‘minister’
- *officiëleTitel*: geef de regeling van de omgevingsvisie een onderscheidende en herkenbare titel. Voorbeelden van de officiële titel van een omgevingsvisie zijn ‘Omgevingsvisie Assen’, ‘Omgevingsvisie Fryslân’, ‘Nationale Omgevingsvisie’.
- *citeertitel*: maak gebruik van het gegeven citeertitel en doe dat als volgt:
 - in de omgevingsvisie is de citeertitel vastgesteld: neem de citeertitel over uit de betreffende bepaling en kies voor isOfficieel de waarde *true*;
 - in de omgevingsvisie is de citeertitel niet vastgesteld: laat de citeertitel hetzelfde zijn als de officiële titel (en het RegelingOpschrift van de regeling) en kies voor isOfficieel de waarde *false*.
- *onderwerp*: kies uit de STOP-waardelijst onderwerp alle toepasselijke onderwerpen. Voor omgevingsdocumenten kunnen deze waarden uit de waardelijst passend zijn: wonen, ver-

keer, ruimte en infrastructuur, natuur en milieu, cultuur en recreatie, bouwen en verbouwen, scheepvaart, rail- en wegverkeer, luchtvaart, waterbeheer, ruimtelijke ordening, veiligheid, water, stoffen, natuur- en landschapsbeheer, lucht, geluid, flora en fauna, energie, bodem, afval, defensie, recreatie, horeca, evenementen, cultuur, cultureel erfgoed, klimaatverandering.

- **rechtsgebied:** kies uit de STOP-waardelijst rechtsgebied in ieder geval de waarde 'omgevingsrecht' en vul dit indien van toepassing aan met andere toepasselijke waarden uit deze waardelijst.
- **overheidsdomein:** kies uit de STOP-waardelijst overheidsthema alle toepasselijke waarden. Voor omgevingsdocumenten kunnen deze waarden uit de waardelijst passend zijn: bouwen, wonen en leefomgeving; cultuur, sport, vrije tijd; landbouw, natuur en voedsel; milieu, ruimte en water; defensie; verkeer en vervoer.
- **grondslag:** maak een verwijzing naar artikel 3.1 Omgevingswet, de grondslag voor het vaststellen van de omgevingsvisie. De grondslag ziet er -in STOP-XML- uit als in **Figuur 46**:

```
<grondslagen>
  <grondslag>
    <TekstReferentie>
      <uri>jc1l.31:c:BWBR0037885&artikel=3.1</uri>
      <label>Artikel 3.1 Omgevingswet</label>
      <soortRef>JCI</soortRef>
    </TekstReferentie>
  </grondslag>
</grondslagen>
```

Figuur 46 Voorbeeld van de grondslag voor de omgevingsvisie

Waarschuwing toekomstige wijziging TPOD-standaard

In een volgende versie van de TPOD-standaard zal het verplicht worden om het gegeven citeertitel te gebruiken. Als overgangsmaatregel wordt geadviseerd om -wanneer en zodra de gebruikte plansoftware dat mogelijk maakt- op deze wijziging te anticiperen door het gegeven citeertitel te gebruiken.

10.4.2.2.3 Procedureverloop

Met de module Procedureverloop wordt informatie over het verloop van de procedure van het besluit tot vaststelling of wijziging van de omgevingsvisie en de verschillende stappen daarin bijgehouden. In paragraaf **10.3.6** is beschreven hoe het doorgeven van procedure-informatie met het Procedureverloop werkt. Hierna is aangegeven hoe dat concreet bij het ontwerpbesluit tot vaststelling of wijziging van de omgevingsvisie moet worden toegepast.

In de procedure van het ontwerpbesluit moet een module Procedureverloop worden aangeleverd. Dat kan op twee manieren. De eerste manier is door het Procedureverloop initieel

aan te leveren met het ontwerpbesluit en vervolgens met een Procedureverloopmutatie te muteren door de kennisgeving. De tweede manier is door bij het ontwerpbesluit geen Procedureverloop aan te leveren maar het Procedureverloop aan te leveren met de kennisgeving. Ook in dat geval moet dat met een Procedureverloopmutatie. Welke manier wordt gekozen hangt er van af of het bij het bevoegd gezag gebruikelijk is dat het dagelijkse bestuur zelf besluit om het ontwerpbesluit ter inzage te leggen of dat dit gemandateerd is aan een ambtenaar. In het eerste geval is er een Procedureverloop bij het ontwerpbesluit, in het tweede geval niet. Het Procedureverloop is dus bij het ontwerpbesluit optioneel en bij de kennisgeving verplicht. Bij de omgevingsvisie ligt het voor de hand dat B&W, GS respectievelijk de minister zelf het besluit zullen nemen om het ontwerpbesluit ter inzage te leggen; een dergelijke beslissing zal niet gemandateerd zijn.

Als wordt gekozen voor de eerste manier wordt de module Procedureverloop bij het ontwerpbesluit aangeleverd. Het Procedureverloop moet dan de volgende gegevens bevatten:

- Procedurestap
 - *soortStap*: kies uit de STOP-waardelijst Procedurestap_ontwerp de waarde 'Vaststelling'
 - *voltooidOp*: vul de datum in waarop het bestuursorgaan het ontwerpbesluit heeft vastgesteld
- Procedurestap
 - *soortStap*: kies uit de STOP-waardelijst Procedurestap_ontwerp de waarde 'Ondertekening'
 - *voltooidOp*: vul de datum in waarop het bestuursorgaan het ontwerpbesluit heeft ondertekend
- *bekendOp*: vul de datum in waarop het ontwerpbesluit in het provinciaal blad wordt gepubliceerd.

Gebruik het gegeven *meerInformatie* niet.

NB: bij keuze voor de tweede manier is er geen Procedureverloop bij het ontwerpbesluit.

Toekomstige functionaliteit

In de huidige versie van de STOP/TPOD-standaard is beschreven dat in de procedure van het ontwerpbesluit de module Procedureverloop verplicht is bij de aanlevering van de kennisgeving en optioneel bij de aanlevering van het ontwerpbesluit. De DSO-keten ondersteunt dit nog niet; het wordt in de keten geïmplementeerd als onderdeel van de implementatie van de huidige versie van de standaard.

Workaround

Zolang dit niet in de DSO-keten is geïmplementeerd, is het verplicht een module Procedureverloop bij het ontwerpbesluit aan te leveren en die door de kennisgeving te muteren.

NB: de module Procedureverloop bij het ontwerpbesluit mag niet leeg zijn.

10.4.2.2.4 ConsolidatielInformatie

Met de module ConsolidatielInformatie wordt informatie aangeleverd ten behoeve van de consolidatie van het besluit in de regeling. In de module ConsolidatielInformatie worden opgenomen:

- (een container) BeoogdeRegelgeving met daarin:
 - BeoogdeRegeling, met daarbinnen:
 - Doel: vul hier het Doel in van het ontwerp-vaststellings- of wijzigingsbesluit
 - instrumentVersie: vul hier de identificatie in van de nieuwe regelingversie van de omgevingsvisie
 - eld: vul hier de identificatie in van het WijzigArtikel in het ontwerpbesluit (het artikel waarin staat wat het bestuursorgaan beoogt met het besluit vast te stellen of te wijzigen)
 - BeoogdInformatieobject, voor ieder Informatieobject dat het ontwerpbesluit vaststelt, met daarbinnen:
 - Doel: vul hier het Doel in van het ontwerp-vaststellings- of wijzigingsbesluit
 - instrumentVersie: vul hier de identificatie in van het nieuwe Informatieobject
 - eld: maak hier een verwijzing naar het element in de informatieobjecten-bijlage in de WijzigBijlage dat de ExtIoRef (de identificatie van het daadwerkelijke informatieobject) bevat.

Bij een ontwerpbesluit worden geen tijdstempels toegevoegd.

10.4.2.2.5 Datum publicatie ontwerpbesluit

Gemeente, provincie of Rijk moet de datum waarop zij/hij wil dat het ontwerpbesluit in het gemeenteblad, provinciaal blad of Staatscourant wordt gepubliceerd, doorgeven in de publicatieopdracht aan de LVBB, met het gegeven datumBekendmaking. Deze datum moet altijd in de toekomst liggen.

10.4.2.3 Kennisgeving ontwerpbesluit

10.4.2.3.1 Inhoud en aanlevering kennisgeving

Zoals in paragraaf 10.4.2.1 al is beschreven moet de gemeente, de provincie of het Rijk voorafgaand aan de terinzagelegging in gemeenteblad, provinciaal blad of Staatscourant kennis geven van het ontwerpbesluit. De kennisgeving vermeldt in ieder geval:

- een zakelijke weergave van de inhoud van het ontwerpbesluit;
 - een beschrijving van het betreffende object of de betreffende activiteit en, in voorkomend geval, de locatie daarvan;
 - een zodanige beschrijving van het ontwerpbesluit en het beoogde rechtsgevolg daarvan dat potentiële belanghebbenden eruit kunnen afleiden in hoeverre zij in hun belangen worden geraakt;
- de wijze waarop en de periode waarin de stukken waar de kennisgeving betrekking op heeft voor eenieder ter inzage liggen;
- wie in de gelegenheid worden gesteld om zienswijzen naar voren te brengen;
- op welke wijze dit kan geschieden.

Om de kennisgeving aan de LVBB aan te kunnen leveren en in gemeenteblad, provinciaal blad respectievelijk Staatscourant te plaatsen moet deze voldoen aan de specificaties voor de kennisgeving, die in paragraaf **10.2.2** zijn beschreven. De kennisgeving is een zelfstandige eenheid en is geen onderdeel van het ontwerpbesluit. De kennisgeving zit niet in hetzelfde aanleverpakket als het ontwerpbesluit waar het bij hoort, maar moet apart worden aangeleverd nadat het besluit-pakket is aangeleverd.

Bij de kennisgeving moet gemeente, provincie of Rijk KennisgevingMetadata en informatie over het Procedureverloop meeleveren. Gemeente, provincie of Rijk moet ook een publicatieopdracht aan de LVBB aanleveren, waarin zij/hij aangeeft welk soort publicatie wordt aangeleverd en op welke datum die publicatie gepubliceerd moet worden. Dat is achtereenvolgens in de volgende paragrafen beschreven.

NB: de kennisgeving komt wel in gemeenteblad, provinciaal blad, of Staatscourant, maar wordt niet in DSO-LV getoond. In DSO-LV wordt wel gebruik gemaakt van informatie uit (de metadata bij) de kennisgeving.

10.4.2.3.2 Kennisgevingmetadata

De KennisgevingMetadata leggen vast welke organisatie verantwoordelijk is voor de kennisgeving en bevatten gegevens om de kennisgeving goed vindbaar te maken. In paragraaf **10.3.4** zijn de KennisgevingMetadata beschreven. Daar is aangegeven of het gegeven verplicht of optioneel is, hoe vaak het moet c.q. kan voorkomen en wat het doel respectievelijk het resultaat van het gegeven is. Hierna is voor de KennisgevingMetadata die relevant zijn voor de kennisgeving behorend bij een ontwerpbesluit tot vaststelling of wijziging van de omgevingsvisie aangegeven hoe ze moeten worden toegepast.

- *eindverantwoordelijke*: kies uit de STOP-waardelijst voor gemeente, provincie of ministerie (de identificatiecode van) de betreffende gemeente, provincie of ministerie.
- *maker*: kies uit de STOP-waardelijst voor gemeente, provincie of ministerie (de identificatiecode van) de betreffende gemeente, provincie of ministerie.
- *officiëleTitel*: geef de kennisgeving een zo onderscheidend en herkenbaar mogelijke titel. De officiële titel moet gelijk zijn aan het RegelingOpschrift van de kennisgeving. Een voorbeeld van de officiële titel van deze kennisgeving is ‘Kennisgeving ontwerp wijziging omgevingsvisie Drenthe t.b.v. het wijzigen van enkele kernkwaliteiten’.
- *onderwerp*: kies uit de STOP-waardelijst onderwerp alle toepasselijke onderwerpen. Voor omgevingsdocumenten kunnen deze waarden uit de waardelijst passend zijn: wonen, verkeer, ruimte en infrastructuur, natuur en milieu, cultuur en recreatie, bouwen en verbouwen, scheepvaart, rail- en wegverkeer, luchtvaart, waterbeheer, ruimtelijke ordening, veiligheid, water, stoffen, natuur- en landschapsbeheer, lucht, geluid, flora en fauna, energie, bodem, afval, defensie, recreatie, horeca, evenementen, cultuur, cultureel erfgoed, klimaatverandering.
- *mededelingOver*: maak een verwijzing naar de identificatie van het ontwerpbesluit waarover de kennisgeving gaat.
- *soortKennisgeving*: kies de waarde KennisgevingBesluttermijnen.

10.4.2.3.3 Procedureverloop

Met de module Procedureverloop wordt informatie over het verloop van de procedure van het besluit tot vaststelling of wijziging van de omgevingsvisie en de verschillende stappen daarin bijgehouden. In paragraaf [10.3.6](#) is beschreven hoe het doorgeven van procedure-informatie met het Procedureverloop werkt. Hierna is aangegeven hoe dat concreet bij de kennisgeving behorend bij een ontwerpbesluit tot vaststelling of wijziging van de omgevingsvisie moet worden toegepast.

Zoals in paragraaf [10.4.2.2.3](#) al is aangegeven moet in de procedure van het ontwerpbesluit een module Procedureverloop worden aangeleverd en kan dat op twee manieren. De eerste manier is door het Procedureverloop initieel aan te leveren met het ontwerpbesluit en vervolgens met een Procedureverloopmutatie te muteren door de kennisgeving. De tweede manier is door bij het ontwerpbesluit geen Procedureverloop aan te leveren maar het Procedureverloop aan te leveren met de kennisgeving. Het Procedureverloop is dus bij het ontwerpbesluit optioneel en bij de kennisgeving verplicht.

Bij beide manieren wordt bij de kennisgeving van het ontwerpbesluit het Procedureverloop met een Procedureverloopmutatie aangeleverd. Daarmee worden aan het Procedureverloop de volgende gegevens toegevoegd:

- Procedurestap
 - *soortStap*: kies uit de STOP-waardelijst Procedurestap_ontwerp de waarde 'Begin inzagetermijn'.
 - *voltooidOp*: vul de datum in waarop de inzagetermijn van het ontwerpbesluit start.
- Procedurestap
 - *soortStap*: kies uit de STOP-waardelijst Procedurestap_ontwerp de waarde 'Einde inzagetermijn'
 - *voltooidOp*: vul de datum in waarop de inzagetermijn van het ontwerpbesluit is geëindigd. Dit is de laatste dag waarop nog zienswijzen op het ontwerpbesluit kunnen worden ingediend.
- *bekendOp*: vul de datum in waarop de kennisgeving in het gemeenteblad, provinciaal blad of in de Staatscourant wordt gepubliceerd.

Gebruik het gegeven *meerInformatie* niet.

Toekomstige functionaliteit

In de huidige versie van de STOP/TPOD-standaard is beschreven dat in de procedure van het ontwerpbesluit de module Procedureverloop verplicht is bij de aanlevering van de kennisgeving en optioneel bij de aanlevering van het ontwerpbesluit. De DSO-keten ondersteunt dit nog niet; het wordt in de keten geïmplementeerd als onderdeel van de implementatie van de huidige versie van de standaard.

Workaround

Zolang dit niet in de DSO-keten is geïmplementeerd, is het verplicht een module Procedureverloop bij het ontwerpbesluit aan te leveren en die door de kennisgeving te muteren.

NB: de module Procedureverloop bij het ontwerpbesluit mag niet leeg zijn.

10.4.2.3.4 Datum publicatie kennisgeving

Gemeente, provincie of Rijk moet de datum waarop zij/hij wil dat de kennisgeving in het gemeenteblad, provinciaal blad of Staatscourant wordt gepubliceerd, doorgeven in de publicatieopdracht aan de LVBB, met het gegeven datumBekendmaking. Deze datum moet altijd in de toekomst liggen.

10.4.2.4 Terinzageleggen op het ontwerpbesluit betrekking hebbende stukken

Gemeente, provincie of Rijk moet eventuele op het ontwerp betrekking hebbende stukken die redelijkerwijs nodig zijn voor een beoordeling van het ontwerp, ter inzage leggen.

NB: Zoals in paragraaf [10.4.2.1](#) al is aangegeven zullen op het ontwerp-besluit betrekking hebbende stukken vooral bestaan uit rapportages van uitgevoerde onderzoeken en hoeft het ontwerpbesluit zelf niet ter inzage gelegd te worden. Daarvan moet immers mededeling gedaan worden in het publicatieblad en daarom valt het onder de uitzondering op de terinzageleggingsplicht.

Toekomstige functionaliteit

Onderzocht wordt of in de toekomst voor de elektronische terinzagelegging van stukken die betrekking hebben op het (ontwerp)besluit van omgevingsdocumenten gebruik gemaakt kan worden van een nog te ontwikkelen centrale voorziening voor het ontsluiten van dergelijke stukken in het kader van de Wet open overheid en de Bekendmakingswet. Wanneer duidelijk is of voor deze stukken gebruik gemaakt kan worden van een centrale voorziening, welke voorziening dat is en hoe de aanlevering moet plaatsvinden, zal dat in een volgende versie van dit toepassingsprofiel beschreven worden.

Workaround

Zolang er geen centrale voorziening is voor de elektronische terinzagelegging van op het (ontwerp)besluit betrekking hebbende stukken, past het bevoegd gezag naar keuze één van de volgende methoden toe:

- het ontsluit de betreffende stukken op een zelf te bepalen elektronische wijze, bijvoorbeeld via de eigen website, of
- het levert de betreffende stukken aan de LVBB aan als onderdeel van het Besluit conform STOP. Daarbij moet worden voldaan aan de eisen aan PDF-bijlagen die in dit hoofdstuk zijn beschreven. De LVBB stelt beperkingen aan de bestandsgrootte.

Op het besluit betrekking hebbende stukken zijn stukken waarmee het bestuursorgaan het besluit onderbouwt en motiveert. Wanneer het bevoegd gezag zelf de stukken op elektronische wijze ontsluit, neemt het in het onderdeel Motivering dan wel de Toelichting van het Besluit een link op naar de webpagina waar die stukken zijn ontsloten, en/of een link naar het betreffende stuk op die webpagina. Wanneer het bevoegd gezag de stukken opneemt als onderdeel van het Besluit, neemt het ze op als Bijlagen bij de Motivering dan wel de Toelichting.

Wanneer het bevoegd gezag zelf de stukken op elektronische wijze ontsluit, wordt aanbevolen om de terinzagelegging op elektronische wijze van de op het ontwerpbesluit betrek-

king hebbende stukken en de op het (definitieve) besluit betrekking hebbende stukken in ieder geval te laten voortduren totdat de volledige procedure is afgerond.

10.4.3 Fase van vaststelling, bekendmaking en inwerkingtreden: definitief besluit

Figuur 47 Vaststellingsfase in de procedure van de omgevingsvisie

10.4.3.1 Juridisch kader

De gemeenteraad, provinciale staten respectievelijk de minister van BZK (in overeenstemming met de ministers die het aangaat) stelt de omgevingsvisie vast[25]. Deze bevoegdheid kan niet gedelegeerd worden.

Bij het vaststellen van de omgevingsvisie wordt aangegeven hoe burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen bij de voorbereiding zijn betrokken en wat de resultaten daarvan zijn[26]. In het geval van een gemeentelijke of provinciale omgevingsvisie wordt daarbij aangegeven op welke wijze invulling is gegeven aan het toepasselijke decentrale participatiebeleid[27].

Artikel 3:42 van de Algemene wet bestuursrecht is van overeenkomstige toepassing op een omgevingsvisie[28]. Dat betekent dat het definitieve besluit tot vaststelling of wijziging van de omgevingsvisie wordt bekendgemaakt in gemeenteblad, provinciaal blad of Staatscourant[29]. Gemeente, provincie of Rijk kan zelf de datum van bekendmaking bepalen. De omgevingsvisie treedt in werking op de dag na de bekendmaking, tenzij in het besluit daarvoor een ander tijdstip is aangewezen. Tegen de omgevingsvisie staat geen beroep open[30]. Het besluit tot vaststelling of wijziging van de omgevingsvisie is daarom onherroepelijk vanaf het moment dat het in werking is getreden.

Aangezien de omgevingsvisie geen besluit in de zin van de Awb is, zijn de overige bepalingen van afdeling 3.6 en van afdeling 3.7 Awb over de bekendmaking en mededeling en over de motivering van besluiten niet van toepassing op de omgevingsvisie. Er gelden dus geen wettelijke verplichtingen om:

- op de zaak betrekking hebbende stukken ter inzage te leggen;
- kennis te geven van die terinzagelegging;
- mededeling van het besluit te doen aan degenen die bij de voorbereiding ervan hun zienswijze naar voren hebben gebracht;
- een exemplaar van het besluit te zenden aan degenen die bij de voorbereiding ervan hun zienswijze naar voren hebben gebracht;
- het besluit te voorzien van een motivering en die motivering te vermelden bij de bekend-

making van het besluit.

Dat er geen wettelijke verplichting geldt, betekent niet dat gemeente, provincie of Rijk deze zaken niet kan of niet mag doen.

10.4.3.2 Voorbereiding en besluitvorming

Na de publicatie van het ontwerpbesluit en voorafgaand aan de bekendmaking van het definitieve besluit vindt een extern en intern proces plaats. Er worden zienswijzen ingediend over het ontwerpbesluit, die zienswijzen worden beantwoord en wanneer er naar aanleiding van die zienswijzen aanpassingen in de omgevingsvisie nodig zijn, verwerkt gemeente, provincie of Rijk die in de plansoftware.

In de bekendmaking van het besluit moet gemeente, provincie of Rijk aangeven hoe burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen bij de voorbereiding zijn betrokken. Gemeente en provincie moeten ook aangeven wat de resultaten daarvan zijn en op welke wijze invulling is gegeven aan het toepasselijke decentrale participatiebeleid. Deze beschrijvingen worden geplaatst in het onderdeel Motivering van het Besluit, zie daarvoor paragraaf [4.4.2](#) en met name de toelichting in paragraaf [4.4.2.2](#).

Er is geen wettelijke verplichting om het besluit tot vaststelling of wijziging van de omgevingsvisie te voorzien van een deugdelijke motivering en die motivering te vermelden bij de bekendmaking van het besluit. Wanneer gemeente, provincie of Rijk er voor kiest om dat wel te doen, dan wordt die motivering geplaatst in het onderdeel Motivering van het Besluit, zie daarvoor weer paragraaf [4.4.2](#) en met name de toelichting in paragraaf [4.4.2.2](#).

Hierna maakt de ambtelijke organisatie van gemeente, provincie of Rijk een nieuwe versie van Besluit en Regeling, die het interne besluitvormingsproces doorloopt. Dit resulteert in een voorstel aan het bevoegde bestuursorgaan. Bij het nemen van het besluit kan het bestuursorgaan nog wijzigingen aanbrengen. De ambtelijke organisatie verwerkt deze eventuele wijzigingen in de plansoftware.

Er is geen wettelijke verplichting om mededeling van het besluit tot vaststelling of wijziging van de omgevingsvisie te doen aan degenen die bij de voorbereiding ervan hun zienswijze naar voren hebben gebracht en aan hen een exemplaar van het besluit toe te zenden.

Wanneer gemeente, provincie of Rijk er voor kiest om dat wel te doen, dan is het aan de gemeente, provincie of het Rijk om te bepalen hoe en in welke vorm zij/hij het besluit toezendt. De DSO-keten biedt geen ondersteuning voor deze toezending.

10.4.3.3 Aanleveren definitief besluit

Ten behoeve van de bekendmaking van het definitieve besluit in gemeenteblad, provinciaal blad of Staatscourant genereert de ambtelijke organisatie vanuit de plansoftware van gemeente, provincie of Rijk een besluit, bestaande uit een (definitieve) versie van het Besluit en de Regeling. In de Regeling staat de volledige initiële regeling (bij het instellen van de omgevingsvisie) of de wijzigingsinstructies voor de geconsolideerde regeling (bij een wijziging van de omgevingsvisie). Dit geheel moet gemeente, provincie of Rijk aanleveren aan de LVBB.

Opgemerkt wordt dat de STOP/TPOD-standaard de term 'definitief besluit' gebruikt. Dit is een technische term die zowel wordt gebruikt voor het 'product' van deze fase, te weten het

genomen besluit, als voor de procedure van besluitvorming, bekendmaking en inwerkingtreding.

Om de bekendmaking van het besluit tot vaststelling of wijziging van de omgevingsvisie in gemeenteblad, provinciaal blad of Staatscourant te kunnen doen en doorlevering door LVBB aan DSO-LV mogelijk te maken, moeten Besluit en Regeling voldoen aan de specificaties die in deel **B** van dit toepassingsprofiel zijn gegeven. Aanvullend daarop moet gemeente, provincie of Rijk metadata over besluit en regeling en informatie over het Procedureverloop en de consolidatie meeleveren. Gemeente, provincie of Rijk moet ook een publicatieopdracht aan de LVBB aanleveren, waarin zij/hij aangeeft welk soort publicatie wordt aangeleverd en op welke datum die publicatie gepubliceerd moet worden. Dat is achtereenvolgens in de volgende paragrafen beschreven.

10.4.3.3.1 Besluitmetadata

De Besluitmetadata leggen vast welke organisatie verantwoordelijk is voor de besluitversie en bevatten gegevens om het besluit goed vindbaar te maken. In paragraaf [10.3.2](#) zijn de Besluitmetadata beschreven. Daar is aangegeven of het gegeven verplicht of optioneel is, hoe vaak het moet c.q. kan voorkomen en wat het doel respectievelijk het resultaat van het gegeven is. Hierna is voor de BesluitMetadata die relevant zijn voor het definitieve besluit tot vaststelling of wijziging van de omgevingsvisie aangegeven hoe ze moeten worden toegepast.

- *eindverantwoordelijke*: kies uit de STOP-waardelijst voor gemeente, provincie of ministerie (de identificatiecode van) de betreffende gemeente, provincie of ministerie.
- *maker*: kies uit de STOP-waardelijst voor gemeente, provincie of ministerie (de identificatiecode van) de betreffende gemeente, provincie of ministerie.
- *soortBestuursorgaan*: kies uit de STOP-waardelijst bestuursorgaan de waarde ‘gemeenteraad’, ‘provinciale staten’ respectievelijk ‘minister’.
- *informatieobjectRef*: neem hier de verwijzingen op naar de GIO’s (en eventueel de als informatieobject gemodelleerde PDF-documenten) die het besluit aan de regeling toevoegt of die het besluit wijzigt.
- *officiëleTitel*: geef het besluit een onderscheidende en herkenbare titel. De officiële titel moet gelijk zijn aan het RegelingOpschrift van het besluit. Een voorbeeld van de officiële titel van een besluit tot vaststelling van een omgevingsvisie is ‘Vaststelling Nationale Omgevingsvisie’; een voorbeeld van de officiële titel van een besluit tot wijziging van een omgevingsvisie is ‘Wijziging omgevingsvisie Drenthe t.b.v. het wijzigen van enkele kernkwaliteiten’.
- *citeertitel*: geadviseerd wordt om het gegeven citeertitel te gebruiken. De citeertitel is hetzelfde als de officiëleTitel en het RegelingOpschrift van het besluit, of, als die erg lang zijn, een verkorte versie daarvan. De citeertitel wordt niet in het besluit vastgesteld en daarom moet voor isOfficieel de waarde *false* worden gekozen.
- *onderwerp*: kies uit de STOP-waardelijst onderwerp alle toepasselijke onderwerpen. Voor omgevingsdocumenten kunnen deze waarden uit de waardelijst passend zijn: wonen, verkeer, ruimte en infrastructuur, natuur en milieu, cultuur en recreatie, bouwen en verbou-

wen, scheepvaart, rail- en wegverkeer, luchtvaart, waterbeheer, ruimtelijke ordening, veiligheid, water, stoffen, natuur- en landschapsbeheer, lucht, geluid, flora en fauna, energie, bodem, afval, defensie, recreatie, horeca, evenementen, cultuur, cultureel erfgoed, klimaatverandering.

- *rechtsgebied*: kies uit de STOP-waardelijst rechtsgebied in ieder geval voor de waarde ‘omgevingsrecht’ en vul dit indien van toepassing aan met andere toepasselijke waarden uit deze waardelijst.
- *soortProcedure*: kies uit de STOP-waardelijst soortprocedure de waarde ‘Definitief besluit’.
- *grondslag*: maak een verwijzing naar artikel 3.1 Omgevingswet, de grondslag voor het vaststellen van de omgevingsvisie. De grondslag ziet er -in STOP-XML- uit als in **Figuur 48**:

```
<grondslagen>
  <grondslag>
    <TekstReferentie>
      <uri>jc1.31:c:BWBR0037885&artikel=3.1</uri>
      <label>Artikel 3.1 Omgevingswet</label>
      <soortRef>JCI</soortRef>
    </TekstReferentie>
  </grondslag>
</grondslagen>
```

Figuur 48 Voorbeeld van de grondslag voor de omgevingsvisie

Waarschuwing toekomstige wijziging TPOD-standaard

In een volgende versie van de TPOD-standaard zal het verplicht worden om het gegeven criteertitel te gebruiken. Als overgangsmaatregel wordt geadviseerd om -wanneer en zodra de gebruikte plansoftware dat mogelijk maakt- op deze wijziging te anticiperen door het gegeven criteertitel te gebruiken.

10.4.3.3.2 Regelingmetadata

De Regelingmetadata leggen vast welke organisatie verantwoordelijk is voor de regelingversie en bevatten gegevens om de regeling goed vindbaar te maken. In paragraaf [10.3.3](#) zijn de RegelingMetadata beschreven. Daar is aangegeven of het gegeven verplicht of optioneel is, hoe vaak het moet c.q. kan voorkomen en wat het doel respectievelijk het resultaat van het gegeven is. Hierna is voor de RegelingMetadata die relevant zijn voor het definitieve besluit tot vaststelling of wijziging van de omgevingsvisie aangegeven hoe ze moeten worden toegepast.

- *soortRegeling*: kies uit de STOP-waardelijst soortRegeling de waarde ‘Omgevingsvisie’.
- *eindverantwoordelijke*: kies uit de STOP-waardelijst voor gemeente, provincie of ministerie (de identificatiecode van) de betreffende gemeente, provincie of ministerie.
- *maker*: kies uit de STOP-waardelijst voor gemeente, provincie of ministerie (de identificatiecode van) de betreffende gemeente, provincie of ministerie.

- *soortBestuursorgaan*: kies uit de STOP-waardelijst bestuursorgaan de waarde ‘gemeenteraad’, ‘provinciale staten’ respectievelijk ‘minister’.
- *officiëleTitel*: geef de regeling van de omgevingsvisie een onderscheidende en herkenbare titel. Voorbeelden van de officiële titel van een omgevingsvisie zijn ‘Omgevingsvisie Assen’, ‘Omgevingsvisie Fryslân’, ‘Nationale Omgevingsvisie’.
- *citeertitel*: maak gebruik van het gegeven citeertitel en doe dat als volgt:
 - in de omgevingsvisie is de citeertitel vastgesteld: neem de citeertitel over uit de betreffende bepaling en kies voor isOfficieel de waarde *true*;
 - in de omgevingsvisie is de citeertitel niet vastgesteld: laat de citeertitel hetzelfde zijn als de officiële titel (en het RegelingOpschrift van de regeling) en kies voor isOfficieel de waarde *false*.
- *onderwerp*: kies uit de STOP-waardelijst onderwerp alle toepasselijke onderwerpen. Voor omgevingsdocumenten kunnen deze waarden uit de waardelijst passend zijn: wonen, verkeer, ruimte en infrastructuur, natuur en milieu, cultuur en recreatie, bouwen en verbouwen, scheepvaart, rail- en wegverkeer, luchtvaart, waterbeheer, ruimtelijke ordening, veiligheid, water, stoffen, natuur- en landschapsbeheer, lucht, geluid, flora en fauna, energie, bodem, afval, defensie, recreatie, horeca, evenementen, cultuur, cultureel erfgoed, klimaatverandering.
- *rechtsgebied*: kies uit de STOP-waardelijst rechtsgebied in ieder geval de waarde ‘omgevingsrecht’ en vul dit indien van toepassing aan met andere toepasselijke waarden uit deze waardelijst.
- *overheidsdomein*: kies uit de STOP-waardelijst overheidsthema alle toepasselijke waarden. Voor omgevingsdocumenten kunnen deze waarden uit de waardelijst passend zijn: bouwen, wonen en leefomgeving; cultuur, sport, vrije tijd; landbouw, natuur en voedsel; milieu, ruimte en water; defensie; verkeer en vervoer.
- *opvolgerVan*: gegeven dat alleen voorkomt wanneer de regeling een andere regeling opvolgt, dus wanneer de oorspronkelijke regeling wordt ingetrokken en vervangen door een nieuwe regeling[31]. Maak een verwijzing naar de identificatie van het Work van de opgevolgde regeling.
- *grondslag*: maak een verwijzing naar artikel 3.1 Omgevingswet, de grondslag voor het vaststellen van de omgevingsvisie. De grondslag ziet er -in STOP-XML- uit als in **Figuur 49**:

```
<grondslagen>
  <grondslag>
    <TekstReferentie>
      <uri>jc1l.31:c:BWBR0037885&artikel=3.1</uri>
      <label>Artikel 3.1 Omgevingswet</label>
      <soortRef>JCI</soortRef>
    </TekstReferentie>
  </grondslag>
</grondslagen>
```

Figuur 49 Voorbeeld van de grondslag voor de omgevingsvisie

Toekomstige functionaliteit

In de toekomst wordt de aanlevering van de Regelingmetadata verplicht bij het ontwerpbesluit en worden Regelingmetadata bij het definitief besluit alleen nog aangeleverd wanneer ze gewijzigd zijn.

Huidige werkwijze

Bij de huidige implementatie van de standaard moeten de Regelingmetadata zowel bij het ontwerpbesluit als bij het definitief besluit worden aangeleverd.

Waarschuwing toekomstige wijziging TPOD-standaard

In een volgende versie van de TPOD-standaard zal het verplicht worden om het gegeven criteertitel te gebruiken. Als overgangsmaatregel wordt geadviseerd om -wanneer en zodra de gebruikte plansoftware dat mogelijk maakt- op deze wijziging te anticiperen door het gegeven criteertitel te gebruiken.

10.4.3.3 Procedureverloop

Met de module Procedureverloop wordt informatie over het verloop van de procedure van het besluit tot vaststelling of wijziging van de omgevingsvisie en de verschillende stappen daarin bijgehouden. In paragraaf [10.3.5](#) is beschreven hoe het doorgeven van procedure-informatie met het Procedureverloop werkt. Hierna is aangegeven hoe dat concreet bij het definitieve besluit tot vaststelling of wijziging van de omgevingsvisie moet worden toegepast.

Het Procedureverloop dat bij het definitieve besluit wordt aangeleverd moet de volgende gegevens bevatten:

- Procedurestap
 - *soortStap*: kies uit de STOP-waardelijst Procedurestap_definitief de waarde 'Vaststelling'
 - *voltooidOp*: vul de datum in van de vergadering van gemeenteraad of provinciale staten waarin het besluit is genomen. In het geval van het Rijk kan dit de datum van de ministerraad zijn, of een andere bijeenkomst waarin de betrokken ministers het vaststellingsbesluit hebben genomen
- Procedurestap
 - *soortStap*: kies uit de STOP-waardelijst Procedurestap_definitief de waarde 'Ondertekening'
 - *voltooidOp*: vul de datum in waarop namens gemeenteraad of provinciale staten het besluit is ondertekend dan wel de datum waarop de laatste ondertekenende minister het besluit heeft ondertekend.
- *bekendOp*: vul de datum in waarop het besluit in het gemeenteblad, provinciaal blad of Staatscourant wordt gepubliceerd.

Gebruik het gegeven *meerInformatie* niet.

Tegen het besluit tot vaststelling of wijziging van de omgevingsvisie staat geen beroep open.

Gemeente, provincie of Rijk hoeft dan ook geen volgende Procedurestappen aan het Procedureverloop toe te voegen. Uit het ontbreken van Procedurestappen over de beroeps-termijn leidt de LVBB af dat het besluit na inwerkingtreden direct onherroepelijk is geworden.

10.4.3.3.4 ConsolidatielInformatie

Met de module ConsolidatielInformatie wordt informatie aangeleverd ten behoeve van de consolidatie van het besluit in de regeling. In de module BeoogdeRegelgeving worden opgenomen:

- (een container) BeoogdeRegelgeving met daarin:
 - BeoogdeRegeling, met daarbinnen:
 - Doel: vul hier het Doel in van het vaststellings- of wijzigingsbesluit
 - Doel: vul hier het Doel in van het vaststellings- of wijzigingsbesluit
 - instrumentVersie: vul hier de identificatie in van de nieuwe regelingversie van de omgevingsvisie
 - eld: vul hier de identificatie in van het WijzigArtikel in het besluit waarin staat dat het bestuursorgaan besluit de omgevingsvisie vast te stellen of te wijzigen
 - BeoogdInformatieobject, voor ieder Informatieobject dat het besluit vaststelt, met daarbinnen:
 - Doel: vul hier het Doel in van het vaststellings- of wijzigingsbesluit
 - instrumentVersie: vul hier de identificatie in van het nieuwe Informatieobject
 - eld: vul hier de identificatie in van het element in de informatieobjecten-bijlage in de WijzigBijlage dat de ExtIoRef (de identificatie van het daadwerkelijke informatieobject) bevat
- (een container) Tijdstempels met daarin:
 - Tijdstempel, met daarbinnen:
 - Doel: vul hier het Doel in van het vaststellings- of wijzigingsbesluit
 - soortTijdstempel: juridischWerkendVanaf
 - datum: de datum waarop het besluit juridisch geldend wordt
Vul hier de inwerkingtredingsdatum van het besluit tot vaststelling of wijziging van de omgevingsvisie in. Dat is de datum van de dag na de bekendmaking van het besluit, tenzij in het besluit een andere datum van inwerkingtreden is vastgesteld, dan wordt die andere datum ingevuld. De datum van inwerkingtreden mag niet voor de datum van bekendmaking liggen. Wanneer hier geen datum wordt ingevuld, kunnen de voorzieningen de regeling niet tonen.
 - eld: vul hier de identificatie in van het artikel in het Besluit-deel waarin is bepaald wanneer het besluit in werking treedt.

10.4.3.3.5 Datum bekendmaking definitief besluit

Gemeente, provincie of Rijk moet de datum waarop zij/hij wil dat het besluit in het gemeenteblad, provinciaal blad of Staatscourant wordt gepubliceerd, doorgeven in de publicatieopdracht aan de LVBB, met het gegeven *datumBekendmaking*. Deze datum moet altijd in de toekomst liggen.

10.4.3.4 Terinzageleggen op de zaak betrekking hebbende stukken

In paragraaf **10.4.3.1** is al aangegeven dat er voor de omgevingsvisie geen wettelijke verplichting geldt om op de zaak betrekking hebbende stukken ter inzage te leggen. Mogelijk is er bij een besluit tot vaststelling of wijziging van een omgevingsvisie niet vaak sprake van op de zaak betrekking hebbende stukken, die doorgaans bestaan uit rapportages van uitgevoerde onderzoeken. Wanneer dat wel het geval is, kan gemeente, provincie of Rijk er, ondanks het ontbreken van een wettelijke verplichting, voor kiezen om die stukken ter inzage te leggen. Die terinzagelegging kan dan elektronisch en/of op een fysieke locatie plaatsvinden. Als gemeente, provincie of Rijk daarvoor kiest, zal zij/hij ook kennis moeten geven van die terinzagelegging. Bij een besluit tot vaststelling of wijziging van een omgevingsvisie wordt immers geen kennisgeving gedaan van de vaststelling of inwerkingtreding van dat besluit waarmee de kennisgeving van terinzagelegging van op de zaak betrekking hebbende stukken gecombineerd zou kunnen worden. De kennisgeving van de terinzagelegging van de op de zaak betrekking hebbende stukken is het onderwerp van de volgende paragraaf.

Toekomstige functionaliteit

Onderzocht wordt of in de toekomst voor de elektronische terinzagelegging van stukken die betrekking hebben op het (ontwerp)besluit van omgevingsdocumenten gebruik gemaakt kan worden van een nog te ontwikkelen centrale voorziening voor het ontsluiten van dergelijke stukken in het kader van de Wet open overheid en de Bekendmakingswet. Wanneer duidelijk is of voor deze stukken gebruik gemaakt kan worden van een centrale voorziening, welke voorziening dat is en hoe de aanlevering moet plaatsvinden, zal dat in een volgende versie van dit toepassingsprofiel beschreven worden.

Workaround

Zolang er geen centrale voorziening is voor de elektronische terinzagelegging van op het (ontwerp)besluit betrekking hebbende stukken, past het bevoegd gezag naar keuze één van de volgende methoden toe:

- het ontsluit de betreffende stukken op een zelf te bepalen elektronische wijze, bijvoorbeeld via de eigen website, of
- het levert de betreffende stukken aan de LVBB aan als onderdeel van het Besluit conform STOP. Daarbij moet worden voldaan aan de eisen aan PDF-bijlagen die in dit hoofdstuk zijn beschreven. De LVBB stelt beperkingen aan de bestandsgrootte.

Op het besluit betrekking hebbende stukken zijn stukken waarmee het bestuursorgaan het besluit onderbouwt en motiveert. Wanneer het bevoegd gezag zelf de stukken op elektronische wijze ontsluit, neemt het in het onderdeel Motivering dan wel de Toelichting van het Besluit een link op naar de webpagina waar die stukken zijn ontsloten, en/of een link naar het betreffende stuk op die webpagina. Wanneer het bevoegd gezag de stukken opneemt als onderdeel van het Besluit, neemt het ze op als Bijlagen bij de Motivering dan wel de Toelichting.

Wanneer het bevoegd gezag zelf de stukken op elektronische wijze ontsluit, wordt aanbevolen om de terinzagelegging op elektronische wijze van de op het ontwerpbesluit betrekking hebbende stukken en de op het (definitieve) besluit betrekking hebbende stukken in

ieder geval te laten voortduren totdat de volledige procedure is afgerond.

10.4.3.5 Kennisgeving van terinzageleggen op de zaak betrekking hebbende stukken

Wanneer gemeente, provincie of Rijk er voor kiest om -naast de bekendmaking van het besluit tot vaststelling of wijziging van de omgevingsvisie- op de zaak betrekking hebbende stukken ter inzage te leggen, moet gemeente, provincie of Rijk daarvan kennis geven om er voor te zorgen dat bij het publiek bekend is dát en waar die stukken ter inzage liggen. De bedoeling is dat deze kennisgeving op termijn in STOP-XML wordt opgesteld en aan de LVBB wordt aangeleverd. In de huidige versie voorziet de STOP/TPOD-standaard echter nog niet in deze kennisgeving en is die kennisgeving nog niet in de DSO-keten geïmplementeerd.

Toekomstige functionaliteit

In deze paragraaf is de kennisgeving van de terinzagelegging van op de zaak betrekking hebbende stukken genoemd. Een volgende versie van de STOP/TPOD-standaard zal de specificaties voor deze kennisgeving bevatten en zal aangeven hoe die moet worden aangeleverd. Dit is een kennisgeving die gedaan moet worden op een moment dat er nog geen besluit is.

Workaround

Zolang deze kennisgeving niet in de STOP/TPOD-standaard is gemodelleerd en niet in de DSO-keten is geïmplementeerd, levert het bevoegd gezag deze kennisgeving met de applicatie DROP dan wel via SDU aan.

10.4.3.6 Consolidatieplicht

In artikel 10.7a lid 2 Ob is bepaald dat artikel 140 Gemeentewet, artikel 137 Provinciewet en artikel 10a Bekendmakingswet van overeenkomstige toepassing zijn op een gemeentelijke, provinciale respectievelijk nationale omgevingsvisie. De genoemde artikelen bepalen dat besluiten van gemeente, provincie respectievelijk het Rijk die algemeen verbindende voor-schriften inhouden, in geconsolideerde vorm beschikbaar moeten zijn. Deze artikelen zijn inmiddels vervallen; ze zijn vervangen door artikel 19 Bekendmakingswet. Reparatie van artikel 10.7a lid 2 Ob moet nog plaatsvinden. Uit het artikel kan worden afgeleid dat het de bedoeling van de wetgever is dat voor de omgevingsvisie een consolidatieplicht geldt.

D Bijlagen

1 De relatie tussen artikel 1.2 Omgevingswet en de waardelijst voor thema

Zoals in paragraaf **7.4.5** is aangegeven is er een waardelijst voor het attribuut *thema*. Het grootste deel van de waarden van die waardelijst is rechtstreeks ontleend aan artikel 1.2 Omgevingswet. In onderstaande tabel is aangegeven hoe de relatie is tussen dat artikel en de waarden van de waardelijst.

Tabel 8

	Onderdelen van artikel 1.2 Ow	Waarden uit de waardelijst Thema
Aanhef	Deze wet gaat over:	
Lid 1	a. de fysieke leefomgeving, en b. activiteiten die gevolgen hebben of kunnen hebben voor de fysieke leefomgeving.	
Lid 2	De fysieke leefomgeving omvat in ieder geval:	
	a. bouwwerken,	Bouwwerken
	b. infrastructuur,	Infrastructuur
	c. watersystemen,	Water en watersystemen
	d. water,	Water en watersystemen
	e. bodem,	Bodem
	f. lucht,	Lucht
	g. landschappen,	Landschap
	h. natuur,	Natuur
	i. cultureel erfgoed, j. werelderfgoed.	Cultureel erfgoed
Lid 3	Als gevolgen voor de fysieke leefomgeving worden in ieder geval aangemerkt gevolgen die kunnen voortvloeien uit:	
	a. het wijzigen van onderdelen van de fysieke leefomgeving of het gebruik daarvan,	Landgebruik[32]
	b. het gebruik van natuurlijke hulpbronnen,	Energie en natuurlijke hulpbronnen
	c. activiteiten waardoor emissies, hinder of risico's worden veroorzaakt,	Gezondheid Milieu algemeen Externe veiligheid Geluid
	d. het nalaten van activiteiten.	

	Onderdelen van artikel 1.2 Ow	Waarden uit de waardelijst Thema
Lid 4	Als gevolgen voor de fysieke leefomgeving worden ook aangemerkt gevolgen voor de mens, voor zover deze wordt of kan worden beïnvloed door of via onderdelen van de fysieke leefomgeving.	

2 Versiehistorie eerdere versies

In deze bijlage staat de versiehistorie van eerdere versies van dit toepassingsprofiel.

In de versiehistorie wordt met WELT-xx verwezen naar de Wensen en Eisen Lijst voor de TPOD-standaard. Deze lijst bevat meldingen en wijzigingsverzoeken die door gebruikers van de standaard zijn ingediend. De ingediende meldingen zijn te vinden via <https://www.geonovum.nl/geo-standaarden/omgevingswet/meldingen>.

Voor de STOP-standaard bestaat een vergelijkbaar meldingssysteem, waarnaar wordt verwezen met STOP#xx. De STOP-issuetracker is te vinden via <https://gitlab.com/koop/STOP/standaard/-/issues>.

Tabel 9

Versie	Datum	Wijziging
2.0.0-rc	2021-06-15	Hele document: <ul style="list-style-type: none"> Tekst gecorrigeerd en verbeterd Verduidelijkende afbeeldingen toegevoegd Term OW-object vervangen door OW-object Woord symbolisatiebibliotheek vervangen door symbolenbibliotheek, overal waar dat voorkwam (WELT-146)
2.0.0-rc	2021-06-15	Paragraaf 1.2 STOP, IMOW en TPOD <ul style="list-style-type: none"> Tekst toegevoegd over het aanwijzen van omgevingsdocumenten en verplicht stellen van het gebruik van STOP, IMOW en toepassingsprofiel door Omgevingsregeling en Regeling standaarden publicaties Omgevingswet Verwerkt huidig inzicht in welke producten tot de standaard behoren, welke serviceproducten zijn en voor welke doelgroep ze bedoeld zijn
2.0.0-rc	2021-06-15	Paragraaf 2.2 Algemene kenmerken omgevingsvisie <ul style="list-style-type: none"> In tabel 2 de onderdelen over besluit en besluitonderdelen verwijderd i.v.m. nieuwe opzet hoofdstuk 4 waarin niet langer sprake is van besluit en besluitonderdelen, maar de 2.2 opzet van de omgevingsvisie wordt voorgeschreven aan de hand van de STOP-modellen voor Besluit en Regeling
2.0.0-rc	2021-06-15	Paragraaf 2.4 Overgangsrecht en overgangsfase <ul style="list-style-type: none"> Beschrijving van de onderdelen waaruit het tijdelijk deel van het omgevingsplan bestaat aangevuld met de rechtsfiguren die daar als gevolg van de Aanvullingswet bodem aan zijn toegevoegd

Versie	Datum	Wijziging
2.0.0-rc	2021-06-15	<p>Paragraaf 3.5 Waardelijsten</p> <ul style="list-style-type: none"> Toegevoegd dat de waardelijsten zijn vastgelegd in de Stelselcatalogus
2.0.0-rc	2021-06-15	<p>Paragraaf 3.6 Presentatiemodel</p> <ul style="list-style-type: none"> Verwijderd beschrijving attribuut <i>specifiekeSymbolisatie</i> Verwijderd beschrijving dat Presentatiemodel vastlegt hoe wijzigingen in wijzigingsbesluit worden gepresenteerd Verwerkt dat de symbolcodes voor de standaardweergave niet langer in een afzonderlijke symbolisatietabel staan, maar zijn opgenomen in de IMOW-waardelijsten
2.0.0-rc	2021-06-15	<p>Hoofdstuk 4 De vormgeving van Besluit en Regeling in de omgevingsvisie</p> <ul style="list-style-type: none"> Hoofdstuk volledig vervangen door nieuwe tekst. Daarin is de beschrijving van de drie onderdelen van het besluit vervangen door de beschrijving van de vormgeving en onderdelen van Besluit en regeling aan de hand van de STOP-modellen
2.0.0-rc	2021-06-15	<p>Hoofdstuk 5 Toepassing van de STOP-tekststructuren op omgevingsdocumenten</p> <ul style="list-style-type: none"> Hoofdstuk herschreven zodat het beter aansluit op STOP in de beschrijving welke onderdelen van Besluit en Regeling Artikelstructuur respectievelijk Vrijetekststructuur hebben
2.0.0-rc	2021-06-15	<p>Paragraaf 5.2 Specificatie van de Vrijetekststructuur</p> <ul style="list-style-type: none"> Norm en toelichting aangepast op gewijzigd inzicht over positie van het element Divisietekst in de modellen: geen structuurelement maar inhoudelijke bouwsteen Bepaling dat de Kop van Divisietekst in een aantal gevallen verplicht is gewijzigd in altijd optioneel Toelichting volledig herschreven en afbeeldingen toegevoegd
2.0.0-rc	2021-06-15	<p>Hoofdstuk 6 Inleiding op het Informatiemodel Omgevingswet</p> <ul style="list-style-type: none"> Dit is het inleidende deel van het voormalige zeer uitgebreide Hoofdstuk 6, dat nu is gesplitst in 2 hoofdstukken. De detailbeschrijving van de objecttypen staat nu in Hoofdstuk 7
2.0.0-rc	2021-06-15	<p>Paragraaf 7.1 Productmodel: het IMOW-UML-diagram voor de omgevingsvisie</p> <ul style="list-style-type: none"> Productmodel vervangen door nieuwe versie, geactualiseerd op de hierna volgende punten
2.0.0-rc	2021-06-15	<p>Paragrafen 7.2 t/m 7.8 explicet beschreven dat annotaties met OW-objecten alleen kunnen worden toegepast op het Lichaam van de Regeling van omgevingsdocumenten</p>
2.0.0-rc	2021-06-15	<p>Paragraaf 7.2 Objecttype Divisie</p> <ul style="list-style-type: none"> Toegevoegd de opmerking dat in omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur geannoteerd kan worden op (STOP)structuurelementen én op STOP-elementen die inhoud bevatten en wanneer naar verwachting de ene of juist de andere mogelijkheid toegepast zal worden Toegevoegd beschrijving van onderscheid tussen Divisie en Divisietekst Definitie aangepast i.v.m. introductie van het objecttype Divisietekst in IMOW Uitsnede uit IMOW-diagram aangepast

Versie	Datum	Wijziging
2.0.0-rc	2021-06-15	<p>Paragraaf 7.3 Objecttype Divisietekst</p> <ul style="list-style-type: none"> Paragraaf toegevoegd i.v.m. introductie van het objecttype Divisietekst in IMOW
2.0.0-rc	2021-06-15	<p>Paragraaf 7.4 Objecttype Tekstdeel</p> <ul style="list-style-type: none"> Toegevoegd dat Tekstdeel zowel bij Divisie als bij Divisietekst kan voorkomen Gewijzigd de beschrijving van het attribuut <i>divisieaanduiding</i> i.v.m. de introductie van het keuze-element DivisieOfDivisietekst, waarmee de keuze tussen Divisie en Divisietekst wordt gemaakt Toegevoegd attribuut <i>kaartaanduiding</i>. Dit attribuut was al vermeld in de paragraaf over het objecttype Kaart maar niet bij het objecttype Tekstdeel waar het hoort Uitsnede uit IMOW-diagram aangepast
2.0.0-rc	2021-06-15	<p>Paragraaf 7.5 Objecttype Hoofdlijn</p> <ul style="list-style-type: none"> Toegevoegd opmerking over de mogelijkheid om in omgevingsdocumenten met Vrijtekststructuur te annoteren op (STOP)structuurelementen én op STOP-elementen die inhoud bevatten
2.0.0-rc	2021-06-15	<p>Paragraaf 7.6 Locatie</p> <ul style="list-style-type: none"> Vastgelegd dat naar Ambtsgebied altijd statisch verwezen moet worden; dynamisch verwijzen is vanwege de mogelijkheid van bestuurlijke herindeling onwenselijk gebleken Kader met dynamisch verwijzen naar Ambtsgebied als Toekomstige functionaliteit verwijderd Toegevoegd toelichting over aanleveren Ambtsgebied
2.0.0-rc	2021-06-15	<p>Paragraaf 7.8 Objecttype Gebiedsaanwijzing</p> <ul style="list-style-type: none"> Toelichting op de toepassing herschreven en tabel toegevoegd met overzicht welk Gebiedsaanwijzingtype in welk omgevingsdocument toegepast kan worden Attribuut <i>specifiekeSymbolisatie</i> verwijderd (nu definitief vervangen door objecttype Symbolisatieltem) In deze paragraaf zijn de paragraaf over het objecttype Gebiedsaanwijzing en de paragrafen over de verschillende typen Gebiedsaanwijzing samengevoegd. Hierbij zijn de paragrafen over de verschillende typen Gebiedsaanwijzing zo ingekort dat tekstdubbelingen zijn verwijderd
2.0.0-rc	2021-06-15	<p>Paragraaf 7.9 Objecttype Symbolisatieltem</p> <ul style="list-style-type: none"> Iedere vermelding van het (nu vervallen) attribuut <i>specifiekeSymbolisatie</i> verwijderd
2.0.0-rc	2021-06-15	<p>Paragraaf 7.10 Objecttype Kaart</p> <ul style="list-style-type: none"> Cardinaliteit attribuut <i>nummer</i> gecorrigeerd (WELT-127)
2.0.0-rc	2021-06-15	<p>Paragraaf 7.11 Objecttype Kaartlaag</p> <ul style="list-style-type: none"> Vermelding van het (nu vervallen) attribuut <i>specifiekeSymbolisatie</i> verwijderd
2.0.0-rc	2021-06-15	<p>Paragraaf 7.12 Objecttype Regelingsgebied</p> <ul style="list-style-type: none"> Toegevoegd dat Regelingsgebied hoort bij de Regeling en niet wordt gekoppeld aan een Juridische regel of Tekstdeel

Versie	Datum	Wijziging
2.0.0-rc	2021-06-15	Paragraaf 7.13 Het niveau van annoteren <ul style="list-style-type: none"> Toegevoegd Divisietekst als niveau waarop geannoteerd kan worden
2.0.0-rc	2021-06-15	Hoofdstuk 9 Overige modelleringsaspecten van de omgevingsvisie <ul style="list-style-type: none"> Hoofdstuk toegevoegd Naar dit hoofdstuk de voormalige paragrafen 5.4 (Standaardindeling), 5.5 (Verwijzing) en 6.7 (Verplichte en onverplichte onderdelen) verplaatst Paragraaf 8.5 "Onderdelen van de standaard die voor omgevingsdocumenten met Vrijetekststructuur verplicht of noodzakelijk zijn" herschreven
2.0.0-rc	2021-06-15	Paragraaf 9.3 Kennisgeving <ul style="list-style-type: none"> Beschrijving van het element Divisietekst aangepast: de Kop is nu altijd optioneel
2.0.0	2021-06-29	Paragraaf 4.3 De vormgeving van Besluit en Regeling <ul style="list-style-type: none"> Gebruik van WijzigLid aangescherpt (STOP#184)
2.0.0	2021-06-29	Paragraaf 7.6 Objecttype Locatie (WELT-170) <ul style="list-style-type: none"> Bij het attribuut <i>identificatie</i> is de uitzondering voor Ambtsgebied vervallen: <i>identificatie</i> is nu in alle gevallen conform datatype NEN3610-ID; de toelichting op dit attribuut is verwijderd Aan Ambtsgebied, een van de verschijningsvormen van Locatie, is het attribuut <i>bestuurlijkeGrenzenVerwijzing</i> toegevoegd, dat wordt ingevuld met de gegevensgroep BestuurlijkeGrenzenVerwijzing waarin zijn samengevoegd het nieuwe attribuut <i>bestuurlijkeGrenzenID</i> en de bestaande attributen <i>domein</i> en <i>geldigOp</i>; de toelichting is hierop aangepast
2.0.1-rc	2021-12-17	Hele document: <ul style="list-style-type: none"> tekst gecorrigeerd en verbeterd tekst geactualiseerd n.a.v. wijzigingen in wet- en regelgeving
2.0.1-rc	2021-12-17	Hoofdstuk 4 De vormgeving van Besluit en Regeling bij de omgevingsvisie <ul style="list-style-type: none"> Beschrijving Besluitmodel in overeenstemming gebracht met STOP: in BesluitCompact wordt een WijzigArtikel niet onderverdeeld in WijzigLeden Bepaald wanneer gebruik gemaakt mag worden van een PDF-bijlage in Besluit en Regeling Modellering Toelichting en ArtikelgewijzigteToelichting aangepast en advies toegevoegd over de toepassing hiervan, met het oog op de toekomstige vereenvoudiging van deze elementen (STOP#194) Advies toegevoegd om in het Besluit het element Inhoudsopgave niet te gebruiken
2.0.1-rc	2021-12-17	Paragraaf 5.2 Specificatie van de Vrijetekststructuur <ul style="list-style-type: none"> Aangegeven dat voor lijsten gekozen kan worden tussen Lijst van het type expliciet en Lijst van het type ongemarkeerd Figuren toegevoegd en bestaande figuren verduidelijkt
2.0.1-rc	2021-12-17	Paragraaf 5.3 Bijlagen bij Besluit en Regeling <ul style="list-style-type: none"> Toegelicht wanneer gebruik gemaakt mag worden van een PDF-bijlage in Besluit en Regeling

Versie	Datum	Wijziging
2.0.1-rc	2021-12-17	Paragraaf 6.1.2.2 Vastleggen van Locatie met geografisch informatieobject <ul style="list-style-type: none"> Tekst over gebruik van GIO in meerdere omgevingsdocumenten verplaatst naar specifieke paragraaf over dit onderwerp: 9.3
2.0.1-rc	2021-12-17	Paragraaf 7.2 Objecttype Divisie <ul style="list-style-type: none"> Toelichting inclusief figuren toegevoegd over de doorwerking van het annoteren op het niveau van Divisie
2.0.1-rc	2021-12-17	Paragraaf 7.3 Objecttype Divisietekst <ul style="list-style-type: none"> Toelichting toegevoegd over de doorwerking van het annoteren op het niveau van Divisietekst
2.0.1-rc	2021-12-17	Paragraaf 7.4 Objecttype Tekstdeel <ul style="list-style-type: none"> Toegevoegd waarschuwing over gevolg van niet annoteren van Tekstdeel met Locatie
2.0.1-rc	2021-12-17	Paragraaf 7.8 Objecttype Gebiedsaanwijzing <ul style="list-style-type: none"> Toegevoegd Bouw als nieuw type Gebiedsaanwijzing (voor omgevingsplan) (WELT-177) Verwijderd bepaling dat een Gebiedsaanwijzing alleen mag verwijzen naar gebieden of gebiedengroepen en toelichting daarover toegevoegd
2.0.1-rc	2021-12-17	Paragraaf 9.2 hernoemd tot Tekstverwijzing (was Verwijzing)
2.0.1-rc	2021-12-17	Paragraaf 9.3 Hergebruik van en verwijzen naar GIO's en OW-objecten in een ander omgevingsdocument <ul style="list-style-type: none"> Paragraaf toegevoegd Mogelijkheden van hergebruik en verwijzingen beschreven Advies over gebruik van deze mogelijkheden toegevoegd
2.0.1-rc	2021-12-17	Paragraaf 8.4 Muteren van OW-objecten verplaatst naar dit hoofdstuk, stond in hoofdstuk 9
2.0.1-rc	2021-12-17	Hoofdstuk 10 Mutatiescenario's toegevoegd Beschrijving van mutatiescenario Integrale Tekstvervanging en wanneer dit mag worden toegepast (STOP#191)
2.1.0	2022-01-07	Hoofdstuk 10 gewijzigd van algemene beschrijving naar specifieke beschrijving van de procedure van de omgevingsvisie en de producten en gegevens die tijdens die procedure moeten worden aangeleverd